CARTEA DE VACANȚĂ

mircea micu

ÎNTÎMPLĂRI CU SCRIITORI ȘI ALTE NĂLUCIRI

Unicul Nichita

I

De la acel telefon matinal care-mi anunţa o veste absurdă prin glasul de nerecunoscut al lui Fănuș: „S-a prăpădit Nichita”, din acea dimineaţă blestemată de decembrie treisprezece, ghilotina receptorului mi-a retezat brutal contactul cu realitatea.

Am căzut secat de puteri într-un fotoliu și preţ de câteva momente n-am putut distinge conturul vreunui obiect din cameră.

Orbisem vremelnic și sângele retras în tulpini neștiute refuza să mă vitalizeze.

Era dimineaţă și auzeam vag forfota orașului trezit din somnul îngheţat al nopţii. Fetiţa mea se pregătea să meargă la școală și mă întreba ce s-a întâmplat și nu știam ce să-i răspund și a plecat cu sufletul tulburat, crezând că mi se făcuse rău sau că primisem o veste pe care nu voiam s-o împărtășesc nimănui.

Apoi, dislocaţia sentimentală, golul oscilând albăstrui ca în tubul unui termometru părăsit de mercur. Neputinţa de a plânge, de fapt, de a înţelege ceea ce era de neînţeles, efortul raţiunii de-a triumfa asupra inevitabilului produs deja, se încăpăţâna într-o bărbăţie prostească, vecină cu demnitatea insului prins în solemnităţi de rutină.

Apoi, dorinţa puerilă de-a mă convinge. Clipa întâlnirii cu trupul lui Nichita inert, așezat pe un banal pat de spital. Chipul frumos de adolescent mirat și surâsul, ah! surâsul lui ironic, șugubăţ, zâmbetul din colţul drept al obrazului prin care-și prevestea șotiile duioase.

Lucid și impersonal, refuzam să accept evidenţa!…

Două bătrânele, sprijinindu-se în luminări, în halate de spital, cu figuri triste și suferinde, ca două ursitoare.

Nichita zâmbea în costumul său de gală, ce lebrul costum „maro cu dungi”, în armura căruia primise Herderul, Cununa de aur și, acum, Cununa nemișcării.

Pantofii noi-nouţi, cu talpă necălcată, ședeau alipiţi în vârfuri, pregătiţi pentru un drum al plutirii. Mâinile i se odihneau pe piept și cea dreaptă încremenise cu degetul arătător săltat peste cel mare, purtând între distanţa indecibilă un condei imaginar de sticlă sau abur…

Nimic nu dovedea că ne părăsise, și cu atât mai absurdă mi se părea poziţia lui de contemplare cu ochii închiși și mă revoltam contra împietririi mele, și nici măcar n-am putut să-l mângâi sau să fac un alt gest care să demonstreze (cui?), necuprinsa-mi durere.

După o vreme, în acea încăpere sărăcăcioasă și albă au început să vină necunoscuţi, tineri cu lacrima reţinută în gene, și privindu-l cum se odihnește pe orizontala niciodată râvnită, am atins mecanic marginea patului.

Atât…

Mi-a venit în minte, atunci, un fragment din reflexiile lui Proust, un fragment de-

o duritate absolută și edificatoare; „Dar în acest timp, când iarna îl lasă nepăsător, căci pentru el zilele seamănă unele cu altele, iar puterea misterioasă a anotimpurilor nu mai întâlneşte în el nicio putere misterioasă care să-l exalte, puteţi vedea în acest oraș de provincie, departe de el, doi ofiţeri ce poate îl cred mort, căci nu se mai știe nimic despre el, ce și-au dat întâlnire, în timp ce ceilalţi se plimbă pe strada mare”…

Eu urma să mă plimb pe strada mare, să trec secătuit și gol ca o tulpină de soc toamna, să calc peste zăpada imaculată, să-l las părăsit cu surâsul său șugubăţ creionat în colţul nării drepte, eu-om viu și cu năprasnica dorinţă de-a bea ceva tare și dintr-odată, să-mi smulg sângele din cotloanele lașe și, odată cu el, lacrimile.

Aș mai fi putut să fac ceva: să cânt o litanie, un cântec bizantin, sau unul din cântecele pe care atât de mult le iubea și pe care, de atâtea ori, mă ruga să i-l cânt. Riscam ridicolul și ne înţelegerea, și pe bună dreptate, dar nici ideea săvârșirii sale n-o percepeam încă.

„Trupul poeţilor devine pentru noi translucid și sufletul lor poate fi văzut de noi nu datorită privirii lor, nici întâmplărilor din viaţa lor, ci datorită cărţilor lor, unde tocmai ceea ce voia, din sufletul lor, într-o dorinţă instinctivă, să se perpetueze, ș-a desprins pentru a supravieţui vieţii lor pieritoare…”

El supravieţuia zâmbind pe acel modest pat de spital, și noi eram cei învinși și nu-mi venea să cred că nu mai este, și am plecat gol, cu trupul ca o sabie de sticlă, ca un mort pe verticală, traversând orașul drapat în omăt, și am ajuns acasă și am vrut să mă îmbăt groaznic, până la pierdere, și am vrut să plâng fantazând și chemând amintiri.

Dar, peste toate, un frig polar îşi căuta supapele justificative și o frază cu modulaţii de da vecin înzăpezit îmi fulgera memoria:

„Poate că poetul contemplă mireasma continuă pe care liliacul o împrăștie prin fiecare din turnuleţele sale mov; el se retrage o clipă pentru a o simţi mai bine, o simte din nou, dar liliacul nu-i dăruiește decât același parfum, fără a-i spune nimic mai mult…”

Fără a-i spune nimic mai mult…

II

La două zile după săvârșirea lui, mi-a scris mama, cu grafia-i tremurată: „am auzit că o murit Nichita Stănescu și am plâns ca după un prunc de-al meu și nici n-am putut mânca de durere și m-am gândit cum să se poarte ca un om așa de mare și de geniu să se ducă și alţii care n-or făcut nimic să trăiască, doamne bun prieten ţ-o fost el și drăguţ de delicat era, ca o domnișoară…”

Mama l-a plâns în singurătatea nopţii de iarnă în căsuţa ei de la Arad, deși-l văzuse poate de două sau trei ori, odată de Crăciun, când ea îi cântase cu glasu-i ofilit de soprană vechi co linzi din Ardeal și Nichita, în replică, colinzi improvizate, frumoase și suave, cu iarbă și miei care pasc zăpadă.

Dacă stau și mă gândesc bine, Nichita și-a luat adio de la prietenii și de la

nenumăraţii săi admiratori, într-un martie, când rotunjea cinci zeci de ani de risipire.

Atunci, în blocul din piaţa Amzei, nu departe de locul unde a vremuit odinioară Eminescu, pe scări și în modestul său apartament și în apartamentul vecinului, au venit sute de prieteni și necunoscuţi, în special tineri, aducând o căruţă de flori și o căruţă de sticle de toate culorile și tot atâtea inimi curate.

Același portret fotografie veghea în dublură chipul sărbătoritului, același portret care i-a fost așezat la creștet în cea mai lungă noapte a nemișcării lui din holul îndoliat al Casei Scriitorilor.

Nu știu cât de mult s-a bucurat Nichita în sinea sa după consumarea acelui festin aniver sar. N-am fost la acea sărbătoare din motive în dependente de voinţa mea. Cu câteva zile mai înainte m-a întrebat în legătură cu felul în care urma să se petreacă această aniversare.

Conducerea Uniunii Scriitorilor prevăzuse o întâlnire festivă cu discursuri omagiale și câte o cupă cu șampanie.

Nichita avea piciorul în gips, mergea greu, (de altfel, el avea un mers ciudat, de copil, un fel de a merge vâslind mai degrabă, ca albatrosul învăţat doar cu zborul), și atunci i-am sugerat să se sărbătorească acasă.

L-am întrebat mai apoi cum a fost la aniversare. „O halima de zile mari, bătrâne. Activiști ai suferinţei (poeţi, adică) și cuconet și tot atâtea sticloanţe, cât și flori. Mă bătrâne, așa trebuia sărbătorit numai bietul Mișu Eminescu…”

Mișu Eminescu, sau conu Mișu, cum îl alinta Nichita cu fanatică iubire pe marele său înaintaș de neatins și pe care-l socotea „un noroc al poporului român”.

În această ordine de idei, îmi amintesc că, într-o noapte de iarnă, a venit la mine acasă înfrigurat și la propriu și la figurat, zâmbind misterios și întrebând dacă nu deranjează. El nu știa să deranjeze. Purta sub braţ un pachet învelit în hârtie albă, legat meșteșugit cu sfoară trainică. L-a așezat pe masă și m-a invitat să ghicesc ce are el acolo. Zâmbea radios. Am dat cu presupusul că ar fi vorba de șămpănică (for mulă diminutivală pentru neliniștita licoare spumantă), căci, doar cu ce altceva poţi veni în crucea nopţii la un prieten? A pronunţat un: „Nţ!” zâmbind fericit și a început să desfacă cu infinită grijă pachetul acela misterios, cu grijă, ca într-un ritual. După câteva secunde lungi, a luat obiectul din patul de hârtie ca și cum ai lua un copil dintre scutece. În lumina puţină am deslușit vag o formă ovală de cera mică smălţuită în verde. A căutat un loc mai ridicat și a așezat acolo forma aceea ciudată. A aprins toate luminile, apoi s-a dat câţiva pași înapoi, invitându-mă să privesc, stăpânit de bucurie și neobișnuit extaz. Am privit încercând să înţeleg. Distingeam efigia unei feţe omenești, dar din pricina luminii sau din pricina depăr tării de idee nu înţelegeam ce poate fi. M-a lăsat o vreme nedumerit, apoi a exclamat triumfător și emoţionat: „E masca mortuară a lui Mișu Eminescu, bătrâne. Uită-te la scumpul de el ce frunte sublimă și ce profil și ce tâmplă zdrobită are…”

Toată noaptea am stat în admiraţia acelei măști încremenite și reci și el a vorbit toată noaptea, reînviind-o, subliniindu-i trăsăturile inegalabile, conturul frunţii și fina arcuire a nasului, despicătura gurii și tâmpla cu osul sur pat, vorbind măștii ca unui om viu, reconsti tuind trupul și fiinţa marelui dispărut, punându-mă să pipăi

trăsăturile reci, plângând și improvizând nesfârșite versuri de adulaţie și dragoste.

Am căzut de acord să dăruim (cuvântul îi era propriu) această mască unei instituţii. Și a dăruit-o Uniunii Scriitorilor plin de pioșenie.

Acea mască mortuară a fost fixată într-o vitrină cu pereţi de sticlă și păstrată în holul fostului sediu de la Șosea.

După mutarea din 1977, nu mai știu ce s-a întâmplat cu preţioasa relicvă.

Aducându-mi aminte de acest lucru, am insistat să i se ia și lui Nichita masca mortuară.

Locul unde ea va fi așezată, mai mult ca sigur, nu poate fi decât Muzeul Literaturii Române.

III

„Căci putem păstra în ceea ce facem graţia celor ce ne-au iubit, după cum ne păstram chipul blând și graţios, privirea despre care încă se poate spune "este privirea Lui" sau, după cum stând de vorbă cu prietenii noștri, facem, mai adeseori poate încă, acele asocieri strălucitoare, acele fraze care nu se aparţin decât nouă". (Marcel Proust)

N-am înţeles multă vreme și, de fapt, nu înţeleg pe deplin nici acum unde și cum și când citea Nichita.

Dacă ar fi să ne luăm după serpentina domiciliilor de circumstanţă, obligatorii sau fortuite, după faptul că El nu diferenţia surparea timpului în noapte și zi, am zice tentaţi de con cluzii la îndemână, că s-a risipit, căutându-și cortul singurătăţii sale, perorând în sine, dar și pentru alţii, de frica frumoasă de-a nu simţi briciul nemilos al Vremii.

Am fost robul docil al strălucitoarelor sale dizertaţii, pe orice temă, cu „N" variante, de fiecare dată altele, și cu strălucirea-i verbală care venea din adânc, nu ca o spumă metaforică ci, mai degrabă, în învăluirea filosofică, pe care, puţini o pricepem și pe care, poate, în multele lui momente, geniul minţii sale le scăpăracum acele fulgere globulare, astre de foc, traversând mulţimile și paralizându-le pentru câteva secunde.

„Toţi cei ce au simţit acea stare denumită inspiraţie, cunosc entuziasmul brusc ce este singurul semn al unei idei strălucite ce ne vine în minte și care, ivindu-se, ne silește să pornim în goana-i mare pe urmele-i, făcând pe dată cuvintele maleabile, transparente, oglindite unele într-altele…"

Să fi fost cu mult înainte de ideea de a-l co rupe pe Nichita să ia parte la premiera piesei „Avram Iancu"? Un fel de monolog intim al subsemnatului, o prevestitoare meditaţie legată de drama celui mai îndurerat dintre moţi?

O „pesă" cum cu agasantă nonșalanţă o catalogase, spre enervare-mi, Fănuș?

Scrisă dintr-o suflare romantică, dar și azi iubită chiar și după zece ani de la scriere, ju cată la Cluj, am invitat în singurătatea debutului meu nesigur, ce trebuia

oarecum certificat, câţiva prieteni de inimă, și, hai să zicem, de generaţie.

Nu mi-a fost greu să-l conving pe Fănuș care, cu o stare de apatică dispreţuire lumească, mi-a promis că vine și a venit. Nici mai doritorul mergătoriu în Ardeal, Gheorghe Pituţ, robust ca o creangă smulsă din chiar ultima înfrunzire a gorunului lui Horea, n-a zis nu.

Până și cel mai tânăr lup al poeziei române (epitetul îi aparţine lui Marin Preda), lupul tânăr în care Demostene a sădit cuvintele și le-a dat să le mestece spre a le simbioza, cloroticul Mircea Dinescu, puști cu frică de „dumnezei”, la vremea aceea, a venit cu plăcere și cu însoţitoare…

Prietenul meu de suflet, Mircea Rusu, pe nume de critic M.N. Rusu, alungat și rechemat de mulți redactori șefi și nu prea, ardelean cu sângele iute, a venit și el. Era o garnitură!…

Cu Nichita a fost mai greu. Mai greu în sensul că nu prea accepta să se deplaseze și nici că voia să pară chemat la o piesă despre al cărui erou nu cunoștea mare lucru.

Tenacitatea mea de ardelean, care sugera nu numai plăcerea vizionării, ci mai ales, postfestinul promiţător, l-a convins să vină.

Nu are rost și nici nu e clipa să relatez (auzi ce cuvânt!) ţăcăneala Rapidului Decebal, circa șase ore bătute pe muchie de vorbării și de adjective înrourate…

Puneţi la socoteală atitudinea „papală” a lui Fănuș, grandele incoruptibil, sătul de sărbătorile creștinești, alături de culmea, lăbărţării balcanice ale însoţitorilor pe care i-am pomenit.

Ajungem cu chiu cu vai (mai mult cu chiu!) și ne coborâm, graţie conductorului, în gara din Cluj. Grup mare, cu apariţii la T.V. și cu mișcări dezordonate de inși pe care urbea trebuia să-i aștepte cu sufletul la gură.

Ne-au așteptat, într-adevăr, doi buni prieteni ai noștri și ai lui Avram Iancu, poeţii Petre Bucșa și Teohar Mihadaș.

Subsemnatul autor, și chiar sobrul Fănuș, care suspina ca și cum în minutele următoare cu plăcere ar fi demarat spre direcţia înapoi, nu ne-am bucurat de efuziunea egală (așteptată de altfel), cu care cei doi clujeni au sărit să-l stanioleze (de la staniol), pe euforicul și frumosul Nichita.

Căci frumos era cu ochii adumbriţi de melancolii stelare, privind în sus, peste pleoape, ca Iisus în grădina Gheţimani, (Mircea, să știi că Iisus să scrie cu doi de unul mare și altul mic), cu pletele încă neîncărunţite, aruncându-le ca într-un rășfăţ cu o scurtă mișcare a capului, și, care, coborând, a zis firesc. „Hai bă să vă spun ceva despre Avram Iancu…”

Am mers și am ajuns la hotel, la „Conti” acolo, unde, când intra Zaharia Stancu (pe vremuri), bronzatul muzicant cu mustaţă de frizer tremura pe coarda-ntâia „Valurile Dunării”…

„Și nici nu ne-am mai dus pe-acasă…” Și în perimetrul unei mese înconjurată de inși care voiau sau nu voiau să vadă câţiva (doi), monștri ai literaturii române televizate, Nichita a început cel mai superb poem al științei sale despre Avram Iancu. Am ascultat năucit și umilit și, o clipă, am dorit să opresc premiera piesei pe

care o scrisesem, și clujenii de care vorbesc aici nu mă băgau în seamă. Și Nichita era briant ca o perlă vorbitoare scoasă de un scufundător sinucigaș. Fănuș pălise cu metafora ruginită la bu tonieră și subsemnatul nu-i mai înţelegea nimic.

Sigur că citisem mult despre Iancu, sigur că și Pituţ, și cei doi poeţi știau, cel puţin la fel ca mine, amănunte și picanterii de culise. Nichita însă escaladase chiar biografia Marelui dezamăgit. Îl străfulgera în amănunte pe care niciodată n-am știut de unde le știe, ni-l aducea viu, cu acea fluvială rostire a pierderii sale, în care poetul de geniu depășea oralitatea, în care pene tra fantezia aburoasă și chiar adevărată, ca un poem de iarnă nins peste pahare nebăute.

De unde aflase el episodul de o rară sensibilitate cu cei doi moţi, care se prezintă la primăria Băii de Criș și, întrebând cât a costat înmormântarea lui Iancu, au plătit fără să-și spună numele?

De unde aflase că Iancu, în anii rătăcirii sale plini de o nesfârșită melancolie și dispreţ pentru tot ce înseamnă minciună, pescuia păstrăvi, nu departe de casa părintească și, prinzându-i, îi desfăcea din cârlig aruncându-i în unda liberă a înotului lor numai spre în susul apei?

De unde știa că Iancu, după mărturisirile unui preot bătrân, din Vărșand, ar fi avut un copil din flori prin acele părţi, în care, subsemnatul, din întâmplare, s-a născut?

Nu știu!…

Nicio clipă, nicio aluzie înainte de această invitare; doar un surâs prietenesc cu care m-a asigurat că o să vină la premieră.

Și să mai spun că era să scăpăm seara pre mierei? Că Nichita și Pituţ având bilete în rândul „unu”, să fie aproape de actori, au ascultat, și că, spre final, puţin a lipsit (ah — ce rău îmi pare!) ca Nichita să nu urce pe scenă și să-l îmbrăţișeze pe actorul tânăr care murea cruci ficat pe un brad, vrând să-și unească destinul cu al marelui erou. Adică cu al lui Avram Iancu…

Și că, de atunci, acel actor tânăr care se numeşte Emilian Belcin, și care seamănă, ca un noroc al proniei, cu Craiul Munţilor, a fost salutat multă vreme prin Cluj cu: „Bună-ziua, Domn Iancu”, fiindcă, imediat după lăsarea cor tinei, Nichita a urcat și l-a sărutat ca și cum ar fi sărutat pe chiar îndureratul și strălucitorul fiu al ardelenilor.

Și să vă mai spun că în seara acelei premiere, șase sau șapte moţi, încălţaţi cu opinci, se mirau, plutind respectuos peste dalele de marmură ale holului Teatrului Naţional din Cluj, întrebând de ce atâta de puţin costă un *belet* în care să-l vadă viu pe Iancu al lor?

Și totuși, de unde știa Nichita atâtea lucruri despre Avram Iancu? Și mai ales, de ce înainte, ascultându-mă, nu mi-a zis niciodată: „Hai, bătrâne, lasă că pe astea le știm…?”

File de jurnal

I

1972, mai. Îl întâlnesc pe Nichita în Piaţa Moghioroș. A cumpărat trei sticle de vin de Gostat, alb și de litru. Mi-l recomandă cu entuziasm și-l laudă ca și cum ar fi Lacrima Christi. Propune să-l degustăm. Locuim aproape, la câteva blocuri distanţă. Trecem pe la mine și iau o bucată de slană din Ardeal. Are un apartament de două camere la etajul 10, cu pereţi plini de icoane pe sticlă și lemn. Desface vinul și sorbim primele pahare. Vinul e sec, chiar acru și n-are niciun buchet. Are un avantaj. E ieftin! Trei sticle un pol. După un timp mă întreabă dacă am ceas.

Bineînţeles că am. Un Doxa cam hodorogit cumpărat în piaţa de vechituri de la Arad. Îl arăt, mi-l desprinde de la mână, caută ceva într-un sertar. Își pune o lupă la ochi, ţinând-o cu dexteritate de ceasornicar. Îl deschide cu un cuţitaș și începe să-l privească dând din cap nemulţumit.

Apoi îmi arată ce i-a rămas din colecţia lui de ceasuri. A avut zeci, mai are vreo șase-șapte.

Zice să-mi aleg unul în afară de cel mare. Toate ceasurile sunt de buzunar. Îmi aleg unul cu cadran albastru, strălucitor, pe care scrie Ruhla.

Nichita îmi găsește și un lanţ și mi-l prinde la reverul hainei susţinut de un ac de siguranţă.

„Dacă se strică, bătrâne, vii la mine să ţi-l repar”…

(Ceasul a mers cu un avans de cinci minute până în 1982 când, într-o dimineaţă, s-a oprit brusc. I l-am dus lui Nichita, l-a desfăcut, s-a uitat la el cu o lupă de filatelist, a dat din cap și a zis: „Merge, dar e obosit. Lasă-l să se odihnească bătrâne. L-am lăsat. Din când în când, îi trag arcul cu delicateţe și începe să ritmeze grăbit. Merge cam 12 ore cu același avans de cinci minute).

1975, 15 decembrie. Mergem la *Fraţii Chivu* după o întâlnire cu elevii de la Liceul Bălcescu. Proaspătul laureat al Herderului e euforic și…muzical. Improvizează mici cântecele cu versuri anapoda. Pe unul îl cântă până la exasperare: „Schmit, / bine ai venit”. Nu știu ce vrea să zică. În locantă, la *o* altă masă, se așază Eugen Barbu cu Dan Mutașcu. Ne transferăm, după un timp, la masa lor. Eugen Barbu e zâmbitor și amabil cu Nichita. Mie nu-mi adresează niciun cuvânt. În consecinţă, conversez cu Mutașcu care mă pupă din cinci în cinci minute fără motiv. Nichita declară că s-a făcut o nedreptate și că premiul Herder trebuia să-l ia Barbu sau Preda. Întârziem peste ora închiderii. Se face nota. I-o întinde lui Mutașcu și întreabă: „cât?”

Mutașcu zice o cifră. Barbu vâră mâna în buzunar și scoate un teanc de bancnote împingându-le spre Mutașcu: „Achită și bagă restul în buzunarul de aici”.

Îl însoţim pe Barbu până aproape de casă: stă undeva pe strada Eminescu. La întoarcere, Nichita propune o listă de zece poeţi cărora să le împartă premiul

Herder sub formă de bursă. El va renunţa în favoarea confraţilor. Bineînţeles că printre cei zece aleși figurez și eu și Mutașcu! Până în Piaţa Romană lista favoriţilor a crescut la cincisprezece.

1977, *septembrie.* Vine Nichita la Asociaţie, matinal și frisonat. „Bătrâne, vreau să-ţi spun ceva". Și-mi spune că și-a achiziţionat o „secretară personală" care să-i ţină în ordine hârtiile și să-i dicteze la mașină. Mă roagă să-l împrumut cu o mică sumă de bani să-i dea un avans.

Mă execut și-l întreb dacă „secretara" știe să bată la mașină. Râde amuzat și răspunde că nu știe, dar are timp să înveţe fiindcă, deocam dată, nici el nu are mașină. După o săptămână primise în dar două mașini hodorogite, dinainte de război. Tronau pe masa din sufragerie. Întreb unde-i secretara și el se uită la ceas și zice:

„Vine peste o oră, fiindcă i-am făcut program redus".

II

1972, mai, Mogoșoaia. După prânz a apărut, meteoric, Nichita, cu un taxi din care a descăr cât doi saci de hârtie legaţi la gură. Explică amuzat că a venit să locuiască mai multă vreme deoarece a rămas fără acoperiș. Stătuse, un timp, cu chirie la un numismat al cărui nume nu l-am reţinut. Nu-i reproșa nimic gazdei decât că era foarte somnoros. „Și de aici, bătrâne, nepotriviri de caracter…" Vrea să stea undeva mai aproape de mine, promiţând să facem program de lucru cu ore fixe. De la atât până la atât lucrăm, apoi ne citim reciproc și bem cuvenita berică străineză. În prima zi am început programul de la coadă. L-am instalat în camera de alături, purtând numărul 26 și la ora când scriu aceste rânduri îl aud vorbind de unul singur.

Recită, desigur ceva, după ritmul sacadat și mă gândesc că mâine vom avea o zi bogată.

1973, *mai, Mogoșoaia.* E ora trei noaptea și sunt sculat de pe la șase. Vecinul meu Nichita e matinal și proaspăt ca un nou născut. Bate discret dar insistent și mă invită, de dincolo de ușă, la o purificare poetică. Pun ceva pe mine și traversez scurtul coridor moţăind. În camera spaţioasă cei doi saci și-au deșertat conţinutul. Sute de foi împrăștiate pe masă, pe scaune și pe patul liber. Nichita e îmbrăcat și bănuiesc că n-a dormit o clipă. Îmi arată ceva spre geam. Dincoace de gratii stau aliniate o duzină de sticle cu bere. Mi-a citit cu mici pauze până aproape de nouă. Apoi am îmbucat ceva și am făcut o mică plimbare prin parc. Apoi a urmat o nouă repriză de lectură. Pe le prânz apare Gheorghe Pituţ, pe care-l las să asculte și în locul meu. Mă târăsc în cameră și adorm. E ora trei noaptea. Sunt odihnit și înainte de a mă apuca să mâzgălesc ceva aș vrea să fac o plimbare. Din camera vecină se aude neobosit și melodios vocea lui Nichita. Citește în continuare cu aceeași prospeţime.

1973, mai, Mogoșoaia. La prânz în sala de mese Fănuș mă interoghează intrigat: „Ce faceţi, mă, de două zile? Aţi înnebunit de tot, vă citește Nichita versuri și voi staţi smirnă?” Pituţ, care somnolează melancolic alături, e în curcă ardelenește: „Dacă o venit cu doi saci și mie mi-o citi un sfert, înseamnă că mai are doi saci și trei trei sferturi”. Fănuș se miră și se crucește. „Și ţie cât ţi-a citit?” mă întreabă enervat. Îi răspund că tot atâtea deoarece ne citeşte separat…

Azi nu s-a mai produs nicio lectură. A venit Marin Preda după o absenţă de trei zile. S-a instituit un salon literar pe terasă. A vorbit fără ostenire Nichita, contrat în răstimpuri de moncherul care e scurt și exact. Nichita nu se supără. Ascultă și reia spunând același lucru cu alte vorbe. Subiectul e Alexandru cel Mare, capitol la care proaspătul numismat Nichita e superinformat. Bepetă obsedant dorinţa testamentară a marelui cuceritor de-a fi îngropat în faţa oștilor cu mâna dreaptă ieșind din mormânt, spre a dpredi că a murit sărac. (De verificat această splendidă metaforă.)

1973, mai, Mogoșoaia. Astă-seară, ca să fim chit, i-am citit lui Nichita și lui Pituţ „comedia” cu final neterminat pe care am intitulat-o „Moarte șoarecilor”. Lectura a durat, cu pauze cu tot, vreo trei ore, fiindcă citeam artistic. Mi se părea amuzantă și râdeam de unul singur la anumite replici. Lectura se petrecea în sala de mese. Ascultătorii nu păreau entuziasmaţi. Pituţ asculta grav și încruntat, ca și cum aș fi citit o tragedie. Nichita, cu un zâmbet subţire pe care nu l-a abandonat nicio clipă. Termin în sfârșit și aștept sentinţa. Pituţ tace încruntat. Nichita, spre surprinderea mea, decretează amuzat că mi-am pierdut vremea degeaba, deoarece din *pesă* nu se înţelege nimic. Sunt nedumerit și nu știu ce să cred. Deocamdată, o iau drept o glumă.

III

1973, august. Mi-a apărut „Semnul șarpelui”, la Cartea Românească. De fapt, „Patima” continuată cu „Umbra”. Vine Nichita pe la Asociaţie și cu verva lui cunoscută mă declară „prozator beton”. Vorbește două ore fără întrerupere. Funcţionarele vor să plece, dar el mai are de argumentat. La un moment dat îmi dau seama că se referă numai la primul volum, „Patima”, apărut separat. Zâmbește astral și se eschivează: „Bătrâne, sunt două cărţi, avem două reprize. Cartea a doua, repriza a doua!” Sunt convins însă că *betranicus* n-a citit decât prima parte și pe aceea îmbunătăţind-o în stilul său personal.

1975, februarie. Nichita despre Labiș. L-a cunoscut cu puţin înaintea morţii. Venise la facultate la o întâlnire cu cititorii. Impresie profundă după ce *a recitat* „Moartea căprioarei”. I-a fost prezentat de către George Radu Chirovici. Constatarea lui Nichita că, deși foarte cald și te restru, între *el* (Labiș) și interlocutor se interpunea o anume *distanţare rece.* De reţinut că Labiș a vorbit cu o *detașare cosmică* și siguranţă surprinzătoare despre Villon.

1975, *februarie.* Același Nichita mărturisind strania oboseală de care se simte cuprins. „Bătrâne, vreau să mă împac cu toată lumea. (De fapt, nu știu bine cu cine e certat?!) „Nimeni nu are nimic cu nimeni. Aripile nu rănesc. Ele zboară. Notez dorinţa lui ușor exaltată de-a se înființa un Panteon naţional al culturii române. Un fel de amfiteatru dominat de statui în mărime naturală. Sau, dacă nu, concede el până la urmă, măcar să se îndeplinească dorinţa lui Conu Mișu (Eminescu) de-a fi îngropat la marginea mării…

1975, *februarie.* La Casa Scriitorilor, îmi arată un bidonaș de argint, cu dop de argint, ușor de vârât în buzunarul de la spate și „bun pentru orice alcoolache". Vrea (nu știu din ce motive), să i-l dăruiască lui Radu Cârneci. Îmi arată obiectul, ochii îmi strălucesc de poftă și el *mă miroase* și declară: „se dăruiește! — După care, scrijelează cu o furculiţă pe verso, adică pe spatele butelcii, o dedicaţie de *Frate.* Mă simt vinovat faţă de Radu Cârneci care, între timp, a apărut la altă masă dar, probabil, nu cunoștea intenţiile lui Nichita.

E de o generozitate, aș zice copilărească. Îi place să dăruiască și știe să compună un adevărat ritual. Zice: „Bătrâne, eu n-am avut niciodată *matrafilngheri* (bani adică, deși nu știu dacă pronunţa astfel). Și numai un om sărac poate fi cu adevărat generos, fiindcă nu are conștiinţa valorii banilor…"

1975, decembrie. Povestesc, a nu știu câta oară, fragmente din cartea pe care o am în cap, deocamdată. O experienţă profesională, și nu numai, de pe vremea când eram profesor suplinitor la Școala de surdo-muţi din Șiria. (Locul unde l-am văzut și l-am cunoscut pentru prima oară pe Nichita.) Plictisit să audă aceleași scene, dar alt fel vorbite, Nichita scoate din buzunar o poezie. O citesc și, deodată, îmi dau seama că are un titlu extraordinar: „Antrenor de îngeri". Îi cer permisiunea să *i-l fur* pentru viitorul roman. Rupe cu un gest rapid manuscrisul și-l aruncă în frapieră, decretând imperial: „se dăruiește!"

Poezia era absolut splendidă dar, vai, pe veci pierdută.

Noapte albă

Nu l-am mai văzut trecând prin Piaţa Amzei cu mersul său atât de ciudat, înalt, frumos și îngândurat și ușor speriat de vălmășagul orașului.

De aproape un an nu m-a *sechestrat* să mă ţină ceasuri întregi, fascinându-mă ca-n prima zi și îndurându-se să mă elibereze înarmat cu un caz de iertare către consoartă, semnat cu un N imperial, înflorit în vârful colţului drept.

Nimeni nu mă va suna ca el, la cele mai sur prinzătoare ore, făcându-mi cele mai surprinzătoare confesiuni, scoţându-mă din casă în crucea nopţii, persuasiv sau patetic, de drag de prieten sau de teama singurătăţii.

De un an de zile nu m-a abordat jucând sfiala, întrebându-mă conspirativ, „ce face draga de Onuţa, logodnica mea?…"

De un an de zile de când s-a ascuns, orașul e pustiu fără el.

Nu-mi amintesc să-mi fi dedicat vreodată o poezie. Nici nu i-am cerut de altfel. Mi-a făcut însă alte daruri. Inexplicabil de multe, mie, dar mai ales fetiţei mele. Astfel că, zi de zi, învârtindu-ne în casă, ochii noștri întâlnesc câte un obiect dăruit de el și ne pomenim întrebând: oare ce mai face Nichita?

Nu demult, am recuperat de la Titus Popovici un ceas de buzunar frumos și bătrân care-mi era iniţial destinat, dar, printr-o împrejurare de moment, a fost dăruit celui mai sus-pomenit.

Mai aveam un ceas de la Nichita.

Un Ruhla cu cadran albastru al cărui mecanism obosit s-a oprit brusc înainte ca Nichita să fi împlinit jumătate de veac. După două luni de odihnă a început să ticăie iar, abia auzit, cestălalt ceas, născut în 1905, are și el inima vie. Stau alături sub fotografia lui și, uneori, noaptea, când mi-e dor, le pun inimile în mișcare.

Nichita zâmbește îngândurat din poza aburoasă.

Îl strig și nu mă aude. Îl sărut și nu mă simte.

Vreau să-l evoc drapându-l în cuvinte frumoase și nu se lasă prins. Fuge! Departe, aproape, fuga lui perpetuă. Și nu mai am cuvinte și nu mai știu să mă tângui.

Stau în faţa hârtiei albe ca în faţa unei ghilotine. Trece iute noaptea de decembrie. Au mai trecut și alte nopţi la fel de iute și la fel de pustii.

Spre dimineaţă, mai bine zis, chiar în zori de zi, de undeva, din memoria mea obosită, îmi vine în minte o frază: „Mi-e dor de el ca veveriţei de un brad…”

București, 1984

Rememorări

Acasă
1.

Desigur, iar aceeași emoţie tulbure, grea ca o durere, respiraţia oprită în gât și pașii tot mai fără vlagă, în timp ce înaintez pe strada nepavată, paralel cu gardul cimitirului bătrân, unde am un loc asigurat alături de locul celei ce m-a adus pe lume.

Înainte de-a fluiera semnalul pe care mama-l visează și noaptea, semnalul de adolescent venit din peregrinări noctambule, mă înalţ pe vârfuri și privesc peste poarta joasă în curtea străjuită de un vișin uriaș.

Ea e acolo, așezată pe un scaun bătrânesc, îmbrăcată ca pentru biserică, cu un guleraș alb de școlăriţă ascunzându-i gâtul zbârcit.

S-a împuţinat. Stă cu mâinile în poală și nu privește nicăieri. La picioarele ei, un motan alb, blegit de soarele toamnei, visează șoareci și zăpezi.

Mama așteaptă. Are chipul alb, puţin palid și ostenit, înfrumuseţat de un zâmbet venit din adânc, ca o lumină. Mama așteaptă…

Oare de când așteaptă?

2.

Respir adânc și înghit nodul acela blestemat și-mi sec lacrima și-mi umezesc buzele, încercând să fluier semnalul, fără rezultat. Izbutesc abia a treia oară.

Mama tresare violent, ca și cum ar fi auzit un șuierat de tren lângă urechea ei bătrână. Faţa i s-a destins într-o bucurie curată, se mișcă greu și vine spre poartă însoţită de motanul care i se freacă de picioare.

Și, înainte de a deschide poarta, se adresează vecinilor, și cerului, și copacilor, și adormiţilor de dincolo de gard:

— O venit feciorul meu!

3.

Am venit anunţând-o în ultima clipă și, cu toate acestea, instinctul ei secret, radarul ei intim, n-o lăsau să doarmă de-o săptămână.

Tocmai terminase de văruit odăiţa când a primit vestea sosirii. Și, ca să fie curat și frumos și ca nicăieri, a aranjat de una singură mobilele grele și reumatice.

S-a culcat dimineaţa la patru și a vegheat până s-a crăpat de ziuă, a aprins lămpile cu petrol, primusurile anacronice, a pus să fiarbă supa la foc mic și alte bunătăţi numai de ea știute. Și-a luat bastonul (al treilea picior, cum îl denumește cu amară ironie) și a pornit, pâş-pâş, spre zona blocurilor din apropiere, să umple sifoanele la vecina care o cunoaşte și care bagă mai mult acid în sticlele ei decât în ale altora.

Termin de mâncat, așezat la masa străjuită de vișinul cheltuitor scuturându-și bănuţi de aur în părul de zăpadă al mamei.

— Ce vin să-ţi dau, Mircea al meu?

Fac un semn evaziv, vrând să însemne că mi-e indiferent. Dispare în odăiţă și se întoarce după câteva momente cu trei jumătăţi de sticlă ceruite, sigilate, parafate, legate cu celofan deasupra.

Citesc etichetele pe care a caligrafiat cu scrisul ei tremurat: Vin 1981, Vin 1982, Vin 1983…

Nu realizez pe moment. Îmi remarcă nedumerirea:

— De câte ori ai fost acasă a rămas câte o jumătate nebăută. Le-am astupat, le-am ceruit și le-am pus culcate după dulap. Pentru tine le-am ţinut, că eu nu mă prea omor…

Mă privește cu blândeţe și lăcomie, îmi cercetează chipul, părul netuns și încărunţit și zice o frază ca o rugăciune:

— Doamne, Mircea al meu, că tot frumos și tânăr eşti…

4.

Mi se întâmplă un lucru inexplicabil de câte ori vin acasă. Îmi impun să fiu conversativ, cald, copilăros, vesel, tonic, să turui vrute și nevrute, să-i șterg senzaţia de singurătate, să ghilotinez înstrăinarea.

Nu reușesc nici pe sfert, creierul meu e ca o bucată de iască, fantezia nulă, volubilitatea su grumată. Ea înţelege și tace, privindu-mă intens și profund, și mă soarbe din ochii limpezi, dizolvându-mă ca într-o apă liniștită. Din când în când, zâmbește și oftează prelung, eliberator, mângâind meticulos motanul ce i s-a cuibărit în poală.

Ne trezeşte din toropeală cântecul unui cocoș impozant și ţeapăn ca un mire.

— Lasă că te tai eu, mânca-te-ar vulpea, îl amenință mama, că toată ziua ești numai la vecini…

5.

Pe ocolite și uzând de meșteșugite capcane, întreb dacă nu vrea să se mute la bloc, invocând multiplele avantaje.

Tace și privește pierdută peste grădina lată cât o batistă, în care cocoșul ţanţoș și pintenat ciugulește foile de varză. La vișin se uită și la molanul trăsnit de lumina toamnei, tolănit la picioarele ei, și la fântâna veche cu lanţ se uită și apoi peste drum, spre cimitirul bătrân. Oftează scurt și mă privește temătoare:

— Dacă poţi să mă muţi, iacă m-oi muta…

— Sigur?

— M-oi muta, dacă zici că poţi…

Îi las timp de gândire o noapte și reiau discuţia pe ocolite.

— M-am gândit, zice. Eu mă mut, dacă tu poţi să faci asta, dar nu știu unde-or încăpea toate astea.

Face un semn circular spre odaia cu mobilă grea și veche, spre magazia de lemne și gestul ei cuprinde, fără îndoială, și vișinul cheltuitor de aur, și grădina cu verzele ei brumate, și cocoșul înfipt în vârful gardului, și motanul acela leneș zăcând la picioarele ei hipnotizat sau trăsnit de moliciunea adormitoare a soarelui de toamnă.

6.

Dorm după-amiaza un somn scurt și profund în camera mirosind a gutui, a busuioc și ștergare de in Mă trezesc brusc, fără motiv, și o văd pe mama stând pe un scaun, la capătul patului, privindu-mă blând:

— Știi, m-am uitat cum dormi. Exact așa dormeai și când erai mic…

Stăm sub vișinul care tremură neliniștit, la o masă cu picioare din lemn și fredonăm cântece din tinereţe. E și fratele mamei prezent, venit șontâc-șontâc și într-o rină, în vizită, de la bloc.

E preot pensionar și are încă voce bună la cei optzeci de ani. Îi tremură capul, imperceptibil.

Și vocea îi tremură. S-a mutat de curând la bloc, el care a stat toată viaţa în case parohiale cu grădini respectabile și nu poate suferă betonul, fiindcă, zice, îi răscolește reuma. A auzit că aș vrea s-o mut pe mama la bloc și mă privește cu reproș și mă prinde într-un colţ și-mi zice șoptit printre ultimii dinţi:

— Mă nepoate, ce-i cu tine, că erai băiat cu intelighenţie? Unde vrei s-o muţi tu pe Tica (soră-sa adică), la cazemată?

Și fiindcă e tare în parabole, îmi arată vișinul cu trunchiul său gros și puternic și zice:

— Dezgroapă tu vișinul și mută-l în altă parte și ai să vezi…

Cântăm, zic, cântece din tinereţe. Mama are vocea clară încă, frumoasă, dar subţiată și vlăguită. E ca un fir de abur șerpuitor: „Eu nu mai iubesc, dar mă-ndeamnă / O umbră și-un vechi obicei, / Să trec prin amurgul de toamnă.

Prin dreptul ferestrelor ei…”

Vișinul tremură cheltuindu-și frunzele galbene, amurgul de toamnă cade învăluitor.

— Dacă ne apucam să cântăm la tine, la bloc, Todore, băteau vecinii în ţeavă și venea responsabilul să ne amendeze, zice mama și mă privește cu înţeles.

7.

Merg și dau o raită prin cartier și-i las singuri, pe scaunele lor, în toropeala zilei de septembrie. Mă întorc după o jumătate de oră și-i găsesc dormitând, nemișcaţi, ca două buturugi negre plutind în aerul de miere al toamnei.

8.

Mă trezesc brusc, tot să fie două noaptea, cu o senzaţie de neliniște. O aud pe mama foindu-se în așternut și după ce ochii mi se obișnuiesc cu întunericul, o zăresc înălţată în vârful patului, sprijinită de perini.

— Dormi, Mircea al meu?

— Nu!

— Nici eu nu dorm. Știi, mi-am adus aminte ce mi-o spus una care s-o mutat la bloc, o vecină din capul uliţii. Știi ce mi-o spus?

— Nu știu, zic eu.

— Am întrebat-o cum se simte la garsonieră și ea o oftat şi-o zis „cum să mă simt vecină dragă, bine mulţumesc, parcă aș fi într-un cavou”…

Și, după un timp, văzând că nu răspund nimic, continuă filosofând:

— Nici miţă n-oi putea ţine la bloc, că asta a mea îi obișnuită să doarmă afară. Și pe ciment unde să doarmă ea?

9.

E ultima seară când stăm împreună. Liniștea nopţii vătuiește cartierul.

Se aude vișinul tremurând sub geam. Nu vorbim nimic. Am o stare de neputinţă și duioșie lacrimogenă. Mă simt atât de ocrotit și atât de copil, încât mă abţin cu greu să nu o rog:

— Mamă, te rog, spune-mi o poveste…

10.

Evit orice discuţie despre o eventuală mutare la bloc. Mă prefac că am uitat subiectul și că am înţeles totul.

Mama se mișcă prin cameră neliniștită și tot închide și deschide ușile dulapului din lemn masiv.

— Mircea, zice, să-i spui Marilenei (soţiei mele) că vreau să vorbesc cu ea ca între femei.

Să vină până la mine că-i plătesc eu drumul, să-i arăt unde sunt pregătite hainele cele de moarte și ștergurile și batistele și luminările și tot ce trebuie. Îs bătrână și nu se știe niciodată, filosofează ea cu luciditate dezarmantă, și eu vreau să spun cuiva apropiat ce trebuie să facă și ce rost are fiecare lucru de aici. Nu pot să-ţi spun ţie, că tu ești bărbat și poate că uiţi… Să știi că nu costă nimic îngropăciunea mea, că eu am plătit totul înainte prin Casa de Ajutor Reciproc, prin asiguraţie… Numai la popă va trebui să plătiţi cât se cuvine; și la cantor. Așa că, te rog, spune-i să vină, să vorbim, că plătesc eu trenul…

11.

Plec dimineaţa în oraș. A plouat peste noapte și pe o anumită porţiune, până la primul colţ, unde strada e nepavată, trebuie să baletez prin noroi.

Mama propune să mă însoţească, ca în vremea tinereţii mele, cu pantofii curaţi în mină, pe care urmează să mi-i încalţ după ce scap de zona dificilă.

— Lasă, că doar trebuie să mergi în oraș cu papucii curaţi. Nici când erai holtei nu mergeai cu ei murdari, dar amu când ești scriitor și te cunoaşte lumea…

Accept să mă însoţească și, după ce-mi schimbă încălţările și înaintez câţiva pași, o simt urmărindu-mă cu privirea și mă întorc.

— Mircea, zice mama, n-ai nevoie de ceva bani…?

12.

Avionul trece pe deasupra cartierului. Zboară destul de jos, astfel că pot recunoaşte străzi și case și poduri. Pentru o clipă, într-o străfulgerare văd și bătrâna casă părintească și curtea și grădina latâ cât o batistă și în curte silueta mamei alăturată siluetei vișinului bătrân.

În jurul casei-oază, blocurile de beton se înalţă ca într-un cerc; trufașe și nepăsătoare.

Nume de străzi și nume de copii

1.

Din sutele de fișe, notiţe, însemnări despre cel care a fost Craiul Munţilor, Avram Iancu, reproduc fragmentar un necrolog apărut în „Telegraful român” care apărea la Sibiu: „Naţiunea română, cu inima dureroasă face cunoscută încetarea din viaţă a preaiubitului său fiu Avram Iancu, prefect general al legiunilor romă ne în lupta pentru independenţa naţională de la anul 1848/49; defecţiunea prea timpurie a urmat astăzi la 3 ore dimineaţa, în Baia de Crișiu (districtul Zarand), în anul vieţii sale 48, în urma unui morb de piept… Toţi fii naţiunii (…) sunt poftiţi la onorul de-a face parte din cortegiul funebru.

Memoria sa să fie etern binecuvântată — iar zelul său naţional să planeze asupra naţiunii – binefăcătoriu”.

Și, într-adevăr, la această *defecţiune pretimpurie* au participat îndureraţi și solemni mii de fii ai Apusenilor.

2.

Alte nume de străzi din Bucureștii anului 1928: Deiucătoarei (!), Oiţelor, Lupiţei, Su venir, Uatu, Inocenţei (!), Modei, Ruinilor, încurcată, Câmpul cucoanei, Furiilor (!).Aref (!), Zoe.

3.

Căldura toridă, cleioasă și pe strada pustie a unui orășel de provincie o mireasă, cu voalul fluturând, fugind desculţă prin mijlocul drumului spre o ţintă necunoscută și din motive ce nu aveam să le aflu niciodată.

4.

Un pechinez cu ochi bulbucaţi și umezi dus de stăpân într-un fel de ham special confecţionat: o plăpumioară ce-i cuprinde burta în vreme ce picioarele i se mișcă ritmic deasupra pământului fără să-l atingă.

— E bătrân, zice stăpânul, are 80 de ani și nu se mai poate ţine pe picioare. Îi dau senzaţia că încă mai umblă…

5.

Lebăda singuratică pe luciul apei dintre trestii, executându-și dansul nupţial sub neclintirea rece a bărbatului solemn ca un aisberg.

6.

O cumătră povestind alteia, în troleibuzul 90, cum a fost la o logodnă la care masa s-a servit la un restaurant de lux, în picioare, nu ca *peizanii,* cu tacâmuri de argint și pahare de cristal, vrând să încoroneze fastul prezumtiv încheie triumfal:

— Ce mai, dragă, a fost *un rafinării al somptuozei de nemaipomenit!*

7.

Nume de fetiţe *strigate* în curtea blocului în care locuiesc: Iarodara, Bristena, Zoridana (?). Zaraza, Erminia (!), Chiajna.

8.

Anunţ la un atelier de cizmărie particular:
Fiind bolnav deschis zilnic de la 12 la 13. Duminica liber!

O mierlă în cvartalul de beton

1.

Toată copilăria am fost slab, pirpiriu și clorotic. Fizic arătam dezastruos și asta, după pă rerea bunicei mele, fiindcă nu voiam să mănânc morcovi.

Bazat pe această deducţie îl îndemn și eu pe băieţelul prietenului meu la care toată familia urlă cu disperare să ingurgiteze vitaminata legumă:

— Mănâncă morcovi, puiule, să crești mare și puternic!

— N-am să cresc mare și puternic, zice ăla mic, smiorcăindu-se și uitându-se urât.

— Toţi care au mâncat morcovi au crescut mari și puternici, decretez eu minţind fără jenă.

— N-am să cresc mare, o să-mi crească numai urechile.

— Cum adică? mă mir eu, nerealizând iluzia.

— Iepurașul meu mănâncă toată ziua morcovi și nu-i cresc urechile?…

2.

Fetiţa de la etajul 10 are un pisic de salon, mic, jucăuș și înstelat cu pete albe. Părându-i-se că se plictisește de unul singur, a cumpărat din micile economii un șoarece cobai, un hamster, ca să aibă cu cine se juca motănașul. Am fost de faţă la întâlnirea *epocală* a celor două patrupede hărăzite a se dușmăni dintotdeauna. Motănașul dormita pe covor ostenit după îndelungi zbenguieli. Hamsterul a fost depus în faţa lui și îndemnat cu naivitate: „hai, joacă-te cu Muţulică!” (așa îl chema pe motănaș).

S-au privit cu o indiferenţă absolută. Hamste rul s-a ridicat în două picioare și după ce-a mirosit iute aerul a demarat spre pisoi cuibărindu-i-se pe spinare. Acolo a rămas multă vreme picotind însingurat. Pisoiașul de salon nu văzuse șoareci decât la televizor…

O lună a durat convieţuirea lor pașnică. După primele incursiuni în curtea blocului, motanul a devenit circumspect și arţăgos. Se juca mult mai dur cu micul *șoricel* care se refugia speriat într-un borcan. După alte două luni hamsterul a dispărut fără urmă. Am întrebat-o pe fetiţă ce-i mai face șoricelul.

S-a dus la alt pisoi, fiindcă Muţulică e obraz nic și nu-l lasă să doarmă.

3.

Spicuiesc dintr-un anuar al străzilor bucureștene, apărut în 1928: Gândacilor, Plăcerei, Cerșetori, Epicol (?), Broscăriei, Suvenir, Pipăilă.

Puișor pe șine (!), Furiilor, Pitiș, Ruinilor, An tonică, și așa mai departe într-o originală inventivitate toponimică.

4.

Nume de câine găsit pe maidan: Zdrulă!

5.

Dincolo de Arad, pe șoseaua ce urcă spre Apuseni, știu o pescărie amenajată pe luciul unei bălți naturale ce se întinde pe câteva hectare.

În fiecare an, trecând pe acolo, mă opresc câte o jumătate de oră și privesc gânditor pescărușii de mare adunaţi într-o colonie gălăgioasă. Prezenţa lor consecventă și stranie aici în câmpie mă intrigă și mă uimește deopotrivă. Îl întreb pe bătrânul paznic care ar fi explicaţia acestui fenomen.

— Apoi, domnule, bag sama că mai demult, la *începuturile lumii,* aici a fost un fund de mare…

6.

Într-o dimineaţă, pe la cinci, în cvartalul de beton și piatră în care locuiesc, a izbucnit pentru prima oară cântecul vesel al unei mierle ce se străduia să imite privighetoarea. Am ieșit în balcon și, spre surprinderea mea, am văzut zeci de *vecini* stând la geamuri și căutând din ochi făptura miraculoasei cântăreţe.

7.

Un epitet auzit în piaţă adresat de o doamnă alteia ce nu respectase rândul la roșii:

— De ce te bagi în faţă, rapandulă!

8.

O întâmplare hazlie în compania lui Fănuș

Neagu și Dan Deșliu, în urmă cu mai bine de zece ani, fiind la Rășinari cu intenţia de-a vi de-a vizita Casa memorială „Octavian Goga”.

Fănuș îi spune șoferului, în timp ce treceam prin dreptul unui sătean, să-l întrebe unde e casa lui Goga.

Șoferul deschide geamul și întreabă cu dici.ie și inocenţă:

— Bade, unde-i casa lui tovarășul Gogu?…

Inutil să vă reproduc reacţia lui Fănuș.

9.

Ce titlu obsedant și blestemat a inventat

Márquez: „Dâra sângelui tău pe zăpadă”…

Sat în dezafectare

1.

Un consătean, prins în timpul războiului într-o ambuscadă, în Munţii Tatra, se refugiază în casa unei văduve care-l adăpostește în pod.

Nu mică i-a fost mirarea să găsească acolo un „Colocatar”, un neamţ instalat cu o seară înainte.

Vieţuiesc vreme de zece zile sub același acoperiș, hrăniţi de generoasa gazdă, coborând doar noaptea pentru cele omenești. Dormeau în colţuri opuse, fiecare cu pușca la cap, evident, încărcată.

În dimineaţa când clopotele au vestit sfârșitul războiului, au sărit ca arși din așternut, au pus mâna pe arme și s-au ochit reciproc gata să apese pe trăgaci.

Nu le-a fost ușor să constate, mai apoi, că niciunul, nici altul, nu avea glonţ pe

ţeavă.

Cineva, profitând de somnul sau absenţa lor, le descărcase puștile.

2.

O afirmaţie: „E tânăr, foarte talentat, foarte muncitor, dar, din păcate… n-are nume!”

3.

Gloria vine câteodată atât de târziu, încât nimeni nu mai are răbdare s-o aștepte.

4.

De ţinut minte: profesorul universitar (fostul), retras în satul de sub munte, plimbându-se seară de seară cu un imens câine ciobănesc.

Se plimbau, invariabil la aceeași oră, urmând aceeași rută, într-o perfectă armonie a mișcări lor, oprindu-se din când în când amândoi, nemișcaţi, ascultând eterul. Și câinele seamănă perfect cu stăpânul…

5.

În legătură cu pragul dintre viaţă și moarte, indivizi scăpaţi din comă sau sinucigași salvaţi declară de comun acord: 1. Declanșarea fulger a tuturor întâmplărilor capitale din timpul vieţii; 2. O anume stare de beatitudine și lipsa oricăror dureri; 3. Viziuni inexplicabile (o infirmieră re adusă la viaţă a declarat că *a văzut* Taj-Mahalul în toată splendoarea lui. Pusă să-l descrie a făcut-o exact, deși nu-l știa decât din auzite).

6.

Dor: cuvânt unic, propriu limbii noastre, enigmatic ca ochiul unei păsări ucise, în care se reflectă cerul în mișcare.

7.

Sat în dezafectare! Ce stranie și anacronică expresie care a circulat o vreme. Un asemenea sat urma să fie și cel în care am copilărit.

Depopulare lentă, migraţie spre oraș, părăsi rea caselor și grădinilor.

În câţiva ani, în sat urmau să rămână bătrânii, un preot bătrân și surd și… pisicile. O armată de pisici prăsindu-se în voie în vechile case părăsite. Din fericire, nu s-a întâmplat așa…

Totuși, ce subiect!

8.

Oana îmi declară cu năduf, în timp ce călătoream într-un autobuz supraaglomerat: „Tată, vreau să mă fac ciobăniţă!”. Asta în urmă cu șapte-opt ani…

Câine credincios și… scarabeul

1.

Unchiul meu, luptător și mărșăluitor pe drumuri nesfârșite, povestește: „Mergeam în marș, pe soare sau pe ploaie, uneori de dimineaţa până seara. Vecinul meu din dreapta, un maramureșean zdravăn, se obișnuise să „doarmă mergând”. E adevărat că se mai sprijinea pe umărul meu. Într-o dimineaţă suntem prinși sub un tir de artilerie. O schijă îl nimerește și-i retează pur și simplu capul. N-am să uit niciodată cum trupul acela ciopârţit și însângerat a continuat să facă pași, de data aceasta în „somnul morţii”.

2.

Nebunul satului, Cristofor, cel îmbrăcat ca o sperietoare de ciori, culegând de prin livezi numai fructele căzute și putrede, privind furiș și vinovat în jur cu blândeţe. Un mic animal cu suflet curat de copil. N-a făcut rău nici unei muște…

În toamna lui ’44, în timp ce se retrăgeau ar matele hortiste, le-a ieșit în întâmpinare la marginea satului, având într-un coș de papură niște pere tomnatice. Le-a făcut semn de departe cu ciomagul lui noduros ridicând coșul clin de pere.

O rafală scurtă și trupul puţin s-a prăbușit secerat în mijlocul drumului.

Oamenii l-au îngropat creștinește și i-au pus o cruce la marginea șanţului și-au scrijelit neîndemânatici un singur nume: CRISTOFOR…

3.

Mama, spălându-mi lunar cămășile *lăsate* acasă, cămășile din tinereţe care mă așteaptă călcate și apretate gata de îmbrăcat.

Și eu mă străduiesc să le folosesc în răstimpul scurtului popas cât rămân în căsuţa de la marginea orașului.

4.

Președintele blocului ieșit cu oamenii la muncă voluntară exclamă cu năduf:

— Iar n-a venit *scarabeul!*

Întreb mirat cine-i… scarabeul?

— Păi, ăla de la scara

5.

În urmă cu câţiva ani, la Sinaia, se lipise de mine o aschimodie de câine dinţos și flenduros, unic, dar curajos, care mă însoţea în fiecare seară până la vila aflată la marginea pădurii.

Într-o noapte, ajunși aproape de vilă, dinţosul a dat semne de nervozitate.

Lătra furios spre adâncul pădurii, repezindu-se din când în când gata de atac. În întunericul lăptos, printre brazi, am zărit silueta masivă a unui urs ce stătea nemișcat.

Am încremenit și m-am furișat spre intrarea vilei, încercând să-l ademenesc și pe dinţosul care lătra cu furie.

N-am izbutit. Multă vreme am auzit lătrăturile lui tot mai îndepărtate, apoi schelălăituri, apoi nimic.

Dinţosul n-a mai apărut niciodată…

Mituri

1.

Străbătând munţii Rodnei, am poposit la căsuţa unui cioban cu barbă netunsă din tinereţe.

Îşi păstorea cele treizeci de oi și două vaci, trăind în singurătate absolută de două decenii, de când „Băbuţa lui se mutase la ceruri”…

La un moment dat, mi-a pus o întrebare care m-a lăsat perplex:

— Apoi, ce mai face domnul doctor Petru Groza?

L-am privit încercând să ghicesc o umbră de ironie în ochii lui și, văzându-i chipul curat și cinstit, i-am răspuns mimând o totală degajare:

— Ce să facă? îi bine și sănătos…

2.

L-am întrebat pe învăţătorul lui Marin Preda dacă a bănuit vreodată că elevul Marin Călărașu va deveni scriitor. M-a privit zâmbind blând și a povestit un episod revelator. „Am dat o lucrare, o compunere cu subiect istoric. Cred că

Marin era în clasa a șasea. Ţin minte că a scris douăzeci de pagini. Cred că erau foarte frumoase fiindcă le-am citit cu voce tare în cancelarie. Nu pot spune însă că am bănuit vreodată să ajungă un scriitor atât de mare”.

3.

Silueta subţire și ireală a unei femei pe pero nul unei gări în care acceleratul nu oprește niciodată…

4.

Din Prologul lui Faust: „Dintre toate spiritele care neagă, bufonul e cel care mă plictiseşte cel mai puţin”.

5.

O întâmplare hazlie povestită de Ion Băieșu din vremea cât era elev la Școala de Literatură.

Într-o zi se pomenesc chemaţi pe rând la direcţie.

Poetul Ion Petrache, care se prezentase printre primii, îl atenţionează pe viitorul dramaturg cu bunăvoinţă *colegială:*

— Guţă, fii atent, o să te întrebe dacă ai bocanci. Să nu care cumva să declari că n-ai, fiindcă pe toţi care nu posedă bocanci *îi dă afară* din școală.

Era în pragul iernii și Băieșu era posesorul unei singure perechi de tenișI rupţi și decoloraţi.

Speriat de perspectiva dării afară din școală, declară cu seninătate că are bocanci buni și noi-nouţi.

După două zile toţi elevii care au declarat că n-au bocanci au primit câte o pereche gratuit.

Băieșu, demn și naiv, a iernat în tenișI…

6.

Din „Mitul Reintegrării” al lui Mircea Eliade:

„Omul care-și muncește din greu pământul nu este angajat doar într-o activitate egoistă, prin care el și familia lui își agonisește pâinea cea de toate zilele. El este, prin chiar munca lui agricolă, un soldat al Binelui și luptă aşadar împotriva Răului. Căci agricultura este o faptă bună; este un triumf al Luminii asupra întunericului, al Culturii asupra Haosului, al Bogăţiei și Rodniciei asupra Sărăciei și Pustietăţii, al Stabilităţii asupra Nomadismului”.

7.

Unchiul meu, care a făcut patru ani de război.

fire blândă și delicată, mi-a mărturisit că deși a fost rănit de două ori, n-a avut putere să ochească vreodată în inamic și, de fiecare dată când trăgea, ţinea ţeava îndreptată spre cer, trăgând în văzduh.

8.

Imaginea acelui vultur: singuratic, prelungit din duritatea stâncii pe care poposea, nemișcat, imperial și trufaș, carbonizat de timp, nici măcar n-a tresărit la

auzul împușcăturii trimisă undeva în nori…

Parisul rămâne un mister…

1.

Un prieten pripășit temporar la Paris, în *orașul lumină,* nu se simte ademenit nici de numeroasele muzee, nici de vestigiile arhitecturale. Se instalează într-un bistrou cu câteva mese, vizavi de închisoarea „À la bonne santé”, celebră prin spectacolele insolite ce le oferă.

Adică, de aici, de la geamul acestei cârciumioare cu aparatură modernă, poţi savura, dacă ai bani și timp, una din scenele rarisime: eliberarea câte unui deţinut, indiferent dacă e noapte sau zi.

Bistroul e deschis toată noaptea, fiindcă nu se știe în ce clipă a mărinimie! gardienilor i se va da drumul *pensionarului* de după ziduri.

Nu e singurul care așteaptă. Mai sunt curioși dornici să savureze spectacolul.

În fine, într-o noapte, pe la două, porţile masive se deschid și din umbra lor bătrânicioasă iese o siluetă purtând în dreapta o mică valijoară. Iese și se îndreaptă glonţ spre o cabină telefonică, aflată chiar în dreptul închisorii și, scoţând un carnet din buzunar, începe să telefoneze. Încercările proaspătului eliberat durează cam o jumătate de oră.

Cei dinăuntru, melancolizaţi și liberi, fac supoziţii: „Nu-i răspunde nimeni fiindcă cine știe de când șade închis și vechile numere nu mai corespund! Nu-i răspunde nimeni fiindcă cine are chef să răspundă unui fost pușcăriaș, noaptea la două!”

Străin și dezorientat, până la urmă, fostul pușcăriaș se îndreaptă cu pași șovăitori spre ușa bistroului.

E primit, evident, cu urale și generozitate.

I se dă de băut, e întrebat dacă are cu ce să se îmbrace, dacă are bani de buzunar. Prietenul meu e de o dărnicie balcanică. Pe la orele 9 din ziuă, pleacă cu toţii urcându-l pe „nenorocit” într-un taxi având menirea să-l plimbe prin Paris…

După o săptămână, în același loc, la aceeași oră și același prieten asistă la „a doua eliberare”.

Nu mică i-a fost mirarea să constate că “proaspătul” eliberat era același individ pe care-l consolaseră săptămână ce trecuse…

2.

Bunico, îi spuneam bunicii mele Ecaterina Handrabur, cea mai teribilă femeie dintre câte am cunoscut, când o să fiu mare o să-ţi cumpăr cercei de aur și un castel cu pod suspendat în care să nu intre nimeni.

Bunico, îi spuneam bunicii mele Ecaterina Handrabur, când o să fiu mare o să-ţi cumpăr o rochie cu pietre scumpe și căruţă cu un cal o să-ţi cumpăr, să nu umbli pe jos.

Bunico, îi spuneam, bunicii mele, cea mai bunicuţă dintre bunicuţe pe la vârsta de 18 ani și un pic, dă-mi și mie 5 lei să merg în oraș la „Cofetăria tineretului. Și ea îmi dădea și nu m-a întrebat niciodată când o să-i cumpăr cerceii și castelul și mai ales calul cu căruţa lui cu tot care, eventual, ar fi putut s-o poarte de icicolo la cei 80 de ani, când și-a rupt femurul încercând să tragă o cămașă îngheţată de pe sârma de-afară.

3.

Locul se numea „La izvoare” și, în apa cu sclipiri de metal, era de câteva ori să mă înec.

Asta în copilărie. După 20 de ani m-am dus de unul singur și m-am dezbrăcat și am intrat în albia nămoloasă. Îmi venea apa până la buric, sau ceva mai sus. Cu toate astea, locul se numeşte și acum „La izvoare” și pruncii satului se scaldă și înoată în acea porţiune ca într-un bazin olimpic.

Și părinţii îi păzesc de pe mal să nu se înece…

Impresii marine

1.

Ultima zi de mare. Plec în amurg spre plaja izolată, nu departe de cherhana, acolo unde am scos dintre două pietre un delfin imobilizat.

N-am mai fost un timp aici, unde el mi se arăta imediat din valuri începând să facă tumbe.

Sunt curios dacă va apărea. Aștept cam o jumătate de ceas plimbându-mă pe nisip. Deocamdată, nimic. Pe apele liniștite plutesc doar pescărușii solitari. Sunt gata să mă întorc cu un soi de tristeţe difuză în trup. Deodată, din mătasea apei încreţită, prietenul meu a ţâșnit în zbor arcuit și elastic. Mai aproape, tot mai aproape…

S-a zbenguit, jucându-se ca un veritabil acro bat, multă vreme, ca și cum ar fi simţit că e ultima noastră seară. Și am rămas urmărindu-l în dezlănţuirea lui până ce luna a răsărit din mare ca o geamandură de fosfor. M-a însoţit un timp, a făcut un ultim salt spectaculos și a dispărut în adâncurile reci și misterioase. Încep să cred în povestea lui Pliniu despre un delfin care plimba pe spinare, peste apele Mării Negre, un copil…

2.

Un cunoscut îmi relatează cum, anul trecut, pe o mare agitată a fost izbit de un val și *băgat la fund* cum se zice. Și-a pierdut cunoștinţa și s-a trezit la policlinică după ce fusese, practic, reanimat.

S-a interesat cine sunt salvatorii. I s-a spus că, de fapt, l-a scos din adâncuri un

bărbat care l-a urcat în barca salvamarilor. A întrebat băieţii de la salvamar, dar aceștia nu știau nimic despre necunoscutul salvator. A dat un anunţ la radiovacanţa, dar degeaba. Cel care-l salvase de la înec preferase să rămână *anonim.*

3.

Alături de mine face plajă Nea Sile, băiat glumeţ, fumător de superlong și responsabil de aprozar. E oripilat de faptul că stau toată ziua cu nasul în cărţi. Într-o după-amiază, văzând că nu vreau să-i fiu partener de table, zice cu năduf:

— Mai lasă-l încolo de citit, că pe soarele ăsta poţi să te tâmpești. Eu n-am citit în viaţa mea o carte și uite, mă descurc…

4.

Într-o zi cu valuri un băieţel îi spune mamei sale:

— Uite, mamă, marea a fost la coafor…

5.

Marea zvârlind dantele de borangic pe ţărm…

6.

Pescărușii umblând seara pe plajă ca niște bătrâni reumatici.

Luna ca o geamandură

1.

Sfârşit de zi de vară pe o limbă de plajă mai sălbatica și mai puţin cercetată. Pe poteca tăiată în malul lutos coboară în șir indian patru bărbaţi cu coasele la spinare. Au cămăși albe și pă tării moi de fetru trase pe ochi. Se grupează ceva mai departe de cei mai sumar învești mântaţi, aşază coasele cu grijă sprijinite de mai, apoi se întorc și se descoperă în faţa mării cu pitate și uimire. Pe feţele lor bronzate sudoarea strălucește auriferă. Rămân așa cu ochii pierduţi pe întinderea albastră. Se sfătuiesc adunaţi în cerc. Aruncă priviri furișe de-a lungul plajei și încep să se dezbrace cu sfială. Întâi cămășile albe, apoi sandalele, apoi, șezând pe nisip, pantalonii lor de lucru. Izmenele lungi, de pânză, flutură în bătaia vântului. Intră încet în mare, pipăind apa înfioraţi de atingerea răcoroasă.

Nu se încumetă prea mult, grupaţi doi câte doi, scot strigăte scurte.

Se spală pe spate reciproc, cu nădejde. Termină și ies pe mal așezându-se pe pietre, cu capul sprijinit în mâini, privind întinderea ne cuprinsă, nemișcaţi ca niște

stafii.

2.

Două cumetre urcând pe scările ce duc la faleză. Amândouă înalte, bronzate metodic, șerpuitoare, mirositoare a șpreiuri cu nuanţe exotice, cu slipuri minuscule și pălării tip sombrero. În timp ce escaladează numeroasele scări, cea din spate exclamă cu totală dezamăgire:

— Dragă, cu regimul ăsta sever de economii nu mai găsești un bărbat să-ţi facă un pic de curte…

3.

Trece un fotograf pe plajă îmbrăcat în costum de marinar. Are un fluier la gât cu care dă semnale scurte. Un câine lup prelung și frumos îl urmărește privindu-l inteligent. Se oprește odată cu stăpânul care-și rostește tirada*: „Ve*niţi și vă pozaţi cu câinele Romeo zile la circul Amedeo. / Zice mamă, zice tată, / zice plajă adorată toate patru deodată. / Hai, încălecaţi pe el / că e blând ca un purcel…”

Fluieră și câinele face sluj și copiii se aduna în jurul lui, încercând să-l mângâie. Speculând momentul psihologic, fotograful continuă: „Hai, copii, plângeţi să vă fotografiaţi, că părinţii cred în lacrimi…”

4.

Luna ca o geamandură propulsată în cer.

5.

După furtună, marea doarme învelită în plăpumi de mătase.

Un delfin eșuat între două pietre, cu spina rea pe jumătate afară. Pielea lui strălucește me talic și ochiul cu care ne privește are rugăminţi omenești. Îl desprindem ușor și, cu oarecare greutate, îl purtăm spre larg.

Stă câteva clipe nemișcat, după care zvâcnește dispărând între valuri. După amiază, în același loc, înainte de apus, apare împreună cu perechea lui, probabil, și face tumbe și se zbenguie în semn de recunoștinţă. Timp de o săptămână, invariabil la aceeași oră, apărea în faţa noastră, recunoscându-ne după semne numai de el știute și se juca graţios, scoţând strigăte scurte și ne înţelese.

7.

Un părinte admonestându-și plodul:

— Dacă te-am adus la mare, stai pe plajă, că de aia am plătit…

8.

Meduzele sunt lacrimile delfinilor zdrobiţi de stânci.

Peștișorul cel mincinos

1.

Nu mai știu bine dacă aveam treisprezece ani sau poate mai puţin și în lungile vacanţe școlare petrecute în pustă, unica și de neînlocuit distracţie era pescuitul. Făcusem rost de trei beţe de alun lungi și elastice, de vârful cărora legasem fir rezistent de cânepă unsă cu săpun. Cârligele erau ace de siguranţă călite în foc. Plutele din cocean de porumb bine uscat. Mergeam vreo trei sau patru kilometri până la un râuleţ leneș ce se numea, sugestiv, Teuz. Aveam locul meu, un ochi de apă înconjurat de nuferi, cu potecă tăiată între trestii. Multă vreme n-am prins decât un fel de somn pitic, somn american îi ziceam noi. Mustăcios și cu două ace așezate lateral sub branhii. Într-o după-amiază, pluta a zvâcnit alt fel ca de obicei și, când am ridicat bățul elastic, la capătul sforii s-a arătat o minune de pește.

Era cu totul și cu totul de aur, semăna a bi ban, dar avea înstelări și o spinare mult mai măreaţă și mai trufașă și aripioarele roșii-gălbui păreau calcifiate. L-am desprins cu greutate din cârlig, mi-a sângerat mâinile și l-am lăsat să cadă în iarba pufoasă și verde. Se zbătea cu o putere neobișnuită și scotea parcă mici strigăte, de fapt niște chiţăieli.

Citisem legenda peștișorului de aur și încă mai credeam în ea. Așa că l-am prins de coada sângerie și, rugându-l să-mi îndeplinească cele trei dorinţe, l-am aruncat în unda limpede și rece. Am așteptat până seara târziu și multe zile mai apoi. Zadarnic…

Peștișorul de aur n-a mai apărut niciodată…

Uneori, când îmi este foarte dor de copilărie, mă gândesc la peștișorul mincinos și-l visez, și-l aștept să-mi îndeplinească cele trei dorinţe.

Și el nu mai vine. Dar, de fapt, de ce-ar mai veni când cu însumi nu mai știu prea bine ce i-am cerut?

2.

Nu de mare mă cutremur, ci de culorile ei.

3.

Mă invită un prieten la o cină de pește. Pe o tavă nichelată, bucăţi mari și albe prăjite la gră tar. Gust cu circumspecţie de ardelean încercând să dibui oasele. Nu există. Gustul cărnii e delicios, puţin straniu, metalic parcă. Îmi zic că e din pricina mujdeiului. Înfulec cu dezinvoltură și plăcere patru-cinci hălci serioase. Nu găsesc

niciun os și mă simt mântuit. Termin și întreb pe departe ce soi de pește a fost.

— Ţi-a plăcut? zice amicul.

— Foarte mult.

— Păi, să-l recomanzi ardelenilor că văd că l-ai devorat fără crâcnire.

— Ce pește a fost? insist eu.

— Rechin de Marea Neagră!

„Casc” ochii, vorba unui prozator contem poran, și aștept reconfirmarea. Amicul îmi ex plică în detaliu cum devine chestia: că e mic, că e carnivor, că are multe proteine, că se prinde cu pește viu, că, în sfârșit, ce mai e, re chin de Marea Neagră.

Mă ridic de la masă, mă duc în cameră, după ce mulţumesc și mă întind în pat așteptând să mi se facă rău. Degeaba…

După două zile îl întreb cu umilinţă:

— Domnule, era rechin sau nu?

— Da! Rechin era.

— Și de ce mi-ai spus ce-am mâncat?

— Mi-era frică să nu crezi că are oase. Voi ardelenii căutaţi oase și în carnea de broască ţestoasă…

Fereastra de la etajul 20

1.

De la geamul bucătăriei mele, undeva sus la etajul 20, se vede până noaptea târziu un alt geam care luminează enigmatic. De câteva ori am fost tentat să mă duc și să întreb cine locuiește acolo.

Am renunţat, aducându-mi aminte de percep tul că niciun mister nu trebuie forţat. Dovadă: un amic având vizavi un geam cu perdelele veș nic trase, prin transparenţa cărora se vedea baletând un corp de femeie, s-a dus într-o zi și a sunat sub un pretext oarecare. Cine i-a deschis, nu are rost să vă mai spun.

Astfel, fereastra de la etajul 20 sclipește în dreptul ochilor moi ca o enigmă nedezlegată.

2.

Plimbându-mă în urmă cu zece ani prin Helsinki, am intrat în faimoasa catedrală săpată în pământ, acoperită cu o imensă cupolă de sticlă, prin care lumina năvălește din toate părţile. Se auzea un cântec de orgă sunând melancolic și soarele poleia madonele de gips. În faţa altarului, o fată blondă cu părul lung și aurifer, stă tea nemișcată, zâmbind serafic, cu un trandafir roșu în mână. Am privit-o multă vreme cu o curiozitate necuviincioasă, în timp ce organistul nevăzut cânta melodia lui gravă și tulburătoare.

Și că m-a privit de câteva ori zâmbind inefabil.

După un timp a venit spre mine cu aceeași expresie de beatitudine și mi-a întins trandafirul. Apoi s-a întors și s-a îndrepat spre ieșire.

Am rămas paralizat de plăcere cu floarea în rourată în mână, urmărind-o cum urcă scările.

După ce a dispărut, orga și-a încetat brusc tânguirea, iar trandafirul, într-o explozie revoltată, și-a risipit toate petalele, ca niște mici pete de sânge strălucind pe dalele albe de marmură.

3.

Mult timp după apariţia romanului *Patima,* întors în satul natal, am vrut să văd cum arată Cerina, eroina care nu apare niciodată, dar despre care tot satul susţinea că este de o frumuseţe nemaivăzută. Era în amurg, casa la marginea satului, puţin retrasă, așezată pe malul râului. O construcţie bizară cu un fel de foișor de lemn, înălţat ca un turn de observaţie.

Era acasă soţul ei, un zdrahon tăcut și pașnic pe care-l chema Alimandru. Am vorbit de una, de alta și tot timpul am auzit clar pașii cuiva mișcându-se deasupra noastră. L-am întrebat ce mai face doamna Cerina și dacă aș putea s-o văd.

Bărbatul m-a privit surâzând, spunându-mi că nu se poate deoarece e plecată în oraș la o rudă.

În timp ce mă întorceam spre sat, am privit de câteva ori spre geamurile micului foișor, în spatele cărora, după perdelele dese se vedea clar o siluetă de femeie. Peste un an am aflat că s-a dus în lumea drepţilor.

Cum crește grâul

Mai zilele trecute, pe la prânz, mă sună prietenul meu, inginerul Z.E., alertat și neliniștit, dar îmi explică pe îndelete despre ce este vorba.

Tatăl lui, ţăran de aproape 70 de ani, de prin părţile Gorjului, vine să ierneze în Capitală. Nu-i prea place blocul, nici să urce cu liftul nu-i place, cutia aceea de lemn unde se simte ca într-o carceră, nici cu aragazul nu-i place să umble. În general, face scurte incursiuni „la complex”, după lapte și după pâine.

Apoi se ocupă de nepoţelul cel mic, pe care-l iubește cu patimă și-i vorbește despre cai și câini ciobănești, compunând mici povestioare pe care, uneori le ilustrează scrijelind hârtia.

De câteva zile, prietenul meu a observat că bătrânul său tată se comportă cam bizar. Pare preocupat de ceva, stă minute în șir și se uită pe geam cu gândurile departe, se scoală mai de vreme ca de obicei. În fine, nu e în apele sale.

Ei bine, mi-a dat telefon, fiindcă tatăl a plecat de dimineaţă când toţi ai casei dormeau și, iată, este ora prânzului și el nu s-a întors încă.

Se gândește că s-a întâmplat ceva rău, poate un accident, poate s-a rătăcit în

vălmășagul orașului și mă roagă să-l ajut. Facem un mic plan de bătaie, îl liniștesc pe cât pot și timp de aproape două ore încerc să aflu pe cale oficială o urmă a celui dispărut. Am sunat la „evenimente". La Spitalul de urgenţă, dând numele și semnalmentele, dar degeaba.

Trece ziua, cade seara și, pe la nouă, mă sună prietenul meu și recunosc după primul „alo" că are să-mi dea o veste bună:

— Închipuiește-ţi, dragă, că a apărut acum cinci minute. A intrat ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic și a cerut de mâncare. L-am lăsat să-și potolească foamea și el mesteca tăcut cu o umbră de zâmbet înscris în colţul gurii. Părea fericit ca un holtei întors dintr-o aventură sentimentală.

După ce a terminat, a vi ut un pahar de bere și și-a aprins liniștit o ţigară, privindu-ne cu ace lași zâmbet radios.

— Și nu v-a spus nimic?

— Nu. Nu ne-ar fi spus și nici eu nu l-aș fi întrebat. Dar nevastă-mea, mă rog, fire curioasă ca toate femeile, mă trage în altă cameră și-mi zice: „Întreabă-l dragă, unde-a fost, să știm și noi. Poate a făcut vreo boacănă."

Mă întorc în bucătărie. El stătea în aceeași poziţie și fuma zâmbind cu o expresie de fericire pe chip. A mai cerut un pahar cu bere. I-am dat și l-am întrebat cu ton firesc unde a fost.

M-a privit mirat și parcă amuzat, ca și cum ar fi vrut să spună: „ei, parcă nu știi tu unde-am fost" și a continuat să tacă fumând. L-am mai întrebat o dată: „Lasă-mă, dom'le, ce mă tot iscodești? Am fost și eu…" Apoi, zâmbind: „ăla micu' doarme?" „Doarme, am zis eu, că te-a așteptat toată ziua și-a obosit". „Bine! Du-te și te culcă. Mâine dimineaţă o să-i spun ălui mic unde-am fost. Și dacă o să vrea, o să vă spună și vouă".

M-am dus la culcare și nevastă-mea mă întrebă curioasă dacă am aflat ceva.

I-am spus că nu și i-am relatat conversaţia.

Dragă, cred că-și bate joc de noi. Cum să-i spună ălui mic? Nu ţi se pare că se comportă straniu? E atât de bucuros și de vesel ca și cum ar fi câştigat la loto. Auzi, zice ea inventivă, oare n-o fi fost cumva în peţit? că eu altă explicaţie nu văd".

A doua zi mă sună iar amicul meu și-mi spune: „Azi dimineaţă l-am sculat pe ăla mic și l-am trimis somnoros în cameră la bunicul să-l întrebe unde-a fost. Se duce michiduţă și stă cam o jumătate de oră. În sfârșit, se întoarce și dă să se culce în continuare, că nu-și făcuse somnul. Ne repezim amândoi și-l luăm la interogatoriu: „Ce-a zis, puișor, bunicul?" „A zis că o să-mi cumpele un căluţ cu patlu picioale", bâiguie prâslea somnoros. „Lasă, dragă, căluţul.

Unde-a fost bunicul?" Nevastă-mea, mai prac tică, îi promite: „Spune unde-a fost că-ţi dau una la fund. '1 Cel mic se lasă convins, încruntă din sprâncene și decretează peltic: „Bunicul a zis că a fost *să vadă cum clește gliul.* Și că dacă sunt cuminte mă duce să văd și eu cum clește gliul ăla…"

„Dâra sângelui tău pe zăpadă”.

1.

Trifon ieșit în curtea schitului, dimineaţa, pe ger, lua toporul în mâini, potrivind lemnele, cap la cap, butuc peste butuc, plesnindu-l pe cel de deasupra cu o lovitură rea și puternică, icnind din toată fiinţa, un fel de „îîîh!” prelung și eliberator. Eu și prietenul meu, orășeni mult slăbiţi de smog și nopţi nedormite, ne apropiam dimineaţa de grămada ciopârţită și ne miram foarte. Încercam să scoatem securea din buza butucului unde a fost înfiptă. Era imposibil. Nu ceda niciuna nici altul. Butucul avea vreo treizeci de kilograme. Blazaţi și molateci, renunţam.

Zece minute mai târziu, Trifon, ivit ca din întâmplare, împiedicându-se de butucul în cauză, a pus mâna pe topor și, ridicându-l deasupra capului, odată cu buturuga, l-a repezit la pământ, făcând praf și pulbere ciotul încăpăţânat și intangibil.

Îl priveam de departe și, în cinstea forţei lui, deșertăm o sticlă de vin îmbuteliat la București, dar cu etichetă de „Valea Călugărească”.

2.

Ningea atât de frumos la noi în curte acum treizeci de ani încât, văzând-o pe mama, văduvă de război, gata să plece la biserică cu un buchet de imortele în mină, i-am zis: „Vino, mireaso, astăzi e ziua dumitale!”

3.

Închiși în casă, eu cu sora mea, timp de două zile am ingurgitat numai varză murată din butoiul aflat în tindă, și am *făcut pipi* după horn, de teamă să nu ne mănânce strigoii care bântuiau prin ograda năpădită de zăpadă.

Și azi, aducându-mi aminte de clipele acelea, varza mi se pare totdeauna mult mai acră, și zăpada mult mai orgolioasă și trainică decât azi.

Glorie zăpezii de altă dată!

4.

Ningea ca-n basme, odinioară la noi în sat. Se așeza zăpada gospodărește și cu alintări de pl sică. Nu se alarma nimeni, nu trebuia să vină anume primarul satului și să ne spună să facem drumuri și cărări. Pesemne că funcţiona mai bine conștiinţa cetăţenească. În orice caz, nu m-am trezit niciodată, acolo, în acel îndepărtat sat de câmpie, înecat de zăpezi, fără a mă putea duce liniștit de la un vecin la altul, sau de acasă la școală, prin pârtii gata făcute. Nu știu când și cine le făcea. Poate piticii Albei-ca-Zăpada cu care adormeam înainte de-a silabisi poezia cu îngerul însoţitor în toate cele…

5.

Mică fiind, aveam obiceiul să-mi sug degetele de la mâini cu o deosebită voluptate, zice prietena mea, privindu-și unghiile lungi și violent vopsite. Asta din pricina faptului că nu aveam mănuşi, sau mai bine zis aveam mănuşi, dar fără vârfuri.

Într-o iarnă geroasă, în contact cu zăpada, pielea mea fină și trandafirie a început să crape.

M-am întors speriată în casă. Mama a zis: „na, să-ţi mai sugi degetele, neastâmpărat-o, și o să vedem noi unde ai să ajungi. Ai văzut ce păţeşti?”

Și de atunci, lumea râde de mine, dar nici primăvara, nici vara, nici toamna târziu, eu nu pot umbla fără mănuşi.

6.

Hermina, animalul acela alb, șerpuitor și abu ros, alb și atâta de curat încât se simte jignită, uneori, chiar de impuritatea zăpezii.

7.

Acasă, în șopronul bătrânesc, printre fiare vechi și lucruri inutile, scăpată ca dintr-un cataclism, stă nealterată și neatacată de vremi: bo*doanca.* Poartă în părţile laterale scândurile vopsite în albastru violent cu doi bujori de sânge și doi îngeri îngheţaţi și două crengi de salcie împletită. Are tălpile ușor crăpate, răsucite deasupra solului, gata de zbor. Oiștile ei, duble, păstrează în spaţiul liber și paralel silueta unui cal imaginar. O scot din șopronul plin de păianjeni și regrete, dintre șoareci și cărţi mâncate cu dinţi minusculi, dintre bidoane de petrol și veșnicia uitării ei lunecoase. Mă înham ca un mânz între cele două oiști. Mă înham ca un mânz, fiindcă degeaba am fluierat și degeaba m-am rugat și degeaba am cerut vecinilor să-mi dea un cal. Nu exista, sau era plecat undeva. Și atunci, să nu se ofilească bujorii ei cei plini de roșu regal și să nu piară îngerii ei cei fără acoperire, și să reînvie copilăria mea cea de mult dusă, m-am înhămat de bunăvoie și, băgat între hulubele noduroase, am zbughit spre câmpul primitor și alb nechezând din adâncul plămânilor mei plini de tutun marca BT și năduf motorizat. Și sania zbura ca și cum lemnul ei bătrân primise înfăţișarea unui fluture colorat.

Titlul acesta nu are nicio legătură cu rândurile de mai sus. L-am reprodus, al lui Márquez fiind, întrucât include în el o tulburătoare și misterioasă nostalgie.

Ce-am eu cu Dumnezeu?

1.

Ziua de august cu soare torid și cer năucitor și înalt când am plecat cu Oana dinspre schitul Peștera, peste munţi, în căutarea stânelor pier du-te în pajiști moi…

O culme cu stânci roase de ploi, cariate de vânturi. Un vultur rotindu-se leneș în înalturi, fără nicio ţintă. Ca un planor în miniatură.

Tufe de zmeură risipite, un schelet enorm, probabil de viţel, cu oase albite de soare. Neîndoielnic o pradă a ursilor. Și, în depărtare, acoperișul ţuguiat al unei colibe, ţarcul pentru miei, pari singuratici cu oale în vârf, balansându-se parcă în aerul tremurător. Eram aproape de stână, liniștea ţiuia subţire, vulturul se rotea im pasibil în rondul său celest și, deodată, un la trai subţire de căţelandru, ca un avertisment, ca somaţia unei santinele. Apoi o învălmășeală de hămăituri groase și năvala furioasă a dulăilor de diferite culori înspre noi. În frunte, desigur, căţeaua mamă, conducătoare, fugind în salturi mari. Oana a început să plângă. Am liniștit-o și i-am spus cu voce înceată să tacă, fiindcă eu știu să *vrăjesc* câini. Aceștia ne în conjuraseră furioși, apropiindu-se tot mai mult.

Am rămas nemișcat, prinzând-o pe Oana de mină și când am apreciat că se află la circa cincizeci de metri și nu-și opreau avântul agresiv, m-am așezat pe vine, la nivelul privirilor lor, neclintit. S-au oprit ca la un semn. Întâi bătrâna căţea, apoi ceilalţi. Continuau, însă, să latre cu vrăjmășie. Dinspre colibă nu se ară tase nimeni. Au lătrat preţ de un minut, din ce în ce mai domoliţi, cu priviri piezișe, apoi au tăcut rând pe rând.

M-am ridicat încet și, cu fetiţa în braţe, am început să bat în retragere. Lătrăturile au reînceput cu mai puţină furie. Din cinci în cinci metri, când simţeam îndrăzneala lor, mă chir ce-am la pământ potolindu-i.

Astfel, o jumătate de oră, m-au agresat alungându-mă sistematic până într-un anumit punct (probabil linia frontierei care despărţea stâna de *restul lumii).*

Acolo s-au oprit brusc, întorcându-se victorioşi spre teritoriul singurătăţii lor intangibile.

Un căţelandru, încă naiv și nedresat de bătrâna căţea, s-a întors și a pornit spre noi, vânturindu-și a bucurie coada subţire, făcând salturi de pui prost și jucăuș spre bucuria și neîncrederea Oanei, care-l privea cu oarecare rezervă.

Bătrâna căţea s-a întors pe jumătate, a mirosit aerul și-a lătrat scurt, de două ori, a chemare.

Căţelandrul a tresărit și a pornit spre ea sme rit și supus, cu coada între picioare.

Vulturul acela se rotea nepăsător, ca un planor în miniatură, în rondul său celest…

2.

Bătrânul întâlnit de prietenul meu Gheorghe Pituţ, pe vremea când era brigadier

silvic în Ardeal. În mijlocul unei poieni înconjurată de copaci, călare pe o mârţoagă decolorată de ani, ţinându-se drept în șaua de lemn.

Părea venit din munţi cu ninsoare, era alb de la sprâncene și mână la mustaţa împletită în barba stufoasă. În vârful pletelor argintii purta într-o ciudată echilibristică o pălăriuţă grâneagră, unsă cu seu. Vârful unui ciomag uriaș se zărea ieșindu-i de sub cureaua ţintată. Ochii îi avea albaștri, că ai copiilor de lapte, și ageri.

— Bună ziua, bade!

— Bună, nepoate.

— Ce mai faci dară?

— Aștept…

— Ce aștepţi?

— Aștept să treacă vremea și, dacă o fi cumva vreo *bătaie* (război adică), io mă înrolez, că am fost și-n *şaişpece!* Nu mă tem de nime!

— Nici de Dumnezeu?

— D'ap' ce-am io cu el?…

Amestecate

1.

În primele clase de liceu, ieșind sâmbăta să mă plimb pe „Corso", mă ţineam cu tenacitate în spatele unui bărbat înalt, grizonant, îmbrăcat cam demodat, cu cămăși imaculate la gulerul cărora flutura o lavalieră neagră. Aflasem că e poetul P. și-i citisem cele două plachete de vor suri apărute înainte de război. Trecea maiestuos și neterestru prin foiala străzii, răspunzând la saluturile admiratorilor afectuos dar distant. În spatele său, trecătorii îşi dădeau coate și ex clamau:

— Uite-l pe domn poet !

Ceva mai târziu i-am frecventat casa în calitate de cenaclist și dânsul mă învăţa alfabetul formelor fixe. Totdeauna mă primea în cămăși de un alb imaculat, ţepene și apretate, și cu ne lipsita lavalieră neagră.

După ce am venit în București, Zaharia Stancu m-a trimis să-i duc un ajutor bănesc. Se cunoşteau din tinereţe. Am sunat la casa maestrului.

Era mai bătrân și mai vlăguit. Purta însă ne lipsita cămașă albă și fascinanta lavalieră în doliată. A refuzat ajutorul cu demnitate, amintindu-mi că el așteaptă să fie reprimit în Uniunea Scriitorilor. (De fapt, zicea, Societatea Scriitorilor).

Soarta a făcut să particip la funeraliile lui modeste, după care am mers la locuinţa sa pentru a face un inventar al manuscriselor și bunurilor rămase. Deschizând un dulap, din simplă curiozitate, am văzut așezate pe un umeraș patru sau cinci… *jumătăţi de cămașă* de culoare albă. Acele bizare cămăși nu aveau nici mâneci nici spate și se încheiau după ceafă cu un fel de șnur…

2.

Declaraţia unui vatman făcută cu convingere și candoare după a treia halbă de bere băută în picioare într-un cartier mărginaș:

— Domnule, tramvaiul e cel mai greu de condus, că merge pe șine și nu are nici volan!

3.

Nume de personaj: Ostafie Zarzărei.

4.

Graficianul Florin Pucă trecea într-o zi pe Calea Victoriei agale și gânditor, cu barba lui nerasă de la botez, vestimentaţie bizară, urmat de câinele Paco (proprietatea obștei scriitori cești), extrem de vioi și devotat. Depășește două cucoane mai în vârstă mirosind a levănţică și dantelă veche și acestea se opresc și una dintre ele se miră:

— Ia uite *chéri* la lăţosul ăsta. Numai javră îi mai lipsea…

5.

Luna subţire ca ciocul unui pescăruș încovoiat pe cer.

6.

Un ţăran îmbrăcat îngrijit stând în faţa unui magazin din centrul orașului, cu un geamantan pe genunchi, taie tacticos slănina, ceapa și pâinea, calm și firesc, ca și cum ar fi la câmp, în timp ce trecătorii îl privesc intrigaţi și amuzaţi.

7.

Mama așteptând zilnic pe banca din faţa casei venirea poștașului cu aerul că a ieșit să se odihnească.

8.

În timpul colectivizării aveam în sectorul meu un „rezistent — care nu voia în ruptul capului să se înscrie. De fiecare dată ne ameninţa că se spânzură și se suia ostentativ pe un scaun aflat sub hornul tindei, din a cărui întunecime atârna o funie împletită. Fiecare descindere se termina cu un mic chefuleţ. În cele din urmă, când echipa noastră a fost întărită cu un „tovarăş de la raion”, acesta, mai experimentat și mai drastic, a asistat impasibil la demonstraţiile prezumtivului sinucigaș.

L-a lăsat să se urce pe scaun și să-și atârne funia de gât. Gospodarul a întrebat din vârful scaunului:

— Plecaţi sau mă spânzur?

— Dă-i drumul, a zis nepăsător „tovarășul de la raion”…

— Daa? s-a mirat „rezistentul”, așa care va să zică! Ei bine, n-o să vă fac pe plac dar nici voi n-o să mai beţi și nici n-o să mai mâncaţi pe gratis. Hăndrălăilor! După care ne-a dat afară înjurându-ne copios.

A doua zi a venit singur cu cererea la Sfatul Popular.

Însemnări din spital

1.

Ianuarie 1979. Se plimbă pe coridor un tânăr melancolic, frumușel, cu faţa nespus de tristă. Aflu-că-l cheamă Otto, că e din Cluj și a fost mecanic de locomotivă. Are douăzeci și patru de ani și suferă de atrofiere progresivă a nervului optic.

Boala a apărut în urmă cu un an, în timpul unui meci de fotbal „în familie”, disputat de un întâi mai, sus, pe Feleac.

Rău, stare de leșin, jenă la privit în ochiul drept. Doctoriţa de la dispensarul depoului îl asigură că „nu are nimic”.

Face, totuși, un consult la o clinică de specialitate din Cluj și i se stabilește diagnosticul: atrofia progresivă a nervilor optici. Orbire lentă adică… De atunci stă când în spitale, când la lucru, ca să nu piardă… vechimea. Maladia progresează perfid.

— Domnule, îmi spune cu vocea lui moale de ardelean, cum se distruge viaţa unui om…

„Viaţa unui om…”. Și are numai douăzeci și patru de ani.

I s-a propus pensionarea definitivă. Ar încasa, după socotelile lui, cam trei sute de lei pe lună și drept de muncă cu program redus.

Totuși trăiește cu speranţă că se va întâmpla o minune:

— Nu se poate să nu facă savanţii ceva cu puterea asta a atomului. Nu se poate!…

2.

Ţăranul cu care m-am împrietenit îmi povestește, după două zile de tatonări abile, despre o bătrână ce vindeca pe vremuri albeaţa cu zahăr cubic. Zahărul cubic tăiat subţire-subţire, cât o lamă de brici. Se freca încet porţiunea afectată și albeaţa se dezlipea „fâșii-fâșii”… Mărturisește că a văzut-o executând această operaţie pe când era tânăr. De la ea a învăţat să vindece vitele de albeaţă.

Freca pupila cu zahăr tos amestecat cu cochilie de scoică pisată și apoi cernută

prin sită. I se legau vitei vârtos picioarele din faţă și din spate cu un ștreang gros apoi, prin niște ochiuri special lăsate, se vâra un par solid care avea menirea s-o imobilizeze.

Animalul era împins și cădea fulgerat pe o parte zbătându-se. Cu praful acela fin se freca bine suprafaţa ochiului bolnav.

„După trei zile, asta mi-e crucea, se închina ţăranul, vedea vaca ca și cum atunci s-ar fi născut…"

După o vreme, cu același glas scăzut, conspirativ, mă informează că a auzit de un cetăţean din Băneasa de Giurgiu care te vindecă de albeaţă cu limba"…

„Îţi bagă, domnule, limba-n ochi și atâta te freacă, până te curăţă și-ţi dă-napoi vederea. Așa am auzit în tren, nu de la unul, ci de la mai mulţi navetiști care mi-au dat adresa lui, că l-a vin decât pe unul din „tura" lor în trei ședinţe, că așa le zice, și a luat câte cinci lei de ședinţă. Are ăla, domnule, o limbă aspră ca a boului, că boul poate linge și sare și nimic nu are"…

Bătrânului ţăran i se confirmă existenţa acelui „Vraci" care vindecă cu limba…

— Dom Micu, dacă mă face bine și-mi ia albeaţa, să fiu eu câine dacă nu-l iau de mină și-l bag în magazin și-i cumpăr un costum de opt sute (pronunţă cifra cu sfinţenie), și lui și mie…

— Dar dacă n-o să vrea costum? îl derutez eu.

— Cum, dom'le? Ai văzut mata pe vreunul care să nu vrea să se-nţolească? Păi eu îi cumpăr un costum de opt sute!

3.

Un tată ieșind pe poarta spitalului, de la maternitate, îşi duce acasă noul-născut păşind ţanţoș pe aleile căptușite de zăpadă.

În urmă, mama, păşește resemnată, privind în pământ. Bărbatul poartă perina roză la piept, ţinând-o cu grijă, ca și cum ar duce un clopot gingaș de sticlă plin cu fluturi.

4.

De sus, de la etajul zece privesc un câine minuscul, jucându-se în parcul din faţa spitalu lui, rostogolindu-se în zăpadă, mirosind-o, lătrând și făcând salturi îndrăzneţe în aer. Suflă precipitat și aruncă jeturi de aburi în aerul rece.

Viaţa…

5.

În rezerva alăturată sunt doi oameni mai vârstnici operaţi de cataractă. Stau nemișcaţi cu faţa-n sus și ochii acoperiţi. Ca să treacă vremea conversează vrute și nevrute. Îi aud prin peretele cu „izolare fonică". Unul dintre ei zice cu ton de necontrazis:

— Femeia, prietene, are un punct al ei. Aici! (Mă întreb unde o fi arătând cel care povestește și ce vede cel cu ochii acoperiţi?) Ei, dacă apeși odată pe punctul ăla și nimerești, femeia odată se face moale ca o mâţă și… a ta e!

Hefaistos scăldându-se și lădiţa cu scule

1.

Ani de zile mă sculam odată cu vecinul, un lăcătuș mic și fragil care lucra la Fabrica de Vagoane. Stăteam gard în gard și mă trezea tuşind și fredonând melodii vesele, mă trezea să nu întârzii și să prind afurisitul de tramvai ana cronic care mă ducea în Podgoria Aradului unde-mi exercitam profesia de dascăl. Mergeam împreună până la staţia tramvaiului.

Eu cu nelipsita sacoșă de baschet în mână, în care zdrăngănea oala cu sarmale, el cu celebra cutie de lemn, un fel de lădiţă vopsită maro, în care-și ducea sculele și mâncarea. L-am rugat o dată să-mi arate conţinutul acelei misterioase lădiţe și mi-a deschis-o ezitând, vag jenat, și am rămas trăsnit de câte drăcii folositoare avea înăuntru. Clește, ciocan, șurubelniţe de diferite mărimi, o nicovală în miniatură, un fierăstrău de tăiat fier, un metru metalic, sârme încolăcite, dălţi ascuţite, șuruburi ruginite, cuie, broaște demontate, lacăte enorme, balamale, ce mai, era plină ochi. Numai duminica ieșea să fumeze în faţa casei fără nelipsita lădiţă în mână. Mai târziu, când posibilităţile mele financiare s-au îmbunătăţit și când el ajunsese la pensie și bătea cartierul cu aceeași lădiţă în mână, executând din prietenie vecinilor mici reparaţii, i-am cumpărat o ladă cu scule noi și sofisticate.

N-a folosit-o multă vreme, ţinând-o pe scrinul din faţa oglinzii, împănată cu pozele lui și ale nu familiei, ca pe un obiect decorativ. L-am întrebat de ce nu se folosește de noile scule și el mi-a răspuns că „încă nu-l ascultă și nu-l cunosc prea bine-l. M-am nimerit din întâmplare acasă la înmormântarea sa. Astfel, l-am văzut pentru ultima oară întins în sicriul simplu, cu capul săltat puţin, privind spre cer, în hainele de duminică, mic și plăpând, având așezată alături de trupul puţin lădiţa veche plină de scule și șuruburi, lădiţa cu care traversase o viaţă și de care nu voise a se desparte nici după moarte.

2.

Fiindcă a executat muncă grea de la 18 ani, și fiindcă fiecare an muncit i se socotește la pensie dublu, prietenul meu, muncitor de înaltă calificare, e un *pensionar tânăr.* Știe o mulţime de lucruri, e pescar pasionat și povestește cu un farmec inegalabil întâmplări din viaţă.

A fost brigadier pe trei șantiere naţionale, voluntar și nesilit de nimeni, cum zice el, a dor mit în barăci și s-a încălzit la lămpi cu petrol, și dimineaţa se scula împreună cu alţi tineri de vârsta sa și porneau cântând cu steagul roșu în frunte să ia în piept munţii și să-i disloce cu târnăcoapele lor tradiţionale. Nu le fixase nimeni

vreo normă, nu exista un plan. Norma *o spărgeau ei,* alimentaţi de elanul simplu și tineresc și de conștiinţa lor profund patriotică. Primeau masă gratuit, ceva ţigări și un rând de haine, asortate cu o pereche de bocanci solizi. Munceau voluntar și cu dăruire, nu primeau, repet, niciun leu. Udata, când a venit în vizita un *mare șef pe linie de partid,* cum zice prietenul meu făcându-mi cu ochiul, și când acesta a întrebat dacă avea să iasă cineva la raport, a ieșit el.

A ieșit bătând pasul milităreşte în bocancii lui scâlciaţi, salutând milităreşte și, spre nedumerirea brigadierilor, a raportat următoarele: „Sunt brigadierul G.F. și vreau să vă rog să trageţi la răspundere pe cei care adaugă apă în raţia noastră de vin".

Fiindcă, am uitat să vă spun, în afară de hrană, ţigări și îmbrăcăminte, primeau zilnic și câte o jumătate de cană de vin.

Îl întreb care a fost reacţia acelui mare șef de la partid. El îmi răspunde: A zis, „de azi înainte o să primiţi o cană întreagă cu vin și…nebotezat!" Și așa a fost!

3.

Clipa aceea din amurg, cu puţin înainte de asfinţitul soarelui, ne adunam, copii fiind, la gardul fierarului, privindu-l cum iese din fie răria plină de aburi și foc, musculos și negru, dezbrăcat până la brâu. Ciubărul de lemn din mijlocul curţii, de lângă fântână și cei doi băieţi stând smirnă cu niște oale de tablă în mână. Ieșea ca o arătare din alte lumi, uriaș și neterestru cu sudoarea curgându-i pe trupul numai mușchi și se apropia cu pași leneși și cu o nesfârșită voluptate înscrisă pe chip de butoiul cu apă limpede și rece. Se apleca încet cu faţa spre pământ, curbându-și spinarea. Făcea un semn și cei doi ucenici începeau să-i toarne apă pe ceafă și pe cap și pe șale, metodic și cu grijă, în timp ce el se săpunea gemând și chiuind de plăcere și se făcea el mai alb și tot mai frumos, îndreptându-se și înălţându-se încet-încet, cu corpul aburind, înalt și statutar, ca un Hefaistos înainte de a-și pune cămașa purificării.

În fierăria plină de fum și abur, foalele de piele răsuflau agonic, și uneltele vlăguite de forţa celui ce le mânuise o zi întreagă intrau în somnul lor metalic.

Doar el, proaspăt și primenit, surâzător și puternic, se apropia de fântână și trăgea douăzeci de găleţi pline ochi, cu o viteză nemaipomenită, umplând la loc butoaiele pentru ceremonialul spălării de a doua zi.

Povești despre mirese capricioase

1.

Amicul meu B. a rămas celibatar convins din pricina unei întâmplări pe care n-a putut-o elucida niciodată și care l-a făcut, vorba lui, să-și piardă încrederea în sexul frumos. După o curte îndelungată și asiduă a decis să se căsătorească cu o jună frumoasă, potolită și de caracter. Nu-i putea reproșa nimic, se înţelegeau de

minune, o iubea și era iubit, îşi cumpăraseră până și mobilă înainte de a oficializa căsnicia la ofiţerul stării civile, ce mai, era convins că va întemeia un cămin temeinic și de durată.

A sosit și ziua nunţii și, conform înţelegerii cu nașii, a pornit spre Casa Căsătoriilor însoţit de prieteni, mireasa urmând să fie adusă de la domiciliu de cei care-i năşeau. A trecut ora stabilită pentru ceremonie, apoi și sfertul academic, apoi o jumătate de oră, o oră, și în sfârșit, după ce a sunat zadarnic la locuinţa miresei, unde nu răspundea nimeni, au apărut și cei doi nași cu figuri dacă nu speriate, oricum extrem de nedumerite. Mireasa nu era cu ei. Au găsit-o îmbrăcată, pregătită și înainte de a porni spre locul ceremoniei, fericita în alb s-a scuzat pentru câteva clipe și… dusă a fost.

— Bine, îl întreb eu pe amicul meu, și ce s-a întâmplat după aceea?

— Am întâlnit-o, normal, i-am cerut explicaţii…

— Și?

— N-am izbutit să aflu niciodată de ce n-a mai vrut să se căsătorească cu mine. Pur. Șisim plu a refuzat orice discuţie pe această temă.

— Și ea s-a căsătorit?

— Încă nu. Îi face curte un prieten de-al meu de vreo trei ani și ca să-ţi mărturisesc sincer, abia aștept ziua când vor merge la sfat…

2.

Tot satul a vorbit multă vreme despre nemaipomenita aventură a fiului potcovarului, cel care făcuse nunta toamna, nuntă mare cu trei sute de invitaţi. Era frumoasă mireasa și totul se întâmpla imediat după război, într-un sat de câmpie.

Mirii veniseră de la biserică, erau la masă și nașul tocmai se pregătea să strige dansul mire sei și să adune darurile când în curtea cu mesele așezate în formă de *U* a apărut un ins necunoscut, un subofiţer de grăniceri. A apărut și-a făcut semn ţiganilor să tacă și au tăcut văzându-l cum îşi cumpănește automatul pe mână. Și el s-a oprit în faţa nuntașilor așteptând. Nimeni nu știa cine e și ce vrea. Au apucat să vadă pe fericita mireasă ridicându-se și mergând spre el și luându-l de braţ și dispărând în uliţă așa cum era, în rochia albă plătită de fiul potcovarului. A plecat și dusă a fost trei sau patru zile, după care s-a întors la potcovarul ci care i-a tras o sfântă de mamă de bătaie. Și au trăit mulţi ani fericiţi. Din când în când, când vede câte o uniformă militară în faţa ochilor, potcovarul se face negru și-i trage un toc de bătaie soţiei, care a rămas tot frumoasă, deși a mai trecut spre bătrâneţe.

3.

Prietenul meu, poetul X., a fost forţat să se căsătorească la îndemnul părinţilor imediat după terminarea liceului. S-a supus dorinţei unanim exprimate. După terminarea nunţii, spre dimineaţă, retrași în camera lor, triști și înstrăinaţi.

Proaspăta soţie i-a declarat că nu-l iubește și că nu simte nimic pentru el. Două

luni au trăit ca fraţii, dormind în paturi separate, fără să spună cuiva impasul în care intraseră.

Apoi, într-o bună zi, prezumtiva soţie a dispărut lăsând un bilet explicativ. A fost găsită după trei zile, undeva pe o șosea de munte din nordul Moldovei, moartă, într-un automobil râs turnat și zdrobit de un copac, alături de trupul neînsufleţit al unui bărbat necunoscut.

De reţinut că nefericita victimă era îmbrăcată într-o lungă și albă rochie de mireasă.

4.

Masă de nuntași în *saloanele* spaţioase ale unui restaurant de provincie. Puţin după miezul nopţii, un comisionar aduce pentru mireasă un buchet de 25 de trandafiri Baccara, roșii ca sângele. Surpriză, curiozităţi, comentarii tipice. Mi reasa se retrage cu buchetul în braţe undeva spre ieșirea din spate. Trece o vreme, mirele intră în alertă, apoi toţi invitaţii. E căutată zadarnic. Nici a doua zi, nici după o săptămână, nici după o lună, în sfârșit, nici după ani de zile, n-a fost cu putinţă să i se dea de urmă. Au trecut patru ani de atunci și nefericitul soţ, cel care mi-a povestit toată această întâmplare misterioasă și bizară, așteaptă și azi să apară de undeva mireasa lui volatilizată în noaptea nunţii în rochia ei somptuoasă și cu buchetul roșu de trandafiri strânși la piept.

Pisici fidele, vești despre Petrarca și gramofoane vechi cu acul rupt

1.

Un excelent medic și biolog, Lyall Watson, introducându-ne în studiul său despre moarte și viaţă ne amintește că poetul Petrarca a fost mort în aparenţă timp de douăzeci de ore. Puţin lipsea ca, după regulile de atunci, să nu fie îngropat. O bruscă schimbare de temperatură l-a făcut să-și revină din această stare, spre uimi rea celor din jur. A mai trăit în deplinătatea forţelor creatoare încă treizeci de ani… Non omnis moriar”…

2.

Nu cred în niciun soi de atașament al pisici lor. Animale bizare, aliniate în ordinul felinelor, au înlocuit cruzimea cu perfidia. Am avut de curând un pisoi cu nume de cântăreţ desuet, pe care din motive de igienă și comportări năbădăioase l-am dăruit unui prieten din Băneasa. La două luni după înstrăinare am fost să-l văd. Motanul de salon, curat și pedant, umblând în poante, devenise o fiară” de grădină, mâncător de șoareci și șobolani, puţin mai flocos și mai crud ca înfăţișare. Degeaba l-am alintat și l-am mângâiat sub gușa cu blana pufoasă. N-a dat vreun semn că

m-ar recunoaşte.

Și totuși citesc cu uimire că două pisici crescute câţiva ani laolaltă și despărţite fortuit au dovedit un remarcabil simţ de atașament şi fidelitate… pisicească. Una dintre ele a străbătut 700 de kilometri, bazată pe radarul propriu, până a ajuns la noul domiciliu al surorii sale.

Cunosc fraţi care, locuind în același oraș, nu se caută la telefon cu lunile…

3.

În vremea cât făceam naveta la Siria (nici nu vreau să mă gândesc câţi ani au trecut de atunci), îl vizitam pe Emil Monţia, compozitor și prelucrător de folclor, personalitate deosebită, cel care a scris printre altele *la fântâna cu găleată.*

Locuia în buza dealului, într-o casă comodă, avea aproape un hectar de vie, în consecinţă și vin bun și nebotezat, și povestea fermecător trecute întâmplări.

Avea un patefon vechi, din acelea cu mani velă și susţinător de disc învelit în pluș verde, una din acele mașinării romantice, pe cale de dispariţie, pe care mi le-am râvnit toată viaţa.

(Avusesem și eu unul acasă, dar în timpul războiului, mai bine zis spre sfârșitul lui, a dispărut odată cu toate ceasurile deșteptătoare sau de buzunar.)

Bătrânul compozitor a încercat să ne pună o placă la vechiul instrument, dar nu-și amintea unde pusese cheia. Veneam astfel zilnic în speranţa că nu va găsi cheia, sorbeam liniștit porţia de vin nebotezat, notam impresii pentru un interviu pe care nu nădăjduiam să-l public.

Mult timp a durat acest joc, fiindcă mi-am dat seama până la urmă că joc era și, după două luni de pauză, timp în care nu l-am mai frecventat, interviul a apărut în revista „Tribuna”.

M-am grăbit spre casa bătrânului compozitor cu câteva exemplare sub braţ. N-a avut parte să se bucure de pagina scrisă. Murise cu o seară înainte. L-am văzut întins, cuprins de somnul fără capăt, în camera plină de mobile vechi, partituri și plăci de patefon. Părea senin și împăcat.

În odaia alăturată, celebrul patefon, a cărui cheie părea că e de negăsit, se odihnea pe o masă. Alături, carafa de sticlă pe care o aducea automat, coborând în pivniţă și trăgând singur vinul din butoi.

Am întins mâna spre micul și demodatul aparat și, din instinct, am forţat ușor capacul.

Acesta s-a deschis și atunci am văzut susţinătorul de discuri înfășat în postav verde și am înţeles delicateţea bătrânului compozitor care nu mai prididea să caute cheiţa inexistentă a demodatului patefon.

Pe firul amintirii, înapoi

1.

În dimineaţa de iarnă rece și limpede ca un cristal, vecinul meu *înviorând* caii cu un șomoiog de paie galbene ce-i încoronau pumnul închis ca o mănușă de aur. Trăgea vârtos dinspre cap spre coadă, ţinându-se de coama mătăsoasă, icnind cu năduf și plăcere. Și pielea lor murgă se înstela și trupurile prelungi și suple scoteau aburi lânoși învăluindu-i ca într-un nimb sacru.

Iapa necheza tandru și matern cu capul în tors spre mânzul ireal de gracil, vârât pe jumătate sub pântecul primitor, sugând grăbit și nepăsător laptele gros din ţâţele negre și calde.

De câte ori revăd această imagine mă simt tânăr și purificat și aud cum sună zăpada în singurătatea calmă a câmpiei încleștată de iarnă.

2.

N-ai să faci nimic în viaţă, vai de capul tău, zise tatăl fiului său adolescent, venit acasă tuns *punk,* după ultima modă, privindu-l cu un dispreţ suveran. La vârsta ta, adăugă el subliniind dramatismul biografiei sale chinuite, umblam cu bocanci cumpăraţi pe puncte și tuns „nula”.

Apoi trecu în camera sa încă iritat și sincer revoltat și, fără să vrea privirile îi lunecară pe e poză din tinereţe din care îi surâdea obraznic și încrezător un adolescent, chiar el adică, posesor al unei *creste de cocoș* fierăstruită și amenințătoare. Bocancii cumpăraţi pe puncte nu se vedeau, deoarece fotografia îi reda doar bustul.

Ca să vezi! îşi zise tatăl luând fotografia și vârând-o adânc în întunericul unui sertar.

3.

Acum, la schiturile singuratice, călugări băr boși și înfrigurați deschid broaștele vechi şi tu ginite și, intrând în frigul de criptă, înaintând spre pronaos, aprind luminări anemice sub inima preacuvioasei Paraschiva, cea făcătoare de minuni, care le zâmbește impudic și provocator.

4.

Satele adormite în seara liliachie, acoperite de zăpezi purificatoare, fumegând ca niște pipe spre cer. E atâta liniște încât se aud cârâind găi nile în somn și din străfunduri de uliţi răzbate înăbușit dialogul lătrat al dulăilor filosofând despre oase și iarnă.

5.

Între anii 1950 și 1953 am îngurgitat atâta marmeladă în combinaţie eu te miri ce și atâta supă de chimion ajustată cu rântaș, încât și astăzi aceste două articole alimentare îmi provoacă o stare vecină cu leșinul.

6.

Adolescent fiind, cântam destul de bine la armonică. Era o armonică „Hohner" cu opt bași, mică și placată cu inserţii de sidef, cumpărată de către familie în necunoștinţă de cauză. Eu îmi dorisem un acordeon. Nefăcând nicio deosebire între cele două instrumente, îmboldiţi și de substanţială diferenţă de preţ, m-au înzestrat cu o armonică. Am ripostat degeaba, și, până la urmă, consolat, am învăţat să cânt la acest aflu risit instrument de unul singur.

Datorită ei, mi-am câştigat și primii bani, cam pe la vârsta de șaisprezece ani, când am cântat angajat *oficial* la balul unor muncitori dintr-o colonie forestieră. Am cântat, cu mici întreruperi, de la nouă seara la patru dimineaţa, sub privirile extaziate ale mamei și bunicii mele care stăteau pe scaune ca niște imense păpuși înfofolite, privind la odrasla lor ce transpira pe scenă, repetând cam aceleași melodii cu alte rit muri. Dimineaţa, am încasat onorariul: 18 lei mari și laţi, achiziţionaţi prin donaţiile celor prezenţi, și un kilogram de vin de sfeclă, roșu și acru. După ce mi-am încasat banii și după ce i-am întins, evident, mamei, s-a apropiat de mine un muntean cu căciulă mirosind a oaie și-a zis, pipăindu-mi instrumentul ca și cum ar fi vrut să se convingă că e real: „Mă, pruncule, i-o te-aș chema la botez, să ne zâci, că văd că nu ceri mult, da' nu-ţi pot da mai mult de 15 lei și mâncare, că n-ai *dubaș".*

Urși văzuţi prin binoclu și amintiri vetuste

1.

În sfășierea de toamnă a pădurii i-am văzut o singură dată și după nopţi întregi de pândă, sus, la, Schitul de Fum", cu ajutorul lui Trifon cel atoateștiutorul.

Era a treia noapte de așteptare între somn și trezie în podul șubred al acelei șuri părăsite.

Ursii nu mai veneau și mă plictisisem să vorbesc în șoaptă. Prin acoperișul rărit, ochiul meu prindea aceeași priveliște: poiana cu iarbă grasă și necălcată de om, firul pârâului iute ocolind-o ca o centură lichidă, trei stânci golașe și solitare și în bradul înfipt drept în mijloc, ca un imens piron vegetal, două veveriţe executând numere de circ.

Puteau să vină și noaptea ademeniţi și hipnotizaţi de luna plină, dar nu se arătaseră, opriţi probabil de instinctul lor ancestral, avertizaţi de mirosul lor

năprasnic și ager.

În zorii celei de-a patra zi, când ne pierduserăm orice speranţă, au apărut. Întâi masculul greoi și prevenitor, pipăind aerul în toate părţile, uitându-se din când în când în urmă. A cercetat poiana, dându-i ocol cu pasul său greu și ne auzit, s-a apropiat de unda limpede tulburând-o cu botul. A scos un mormăit înfundat, ca un fel de chemare. Din adâncul pădurii a apărut ursoaica, mai mică de statură, parcă mai deschisă la culoare, mai nepăsătoare și agilă, înaintând în fugă. S-a oprit în mijlocul poienii și s-a trântit în iarba grasă, răsucindu-se pe o parte și alta.

Masculul s-a apropiat demn și grav și-a mângâiat-o cu laba lui butucănoasă în semn de alint.

Soarele lumina jumătate de poiană ca un imens reflector, o mierlă cânta imitând privighetoarea și eu încremenisem și respiram lin cuprins de emoţie. Ursoaica s-a ridicat scuturându-și blana.

Masculul și-a lipit botul de nările ei brune și despicate mormăind ceva cântat.

Ea l-a mușcat de ceafa înălţată și zbârlită, ridicându-se pe picioarele din spate. S-a ridicat și ursul masiv și statuar și au rămas o clipă faţă în faţă, ca într-o îmbrăţișare. Mierla cânta imitând privighetoarea, soarele lumina jumătate de poiană, veveriţele rămăseseră înșurubate în brad. Apoi ursoaica s-a culcușit la pământ, cu graţie și feminitate și ursul s-a aplecat deasupra acoperind-o cu umbra lui moale și brună. Soarele a scăpat în pâsla brazilor și poiana a fost cuprinsă de un dulce întuneric și multă vreme n-am mai văzut nimic și-am auzit doar mormăieli cântate și trilul înteţit al acelei mierle nebune imitând privighetoarea… Lentilele binoclului se aburiseră.

2.

E o doamnă de modă veche și în cămăruţa ticsită de cărţi, mirosind a parfum ciudat și-a mo bilă reumatică, soarele nu pătrunde pe nicăieri.

Are un cap mic, obrazul căzut și devastat de vârstă, părul rărit, și cum stă zâmbind în fotoliul care o îngroapă în moliciunea lui putredă, pare o păpușă uitată de copii. Mintea ei e încă vioaie, politeţea desăvârșită, și păstrează o doză de cochetărie în felul în care se îmbracă și în felul în care încearcă să te facă să te simţi bine. Ceșcuţa fină cu cafea tremură în mâna scheletică. O broșă cu sclipirile unui ochi de pește mort îi închide corsajul, rujul violent pare o picătură de sânge pe faţa galben-pergamentoasă. Îmi arată cărţi rare și documente vechi, poze cu

Bucureștii de altă dată și mâna ei cu braţul descărnat se mișcă sacadat ca maneta unui robot.

La un moment dat, mișcările îi devin mai febrile, chipul i se luminează, vocea sigură prinde nuanţe tremurătoare:

— Ce ziceţi de fotografia asta?

E o scenă cu fundal încărcat de steaguri și flori și în mijloc, pe un fel de podium, zâmbește spre mine cu o dentiţie perfectă, o tânără frumoasă, cu părul lung, până aproape de talie, cu trupul frumos conturat sub rochia ușoară. Dedesubt stă

caligrafiat cu litere ronde: „Miss România 1925”.

Intuiesc emoţia ei intensă, îi simt tremurul mâinilor, prind cu coada ochiului felul în care încearcă să-și cabreze corpul sub faldurile rochiei vechi, distilez nuanţa secretă de triumf din glasul prins de rugina anilor și declar cu seninătate și calm:

— Doamnă, să știţi că nu v-aţi schimbat prea mult. Poate părul, poate expresia, poate… și bâigui cuvinte politicoase.

Ea a căzut în fotoliul de piele adânc și rece ca un sicriu și mă privește cu o expresie de neasemuită fericire, în timp ce lacrimile taie șanţuri adânci în făina fardului făuritor de iluzii.

3.

Imaginea acelei femei încremenită cu steagul galben în mână, plantată în cușca ei protejată de o plasă de sârmă, disperarea mută a acelei femei păzind un canton de cale ferată în care trenurile n-au oprit și nu vor opri niciodată…

4.

Iată marea, acum, la sfârșitul toamnei, sfâșiindu-și voalurile, furioasă ca o mireasă părăsită de nuntași în mijlocul drumului.

Singuri în California

1.

M-am întors, după ani de zile, în pustă să caut locul unde era odaia bunicii și unde am copilărit o vreme. De la gară am luat-o pe jos, străbătând colonia muncitorilor forestieri. Nu mai cunoșteam pe nimeni și, mai mult ca sigur, nu mă cunoștea nimeni.

Drumeagul pentru căruţe tăia timid nesfârșite lanuri de porumb foșnind metalic. Salcâmii pl coteau nemișcaţi în aerul cald. Câte un fazan speriat se ridica brusc, parcă de sub picioarele mele, zburând greoi.

În depărtarea zării, pilcul de nuci bătrâni din curtea fostei case, scăpaţi ca prin minune de secure. Atât mai rămăsese din imperiul miraculos de odinioară. Un pâlc bătrân de nuci și o movilă de pământ semănând parcă cu un mormânt.

2.

În copilărie, la priveghi, se practica stupidul obicei de-a lega mortul de subţiori cu o sfoară și de a-l ridica apoi *în șezut* spre spaima și amuzamentul asistenţei *care mai văzuse această figură.*

3.

În liftul de spital, ţăranul bătrân, posomorât se ţine cu amândouă mâinile de un ins mai fi năr (probabil fiul), privind cu teamă indicatoarele luminoase marcând etajele. Nici nu respira. Are un chip sănătos, de om trăit în aer liber, și ochii-i clipesc repede în lumina neonului.

Ajuns la parter se oprește și se închină, şoptind cu convingere:

— Dacă mai vin odată la spital mă îmbolnăvesc. Nu pot să răsuflu aici, că-i prea multă *durere.*

4.

O familie de români stabiliţi în California se stinge de tristeţe și singurătate după doi ani. În tot acest răstimp, mărturisește fiul întors în ţară, n-au primit de la nimeni nici măcar un telefon…

De reţinut din eseul lui Mircea Eliade „Mitul reintegrării”: „Unii învăţaţi afirmă că descoperirea agriculturii este o invenţie feminină.

Numai o femeie a avut timpul și curiozitatea să observe că din seminţele anumitor plante păioase sălbatice cresc altele, în același loc unde au căzut”. Și, ceva mai departe: „Omologarea actului agricol cu actul sexual e bine cunoscută în istoria religiilor”… De notat că eseul a apărut în 1942…

5.

Cel mai miraculos lucru mi se pare nu a cu ceri o femeie, ci universul ei intim.

6.

O prietenă povestește despre băiatul ei care, privind-o cum se machiază în oglindă, zice cu disperare puerilă: „Mamă, fă ce știi, numai să nu îmbătrânești niciodată…

7.

Gloria rataţilor e amintirea…

8.

Gloria dobândită peste noapte e ca un costum cumpărat fără probă. Ori are mânecile prea scurte, ori pantalonii prea lungi. Într-un cuvânt… se *simte!*

9.

Mărturisirea lui Trifon, monahul singuratec de la Schitul de Fum: „Am păcătuit cu privirea, mi-a plăcut o mireasă, și am postit o lună și am bătut mătănii să mă curăţesc, dar degeaba.

Apoi am ieșit în calea ursului și mă rugam să mă omoare, dar nici ursul nu mă băga în seamă și mă ocolea cu dispreţ…”

10.

Canarul lăsat în libertate sucombă după o oră…

„Fluturarium”.

1.

Nu mai știu dacă am visat sau am văzut aievea, pe un cadran, următoarea imagine: pe străzile unui oraș cu clădiri vechi, ba rocul de sfârșit de secol, opulent și incomod, trece un om cu părul în întregime alb. Împinge în faţa sa, opintindu-se, un fel de căruţ pe două roţi, susţinând o platformă lată cât o masă de bucătărie.

Pe această platformă, din loc în loc, închiși în ciudate bile de sticlă, stau în amorţire fluturi coloraţi. Un fluture roșu, unul verde, unul albastru siniliu, unul oranj, unul brun, unul roz, în fine, felurite culori. Aripile lor, odihnindu-se ca ale avioanelor lipite de sol, au de serie complicate. Ciudatul personaj ce împinge această platformă are agăţată de gât un fel de flașnetă, pe care o învârte din când în când cu nepăsare. Cutia arhaică și totuși destul de strălucitoare sloboade dinlăuntrul ei o muzică ciu dată, un fel de vals lent.

La sfârșitul melodiei vocea unui bărbat repetă obsedant următoarea strofă: „Să crezi că nu există moarte / că morţii sunt numai un fel / de fluturi adormiţi de muzici / închiși în bile de oţel”.

Și, într-adevăr, din zece în zece metri, bărbatul cu părul alb desface cu delicateţe câte o bilă, dând drumul în văzduh fluturelui, ce repede dezmorţit, zboară fâlfâind preţ de câteva clipe, mirosind parcă lumina, revenind apoi iute în sicriul său transparent de sticlă…

2.

Cel mai fascinant fluture pe care l-am văzut vreodată a fost unul cu desăvârșire nepăsător la ceea ce se întâmpla în jurul său.

Era pur și simplu fixat” pe scânteietoarea floare a scaietelui de munte, cel violet și cu o mie de ace fine, și stătea atât de nemișcat, încât părea mort. Și, totuși, din când în când, un mic tremur al aripilor, o ușoară modulare a antenelor vesteau că era poate numai adormit.

Am suflat asupra lui, l-am gâdilat cu un fir de iarbă, am bătut din palme, am scuturat scaietele, dar degeaba. Fluturele rămânea acolo cu trompa căzută în miracolul parfumat și pufos al acelui scaiete de munte, care-l adormise pentru câteva ore, îmbătându-l.

Era un fluture beat…

3.

Se spune că Nero avea un „fluturarium", colecţie unică de fluturi, prinși și apoi conservaţi în vin de miere. La cele două sute de exemplare felurite, el adăugase două, la care ţinea foarte mult.

Unul era un fluture în întregime alb, altul în întregime negru, de o mărime neobișnuită.

Printre alte semne ce i-au prevestit dramaticul sfârșit, Nero, dictatorul cu veleităţi artisttice (… „ce mare artist pierde lumea") a văzut în vis doi fluturi uriași, unul negru și altul alb, care se repezeau asupra lui, gata să-l sufoce.

Trezit din coșmar, a ordonat să-i fie adus „fluturarium".

Cei doi fluturi preferaţi, alb și negru, nu mai erau.

4.

Acei fluturi imenși, ca niște păsări ciudate și negre, zburând deasupra plajei din Hong-Kong, în aerul ei lânced.

Credeam la început că sunt ciori, dar mai apoi i-am văzut în nemișcare, acoperind faleza ca uriașe aripi de catifea.

5.

Vavil, paznicul rezervaţiei din deltă, șeful nedeclarat al enoţilor blegi și melancolici, transhumanţii pustiurilor de gheaţă, mi-a ară tat fluturii „vestitori". Le zicea astfel, deoarece zborul lor, în colonii compacte deasupra apelor liniștite, vestește prezenţa bancurilor de pești, bibani în special.

Fluturul vestitor e mic, cu aripi pudrate din belșug cu polen de slacie albă, astfel că, privindu-l ai senzaţia că se va sfărâma la prima adiere.

Fluturii vestitori, lipiţi cu picioruşele cerate de suprafaţa apei, indică pescarului împătimit prada din adâncuri, și dispar odată cu ea.

6.

Într-una din sălile Bibliotecii Academiei, cu fundat zilnic într-o carte voluminoasă, Bătrânul, care stătea ore în șir, nemișcat, silabisind parcă, intriga multă lume.

Într-o zi, cineva, din curiozitate, a cerut car tea cu pricina care nu era altceva decât „Atlasul despre fluturi", iar cititorul era chiar ŢUCULESCU.

Totul despre câini

1.

Bunica mea care avea o *hodaie* îngustă, creştea în jurul căsuţei singuratice șapte câini obișnuiţi, fără nicio rasă. Șase erau progeniturile nelegitime ale unei căţele vărgate care semăna cu un tigru, dar o chema, paradoxal, Vidra. Nu i-am văzut niciodată pe cei șapte câini intrând în casă, iar bătrâna căţea obișnuia, toamna mai ales, să prindă iepuri și să ni-i aducă plocon. Îi aducea în gură, morţi evident, și după ce-i de punea în faţa ușii îşi anunţa isprava cu un lătrat scurt. Răsplata modestă o primea îndrăznind să înainteze cel mult până în pridvor.

Niciodată în casă !

2.

Timp de două luni am urmărit la Sinaia un câine maidanez care îşi ascunsese provizia de oase la rădăcina unui stejar. Săptămânal dezgropa de sub frunzele veștede *rezerva* lui pentru zile negre și o muta în altă parte. Vrând să văd cum reacţionează, i-am așezat alături un cap de femur achiziţionat de la cantină. În ziua când și-a dezgropat *rezervele personale* nu s-a atins de osul care, de drept, îi aparţinea.

3.

Primesc un telefon la două sau trei zile după apariţia poveștii[1] cu bișniţarii de câini. E o voce feminină sobră și agasantă:

— Alo, tovarășul scriitor?

— Da!

— Să-ţi fie rușine!

— De ce, stimată doamnă?

— Păi, cum îţi permiţi dumneata să mă faci pe mine bișniţară de câini?

— Vai de mine, zic.

— Dumneata știi cât mă costă pe mine o familie de canişi?

— Doamnă, zic eu, degeaba vă enervaţi.

Chestia aia pe care am scris-o e pur și simplu o invenţie, o fantezie a mea…

— Da!? se miră neîncrezătoare cucoana.

— Da! confirm eu.

— Și atunci, de unde știai matale că eu mă coafez „tip sarmale” și că am casă cu curte și crescătorie de câini?

---

[1] Povestirea a fost publicată în “*Luceafărul*” (n.a.)

4.

Nu mai știu cine mi-a povestit, sau am citit undeva, întâmplarea cu cei doi dulăi ciobănești care au apărut în curtea unui spital de provincie odată cu stăpânul lor, un cioban atacat de urși. Vreme de o săptămână cât ciobanul a stat la reanimare, inconștient, între viață și moarte, nimeni nu i-a putut clinti din curte pe cei doi dulăi. În dimineaţa în care stăpânul a fost mutat într-un salon obișnuit, fiind în afară de orice pericol, au dispărut și ei, urmând drumuri știute. De notat că în tot acest răstimp n-au acceptat să mănânce nimic, potolindu-și doar setea cu apă de la fântâna ţâșnitoare din mijlocul parcului.

5.

Nimic mai trist decât destinul câinilor poliţiști ajunși la *pensie,* așteptând mila unui stăpân neutru care să-i ţină. Cei mai mulţi dintre ei, simţind sfârșitul. Se ascund și mor în singurătate, prin inaniţie.

Oprind o clipă, din zbor, păsările

1.

Munţii trufași și intangibili, decupaţi pe cerul rece al dimineţii de iarnă, par atât de aproape, încât dacă aș întinde un deget spre ei s-ar auzi o muzică profundă și cutremurătoare, declanșând avalanșe, deszăpezind brazii și oprind o clipă din zbor păsările într-o dulce legănare.

2.

Trifon, monahul vieţuind la Schitul de Fum, însinguratul și fericitul, cel căruia sticleţii i se așază pe creștetul încărunţit și cele două vulpi domesticite i se gudură la picioare ca niște javre flenduroase, m-a făcut să asist la o scenă absolut incredibilă.

De ani de zile, în zmeurișul care se întinde deasupra luminișului adăpostind schitul, zmeuriș împrejmuit cu brâne simple de brad, o familie de urși împărţesc și se îndulcesc pe săturate de cum dă ochiul roșu al fructului parfumat.

Acolo îşi aduc puii și-i învaţă să fugă și să se ridice în două labe și să miroasă primejdia din aer. Vin dimineaţa printr-o strungă anume la sată și pleacă în amurg, pierzându-se în fumul ocrotitor al pădurii ce le găzduiește bârlogul.

S-au obișnuit atât de mult cu Trifon și cu mirosul său, încât îl tratează ca pe unul de-al lor.

Din turla schitului am putut să văd într-o dimineaţă de toamnă cum schimnicul bărbos și blând, după ce s-a tăvălit prin iarbă să-i mai piară mirosul de om și după ce și-a luat într-un coș doi faguri aurii de miere, a intrat hotărât și fără grijă în

perimetrul zmeurișului. S-a apropiat de familia ce dormita la soare și-a așezat pe pajiște fagurii miraculoși.

Spre mirarea mea, cei doi ursuleţi bruni și creţi, caraghioși și neîndemânatici, s-au apropiat *în salturi mari.* Și în timp ce, ridicaţi pe picioarele din spate, duceau la gură hrana lor preferată, Trifon le mângâia blănile lucioase ca și cum ar fi mângâiat două pisici uriașe. Părinţii, impasibili și gravi, asistau la acest spectacol cu o indiferenţă ce mă umplea de uimire.

Am vrut *să văd* mai bine scena și m-am mișcat brusc, aplecându-mă în afară pe ferestruica în gustă. Nu știu dacă zvonul abia auzit al clopotului atins din nebăgare de scamă, sau mirosul de om străin i-a avertizat. Oricum, în clipa imediat următoare mișcării mele, cei doi pui proști și jucăuși au ţâșnit spre părinţi, după care au dispărut cu toţii în adâncul pădurii. Trifon s-a răsucit și a privit spre ferestruica turlei, făcându-mi cu degetul în semn de mustrare.

3.

Peștera umedă mirosind a alge de mare și hornul ei coborâtor spre adâncul pământului, în care intru de fiecare dată cu strângere de inimă, îmi dă o stranie senzaţie de claustrare. Are o intrare scundă și un fel de anticameră rotundă, nu mai mare de cinci metri pătraţi. Unghiul intrării e atât de ciudat dispus incit lumina nu pătrunde aici niciodată. Și totuși, de câte ori n-am luminat cu lanterna inscripţia aceea bi zară scrijelită adânc sub chipul unui om scheletic și bărbos: „Vieţuit-am în acest lăcaș din anul Domnului 1929 și până la sfârșitul zilelor care-o fi, io cel despărţit de biserică, schimnicul Pafnutie zis chiorul”. O cruce săpată în granit deasupra inscripţiei. Într-un colţ urma unei vetre de foc, îndoliind roca și amintind că aici, cândva, a bătut în singurătate o inimă de om.

4.

O veveriţă jucându-se în bradul din faţa geamului ca un acrobat de geniu și cerul aplaudând-o cu fulgi sonori.

5.

Numai împinsă de foame și de scâncetul pui lor se încumetase să coboare lupoaica atât de aproape de locul unde pescuiam. Îmi lăsasem raniţa cu mâncare pe malul opus și, ascuns într-un arin, ferit de ochiul ager și atoatevăzător al păstrăvului, aruncam nada în mijlocul unei bulboane. La un moment dat, ridicând capul, am văzut, scheletică și cu blana năpârlită pe jumătate, o arătare jalnică, dar fioroasă altfel, apropiindu-se, rânjindu-și colţii la raniţa din care exala mirosul cârnatului fript de dimineaţă. Masa mea de prânz. Pășea încet, ca o bale rină bătrână călcând în poante, și ţâţele negre atârnau secătuite de lapte. Cu o mișcare fulgerătoare a labei drepte a desfăcut gura raniţei.

Cu stânga a scormonit abia, scoţând pachetul unsuros. Apoi l-a luat în gură și a dispărut cu el în adâncul ocrotitor al pădurii. Timp de zece zile, la aceeași oră, venea, tot mai atentă și mai neîncrezătoare, să-și ia tainul pe care i-l adu ce-am din milă pentru puii nevăzută care o aşteptau scâncind flămânzi. Risca mult lupoaica, dar instinctul matern o făcea să ignore orice pericol. Nu departe de locul acela se afla casa pădurarului și o tabără militară, plus atâţia vânători de ocazie străbătând munţii cu pușca de vânătoare la umăr. În a unsprezecea zi, după ce i-am urmărit mișcările ce se desfășurau ca într-un ritual, la puţină vreme de la dispariţia ci, am auzit o împușcătură sfârtecând aerul.

Glonţul m-a lovit parcă pe mine în piept și nici azi nu știu dacă acea împușcătură fusese destinată bătrânei lupoaice flămânde, fiindcă nu m-am mai întors la locul acela niciodată.

6.

Brândușele pâlpâind printre iarba ruginită – lacrimile căprioarelor melancolizate de toamnă.

7.

Pădurea de brazi foșnind profundă și misterioasă ca marea în dimineţile liniștite.

În munţi, orice zgomot strică armonia liniștii.

Numai fluierul ciobanilor se aude limpede și dureros de dulce. E ca suspinul brazilor treziţi din somn.

9.

Nu vi se pare ciudat că cea mai frumoasă și curată limbă românească se vorbește în munţi?

Bancnote roase de șoareci

1.

A murit bătrânul lumânărar al Bisericii Domneşti de la Mogoșoaia. Era un tip slinos, bigot și umilit cu sine. Făcea și pe crâsnicul în sâmbetele cu multe botezuri, dar, de fapt, trăia din strângerea lumânărilor abandonate.

În viaţa *civilă profesa cizmăria.* Era cârpaci de pantofi și botine sortite drumurilor grele.

Știam de la alţii că, în viaţă fiind, îşi încheiase un coșciug din scânduri de brad în care dormea ca într-un pat. Multă pomană i-am dat fascinat de smerenia lui disimulată.

După ce l-au îngropat, am auzit că, în loc de saltea, avea pe fundul sicriului,

așezate între două ziare, sute de bancnote de 10 și 25 de lei…

Bancnotele erau pe jumătate roase de șoareci.

2.

Povestea călugăririi lui Trifon, monahul singuratic vieţuind sus, la Schitul de Fum, e ciu dată și semnificativă. În timpul războiului dezertează împreună cu încă șase camarazi. Sunt prinși, li se face o judecată sumară și sunt condamnaţi la moarte prin împușcare. Se constituie un pluton de execuţie. Aude comanda foc!, împușcăturile, și cade la pământ odată cu ceilalţi.

Își revine după puţină vreme, viu și nevătămat. Îngroapă cadavrele camarazilor și începe lungul calvar al întoarcerii în ţară. Avea pe atunci. 20 de ani. Astăzi are 63 și în tot acest răstimp n-a coborât nicio dată din liniștea *Schitului de Fum…*

3.

Un obicei din zona în care am copilărit: *noaptea cailor.*

Pe la mijlocul lui martie satul intra într-o stare febrilă, o neliniște purificatoare. Se făcea curăţenie generală în curţi și ogrăzi, se spălau geamurile și se spoiau odăile. Uneltele agricole erau cercetate cu grijă, se schimbau lanţurile la fântâni, se restivuiau lemnele rămase din iarnă.

Seara, gospodarii deschideau larg porţile, uliţele satului deveneau pustii, în dosul ferestrelor ardeau lămpi de veghe. Toată suflarea aștepta trecerea hergheliei din pustă într-o cavalcadă nebună prin mijlocul satului.

Herghelia trecea și în curtea *unde nu se făcuse curăţenia* de primăvară, năvălea în galop nestăpânit și pustia totul. Așa se știa, din bătrâni.

Niciodată însă, ca în acea zi de martie, nu s-a întâmplat ca herghelia să se oprească din ga locul ci nestăpânit.

4.

Un cunoscut cu fantezie și, de ce să n-o spunem, cu o mare doză de curaj, în preajma unui revelion dă următorul anunţ în ziar: „Familie serioasă invită la revelion, fără nicio obligaţie, familii la fel de serioase. Informaţii telefonice la numărul…” Primește vreo zece oferte telefonice, dă relaţii, stabilește ora și asigură, după pofta inimii, componenţa participanţilor voluntari. Seara, pleacă de acasă și lasă în ușă un bilet de scuză, rugând pe primul venit să facă pe gazda. Ce s-a întâmplat după aceea, e o incredibilă piesă de teatru…

5.

Bâscu, zis Americanul, întors din continentul miraculos mai sărac de cum plecase, cu un singur patefon cu pâlnie și o pălărie de cowboy cu boruri largi, face

eforturi disperate de *redresare economică.* Se împrumută la bancă ipotecându-și casa și cumpără sămânţă de Lufa cilindrica (o plantă care face fructe lungi, ca niște castraveţi, dând la iveală, după uscare, buretele de baie). Lucrează toată primăvara și toată vara. Fructele cresc imense, vestind o recoltă neașteptată. La cules constată cu dispe rare că toate fructele sunt seci. Furios, îşi aduce patefonul în câmp, o sticlă de monopol și o văduvă tânără și fără prejudecăţi. La căderea nopţii dă foc lanului și dansează tangouri argentiniene în lumina flăcărilor portocalii.

Nume de personaj: *Poplingher Raţă,* fost consilier la curtea de casaţie.

7.

Un activist acum la pensie, povestește cum a colectivizat treizeci de familii folosindu-se de o păpușă. O păpușă frumoasă și mare care spunea:

„Mama". O promitea copiilor și părinţii semnau excedaţi de rugăminţile odraslelor.

Din păcate, mărturisește el, n-am putut să ofer nimănui păpușa, fiindcă era „obiect de inventar".

8.

Bătrânul lemnar stând în cerdacul casei, dis de dimineaţă, cu barda în mână, încercând, fără putere, să descojească un trunchi de salcâm.

Aerul de blândă tristeţe, zâmbetul său resemnat amestecat cu un fel de spaimă secretă.

Deodată, prin văzduhul pur, un stol de grauri, ca un linţoliu negru și foșnitor rotindu-se peste grădină și peste vie. Mâna lui slabă căutând pușca de vânătoare sprijinită alături, găsind-o și neputând s-o ducă la ochi.

Stolul de grauri aterizând în vie și zgomotul sec al ciocurilor rapace nimicind boabele.

Faţa bătrânului zâmbind resemnat și un fel de spaimă secretă și prevestitoare…

Acele păsări argintii

1.

N-am să înţeleg niciodată călătorii abia urcaţi în avion care se afundă în scaunele confortabile, îşi leagă centurile și cad, ca la comandă, într-un somn letargic. Bănuiesc că adorm de frică.

Personal am o groază imensă faţă de acest mijloc de a te deplasa, suspendat între cer și pământ, și de fiecare dată am privit cu un aer de prostească neînţelegere geamul solid pe care scrie nici mai mult nici mai puţin: „Spargeţi în caz de pericol!"

Adică, în caz că avionul se prăbușește, tu, pasager lucid și disciplinat, dai un

cot geamului, aduni cioburile și plonjezi în eter, calculând o distanţă cât mai apropiata de pământ.

2.

La prima călătorie cu avionul am fost atât de înspăimântat, încât n-am dormit toată noaptea.

Trebuia să plec undeva peste hotare și mi se înșurubase atât de fix ideea că voi avea parte de o catastrofă aeriană, încât, la aeroport, palid de frică, am declarat că mi-am uitat biletul acasă.

Funcţionară s-a uitat la mine mirată și văzând ră e vorba de o delegaţie oficială a cerut confirmarea telefonică a Agenţiei de bilete TAROM.

Spre disperarea mea, mi s-a dat talonul de îmbarcare. Am trecut în punctul de tranzit și am băut pe nerăsuflate o sticlă de Cabernet fără să întrerup gâlgâitul. În avion ni s-a servit și o porţie de coniac având darul să-mi insufle o doză de curaj. Vecină cu ridicolul. Călătoria a durat trei ore și în tot acest timp m-am plimbat cu un aer de suveran dispreţ printre pasagerii ce mă priveau cu admiraţie, convinși că sunt un fost pilot pensionat pentru acte de in disciplină. Cu cinci minute înainte de aterizare am adormit răpus într-un fotoliu și comandantul avionului m-a ajutat să-mi recunosc bagajul de pe turnanta care se învârtea năucitor în faţa mea. La despărţire, m-a bătut pe umăr amical și-a zis:

— Colega, nu-i așa că ai făcut lecţii de zbor fără motor?

3.

Urcă în avionul de Sibiu un ins îmbrăcat ciobănește, cu pălăriuţă neagră în vârful capului și bundă miţoasă pe umeri. Are o desagă de lână în dreapta și o bâtă noduroasă în stânga. Dă să se așeze, schimbă vreo trei locuri și după decloare începe să se tânguie și să se roage tuturor sfinţilor să nu cadă avionul. Vorbește în dialect și declară că e prima dată când se urcă în pasărea asta cu coadă — dar și ultima. Neliniștea și agitaţia lui îmi sporește teama paralizantă și-l sfătuiesc să ia loc. El nu și nu, roagă să oprească drăcovenia că vrea să coboare, declară că el, de fapt, voia să meargă cu trenul nu cu *aeroplanul.*

Vine stewardesa și râde amuzată și-l calmează cu un coniac mic. Iese și un secund și până la urmă căpitanul și toţi îl consolează zicându-i *bade* și făcându-i cu ochiul.

Ciobanul blestemă invenţia drăcească și zice că mai bine venea la București călare pe măgar.

Cu puţin timp înaintea aterizării e invitat de stewardesă în cabina pilotului. Ies printre ultimii sleit de puteri și curaj și, deodată, îl văd pe vrednicul ciobănaș ieșind din cabina comandantului, braţ la braţ cu acesta, amuzându-se nevoie mare. Nu mai are bundă ciobănașul. Nici pălăriuţă nu mai are. Nici desaga. E îmbrăcat într-un costum bleu și pare deosebit de degajat.

La coborârea din avion, o întreb pe doamna care împarte surâsuri și bomboane contra presiunii:

— Cine-i, doamnă, sonatul ăsta?

— E fostul nostru căpitan de zbor. S-a pensionat și în timpul liber se mai distrează și el, săracul…

4.

— Dragă, îmi declară un prieten pilot în pragul pensionării, e atâta aglomeraţie jos pe pământ, încât după ce am să mă las de meseria asta, am să mă rog să devin pasăre.

Schiţă de portret (Trifon)

Trifon preacuviosul, monahul abandonat de bunăvoie singurătăţii, smeritul, înţeleptul, vicleanul, înfrânatul, păcătosul și petala, a toate știutorul, prietenul vulturului singuratec, cunoscătorul ierburilor miraculoase, el care se întâlnea cu ursul dimineaţa pe rouă fără să-l ocolească; cu pieptul lui păros, unde, uneori, doarme încolăcit un șarpe cu solzi unsuroși.

Sluga lui Dumnezeu și-a vacii pe care o satură zilnic cu iarbă grasă și verde, şi-o mulge seara și dimineaţa cu smerenie, într-un fel de ritual prelungit, vecin cu perversiunea.

Trifon, el care pune gura la ţâţa aspră cu porii dilataţi, fierbinte și roșie de atâta masaj, și soarbe îndelung laptele dulce și amirosind a floare de pădure — ca și cum i-ar suge sângele…

Mă dusese, într-o zi mohorâtă, grea de nori, când pădurea respiră umed, înmiresmând aerul și vestind ploaia, pe o potecă îngustă și întortocheată, flancată de tufe răzvrătite de ferigi, spre un loc de mult promis, nu prea departe, un ceas de mers cu pas de muntean, în suiș, spre pieptul unei stânci care se dezvelea privirii ca un altar păgân, despicată brutal de fulgerele primordiale. *„Am să te duc să-l vezi pe cel înstrăinat de biserică, a mai rămas unul, îmi explică el, au fost mai mulţi dar au murit de bătrâneţe sau, pur și simplu, au murit nu se știe din ce pricină. Fiindcă noi nu le-am găsit trupurile niciodată, știi, sunt ca măgarii bătrâni care se duc, să piară departe de casă, Dumnezeu știe unde, unul mai e, erau cinci pustnici până acum zece ani, șase cu Paisie, cel pe care ai să-l cunoşti, dacă o să vrea. Veneau la vechiul schit, cel din peșteră, ridicat la intrare sub bolţile reci și umede, se mai vede locul, adică temelia. Zic vechiul schit, fiindcă el nu mai există. A ars într-o noapte, din nimic, fulgerat de nu se știe ce flacără, iute, și mistuindu-se ca un rug de lemn, căci din lemn era. Veneau, cum îţi spun, la vechiul schit, rar, la două săptămâni, nu se apropiau prea mult, stăteau departe, privind ne clintiţi, chemaţi de toacă și se închinau din când în când și băteau mătănii nesfârșite, lovindu-se cu fruntea de pământ, depărtaţi unul de altul, ca și cum nu s-ar fi văzut niciodată. Ei, cei înstrăinaţi de biserică, adică nu înstrăinaţi; erau, de fapt, liberi și nu aparţineau*

Nimănui și trăiau din mila pădurii și-a ciobanilor. După ce-au murit, ai văzut crucea aceea?, noi îi spunem „Monumentul rătăciţilor”, eu am cioplit-o întru pomenirea lor, nu știu de ce am făcut-e, și le-am scris numele: Nicodim, Zarie, Manasie, Teofil, Anastasie, și am lăsat loc pentru ultimul dintre ei, Paisie, cel la care mergem acum. Nu știu de ce au murit, și cum și când au murit, dispăreau la câte un an sau doi, unul după altul.

Veneau tot mai împuţinaţi să asiste la slujba de dimineaţă, stând muţi în depărtarea lor pustie și fără nădejde. Cum ţi-am spus, le-am căutat trupurile în scobiturile unde se rugau vara și iarna, ca vai de ei, am cercetat prăpăstiile adânci și dulbinele ascunse ale Pinului Roșu, căci le știu, am vorbit cu ciobanii și nici ei nu cunoșteau nimic și nici a hoit nu le mirosise în drumurile lor întortocheate de zi și de noapte. Și nici vulturii nu se roteau sus, deasupra vreunui loc, vestind mortăciuni, și nici dulăii de stână n-au dat semne de neliniște ca atunci când simt sămânţa morţii”.

Vorbea încet, fără să gâfâie, urcând cărarea sfredelită de gropile șopârlelor, care-i priveau cu capetele scoase din micile lor cazemate, oprindu-se din când în când să-i dea răgaz de odihnă. *„Am bănuit eu ceva, adică bănuiesc și acum, dar este greu să pricep taina aceasta, adică, vreau să spun, bănuiesc că, presimţindu-și moartea, urcau singuri și osteniţi în peștera pe care o știi, pe scările acelea de lemn veșnic umede și lunecoase. La jumătate, acolo unde drumul spre vâri se îngustează ca un horn, se face un cot, o scobitură mai largă și, dincolo de ea, sfârtecând muntele, e o gaură, un fel de fântână fără sfârșit, care duce cine știe unde, deasupra căreia, noaptea, se văd tremurând aburi coloraţi. Eu i-am văzut, aburii aceia, nu o singură dată, căci am fost să cercetez, să văd și să miros mai ales adâncul ei, poate voi simţi duhoare de stârv, mi-am zis, dar n-am simţit și n-am văzut nimic, numai o căldură ciudată ce răzbea în sus odată cu aburii aceia coloraţi și nu mirosea a nimic altceva decât a pucioasă. Așa că nu pot să-mi explic unde și cum au zburat, ce fel de mistuire i-a înghiţit. Și l-am rugat pe unul, care venea aici cu un câine de-ăla mare și flocos. Știi, un câine din Elveţia, cât viţelul de mare, de ăla, care simte omul sub zăpadă, poate fi ea și de trei metri și el, cel care avea câinele, mi-a spus că al lui e atât de bun incit simte unde s-a prăpădit o fiinţă chiar după șapte ani. Simte și dă semne și nu se mai mișcă din locul acela stând și scâncind a jale până vin și-l dezgroapă.*

Ei, află că am bătut munţii cu ei, cu câinele și cu omul, prin locurile pe unde știam că umblaseră cei înstrăinaţi, până sus la fântâna care dă în buricul pământului și… nimic. I-am ţinut o săptămână cu mâncare, pe amândoi adică, și Cunele mânca ca un balaur, câte două piini şi-o că-l dare de mămăligă, îi ţineam la mine în chilie și-mi era silă de dulău că-i curgeau într-una balele, și, noaptea, gemea prin somn ca un om bolnav…”

Urcasem cu Trifon atunci spre peștera *Ultimului pustnic,* singurul care nu se ferea de oameni și nu cobora decât arareori jos la schit, pășind solemn, cu o încetineală suspectă pe cărarea întortocheată. Nu intra niciodată înăuntrul

lăcașului, stătea smerit dincolo de clopotniţa de lemn, într-o așteptare încremenită, închinându-se rar și cu nesfârșită pietate.

„Nu i-am găsit pe niciunul niciodată, continuă Trifon, și m-am gândit că poate au zburat cum zboară berzele toamna către Nicăieri, zboară așa că le cheamă ceva sau Cineva dincolo, dar ele se întorc; numai cele care nu pleacă, ologite sau betege, rămân aici și mor și putrezesc pe cine știe unde. Știi, vreau să văd cum se va sfârși, trebuie c-a sărit suta Paisie, fiindcă e foarte bătrân, nici nu știu cât e de bătrân. Dar socotind că eu sunt de treizeci de ani aici și când am venit și l-am văzut prima oară, arăta aproape ca acum, ai să vezi imediat, tot cu barbă, alb tot, ca un Dumnezeu nins. Zic așa că-mi place mie să cred că Dumnezeu trebuie să fie, dacă este, foarte bătrân și foarte nins. De asta îl cercetez mereu pe Paisie să aflu taina lor, unde se duc ei să moară? Căci mor ca toţi oamenii, nu? Trebuie să fie o taină a lor, neîmpărtășită nimănui.

Era la sfârșitul lui aprilie, se auzea cucul cântând în strălimpezimea aerului de cristal, dulce ca un oftat de corn scurt și estompat, sunând, de fiecare dată, din direcţii diferite și îmi amintii cum îl întrebam în copilărie, înfiorat de aşteptare: „cucule, câţi ani îmi dai?" și pasărea *cucea* de câteva ori, alteori niciodată, și socoteam numărul acelor sunete echivalându-l în ani.

„Cântă surul, nu se lasă, reflectă Trifon, e cea mai a dracului pasăre dintre câte le știu, și pe toate le știu, chiar dacă nu le văd, căci le cunosc după zbor și noaptea. Numai el se ascunde și nimeni nu știe ce fel de cuib are și unde, l-am pândit și-am căutat prin tufe și scorburi, sub mușuroaie și la margini de pârâu, dar surul nu se dă prins și nici povestea aia cu ouăle puse în cuibul altor păsări n-o cred. Trebuie să aibă și el un cuib al lui, o casă unde să tragă nu? Să doarmă și el noaptea, că pe crengi nu doarme, știu eu. Asta, surul, e ca un calendar, mai ceva ca rin calendar. De douăzeci de ani îl pândesc și niciodată nu cântă înainte de 25 aprilie, ci fix la 25 aprilie! De ce râzi? Poate nu mă crezi, dar așa e, și cântă-cânta exact până la Sânpetru, după care nu i se mai aude gușa și-l văd numai zburând nervos din loc în loc, tare nervos și atent, dar de cântat nu mai cântă. Cucul și piţigoiul nu i-am putut pricepe niciodată ce soi de ascunzișuri au în ei? Cel puţin piţigoiul, cât îl vezi de blând, că vine la fărâmituri ca o găină, și ajunge de nu se teme de om, dacă-l prinzi și-l bagi în colivie n-ai niciun folos și numai cu tristeţe te-alegi. Am adunat unul, într-o iarnă, de pe pervaz, răbegit de ger, degerat, ce mai, și l-am încălzit la sân și i-am suflat ușor în gură să-i învii plămânii. Și-a înviat bietul, și începuse a ciuguli câte ceva în colivia în care l-am pus, nu ca să-l ţin l-am pus, doară să treacă iarna, să ierneze cu mine și apoi, primăvara i-aș fi dat drumul: zvârrr! du-te, încondeiatule unde te-or duce dorul și aripile! Ședea umflat în pene și rar mișca picioarele sau aripile, dar în anume nopţi, îl apuca un fel de nebunie și bătea din aripioare ca o morișcă și cerca sârma cu ciocul și umbla ca și cum l-ar fi chemat cineva din adâncul întunericului. De câteva ori mi-a făcut asta și eu știam că dorul îl cheamă să se ducă în aerul și creanga lui, dar era frig, și-l mai ţi neam, să vină măcar căldura cea amăgitoare.

Rău am făcut, și-am păcătuit fără voie, căci l-am găsit într-o dimineaţă mort, cu

gheara băgată în gât. Ședea pe-o parte și gheara îi rămăsese acolo, în grumazul subțire, și nu se vedea nicio pică tură de sânge sau rană, că l-am cercetat cu grijă…”

Pădure fabuloasă, eternă și discretă

1.

Ulmul de munte, Ulmus glabra, îmi tremură sub geam îngrijorător. Coroana lui înaltă și tru fașă a început să *cheleasc*ă. Pierde frunze cu nemiluita ca și cum ar simți venirea toamnei.

Îi dau târcoale, încercând să înțeleg de ce se usucă pe picioare.

Până la urmă, un tâmplar din Sinaia îmi spune cu voce tristă:

— Moare ulmul, domn scriitor. El e sensibil ca o femeie. Îl omoară *radiațiile.* Da, da, radiațiile… Și-i păcat. Are un lemn frumos și galben și e moale ca un șold de femeie.

2.

Stau trântit în mijlocul pădurii. E o liniște tainică, susurătoare și, departe, tăietorii de lemne își încearcă securile în trunchiuri însemnate.

Loviturile lor sunt ritmice și egale. În curând se va auzi vaietul prelung al trunchiului doborât.

Și totuși, i-am auzit cântând: „Pădure, dragă, pădure, / drag mi i s-a mă pierd în tine / să mă pierd și să adorm, / cum adoarme orice om / și tu lin să frunzărești / și să mă hodinești”.

Și totuși, după o vreme, când loviturile lor se aud mai insistente, copacul doborât scoate un geamăt lung și tulburător de om în agonie.

Alături, lăstarii tineri foșnesc crescând încrezători spre geana cerului. „Pădure cum știi să crești până-n vămile cerești / pădure cum știi să mori / tot de dorul verilor”.

3.

A înflorit pădurea de salcâmi de la marginea satului. Parfumul lor îmbibă aerul și-l face mai dulce. În amurg, feciorii după ce se întorc de la câmp, se spală şi-şi pun cămăși curate și ies din curți migrând ca hipnotizați spre noianul acela de alb. Desigur, ei nu văd în zare altceva decât misterioase mirese legănându-și voalurile în lumina soarelui care se retrage umilit sub pământ.

4.

De câte ori intru în pădure am senzația că am fost aruncat îmbrăcat într-o mare

răcoroasă cu apele verzi și parfumate.

5.

Păduricea de soc de la marginea satului compactă și încâlcită, în care bunica mea s-a dus să moară într-un amurg de mai. Când înflorea, mirosul bizar te ameţea, o dulce lene, un somn viclean îţi înfășurau făptura. Nu știu de ce, fetele nemăritate mergeau duminica în imperiul acela aromat și nu se întorceau decât seara, somnoroase și ușor buimace, cu o expresie de melancolie pe chipuri.

Bunica mea, pe la optzeci de ani, tot într-o duminică, s-a dus acolo să doarmă puţin și nu s-a mai trezit niciodată…

6.

În dimineţi de toamnă, mestecenii prefiră în aer ca mierea un sunet trist de liră…

Păduri de brad tăiate de lumină în care veveriţe beau rășină cu botul lor catifelat și moale deschis în patru puncte cardinale.

7.

Stejarul acela solitar rămas în câmpie ca un soldat scăpat din lupte; coroana lui trufașă con turată pe cerul albastru, și tot mai îndepărtata lui umbră cuprinsă de înserare, în vreme ce acceleratul cu nume bizar, gâfâind, mă desparte de el ca și cum m-ar despărţi de un frate necunoscut.

8.

Cel mai perfect copac e chiparosul. Nu l-am văzut *pe viu* niciodată și totuși neclintirea lui trufașă îmi amintește de moarte.

9.

Salcia alba: subţire ca o fată dezbrăcată al cărei păr galben sărută pământul. (Din Enciclopedia pădurii aflăm: Salcia albă, Salix alba, arbore de talie mijlocie, cu înrădăcinare puternică, frecvent aplecată, cu ritidom gros, cenușiu, crăpat…) De…

10.

Mesteacănul subţire și singuratic, în lunca pustie, tremurând înfrigurat ca o mireasă abandonată.

11.

Vulpea rănită fugind în zigzag, ademenind vânătorul, chemându-l tot mai departe de vi zuina unde o așteaptă doi cățelandri buimaci, flămânzi și scheletici…

12.

În mijlocul cvartalului de beton un nuc lăsat de constructori, scăpat ca prin minune, cu trunchiul alb și cu coroana uscată. Primăvara, în jurul său, oamenii au amenajat un loc de joacă pentru copii. Nu mică mi-a fost mirarea să constat că după vreo două luni, nucul uscat, pe care-l credeam mort, a început să înfrunzească în creștet.

13.

Pe când fetiţa mea avea vreo șase ani mă plimbam cu ea în pădure la Sinaia, nu prea departe de vila unde eram cazaţi. Era primăvară, pădurea înmugurise și pe alocuri, în umbra brazilor seculari, zăpada din iarnă se mai încăpăţâna să reziste. Deodată, am văzut venind drept spre noi, gonind speriată, o căprioară cu botul catifelat și umed. Am rămas nemișcat și ea s-a lipit tremurând de piciorul meu, lăsându-mă s-o mingii. Pe moment n-am înţeles mare lucru.

Apoi, am văzut în adâncul pădurii silueta zburlită a unui lup pierzându-se în hăţișuri.

Crochiuri

Strălucitoare umbră

AVRAM IANCU umblă prin munţi, de peste un veac de la ora săvârșirii sale omenești, ziua și noaptea, neodihnit și tânăr și frumos, umbră strălucitoare minunând sufletul moţilor, oprind păsările în aer, umilind stelele cu strălucirea ochilor cei fără de stingere.

El este esenţa durerii și dorului unui neam, purtând spre viitorime ideea de libertate și unitate naţională, cea mai curată respirare a munţilor stârniţi din neclintirea lor milenară.

Numele său stă scris pe fruntea îngândurată a piscurilor, simplu ca o șoptire de vers dimineaţa pe rouă, puternic și adânc săpat, din adânc venind spre în afară.

Viaţa sa, o mistuitoare ardere, a cunoscut înălţări sublime și căderi pustiitoare.

Destinul i-a fost de flacără înaltă și de scrum…

Temut, iubit, adorat, glorios și resemnat, la 24 de ani uimea Europa, care-l estima drept general de mare rafinament militar. Sub bolţile fastuosului palat imperial de la Viena, numele i-a vibrat puternic, distinct și înfricoșător. Viaţa i s-a

mistuit fulgerător ca un meteorit, arzând deplin și intens în numai doi ani de totală trăire.

Știinţa lui militară a fost iubirea de neam!

Zidit în durerile moţilor s-a ascuns în munţi, a pribegit prin păduri, mâhnit, înţelept și ironic, cernit în singurătate, scârbit de minciună, mândru și demn și incoruptibil.

Incoruptibil ca aurul!

Timp de două decenii, după revoluţia ce avea să-l decoreze cu cea mai înaltă distincţie, iubirea moţilor, închis în singurătatea dispreţuitoare a durerii și amărăciunii sale, a colindat

Apusenii ca un simbol al nădejdii.

Într-o dimineaţă, l-au găsit oprit din peregrinări, stând nemișcat ca o pasăre ce se odihnește înainte de Marea Călătorie.

Moţii nu l-au trezit… l-au spălat trupul tânăr încă, l-au îmbrăcat în straie albe de in i-au ră sucit mustaţa încă virilă și încet, să nu-l trezească din somn, l-au culcat într-un pat de brad.

Era toamnă. Aurul din adânc suia în frunze, se auzeau buciume oftând, mulţimea tălăzuia în jur. L-au așezat sub gorun, cu grijă, ca pe un prunc nou-născut, redat ţărânii și eternităţii.

Dar El nu voia să doarmă!

Și în neclintirea de sticlă a aerului înmiresmat, gorunul s-a scuturat înfiorându-se, lăsându-și frunzele asupra lui, învelindu-l ca într-un scutec, în odăjdii de aur.

Și El s-a ridicat încet și a pornit îngândurat spre munţii încremeniţi în așteptare.

Și de atunci, El este mereu între noi și va fi cât timp vor fi munţii și iarba și păsările cerului!

Singur printre steme

Am în faţă o fotografie-portret a lui Vasile Voiculescu la anii maturităţii. Capul său cu oval prelung stă ușor aplecat spre dreapta, într-o poziţie contemplativă, faţa încadrată de barba înspicată poartă pecetea unei melancolii adânci, ochii sunt limpezi, liniștiţi și resemnaţi. Două cute ușoare pornesc de la baza nasului despicând, ca vârfurile unui triunghi, obrazul tânăr și neridat. Poetul e elegant ca un diplomat de modă veche: costum închis cu revere largi, batista albă, ca o frunză de nufăr, strălucește în buzunarul de sus, și piepţii cămășii imaculate, cu guler îngust, relevă contrastant conturul grava tei cu buline.

Dedesubtul acestui portret, învăluit într-un aer de nostalgică detașare, mâna scriitorului a caligrafiat cu cerneală neagră cinci versuri definitorii: „Niciun nume, nicio vreme… / Chipul nud al nimănui / Să-și trăiască printre steme.,/ Fără insul care geme / Pura veșnicie-a lui”.

O strofă simplă și zguduitoare ca un epitaf rezonând resemnări secrete și însingurări distante. Fiindcă un însingurat coborât în sine a fost poetul care în

pragul senectuţii îşi încorona opera începută cu nimbul de aur al Sonetelor *imaginare,* un însingurat coborât în lumea fantastă a prozelor sale cu un univers unic, vorbind cu lupii pădurilor, dialogând cu schimb nici și înstelând cerul cu solzii scânteietori de lostriţă.

Destinul literar întrerupt pe nedrept și accidental putea cunoaşte împliniri supreme.

Dar și așa, cel ce ne poartă năucindu-ne în împărăţia miraculoasă a scrierilor sale a rămas biruitor, să trăiască printre steme și stele în „Veșnicia lui pură".

La o sută de ani de la naștere, iată-l reînviat în statura herculeanului Zahei, blând și posomorât, trecând prin faţa ochilor noștri, mereu viu, așa cum l-am vrea veșnic de-acum înainte, despicând și topind ceţurile frigurosului noiembrie.

București, 1984

Un ceas pentru eternitate

La 29 mai 1972, orele 11,55 fix, în vreme ce soarele ferăstruia geamurile fostului sediu de la Șosea, subsemnatul, ins în viaţă, poet și prozator, parodist și alte cele, funcţionar șef-birou la Casele de creaţie ale Uniunii Scriitorilor, pătrundeam (a câta oară?). În cabinetul celui mai viu președinte dintre câţi au fost și vor mai fi, *Zaharia Stancu,* nimicit de vinovăţie și teamă.

Ce naiba mai făcusem…?

Mi se reproșa, în general, orice discuţie zgomotoasă de la Casa Scriitorilor, eram piaza rea și de negăsitul băiat care răspunde de buna aranjare a colegilor în camerele preferate, insul obraznic, nesupus ierarhiilor și lătrău de crâșmă mică la Șosea, eu te miri cine, de la Petre Pandrea și până la Dimitrie Stelaru, să vin și să dau socoteală că de aia mă plătește obștea și statul, dar nu statul, chiar obștea…

La 29 mai 1972, orele 11, 55 fix, pătrundeam câș și cu reverenţă tremurată în biroul unde Padișahul (așa îl botezasem cu Traian Iancu și-l alintam cu o dulce frică în intimitatea noastră).

Z.S. adică, mă aștepta neclintit ca un sfinx în scaunul sculptat al cărui spătar se termina cu două căpăţâni stafidite, ca două cranii puse la uscat.

A bătut scurt și catifelat pendula ce-o avea pe perete și, instinctiv, am scos ceasul șnuruit din buzunarul de la piept, mai sus de inimă, să verific exactitatea acelui timp și a clipei cu asprimi de iască.

La 29 mai 1972, orele 11,55 fix, Z.S., plictisit și moralist din incitaţie, văzând gestul s-a mirat zâmbind în ascuţimea dură a bărbii ce începuse să-i tremure și m-a întrebat cu inimitabila sa voce de ţârcovnic prăvălit în gaura pensionării:

„Ce ai acolo? Ce ai? Să nu-mi spui că ai un ceas!"

„E un ceas, domnule președinte", am bâiguit stupefiat și mântuit, stând ţeapăn ca un utemist în clipa primirii carnetului.

„Și, mă rog, de unde ai dumneata ceasul ăla? Cine îţi dă dreptul să-l porţi?"

Întrebarea, voit stupidă, m-a paralizat inițial. Nu sunt *genul* slab !

Pentru Padișah, însă, aveam o slăbiciune veche, un fel de sfială care venea de nicăieri și de foarte aproape. Îl iubeam cu discreţie și teamă de orfan.

„Ceasul, am zis, mi l-a dat Nichita și-l port fiindcă e o amintire și n-am altul mai bun".

M-a privit iritat cu safirele tăioase ale ochilor neîncrezători și-a comandat scurt:

„Arată-l!"

L-am tras din mormântul disciplinei sale: Era, adică este! — o frumuseţe de măsurător al timpului cu cadranul albastru sidefiu, mare cât o monedă de 100.000, veritabilă și de argint, bă tută între cele două războaie mondiale.

L-a privit fix, cu un soi de mirare și neîncredere, și a întrebat:

„Și merge?"

În clipa aceea, pendula a sunat catifelat marcând orele amiezii. Trecuseră cinci minute lungi.

Arătătoarele erau pe mijloc, exacte, ca două semne de exclamare venind să infirme o bănuială.

„De ce, de ce ţi-a dat Nichita ceasul tocmai dumitale?"

(Iată o întrebare pe care nici atunci, nici acum n-o pot elucida)…

Am răspuns stupefiat:

„Nu știu…"

S-a ridicat de la birou șontăcăind în preajma mea, enervat sau agitat, și m-a somat implacabil:

„Te rog să ieși afară, domnule Micu!"

Am ieșit…

În anticamera unde o blondă platinată se da de ora morţii vorbind la telefon cu provincia, m-am înfăţoșat și am vrut să mă întorc și să-l întreb, lăsând în plata domnului cei 1 400 lei per lună:

„Ce te privește pe dumneata ce și cum e cu ceasul?"

N-am îndrăznit…

Lupul cu ochi de peruzea, frumosul bătrân viguros încă, mă înspăimânta și mă făcea să-l iubesc urându-l pe moment.

Acum, acele vremuri au trecut. Nu mai e nici Z.S., nici sediul de odinioară…

Pendula ce i-a măsurat un timp încărunţirea e mutată. În alt birou. De câte ori sună catifelat și misterios, tresar frisonat și cobor în mine refăcând în dulci silabe inimitabilul său glas de care, iată, cu dulce melancolie, sunt obligat să-mi amintesc:

„De ce? De ce…?"

Marele singuratic

1.

Marin Preda nu mergea la mare. Rar, și ab solut obligat, poposea câteva zile pe „însoritul litoral, He! He!"…

Poate că n-o suporta, poate că nu suporta foiala estivală și neastâmpărul gălăgios al copiilor.

Într-o dimineaţă, pe la patru, înainte de răsăritul soarelui, l-am văzut stând pe terasa camerei 5, în picioare, cu mâinile la spate, privind întinderea pustie cu o încordare iscoditoare.

Stând faţă în faţă, marea și Marin Preda se cercetau ca două mari singurătăţi.

2.

Mergând la Cimitirul Bellu, cu un an în urmă, să duc niște flori de primăvară la locul de odihnă al lui Nichita și Marin Preda, m-am gândit că niciodată cei doi mari scriitori n-au stat mai aproape ca acum, după moarte…

3.

În urmă cu șapte sau opt ani, într-unul din almanahurile literare, am publicat o fotografie reprezentând pe Marin Preda într-o discuţie amicală cu un alt prozator. Dedesubt era o explicaţie destul de evazivă.

Văzând almanahul, Marin Preda m-a abordat cu nervozitate posomorâtă:

— Moncher, cine a făcut trucajul ăsta?

— Nu e trucaj, moncher!

— E trucaj! eu nu m-am pozat niciodată cu „Domnul”. Să știi că te dau în judecată.

După două zile i-am adus poza și clișeul. Se pare c-a cerut părerea vreunui specialist deoarece n-a mai adus vorba niciodată despre „trucajul”, cu pricina.

4.

Într-una din lungile plimbări nocturne mi-a făcut următoarea mărturisire: „Dos Passos, știi ce admir eu la Miciman? (Micimanul era Fănuș Neagu). Spiritul său de frondă și independenţă.

Știe să fie un om liber”.

5.

Așa l-am văzut o dată înainte de-a se stinge:

plimbându-se cu mâinile la spate în mica grădiniţă din curtea editurii, în jurul statuii lui Caragiale, cu miraculoasa lui pălărie mare cu boruri largi, cercetând atent, ca un ţăran, florile fragile și viţa de vie și zborul albinelor în aerul cald și limpede. Viaţa adică!…

O noapte cu Marin Preda

Azi-noapte pe la cinci și un sfert, în cartierul care-mi aparţine (bloc uriaș și suplu și în cert), n-am fost trezit din somn și-mi era bine.

Și-atunci l-am văzut. (Era abur și vis și stătea lângă pat, cu alura lui grea de ţăran, îmbrăcat în costum de un gri indecis) pe Marin Preda cum îl văzusem în urmă cu-n an.

— Moncher, îmi spunea (era floare de tot), și părea-nsingurat ca-n pruncie, moncher, îmi spunea, am venit, nu mai pot, vreau să-ţi spun un secret numai ţie.

Era palid și-avea o privire de nea și o faţă profundă și calmă, cum un pictor boem, geniu fără să vrea, îl făcuse c-o frunză pălită în palmă.

N-am crezut că e el. Mă ura uneori… Și în vis, refuzându-l cu visul, îl vedeam depărtat, îi clicat sus în nori, apărându-și avar manuscrisul.

— E o clipă Moncher (chiar Dos Passos mi-a spus), când învie din Vremeţar anii. Sunt bătrân și târziu, mai bătrân ca Iisus și-mi fugiră în lună toţi anii. Noi renaștem, moncher, suntem tineri și vii și pământul respiră aproape și ţăranii se-ntorc osteniţi pe câmpii, n-a fost chip cineva să-i îngroape…

Se făcea că e viu, îmi venise în vis ca un mire trezit din somnie. L-am rugat să-mi explice direct și deschis de ce-mi spune durerea chiar mie.

— Nu ţii minte, moncher, cavalcada de mai, caii tăi răspândindu-se-n. Pustă? O eșarfă de nori și galopul de cai în năprasnică goană, augustă?

— Nu ţii minte, moncher… Nu ţin minte nimic! Doar mirosul făinii la moară și o cumpănă-n câmp și un fluture-spic și ţăranii ce nu știu să moară.

Era alb ca nădejdea miresei Sub voal, se-mbrăcase în haine de seară, și în clipătul scurt al luminii, astral, mă-ntreba monoton și firesc și egal:

— Nu-i așa că e clipa în care, regal, e a plugului grea primăvară!

— Se prea-poate, moncher… Bem un vin de pământ? Vin bătrân și blajin ca Uitarea?

Ai venit, ești la mine în casă stăpân, tu te-ai dus, eu mai stau, mă tot rog, să mă duc, și mai uit, și rămân: Să trăiești Marin Preda, cât Marea…

Era alb ca nădejdea miresei și viu submarin care-și caută rada; m-a rugat: „Hei, Dos Passos. E foarte târziu, mă grăbesc să mă duc, mă grăbesc ca să scriu. Au vârât o păpușă de ceară-n sicriu. Ocrotește-mă tu, și zăpada.

Ridicându-se demn și uimit și grăbit și-a aprins cu tristeţe ţigara.

— Nu-i așa că e vremea, nu-i așa c-a venit vremea plugului greu de urnit? Hai, Dos Passos, că totuși, e Ţara, sclipind ca un plug primăvara!… Nu mai spune nimic. Nu mai spune c-am fost, se aude în bloc hărmălaia. Eu mă grăbesc cu taxiul, îl găsesc, facem rost, vino, de vrei ca să treci Hymalaia, nu mai bate și intră direct unde-am fost, la etajul întâi, nu departe de-aici, într-o cameră la Mogoșoaia.

Scrisoare către Marin Preda

Moncher.

Iată c-am fost din nou la Mogoșoaia…

Să-ţi spun c-am fost exact la trei ani lipsă de când te-ai furișat de lângă noi, scurși parcă într-o tainică eclipsă, sau, poate între pământ și-ntre trifoi?

Duminica era și nu plouase de multe săptămâni pe câmp, dar Mogoșoaia era chiar frumoasă, cu aerul ei unic, de mătase vegheată de un inefabil nimb.

Și traversând livada fără pomi și traversând prin parcul vechi, în treacăt, am fost găsit drept la intrare — un zăvor, rece și grosolan și fără sens, un lacăt fantomatic și imens.

Deci lângă duhul sfânt al Brâncoveanului, în aerul strălimpezit de ploi, pe terasa unde mol comea și Sadoveanu amirosind a floare și-a tri foi, am vrut să rup sau să deschid un lacăt și să te caut și să te găsesc, sus, în chilia unde-ai scris cu sânge, până când, într-o noapte ni te-ai dus…

Am descuiat până la urmă, totuși, lacătul greu, imens și inutil, și am intrat sfios ca un copil și ţi-am fost căutat în gând făptura ascunsă într-o cameră pătrată în care te simţeam ca pe-un trotil.

M-am furișat în chiar bisericuţa acelui fără seamăn Brâncovean și-am plâns încet pe ultima icoană, așa cum am făcut și-acum un an.

Tăcere în Biserica Domnească în care ţi-am făcut un parastas. O luminare doar ardea cu minte, tot mai sărac, în aerul fierbinte și parc-am auzit de-afară un glas… Și-atuncea, Marin Preda, am rămas…

Am așteptat să vină noaptea plină, fiindcă știam că, totuși, către zori, călcând încet prin iarbă și prin flori, ai să apari de unde ni te-ai dus, ca o ciudată, tainică lumină căzând ritmat de undeva de sus.

La ora trei, când luna stă subţire deasupra vechiului Palat domnesc, ai apărut călcând cu meleșire, cu pasul tău atât de ţărănesc, și am plecat, să nu te stingheresc…

Poveste de iarna

În memoria lui Alexandru Oprea

Iată o întâmplare de o naivitate și puritate frizând legenda, povestită de prietenul meu din Arad, Teodor Frâncu, medic și poet.

„În toamna anului trecut am așezat în curtea spitalului pe care îl conduc un bust al lui Eminescu. Îl găsisem într-o magazie. L-am recondiţionat și l-am așezat pe un soclu înconjurat de o grădiniţă cu flori. Pe la începutul iernii am internat un bătrânel din Munţii Zarandului, un tăietor de lemne încă viguros, care nu mai fusese bolnav în viaţa sa. I-am completat fișa sub ochii lui ușor miraţi și neliniștiţi. Am chemat o soră să-l conducă în salon după ce-și va fi lăsat hainele la magazie. Atunci m-a privit consternat și m-a rugat cu glas pierit să-i las în păstrare două obiecte, ca să

zic așa. Bunda, lui roasă și veche mirosind a oaie și fân și un volum cu scoarţe negre. Cu bunda făcuse războiul și se învelise o viaţă. Volumul cu scoarţe negre era o ediţie din poeziile lui Eminescu pe care le știa pe dinafară și le recita cu smerenie ca și cum s-ar fi rugat.

Am acceptat și în fiecare dimineaţă, la ora de vizită, îl găseam stând resemnat în pat, cu bunda miţoasă pe picioare și cu volumul de poezii în mână.

În ultimele zile de toamnă îl urmăream de la geamurile cabinetului.

Cobora în curte, se apropia cu sfială de bustul înconjurat de florile atinse de brumă și în tindea mâna pipăindu-l, ca și cum ar fi vrut să se convingă că este încă acolo. Apoi se așeza alături pe o bancă și citea din volumul cu scoarţe negre.

Într-o dimineaţă, la vizită, după ce peste noapte ninsese bogat, am intrat în salon. Bătrânelul m-a întâmpinat zâmbind misterios. Am observat că nu mai ţine celebra bundă pe picioare. L-am întrebat, nedumerit, ce făcuse cu bunda. Și-a mutat privirile spre geam și mi-a răspuns firesc: „E acolo!”, „Unde acolo?” am întrebat eu. „Acolo în grădină. A nins și l-am acoperit pe Domnul Eminescu să nu-i fie frig…”

Aceasta este povestea pe care nu i-am spus-o niciodată lui Alexandru Oprea.

Nu i-am spus-o, deși știu că i-ar fi plăcut, lui care în scurta-i viaţă a avut grijă ca nimeni altul să nu-i fie frig lui Eminescu…

Grigore

Înalt și spătos ca un paharnic de domn moldav, melancolic și iute, obositoriu la prostie, preferând „să tragă un somnie”, decât să asculte vorbe fără rost, Grigore, zis Guţă, zis Gryg, zis Gregoar, vine la-nceput de săptămână să ne-ntrebe: „voi cu ce vă mai ocupaţi copii?”

Mă chestionează cu ironie bonomă, în gura mare: „Cât e ora dom Mincu?” (apelativ respectuos derivând din jena diverșilor slujbași ai caselor de creaţie faţă de numele meu, neputând concepe că mă cheamă… Micu), și eu îi răspund lui Grigore invariabil: „Șase făr’ un sfert!”

— Cât e ceasul dom Mincu? se încăpăţânează autorul sonetelor de vineri.

Vâr mâna în buzunarul din stânga hainei, unde ticăie un vechi Helvetia, și silabisesc, arătându-i-l:

— Șase făr’ un sfert domn Grigore…

…Să-l fi văzut prima oară prin dreptul edi ficiului Casa Scânteii, însoţit de nelipsitul său amic (pe atunci), Radu Chirovici?

Să-l fi văzut ultima oară ieri, pe holurile ace lui ași edificiu, pieptănat cu cărare, precum Rasputin din filmul ce ne-a fermecat, cu sfială blândă a expresiei de ins venit recent de la ţară.

De la Otopeni adică…

Poet din rasa celor tulburaţi de Eminescu.

Grigore Hagiu e cel mai imprevizibil născător de versuri pe care talentul îl poate propulsa spre orice, fiindcă-l are!

N-am văzut cetăţean mai pașnic decât el și nici bachusist mai politicos și nici *boiar* mai *boiar,* chiar în cele mai delicate situaţii.

Trage un somnie (ce cuvânt sublim inventat de îngeri) după care, cu lumina ironiei pe chip, mă întreabă: „Cât e ceasul dom Mineu?”

„Șase făr’ un sfert domn Grigore”… Și el se miră și reflectează cu voce tare: „Mă, al dracului vreme…”

De un sfânt Gheorghe, mult înainte de soroc, am plecat împreună cu junele Mircea Dinescu „să verificăm” o damigeană de vin pe care o avea la domiţiliul lui Grigore de la Otopeni, unde trage de obicei spre reculegere, scandând în gând versurile: „Mai *lung* îmi pare drumul acum la-ntors acasă…”

Băgăm maşina-n poartă, intrăm în curtea cu copaci bătrâni, dând să înmugurească în zvăpăiată amăgitoare a sfârșitului de martie, și Grigore vrea să ne ducă spre pivniţa unde lenevea așteptând damigeana, uitând că posedă în mijlocul ogrăzii un dulău maidanist ce nu-și vă zuse stăpânul de vreo săptămână. Latră cotarla la noi moralizator și se dă de ceasul morţii când îşi vede stăpânul, înjurându-l în limba lui câinească.

Grigore se uită la el cu ochii umezi și nu în drăznește să se apropie. Zice: „flămând și gol, făr’ de-adăpost…” înţelegem. Blidul cu apă — gol, blidul cu mâncare — gol! Grigore era lătrat cu dușmănie, ca un strângător de biruri.

Până la urmă s-au împăcat. Câinelo, de un biet câine, iartă orice…

Dibuim damigeana, o destupăm într-o că mă ruţă cu pretenţii de *birou,* în care poetul îşi chinuie talentul scriind pe genunchi. Era frig…

— Mă, zice Grigore, ştiţi voi cu ce crapă tatăl meu butucii? Cu maiul mă!

Și unde nu ieșim în ogradă și poetul trage trei maiuri cu trei lovituri scurte date în vârful scăfârliei unei securi bine înfipte într-un butuc plin de noduri. Și unde nu se iscă un foc…

Se face oră de recitări preferate: „Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată…”

— Cât e ceasul dom Mincu?

— Șase făr’ un sfert domn Grigore…

— Dom Mincu, la ţambal știi să cânţi?

Rămân debusolat o clipă, mă reculeg și declar: la orice!

Se pierde undeva în întuneric de camere reci și vine cu un veritabil ţambal dezacordat în braţe. Mi-l pune pe genunchi. Mă uit la el (la ţambal adică), apoi la Grigore și începe: tra-la-ţâmba, tra-la-ţâmba…!

— Dom Mincu, ţi-l dăruiesc!

Era grozav ţambalul… Și vechi. Cred c-a bătut în corzile lui până și Barbu Lăutarul… Dar era și greu… Mircea Dinescu, folosind involuntar alipirea de cuvinte frumoase, cu care cel de sus l-a hărăzit, zice:

— Nea Mircea, mai bine ia maiul că ne trebuie la Mogoșoaia dacă vin gerurile…

Renunţ la ţambal. Iau maiul, adică bucata aia groasă de lemn cu măciulie la capăt, și plecăm. Plecăm nu înainte de-a ne așeza pe burtă în maşină ca să-ncapă maiul…

Ajungem la Mogoșoaia, ne facem intrarea triumfală (mai bine luam ţambalul) și

năvălim în sala de mese peste Marin Preda (fie iertat!), peste Al. Ivasiuc (fie iertat!), peste Teodor Mazilu (fie iertat!)…

Se uită Preda la noi, pe când Mazilu, precaut și filosof, părăsește încăperea. Zice moncherul:

— Ce-i cu ăla, mă, beliţilor?

— Maiul lui Gregoar moncher…

— Hee, hee, auzi la ei, maiul lui Gregoar…

Deodată, pe ușa ce da spre sufrageria în care stăteam, intră chiar Grigore Hagiu, cu chiar ţambalul după grumaz, prins cu meșteșug de vechi cântăreţ, și zice:

— Cât e ceasul dom Mincu?

— Șase făr' un sfert zic, simţind că mă în șurubez în ciomag.

— Moncher, zice Marin Preda, ești invitatul nostru…

L-am găsit dimineaţa pe Grigore dormind cu ţambalul la piept, căci uitasem că e *invitatul* nostru și ne risipiserăm prin camere, lăsându-l să tragă „un somnie". Îl mingii trezindu-l:

— Gryg, dă-mi ţambalul să mă reciclez și-ţi dau postul de șef al Caselor de creaţie…

Se uită la mine ca la trimisul Domnului venit să-l scoată dintre lespezi:

— Cât e ceasul dom Mincu?

— Șase făr' un sfert…

— A dracului vremea asta…

— Îa-l, dacă vrei, dar, înainte, uită-te să vezi ce scrie pe verso…

Întorc instrumentul, sună corzile limpezi acordate la raze de stele, și citesc siderat: „Nu credeam să-nvăţ a muri vreodată; pururi tânăr, înfășurat în manta-mi…"

Maiui l-am păstrat E șlefuit, dat cu șerlac, e grozav! O măciucă de calitate.

Uneori, îmi vine să mă-nzestrez cu el și. Văzându-i pe cei ce nu-i dau voie lui Gregoar să tragă „un somnie" dătător de viziuni poetice, să le arăt maiui și să zic: „Lăsaţi poetul să doarmă pururi înveșmântat în manta-i…"

Dar dacă luam ţambalul?…

Zaharia Stancu îl alinta „Balzac"!

Căzut ca un meteorit în capul poeţilor de toate gradele și contingentele, lăbărţat în cuvintele deșucheate, lat cât o insulă proprietate personală, roșcovan și cu ochi șireţi de știucă pândind momeala, prietenul meu Fănuș rumegă cuvinte în loc de pâine.

Când dracu' l-am cunoscut? (Doamne, iartă-mă!)

Ce sudură neînţeleasă s-a petrecut între mine și el din moment ce cu totul altfel suntem croiţi…

Doar răi de gură și spurcaţi, cu inimile idem de albe și fragile: nuferi pândiţi de

îngheţ…

El e. Un spadasin care duelează cu o floretă pe lama căreia vorbele lunecă fără să lase urme de sânge…

Eu, ardelean ţâfnos și prostănac, când voiesc, pălesc cu buzduganul lăsând încrâncenări și ne dumeriri neexprimate…

A…! La Fondul literar l-am cunoscut (se diul din Kiseleff), pe holul lung și somptuos în care se putea instala o orgă plus o tipografie modernă.

În holul cu oglinzi de Veneţia și marmură înspicată…

Era în chiar Comitetul celor ce împărţeau, drămuind, banii săptămânali ai scriitorilor și eu, venit de la Arad, cu un geamantan în care îndesasem o plapumă de lână și trei kile de clisă, auzind că e generos ca un Mecena și ușor abordabil, l-am acostat înainte de ședinţă:

— Nea Fane, am și eu o cerere…

S-a uitat la mine fără curiozitate și m-a botezat spontan:

— Cine ești și tu, bă, moapsă? (De ce moapsă? nu l-am întrebat niciodată.)

— Păi, sunt un poet de la Arad și… am venit la București…

— Pe loc repaus, idiotule, mai bine rămâneai în urbea natală… Și, ce vrei?

Mă strămutam de pe un picior pe altul ca o casă construită pe rulmenţi, mototolind cererea tip și neîndrăznind să i-o întind.

Mi-a smuls-o, vârând-o între unul din degetele în care mai ţinea vreo zece asemenea hârtii în chip de evantai, și-a zis:

— Documentare vrei?

Am dat din cap răpus de nădejdi și am tăcut. El a dispărut în dosul unei uși capitonate cu pluș roșu (ah! misterul acelei uși dinspre care nu răzbătea nimic!) și, după circa cinci minute, *a* ieșit congestionat de râs și m-a amendat ca la Brăila:

— Bine, mă, frati-miu! Voi ăștia din Arad sunteţi toţi neam de idioţi?

— …?!

— Păi, cum îţi veni, moapsă, să pui drept motiv de documentare „Vizită la Școala de surdo-muţi din Șiria în vederea scrierii unui roman”?

Am modificat motivul vizitei de documentare aflând, mult mai târziu, că în aceeași ședinţă, unde s-a râs copios, alţi doi scriitori tineri, dar deja consacraţi, unul plecat într-un voiaj de nuntă, și al doilea, Iulian Neacșu (rămas să scrie Confabule încifrate spre disperarea multor confraţi), ceruseră cu nonșalanţă MEREPISTĂ următoarele:

Primul: decontarea unui imens buchet de flori ce urma să fie oferit ipotetic soţiei sale. Al doilea, decontarea unor bilete de tramvai, ruta Plumbuita — Sf. Vineri și înapoi…

Am fost la Fănuș acasă într-o toamnă sfinţită de mustul strugurilor explodând în boabe cu pieliţa de fecioare neatinse decât de rouă…

Avea tatăl său (cel de sus să-l odihnească!) o batistă de vie plasată în buza satului răsucit pe șerpuirea unui deal lutos, aproape de marginea bălţii sclipind aurifer în amurgul căzând molatic și leneș ca un catarg de piraţi demisionaţi din

motive bătrânicioase.

Atunci, în acel apus fantastic, pe deasupra capetelor noastre, împarfumate cu vin negru ca destinul de poet, a trecut, fulgerător, un stol de grauri: linţoliu de moarte acoperindu-ne vederea…

Un semn pe care Fănuș l-a receptat cu o ne firească spaimă și m-a grăbit spre casa-i părintească, nădăjduind în risipa fricii, sporind în conţinutul butoiului cu molan bolborosind metafore de baltă… (Vinul e viu și vorbește până în luna mai cu cine se nimerește!)

Apoi, ne-am cunoscut atât de bine, încât astăzi ne căutăm la telefon înjurându-ne cu vo luptatea bătrânilor golani balcanici.

Ne-am plictisit unul de celălalt…

Toţi dușmanii lui sunt și ai mei…

Toţi prietenii mei sunt dușmanii lui…

Bijutier al cuvântului de limbă românească, mâna lui de poet, sfinţind proza și îmbrăcând-o în odăjdii de taină, scrie nesomnuri fabuloase cu ierni care se prăbușesc peste cantoane părăsite, chemând îngeri ce de atâtea ori au strigat. E un nebun frumos al marilor orașe, încercând să plimbe prin Capitală o biserică așezată pe o să ale trasă de Nimeni?

El e un pierzant benevol. El cunoaşte ruletele vieţii mai bine decât crupierii de la Monte Carlo. E un poet cântându-și destinul care scapără ca un „stilet de subofiţer” în rana deschisă a prozei române…

Urcând din adâncul bălţilor stratificate pe scheletele peștilor morţi de bătrâneţe și plicti seală, inima lui e un Nufăr !

Cei care nu știu puţină botanică, încearcă să-l smulgă din rădăcinile bănuite, voind să-l aibă drept ornament în vaze de cristal cu gură lăbărţată. Și, neștiind nimic despre botanica lui, uită că Nufărul nu are rădăcini.

Că este esenţa bălţii pulsând din adâncuri, eliberându-și povara prin aripa de înger, ca pe un blestem al purităţii sortit să ademenească privitorii.

Zaharia Stancu îl alinta: Balzac! Nume potrivit în ideea mea despre ce-ar trebui să facă Fănuș…

Să se lege benevol de „Scaunul singurătăţii”, cu lanţ de barcă pescărească gros și rezistent, la capăt cu un lacăt meșterit la Sibiu, și să arunce cheia lacătului pe geam…

Sub fereastra lui, cu înzorzonări de glicină înflorind suav-violet, voi veghea eu, și-am să prind cheia vârând-o în colţul unui buzunar spart, pierzând-o, repede, în iarba poluată.

După care, trecând vis-à-vis, spre restaurantul cu nume de fată și bocet, am să mă apuc să-i drapez în rochii de mireasă toate metaforele zvârlite cu nemiluita nu te miri ce cronici de sport, transcriindu-i „Volumul de poeme” pe care nu îndrăznește să și-l alcătuiască.

Prea multe stele a stins în gura cititorilor acest Risipitor ostenit care se odihnește numai în a opta zi a săptămânii și, atunci, la căpătâi cu Ion Băieșu…

— Cât îmi dai Fane (Decebal, Trifan, Fănică.

Paul, Neagu…), să-ţi demonstrez ţie și miilor tăi de admiratori că ești un poet refulat…?

Cer: o damigeană de molan de Grădiștea, una pulpă de batal metamorfozată în păstramă și… O documentare la Școala de surdo-muţi din Șiria…

Îţi asigur (pe cuvânt de onoare!), dobândirea Premiului Herder înaintea mea… Hâm!?

Fiul secetei

Nu fac parte dintre cei care-l adulează pe Ion Lăncrăjan. E un ins incomod: are personaltate și talent. Și, pe deasupra, mai are un anume tip de agresivitate pasivă (ce paradox!), specific ardelenească, la care subsemnatul *miticizat* prematur nu am pacienţă întotdeauna.

E apelat de către puţinii săi intimi *bădie* și este ţăran-ţăran; poate cel mai ţăran scriitor român pe care l-am cunoscut vreodată, mai ţăran decât Marin Preda care se rafinase galvanizându-se. Are o *băţoșenie de duminică* care-i vine, zic eu, perfect, dar care îl face de la prima ochire antipatic.

Fizionomia sa reflectă o anume șiretenie bonomă, amestecată cu o duritate pe care n-o maschează și, în ciuda tuturor afirmaţiilor preluate după ureche, are un umor stenic și nu arare necruţător.

Născut în inima Ardealului, aduce cu el o lume pe care, de la Rebreanu, Pavel Dan și Agârbiceanu, puţini au mai putut-o reînvia și diseca în profunzime.

M-am întrebat adeseori de ce irită Ion Lăncrănjan?

Adică ce mecanism necunoscut de antipatie și intoleranţă declanșează el în ipoteticii adversari?

Marin Preda (fie iertat!) îl pizmuia nejustificat, explicând cu patimă cum mai sus pomenitul, întâlnindu-l în curtea Casei Scriitorilor, l-ar fi arătat cu degetul unui gruo de companioni exclamând fără motiv: „uite-l, mă, și pe Marin Preda!”. (Variante ale acestui incident le-am auzit povestite de zeci de ori, neizbutind să înţeleg niciodată cu ce anume îl supărase pe autorul Moromeţilor.)

De fapt, dacă mă gândesc bine, realizez motivul acestei atitudini: semănau din multe puncte de vedere.

La drept vorbind, lăsând la o parte subiectivismele, pe mine mă irită la modul pozitiv, îmi stârnește un fel de invidie stimulatorie, fiindcă scrie atât de mult și de singur și de învârtoșat în sine și cu atâta respect pentru travaliul de prozator, încât nu-i suport (vorba vine) triumful asupra paginii scrise.

Cu răbdare și tenacitate tipic ardelenească, Ion Lăncrănjan îşi apără opera, cu încăpăţânare pozitivă, așa cum puţini știu s-o facă.

În această permanentă stare de alertă, scriitorul a găsit resursele necesare elaborării prozei sale, înaintând ferm și implacabil într-un urcuș solitar și tenace.

Armonizator de partituri largi și complexe, prozatorul a dat literaturii de după război o frescă a satului ardelean privit din imediata actualitate, a închegat un roman al cooperativi zării, a creionat personaje memorabile într-un context

admirabil redat cu un simţ al observaţiei dus până la minuţie.

Aburul de naturalism și frusteţe îl apropie într-un fel de Rebreanu, în planuri adiacente. Similitudini ţâșnind din aceleași dureri.

Solitar și îndârjit cu sine însuși, Ion Lăncrănjan este pentru mine unul dintre cei mai misterioși confraţi împătimiţi și subjugaţi literei scrise, un luptător de prima linie, pe care mulţi dintre noi nu-l cunoaştem sau poate n-am vrut să-l cunoaştem.

Am senzaţia că înainte de-a ieși în oraș, și prin oraș înţeleg locurile unde se întâlnesc scrii tori, autorul *Cordovanilor* îşi îmbracă armura protegiuitoare, se uită în oglindă și, cu surâsul fin, maliţios, înscris în colţul gurii, trage pălăria ţărănească pe frunte şi-şi zice în sinea lui: „No, hai să vedem ce mai vor și ăștia că prea ne-am odihnit…”

Eu l-am văzut odată, demult, fără armură și vă jur că era fermecător!

Caligraful imnurilor

Are ceva din sfiala monahilor îndrăgostiţi de litera ștearsă a psaltirelor îngălbenite și arse de vreme. Fragil și melancolic ca un mesteacăn.

Vorba lui e sfătoasă și dulce ca a ţăranilor bătrâni. Surâsul lui e garda unei timidităţi meditative.

L-am văzut într-o dimineaţă traversând parcul din faţa Casei Scânteii, abătându-se de la aleea pietruită, călcând îndesat și gânditor, cu mâinile la spate peste iarba umezită de rouă, ca un ţăran ieșit în livadă.

Și-a păstrat chipul de copil uimit din vremea când debuta spectaculos și sigur cu placheta în titulată concludent „Cum să vă spun”, frapând prin tonul nostalgic al spovedaniei juvenile.

Ţăran la origine, din moși-strămoși și-a păstrat snaga acestei dinastii și a bunului simţ și umblă lunecând printre noi, stânjenit de hainele „domnești”.

Onorariul volumului de debut l-a investit cumpărând o bivoliţă tânără pe care a făcut-o cadou părinţilor.

Poezia lui ca un strigăt pur și nealterat e în același timp profundă și directă, e o metaforă hrănindu-se din istoria zbuciumată a neamului și înălţându-se arzând pe dogoarea ei nestinsă.

Poetizează istoria şi-o ridică la rangul de imn grav, făcând din ea o religie a fiinţei noastre naţionale.

Ne întâlnim destul de des și, de fiecare dată, mă salută primul cu bucurie și uimire copilărească, ridicându-și pălăria cu boruri largi, oprindu-se o clipă, așa cum fac sătenii când se întâlnesc pe uliţă.

Cărturar distins, vorbitor de limbi de mult uitate, acest poet cu faţă de adolescent mă în frigă și mă uimește deopotrivă.

Niciodată n-am văzut un cărturar care să-și poarte cu atâta dezinvoltură în gesturi, în sfieli, în vorba nealterată stema lui de ţăran.

Poetul acesta suav și sfios ca un mesteacăn se numește *Ioan Alexandru.*

Lupul singuratic

Volubilitatea lui briantă și acaparatoare, fantezia combinativă, șarmul pronunţiei, uneori intenţionat ardelenească, contrazic din capul locului titlul acestui început de portret.

Și-a povestit dezinvolt zeci de romane, zeci de subiecte de film, cu o strălucire a verbului rar întâlnită, cu un surâs mucalit de „hai, să vă mai spun una formidabilă”, exersându-și de fapt, oral, ceea ce, poate, că scrisese deja sau cuşi guranţă va scrie.

E vioi și lejer, se comportă „americăneşte”, fără morgă, deși inteligenţa lui ascuţită îl în pinge, uneori, în plasa unei regii aprioric gândite.

Prietenii lui sunt munţii și caprele negre și ursii morocănoși și cerbii boncăluind sub lună și armele sale de vânătoare, pe care mi le-a ară tat odată cu mândrie copilărească, îndreptându-le spre mine să le văd perfecţiunea siluete lor, în vreme ce eu leșinam de-a-mpicioarele de frică să nu fie un glonţ uitat pe ţeavă.

La vârsta când alţii mototolesc hârtia și asudă bătând la porţile consacrării, el era un roman cier de rasă, de „vână ardelenească”, scriind în câţiva ani două romane viguroase, originale și memorabile.

E *nașul* meu literar, scriind, fără să mă fi văzut vreodată un cald salut de prieten, când de butam ca prozator, onorându-mă cu apelativul de colega.

Apoi, ne-am apropiat, am devenit *servus,* potrivit obiceiului zonei în care amândoi ne-am născut și am copilărit. Apoi, ne-am văzut de că te va ori în împrejurări mai intime, apoi nu ne-am mai văzut o vreme și mi se făcea dor de el și-i dădeam câte un telefon și Doamna îmi răspundea că e plecat în Haţegul lui cu munţii nimbaţi de zăpadă.

Un an de zile (aproape), i-am simţit prezenţa în casă, în sâmbetele singurătăţii mele, când, prin excelentul serial de televiziune, scris și gândit de el, spiritul său mă revigora, confirmându-mi încă o dată că este cel mai inteligent și talentat scenarist român.

Nu suportă „boema literară” de un anume tip și-mi reproșează, cu severitate de frate mai vârstnic, obiceiul de-a mă expune și pierde vremea inutil la… *madam Candrea.*

Mulţi m-au iscodit ce e cu el, ce face, de ce nu mai scoate un nou roman, dacă nu cumva cinematografia a închis ascensiunea unui romancier de talia lui.

N-am răspuns niciodată. Întrebările copilărești-stupide mă iritau și mă întristau deopotrivă.

Pot declara acum că am avut favoarea de-a citi o parte dintr-un roman al cărui titlu nu vreau să-l deconspir, scris (vorba lui Nichita) cu *labă de Zeu,* un roman de inimă și maturitate, la care, precum Praxiteles cioplește în singurătatea refugiului său montan, în timp ce lopătarii încrustaţi cu stele îi aburesc geamul cu boturile lor umede și calde.

Dragă Titus și Viorel și Popovici, dragă lupule singuratic, te-am prins în cătarea inimii mele într-o noapte de februarie cu zăpezi zdrenţuite și te-am împușcat cu un

glonţ de dor și prietenie.

Ahoe!

Hirsut și zgribulit în ziua de februarie ge roasă, ca un viking scăpat de la închisoarea da tornicilor, cu o căciulă de iepure pe cap, Ahoe.

Tudor George adică, mă salută cu smerenia luciditățţii matinale. (Am făcut-o lată la madam Candrea și acum ne facem că nici usturoi n-am mâncat, nici vinul nu miroase…)

— Salve, un te duci?

Se revigorează și statura sa de fost rugbyst trepidează gata să mă placheze.

— Mă duc dom'le să mă rog să mă bage și pe mine-n *Bepete,* că azi, mâine fac trei poli și-am scris un poștalion de versuri și-am publicat doar roţile. Păi, ce-i asta? Hai? Nu merit?

(Se răstește la mine, ca și cum eu puteam hotărî acolo, pe loc, îndeplinirea îndreptăţite! sale dorinţi.)

Îl sfătuiesc să se ducă și să nu se lase și să fie tare și să nu se enerveze.

L-am cunoscut încă de la venirea mea în București (mai bine nu veneam), era șeful boemei singaporene, legenda îi depășea opera publicată și mă temeam de el cum s-ar teme Băiețu de Cassius Clay.

M-a cărat la cenacluri unde octogenare far date și înamorate de muze ne serveau pe gratis dulceaţă și câte-un pahar cu apă, în timp ce, pe o scenă cu pânză roșie, la un pupitru cu pânză roșie, suratele lor mai zburdalnice și mai în putere oftau spre noi ritmuri de romanţe mirosind a lavandă și naftalină. După fiecare *poezea.*

Ahoe, căci el era maestrul, dădea din cap afirmativ și mai comanda o porţie de dulceaţă.

Mi-a dat bilet de tramvai, sfătuindu-mă să urc în douăzeci și șase, hărăbaia aia care făcea roată Bucureștiului, toată noaptea, fiind, de fapt, un mic hotel în care puteai trage două-trei ore de somn contra douășcinci de bani…

M-a *invitat* în garsoniera lui de pe strada Paris (cartier cu nume de capitale și cu vile îngropate în răsuciri de iederă și giulgiu de liniște), dar n-am izbutit să intru în încăperea mansardată, deoarece mai avea doi oaspeţi și, potrivit dictonului: „tertius non datur" am rămas pe jumătate vârât spre odaie, ascultând cu inocenţa provincialului superbele-i balade.

Am făcut și-un revelion împreună cu el și cu prietenul meu Rusalin Mureșanu, cel vinovat de implantarea mea în pepiniera literaţilor, și-am mâncat un jambon, și-am golit două damigene de „molan ruj", și Tudorică, în secunda când se despart anii și se stinge lumina lunii, a ieșit în curte și-a răcnit de trei ori: Ahoe! Ahoe! Ahoe!, încât vecinii colaterali s-au baricadat în casă și-au dat telefoane la pompieri.

Câte „programe nu mi-a făcut", în versuri și proză, așa, de hazul lumii, și eu tăceam să dovedesc că am umor și el răcnea să dovedească invers.

A doua zi mă privea cu mutră de Crist venit să binecuvânteze ologii nopţilor cu

metabisulfit și mă lua în braţe sărutându-mă ca pe un frate venit din coloniile britanice.

L-am întâlnit odată, pe la prânz, plimbându-se cu mâinile la spate prin dreptul parcului de la Șosea, meditativ și blând și melancolic și, ca să vadă *cum e,* făcând pe *parfumatul* de cu zorii, am început să răcnesc spre cruceala trecătorilor, oprindu-mă în faţa lui: Ahoeee! Ahoeee! Ahoeee!

S-a jenat ca o mireasă în faţa ofiţerului stării civile, sfătuindu-mă să tac că ne aude lumea.

Tudor George e un copil mare, supărat pe viaţă (și viaţa a fost multă vreme supărată pe el), un vulcan care irupe și aruncă în loc de lavă sonete aeriene de-o perfecţiune năucitoare, cu rime siderante, un baladist fără egal, un poet în adevăratul sens al cuvântului, născut, iar nu făcut.

De ani de zile, mai bine zis, anual, te miri ce juriu alcătuit din colegi de breaslă și nu din călugăriţe franciscane, *uită* că Tudor George a scos o carte bună de versuri și-i scurtează viaţa dintr-un cinism pe care nu mi-l explic.

Ahoe rabdă regal câteva zile, scrie în nopţile singurătăţii sale o sută de sonete briante și perfecte, mai rabdă cât rabdă și vine între confraţi şi-şi strigă jignirea, defulându-se.

Și dacă în sală sunt prezenţi membrii viitorului juriu, plini de umor și sentimente neexprimate?

Îl privesc cum se îndepărtează, călcând spre clădirea cu turnuleţe și portari vigilenţi, unde se intră cu bon (minus la revista Flacăra), și mă gândesc și mă rog celor de sus să-i facă nu hatârul, ci să-i acorde dreptul de-a fi tipărit în prestigioasă colecţie.

Ar ieși un tom al călătoriei sale prin viaţă din poștalionul de versuri pe care l-a scris și l-a plimbat ca un Pegas înhămat de bunăvoie la caleașca de bronz aurit a Poeziei.

Don Bazil

„— Cei vrei tu, calule?
— Aripi, stăpâne…”

Numele său are rezonanţe de blazon moștenit și, pe deasupra, i-a fost dat să se nască în ace ca şi zi cu tatăl lui Raskolnikov.

Îndesat și blond, ca un viking rătăcit din în depărtatul Nord, ochii ascund strălucirea sinilie a fiordurilor melancolice și singuratice. Afișează un aer de copil veșnic mirat, o bonomie a grăsanilor pașnici și o eleganţă discretă și neglijentă.

Surâde minunându-se, crede tot sau, poate nimic și, când descinde în Capitală, îşi rezolvă treburile mergând cu taxiul, fiindcă îl sperie tumultul motorizat al marelui oraș ca pe orice om de la ţară.

Despre el, sublimul Nichita, împreună cu care făceau concurs de recitări nocturne, avea câteva exclamaţii definitorii: „Don Bazil a inventat caii cu aripi la

copite”, sau: „Uită-te la el, ce *boiar* cu buzunarele pline de fluturi”.

Prietenii îi zic Vasile, eu îl apelez Vasilică și dânsul semnează cu numele ce l-a consacrat: Vasile Rebreanu.

Deci prietenul meu de la Cluj, prozatorul și dramaturgul, și, de ce nu, excepţionalul reporter și, de ce nu, subtilul poet și, de ce nu, finul eseist, Vasile Rebreanu, împlinește o jumătate de veac…

Nu cred! Sunt convins că și-a modificat anul pe certificatul de naștere să pară mai matur, să ne păcălească pe noi și să ne impresioneze pe noi și, desigur, hergheliile secrete de cai pe care le ţine ascunse și le hrănește și le adapă și le mângâie coamele și le pregătește pentru a în vadă brusc, într-o noapte cu lună, străzile betonate ale marilor orașe.

Sorgintea lui ţărănească se reflectă în scrisul curat, profund, poetic și învăluitor.

Teatrul său, cel puţin una din piesele sale, plutește în taina pecetluită de amintiri și regrete. Rememorează femei de fum, siluete pier du-te, desenate cu aburul degetului pe geamurile caselor părăsite.

În orașul de la poalele Feleacului, unde îşi are reședinţa, l-am căutat de câteva ori fără a izbuti să-i dau de urmă.

Legenda literară susţine că are undeva o casă mică, într-o pădure mare, o casă de nimeni știută, unde se retrage vremelnic și scrie poveşti la o masă simplă de lemn negeluit, având în dreapta și-n stânga umerilor doi mânji care-l

Încălzesc cu răsuflarea lor mirosind a lapte.

După ce termină ce are de terminat, încalecă pe mama mânjilor, care așteaptă în faţa ușii priponită de o floare, și se întoarce în oraș.

Dragă Vasile și scumpe Don Bazil, boier cu buzunarele pline de fluturi, anul acesta, în acest noiembrie, chiar mâine, 11 brumar, o să vin şi-o să te calc şi-o să-ţi mut calul în pădure şi-o să închid ușa căsuţei pe dinăuntru și după ce vom zdrobi o damigeană de *molan ruj* o să-ţi pun de getul în piept întrebându-te:

— De ce minţi, bre dumneata, că ai 50 de ani?…

București, *1984*

Tata Iancu

Așa l-a botezat în semn de alint Eugen Barbu pe bărbatul veșnic elegant, ca un mire gata să se prezinte în faţa ofiţerului stării civile, pieptănat „fir cu fir”, cu batista albă ca o ureche de hermină strălucind în buzunarul de la piept, mirosind discret a lavandă.

Mă uitam mai deunăzi la el și mi-am zis că prietenul meu, poetul baladist cum se autode finește Traian Iancu, nu are vârstă.

Păi, să tot fie cincisprezece ani de când îl cunosc și-am lucrat împreună zi de zi și, uneori, noapte de noapte (mai ales în deplasări!), în folosul obștei scriitoricești.

Crescut la școala lui Petru Groza, băiatul de ţărani din Făget și-a făcut un idol din ilustrul politician și mărturisește c-a învăţat de la el *ștaiful,* diplomaţia temperată,

utilitatea surâsului și știinţa administraţiei ireproșabile. Așa este!

Are prestanţa unui prefect de judeţ, răbdare de duhovnic, abilitate de finanţ și o doză de la lent actoricesc care-l transformă din pisică în leu.

Chivernisește banii scriitorilor de peste două decenii, dacă nu mă înșel, cumpănește acest *ce are* (a se citi Casă de ajutor reciproc), orientându-se iute, târguindu-se, argumentând, invocând legi, tăind din sumă, mai adăugând, și, până la urmă, după ce jură că nu aprobă „fiindcă mă leagă, mă!”, aprobă nici cât vrea solicitantul, nici cât speră el, oricum, să fie bine și, vorba lui Fănuș: „toată lumea fericită și cu lacrimi pe obraz…”

L-a iubit pe Zaharia Stancu ca un copil și se *temea* de el din respect și-l ocrotea și-i suporta descărcările trecătoare de multe ori cu mine alături, zâmbind subţire să tac jă „e în draci Padișahul” și furtuna trecea și Iancu nu se supăra niciodată și la protestele mele mai ţâfnoase zicea conciliant și sentimental „lasă Micule, că e scriitor mare și președintele nostru iubit”…

Și când mergeam în deplasare însoţindu-l pe Padișah, tremurau hotelierii de spaima lui Traian și bucătarii din restaurantele unde se nimerea să poposim se pomeneau intrând peste ei ca un director general al sanepidului și li se strâmba boneta apretată de spaimă și nedumerire văzându-l pe drasticul și elegantul necunoscut destupând oalele și întrebându-i dacă-au respectat gramajul.

„Mă, Micule, mă ucenicea el cu efuziune, în viaţă de la mine să știi cum trebuie să te impui, că io am crescut la școala lui Petru Groza, mă, și am fost în Frontul plugarilor când tu te jucai cu puţa-n praf…”

Eu mă făceam că ascult, deși nu mă interesa prea tare, deși am învăţat multe de la el și l-am înfruntat de multe ori cu nerușinare tinerească și el privea și mă mai *plesnea* făcând teatru și uita iute păstrând, totuși, o vreme distanţe ierarhice.

Am inaugurat împreună trei case de creaţie ale scriitorilor și, dacă ar fi să povestesc odată felul în care le-am obţinut și preluat și inventanat și dotat și organizat, mulţi confraţi ar înţelege că nu e chiar atât de simplu să fii funcţionar la Uniune și mai ales director cum e Iancu.

Poet de sorginte spontană, sentimental declarativ, sincer și frust, Traian Iancu scrie când poate. Și mă mir când poate !

Fiindcă nu e ușor să asculţi doleanţele și ne cazurile și capriciile zilnice ale atâtor confraţi și formaţii și temperamente diferite, să ascuţi și să *rezolvi* omenește și colegial.

Cineva spunea că dacă nu am avea un Traian Iancu ar trebui să-l inventăm. De acord!

Acum, el împlinește șaizeci de ani (nici nu-mi vine să cred!), are o energie care mă năucește, joacă aceeași piesă cu alţi actori, se târguiește pentru fiecare leu, își câștigă antipatii și simpatii, învârte și rezolvă zilnic sute de hârtii, merge la ședători literare, scrie poezii și, lunar, evadează la „mami, bătrâna lui mamă pe care o divinizează, să se mai calmeze și să-și umple bateriile revitalizându-se.

De cincisprezece ani de când îl cunosc, și la bine și la rău, nu ţin minte să fi avut vreodată *concediu!*

El e prezenţa vie și adevărată, suflet dulce de poet învelit în staniol de administrator, circumspect, bonom, cabotin, amabil, diplomat, săritor, bun la toate, ce mai… Tata Iancu!…

Trecând la efuziuni sentimentale și dezgropând zile și nopţi, pe care numai noi le știm, vreau să-i spun lui Traian cel tânăr că-i mulţumesc înainte de toate că într-o noapte de iunie de acum un deceniu și mai bine, când subsemnatul avea vârsta lui Hristos, mi-a arătat Marea și plimbându-mă pe plajă dezbrăcat de orice cor sete directoriale a spus versuri din Eminescu și a cântat doine din Banat cu vocea lui caldă și catifelată.

Spre dimineaţă, întorși în pragul hotelului, s-a uitat la ceas cu mirare și a decretat sever spre năuceala subsemnatului: „Micule, la șase ne sculăm că avem treabă! / Slujba-i slujbă, drujba-i drujbă!!!"

Acum, când tot îi trage cu *pensionarea,* vreau să-i spun că în ciuda epigramei care circulă pe socoteala lui și pe care o reproduc după ureche — „Vorbeau, mai ieri, cuprinși de indignare / foarte nedumeriţi, niște amici, / Cum poate-un împărat atât de mare / să ne aprobe sume-atât de mici?! / — noi nu-l vom lăsa să se pensioneze, fiindcă avem nevoie de el, așa zgârcit cum este, avem nevoie de un Tata Iancu pentru niște fii risipitori ce suntem.

La mulţi ani Traiane, și nu uita că am nevoie de un împrumut pe care am să ţi-l cer chiar în ziua apariţiei acestui articol.

Să te mai aud eu că spui: „Micule, nu pot, că mă leagă !".

București, mai, '83

„Lebăda neagră".

Masiv ca un Gibraltar așezat în vălmășagul întâlnirilor dintre ape, are inima ca o stea de Crăciun agăţată în vârful elastic al unui brad.

Coborâtor din munţi ninși de uitare, cu doi că fugări sub braţ, el este un pierzant de viţă veche.

Toată generaţia lui și a noastră a pierdut câte ceva. Toată generaţia lui și a noastră a câștigat câte ceva inventându-l și alintându-l.

Nu știu cât e de talentat. Oricum, mult mai talentat decât mine!

Oricum, mult mai talentat decât dânsul! Fiindcă dânsul este o corabie de lemn plutind sub vânt, trosnind din toate încheieturile, a cărei ancorare vremelnică o așteptăm zadarnic.

Fănuș Neagu nu este un scriitor. El este un mare scriitor! Un fulger care iluminează orbi tor bolta speranţei noastre într-un zigzag năucitor.

Pierdut în Balcania, nu l-a putut lega nimeni de Scaunul singurătăţii. Nervul său este universal și perpetuu.

Am măcinat multe stele în noaptea iluziilor la aceeași moară a risipirilor. M-a purtat prin cantoanele părăsite ale tinereţii sale petrecute alături de frumoșii nebuni ai marilor orașe.

Într-o noapte de toamnă târzie, când i-am arătat o parte din pământul sfinţit al Transil vaniei, mi-a povestit că străbunii lui ar fi coborât dinspre munţi, friânaţi de vrăjmășia iernii spre împărăţia ocrotitoare a stufurilor, străjuind bălţi risipite în câmpia Brăilei.

Născut aici, aproape de locul unde s-a scufundat Barabafta, într-un început de răzvrătire primăvăratică, mama lui l-a alăptat cu metafore și muguri de salcie dulci-amari. De atunci verbul său a rămas împarfumat și, când scrie, fiecare literă e un boboc de magnolie gata să se desfoaie.

Jovialitatea sa recunoscută este ghilotinată uneori de sabia transparentă a unei melancolii greu sesizabile.

Ce semnale ireperabile altora primește planeta trupului său în asemenea clipe de încremeniri polare?

Ce amintiri și taine rămase să tremure în haloul depărtării îl neutralizează, îndepărtându-ni-l?

E ora când aude foșnirea mătăsoasă a crapilor auriferi mișcându-se leneși în adâncul bălţilor și trestia tremură cu sfidări de pumnal gata să sfârtece soarele?

Ceasul de taină al regăsirii când Lebăda neagră plutind graţioasă pe luciul apelor sfidează vânătorii ademenindu-i?

Nu știu!

Știu doar că, atâta vreme cât îl avem pe Fănuș, și că el ne vestește ca un mag scriind, noi îl iubim fără patimă și fără prejudecăţi așa cum se oferă tuturor și, unora, inutil.

Cuceritor al inimii mele prin metafora care curge din tine zilnic ca o dâră de sânge, îţi doresc un loc și un ostrov mic străjuit de sălcii, unde alcătuirea ta de Lebădă neagră să se ascundă uneori, ocrotindu-și ouăle rare și preţioase.

Un telefon în eter

De câte ori am călătorit în străinătate, cuprins de snobismul febril dublat iute de o veritabilă plictiseală, m-am înarmat cu două-trei numere de telefon absolut neutre, telefoane de rutină, pe care urma să le dau în cine știe ce clipă a singurătăţii mele concetăţenilor pripășiţi pe alte meleaguri.

În majoritatea cazurilor nu cunoșteam persoana pe care trebuia să o sun. Aveam recomandări verbale, scrisori de acreditare, chiar și mici pacheţele menite să-mi înlesnească o mai repede și concretă abordare.

Stau și mă întreb, de câte ori am uzat de aceste relaţii făcute prin acroşaj, de câte ori, practic, am telefonat, măcar de formă, la un merele obţinute după îndelungi și inutile zbateri?

Odată, în Iugoslavia, la Zagreb, am sunat, cu o tenacitate demnă de lucruri mai bune, la un număr procurat de soţia mea, o casă de români sau cel puţin doamna era româncă, urmând să fixăm o întâlnire pentru a le da o scrisorică și un ou de paște, încondeiat ca în Bucovina, ou care-a stârnit o deosebită atenţie și vigilenţă unui vameș autohton. Credea, chipurile, că e injectat cu heroină și nu s-a lăsat

până ce nu l-a dat spre expertiză unui câine bătrân și abil, care, după ce l-a mirosit de trei ori prin botniţa protectoare, l-a îndepărtat scârbit cu laba și a lătrat înjurându-ne.

Am sunat zic de câteva ori, la început vorbind românește (și cred că aici a fost greșea1 a), apoi în croată, nu eu, ci soţia, evident, și, de fiecare dată, ni s-a răspuns că am greșit nu mărul!

Având adresa pe plic și o săptămână la dispoziţie, am trimis misiva și oul încondeiat prin poștă, indicând pe adeverinţa de primire nu mărul camerei de la hotelul în care locuiam și un nume fictiv. În nici două zile, un poștaș galonat, ca un general în rezervă, mirosind a par fum prost și a șliboviţă, a bătut la ușa odăii de la hotel aducându-ne confirmarea semnată și având grijă să ne lase mai săraci cu zece dinari.

Altă dată, un compozitor mi-a încredinţat pentru Leningrad nici mai mult, nici mai puţin decât o statuetă chinezească. Frumoasă și printre ultimele neluate cu asalt de harnicii cumpărători din Capitală, reprezentând un bătrân chinez, filosof, chel și cu barbă, ţinând în Mâna dreaptă un toiag-șarpe, iar în stânga, sprijinită în fal durile chimonoului înstelat, globul pământesc…

Obiectul, fragil și oarecum insinuant, mă de ranja de două ori. Așa că l-am înlocuit cu un „Gânditor de la Hamangia” în miniatură.

În singura zi predestinată vizitării Leningradului, spre seară, am telefonat viitorului proprietar, care nu știa despre ce cadou este vorba, și i-am dat întâlnire în holul hotelului în care s-a sinucis Serghei Esenin.

A venit cu o promptitudine neașteptată și după conversaţia de circumstanţă, destul de rece, i-am înmânat comisionul. Mi-a dat la rându-i un pachet mărișor, învelit într-o cutie de pantofi numărul 46, pe care urma să-l trec, ducându-l în ţară, peste barierele văzduhului. În preziua plecării, încercând să repartizăm baga jele cât mai economicos, am desfăcut (mii de scuze) cutia de pantofi în care se legăna un obiect solid. Spre stupefacţia mea, lăsând la o parte speculaţiile de ordin supranatural, din culcușul cutiei de carton și-a făcut apariţia același chinez bărbos și chel, aceeași statuetă pe care ar fi trebuit să i-o aduc recentului posesor al „Gânditorului de la Hamangia”. În plus, o ciocolată rusească al cărui conţinut l-am devorat înainte de-a ajunge la aeroport.

În fine, ultima dată sau poate nu ultima, ci doar în una din ele, plecând în Finlanda, n-am izbutit să obţin niciun număr de telefon. Nimeni nu cunoștea pe nimeni în ţara celor cinci zeci de mii de lacuri.

Se terminase congresul la care fusesem în vitat și urma să aștept, vreme de trei zile, sechestrat în Helsinki, cursa TAROM. Cazat la un hotel civilizat, dar fără o leţcaie în buzunar, am început să sufăr de dor și singurătate.

Nu piream de foame. În cazare era inclus micul dejun și, jur pe ce am mai scump, că mâncam în fiecare dimineaţă ca la nuntă. Cu toate acestea, seara, și, mai ales, noaptea, și să nu uit (erau nopţile albei), după ce mă întorceam din freneticile plimbări solitare în camera de hotel, mă apuca o melancolie zaharoasă și un dor nespus și-mi venea să plâng de atâta solitudine.

Astfel, având la capul patului cartea de tele foarte a orașului Helsinki, aranjată pe alfabet, mi-a venit în minte strania idee de-a depista prin analogie grafică posibile nume românești.

Cel mai ușor mi-a fost la litera „I". Dovadă că, la noi și aiurea, ioneștii vor dăinui prin tradiţie. Iată însă că, luând la întâmplare, de la looneskeen la loneskiun, de la lonneskof la loneken, am căzut, până la urmă pe un nume absolut românesc, transcris ca la noi, fără niciun dubiu: Ionescu Eleonora…

Nu mi-a venit să cred! Era ora zece noaptea, mai bine-zis, ziua, oră la care, orice finlandez îşi plimbă câinii sau ascultă orga lui Sibeiius sunând dinspre cercul polar. Sau nu ascultă nimic și șade răstignit pe o bancă murmuind vede din Kalevala.

Formez numărul, aşadar, și aștept. Aveam notată pe o bucată de hârtie formula de-a răspunde la telefon. Fiindcă, dacă în mai toate ţările lumii cel sunat răspunde „alo" sau „Pronto, sau mai știu eu cum, în Finlanda răspunsul e exprimat într-o întreagă propoziţie, cu suoiect și predicat, probabil. Deci, formez și zic:

— Alo, casa Ionescu?

O scurtă pauză de orientare, timp în care receptorul a trecut altei persoane. Repet cu modulaţii serafice:

— Alo, casa Ionescu?

— Da, domnule! Ce doriţi?

(Ce doream? Păi, doream multe, în primul rând să aud pe cineva vorbind românește, după care, alte sentimente neexprimate… Vocea era a unei femei.)

— Doamnă, am zis cu gravitatea crainicilor de la noi care anunţă buletinul meteo, sunt român, stau încă o zi în Finlanda și aș vrea să schimb câteva vorbe cu cineva din ţară. Știţi, am găsit numărul dumneavoastră în cartea de telefon și, vă rog să mă iertaţi, v-am sunat…

— Sunteţi român din România? mă anchetează la celălalt capăt vocea aproximativ bine voitoare a cucoanei.

— Da, român din România și plec nu mâine, poimâine, și sunt singur în Helsinki și m-am gândit, adică am căutat în cartea de telefon și v-am sunat fiindcă nu cunosc pe nimeni și…

— Aveţi ceva de vânzare?

— Nu 1 N-am nimic de vânzare, am zis ușor năucit.

— Și, atunci, de ce aţi telefonat?

— Doamnă, cum să vă explic, sunt singur, nu pot să dorm, sunt român, am căutat în cartea de telefoane și… asta-i tot!

— Malai aveţi? a întrebat interlocutoarea cu voce tăioasă.

— Mălai? Ce fel de mălai (Dacă era vorba de limbajul bișniţăresc nu aveam niciun leu de mălai!)

— Mălai-mălai, se enervă vocea. Ce, dumneata nu eşti român? Nu știi ce-i ăla mălai?

— Nu doamnă, n-am mălai, am zis eu distrus și resemnat.

— Dar ce ai?

— Doamnă, v-am explicat. Sunt singur aici, într-o ţară străină, și am găsit numărul dumneavoastră de telefon și am înţeles că sunteţi o familie de români și am îndrăznit să sun, fiindcă mi s-a făcut dor, ştiţi…

— Ascultă domnule, nu mă interesează că ești singur și că ţi-e dor. Eu te întreb dacă ai mălai sau nu?!

Am bâiguit că nu, după care, doamna a trecut receptorul soţului și acesta m-a înjurat, îndelung și cu meșteșug, în limba lui de baștină.

Am coborât din hotel. Era ora 12 noaptea și nimeni nu dormea în capitala cea mai de nord din Nord.

Aveam o marcă. O monedă banală, din aramă, cu chipul unui rege bărbos pe avers. La o tablă gen „biscuiţi și răcoritoare", proprietara ajunsă la obezitate, înfloritoare, roșie în obraz, servea mici colţuri de franzelă tăiate în două, împănate cu tot felul de carnet și vârâte înainte ne servire sub espresso.

Am întins marca. Grasa a vârât franzeluţa și-a apăsat maneta născătoare de aburi. În clipa în care mâinile noastre s-au întâlnit peste ghișeul lustruit, văzând marca din mâna mea, obeza mi-a aruncat o privire critică și-a dat nemulţumită din cap. Am rămas cu mâna în aer. Nu aveam decât o marcă!

Vânzătoarea, cu un gest elegant și un zâmbet de om bine hrănit, a desfăcut bucăţile calde și a dijmuit ceva ceapă și ceva sos picant și ceva cărnică, de ren probabil.

Apoi mi-a zis întinzându-mi porţia reconcepută:

— Una marca, bambino!

Am tresărit gata să scap bănuţul de aramă.

I l-am întins și am luat marfa. Și, în timp ce mă pregăteam să mușc, am întrebat-o naiv, articulând fiecare cuvânt în parte:

— Mălai nu aveţi?…

Adio Iglepsssiass!…

Era mic și pufos, un ghemotoc de păpădii alipite, stropit ici-colo cu pete de un că e în gălbui, fragil și vag urduros, cu ochi de in ei zaharisită, cu nări roz-bombon iertate în cruce, călcând precaut, parcă ar fi pipăit gheaţa și „nu avea absolut nicio rasă!"

Un maidanist pripășit sau alungat printre blocuri, adus de fetiţa mea în buzunarul uniformei, prezentat ca un trofeu, ca pe ceva fi îndelung rânvnit, cu asigurările că este curat, civilizat și necăjit.

L-am botezat Iglepsssiases, socotind că un nume cu multe siflante în componenţa lui va stârni reflexe auditive ancestrale, un fel de pisss-pisss, modernizat.

Intrusul, cu alura lui de felină în miniatură, s-a adaptat rapid noilor condiţii și, după o vreme de zbenguială și alint pisicesc, îndosindu-se la mâncare și jucându-se cu ghemotoacele atârnate în toate colţurile casei, a început să devină melancolic-meditativ.

Insolitul tratamentului aplicat nu l-a debusolat. Ajunsese să stea în baie bine proţăpit pe picioarele albe, așteptând să fie săpunit, dar ripostând cu violenţă când era vorba de folosit dușul.

Se lăsa uscat la gura cuptorului cu oarecare nepăsare, scuturându-și lăbuţele și lingându-se îndelung de la coadă până la bot. Făcea sluj dimineaţa și ne întâmpina pe rând cu trei rostogoliri graţioase pe covor, după care înainta tri umflat și sigur spre farfurioara din bucătărie.

Dovedea atâta deşteptăciune, încât ne-am gândit să-l oferim spre a fi filmat la rubrica „încredibil, dar adevărat”.

Apoi a început să aibă manifestări de independenţă, nu la nivelul lui Maciste al cărui proprietar este Gheorghe Pituţ, dar, oricum, se cei ea plimbat jos în grădiniţa blocului și acest lucru se realiza prin încovrigarea lui în jurul gâtului, să fie „la înălţime”…

Într-o duminică, pe la prânz, a luat contact pentru prima oară cu un confrate flocos și tăr cât pe care l-a urmat pe sub toate mașinile și care i-a aplicat două lăbuţe peste bot și i-a şoptit ceva la ureche.

O după-amiază întreagă m-am străduit să-l despart de mai vârstnicul miorlăitor, izbutind să-l înconjur și să-l prind cu ajutorul comitetului de scară.

Din ziua aceea, exceptând graţiile matinale pe care le executa cu conștiinciozitate, Iglepsssiasss începu să dea semne ciudate de neliniște.

Asculta zgomotele străzii și, noaptea, l-am surprins de câteva ori privind ţintă în ovalul cvartalului unde se adunau miorlăind pisoi în dependenţi și războinici.

De câte ori cădea seara, părea cuprins de o neliniște și o agitaţie ciudată, făcea salturi ne așteptate, rămânea nemișcat, ascultând cu atenţie și se repezea brusc spre ușa coridorului pândind ceva.

Apoi a trebuit să-l scoatem tot mai des, nu mai suporta perimetrul camerei de bloc, nici tremurul imperceptibil al perdelelor, nici băile săptămânale. Și, într-o zi, după îndelungi ezitări, fetiţa mea, Oana, l-a vârât într-un coșuleţ de răchită și am purces cu el întâi la fotograf (să rămână cu o amintire), apoi spre cartierul Băneasa, la un prieten.

„Bietul de el, se lamenta mica stăpână, cu lacrimi mascate, ce-o să se facă fără noi?”

Am ajuns și i-am dat drumul în curtea în verzită, cu copaci înalţi, cu parfum de floare adormitor și crud. A rămas o clipă debusolat, mirosind pământul, după care a făcut un salt de veritabil acrobat pe acoperișul unui coteţ.

Apoi a pătruns pe ușa unui pod, apoi a baletat pe vârful gardului, studiind năucit cele câteva găini panicate și cocoșul pestriţ care l-a privit dintr-o parte, cârâind amenințător. Ademenit de vrăbiile care îl primiră cu ciripituri ostile și-a făcut vânt pe tulpina unui salcâm încă înflorit, tot mai sus spre vârf, și acolo a rămas.

Ne-am chinuit până seara să-l readucem pe pământ, uzând de toate trucurile posibile.

Două nopţi și o zi a rămas în vârful acelui salcâm fără să poată fi recuperat.

Cuprinși de nostalgie, ne-am dus să-l vizităm ca pe o rudă abandonată.

Dormea întins la soare printre flori. Se mai lungise parcă și era mai suriu. L-am strigat pe rând emoţionaţi și el a deschis un ochi galben ca mierea zaharisită și a căscat a lene;

L-am strigat din nou, sâsâind melodios: Iglepsssiasss! Degeaba…

— Ştiţi, a zis noul stăpân, noi l-am botezat Bobiţă…

Oana l-a luat în braţe, mângâindu-l în locuri preferate; sub unghiul bărbiei, la subsioara caldă și pufoasă, dar el s-a scuturat demn și neutru și-a pornit lent și nepăsător pe cărarea șerpuind prin iarbă fără să se uite în urmă. Pe gardul vecinului, un cotoi cu urechea sfârtecată îl pândea așteptându-l. Vrăbiile se burzuluiau, ţipând isteric, zburând în stol prin verdele tufelor de zmeură.

Vântul scutura grădina prăfuind flori și provocând ninsori. Oana i-a urmărit multă vreme periscopul cozii, săltând intermitent printre valurile ierbilor. Apoi a ridicat ochii spre cer și, motivându-și lacrimile a argumentat copilărește: „M-a picurat”…

Ce dracu’, doamne iartă-mă, i-o fi șoptit mo tanul acela, atunci, în duminica aceea nefastă…?

Adios, Iglepsssiasss!…

Jurilovca, mon amour…

Mă scol în zori să prind răsăritul soarelui pe Razelm, dar pierd clipa. Se răsfaţă strălucitor, ireal de aproape, tremurând roșu ca un bujor nedesfoliat, greu, ameninţător și rece. O trenă lungă de purpură târâie pe apele metalice bol borosind în valuri mărunte.

Satul a rămas în urmă, pustiu, sau aproape pustiu, pescarii s-au sculat cu luna-n tâmple, s-au urcat în bărcile lor lungi și misterioase și-au plecat undeva în larg.

Aici, la Capul Doloșman, pe canalele laterale trasate parcă cu rigla, o familie de lebede dansează melancolice, încârligate graţios deasupra apei.

Nu știu ce e cu ele!… Or fi venit printre primele, cu instinctul debusolat de cine știe ce prevestiri primăvăratice? Or fi iernat aici în culcușul ocrotitor al stufului cu străluciri de lut ars…?

În imediata mea apropiere, sub burta unui deal crescut anapoda spre lac, se află vestigiile unei cetăţi străvechi. Un șantier arheologic început și părăsit, sau poate doar întrerupt temporar. Într-o jumătate de oră adun cu doi prieteni însoţitori, pictorii Benone şuvăilă și Adrian Necula, jumătăţi de vase, toarte de amforă, bucăţi de ceramică filigranată, bine arsă, o parte din ea smălţuită. Relicve risipite pe malul lacului, venind din milenii, nebănuit de reale și adevărate, frumoase ca niște bijuterii.

Dincolo, peste apele de culoarea fierului, o fâșie ciudată de pământ cu câţiva arbori solitari, ieșind miraculos de sub buza zării, ca spinarea unui submarin în derivă. Se aud schelălăituri bizare, strigăte ciudate, amestec de disperare și lătrături răgușite. Sunt enoţii, câini semisălbatici, mici și părăsiţi de cel-de-sus, rătăcitori ier natici peste punţi de gheaţă, cu blana lor fină și pufoasă, pândind vietăţi

de baltă pe ţărmul lipsit de vegetaţie.

Insula se numește „La bisericuţă”, nimeni nu știe exact de ce, nu e nicio bisericuţă acolo, doar siluetele sărace ale câtorva arbuști și ţipetele acelea ireale și tainice.

În pătratul ocrotitor al stufului tremurând fără rost, familia de lebede baletează regal, cu un calm desăvârșit, Bărbatul (lebădoiul adică, nu?) e arogant și tandru în același timp, prevenitor și agresiv.

Aruncă priviri laterale spre trupul meu pitit în iarbă, simte pericolul, ceva, un miros de aer străin îl alarmează, și-l face atent. E prins, se pare, într-un dans nupţial, lunecă în rotocoale ademenitoare în jurul miresei trufașe și stinghere, albă ca o minune și el alb în smokingul său de milionar ruinat. Mă retrag târâș în timp ce el strânge cercul înfoindu-se de-acum de-a binelea, scoţând strigăte de trompetă răgușită.

A doua zi, traversăm spre Portiţa, fâșia aceea miraculoasă dintre ape, purtând în coastă marea nepăsătoare și adormită de „capriciosul april”.

Trecem cu un cuter botezat năstrușnic, stând pe punte sub bătaia vântului rece și amăgitor.

Purtăm după noi o barcă neagră și prelungă, pe care o lăsăm la un moment dat între ape, ancorată. Vor veni alţii s-o ia, ni se explică.

Peisajul e monoton la prima vedere. Întinderi de ape sclipind vrăjmaș, perii de stuf melancolice, petale de pescăruși răsuciţi în vânt ţipând isteric.

Apoi, soarele prinde putere și lumina cade alt fel. Înviorează stuful, îl nuanţează, îi dă forme și contur, arhitecturi ciudate tremurând fantomatic în depărtări, ce ni se par aproape.

Satul a rămas în urmă, cu casele lui din lemn, bizare și confortabile, cu micile scaune azvârlite în spatele curţii, fiecare casă cu sauna ei, baie de abur răsărind din piatra fierbinte, răsfăţ revitalizant pentru cine-l suportă.

Portiţa (ce nume superb!) se arată departe sau aproape cu cherhanalele ei, cu magaziile ei, cu pustietatea ei aparentă.

Debarcăm și migrăm spre coliba paznicului Vavil, paznic de rezervaţie naturală, care timp de doi ani a cărat pământ cu barca și materiale de construcţie — lemn și cuie și fiare și ciment și dumnezeu mai știe ce — să-și ridice acolo o colibă, deși coliba e *casă,* să poată ierna în pustietăţile albe, să ţină de urât vidrelor șerpuitoare și bizamilor. Să iasă în primăvară sănătos și dezmorţit, să cerceteze cuiburile de păsări, să le numere ouăle, să se bucure de venirea zburătoarelor. El care le cunoaşte de-acum pe unele dintre ele.

Cutare pelican se numește într-un fel, cutare lebădă altfel, el le știe și, poate, și ele îl recunosc cu circumspecţia sălbăticiunii ostenită la nesfârșite migraţii.

Vavil e sobru și distant, preocupat și neutru, dar ospitalier. E gata să ne servească un borș pescăresc spre disperarea mea. Subsemnatul nu mănâncă pește din *pricină de prostie,* vorba lui Fănuș Neagu, fiindcă, ardelean născându-mă, simt că mă înec cu oasele numai privind solzii.

Mărturisesc, acum, că am făcut repetate evadări spre locanta pitorească a

satului spre a-mi stâmpăra obișnuinţele culinare cu omletă stropită cu boia.

Totuși, o spinare de crap, lată cât o pânză de catarg, bine îmbibată cu usturoi, cu o gelatină tremurătoare sărind direct pe pâine, am ingurgitat-o cu maniere de orășean…

Vavil ne-a învăţat că balta înseamnă totul pentru el, și nu numai pentru el. Balta la modul figurat. Ea oferă carne, apă (bine fiartă și răcită) și un fel de pâine dintr-un fel de fructe asimetrice, ciulini de baltă parcă, alcătuiri bizare în trei colţuri care, după fierbere, dezghiocate de coaja pământie, au miezul dulce de castană coaptă pe jar.

Și aici sunt două familii de lebede care s-au împerecheat Vavil le știe cuiburile și ele îl suportă în preajmă și-l acceptă.

Vavil e încruntat și posomorât. Îşi ia pușca și suspină prelung și nu vrea să guste din votca pe care i-o întindem. El se va duce acum în pustietăţi aurifere. Se va târî printre cuţitele pânditoare ale stufului foșnind uscat Nu va face niciun zgomot. Va pândi așa cum face de zele ani ivirea ipotetică a unui dușman nedeclarat și, poate, imaginar…

Un somn bătrân, un monstru al apelor, hrăpăreţ și șiret, care înhaţă tot ce plutește. Mai ales pui de lebădă și pelicani. Clamp, clamp, deschide gura lui aparent știrbă, adâncă: o prăpastie a foamei. Acolo, între buzele cu mustăţi subţiri ca niște tentacule vii, l-a ochit odată Vavil.

A tras cu alice, două focuri unul după altul, ochind calm, direct în ţintă, dar monstrul a săltat deasupra apei surprins și furios, a trăsnit o coadă grea și trufașă pe luciul de mătase stropindu-l în batjocură, a scos un icnet ciudat din branhiile mustind de melci și alge și dus a fost.

Vavil oftează și-l înjură în două limbi, meș ţesugit și cu răbdare. L-a ademenit și l-a văzut de multe ori. De-acum se cunosc. Aversiunea e „reciprocă”…

Poate că pentru asta a cărat Vavil timp de doi ani pământ cu barca lui din lemn gudronat, barca lui lungă cât monstrul acela hrăpăreţ.

Să-și ridice o casă, o *colibă* pe fâșia aceea de pământ strânsă în chingi de ape, să ierneze acolo, să-l pândească în nopţile cu lună năucitoare când iese cu gura la copcă, melancolic și flămând.

Trebuie să fie bătrân somnul acela cu gura mitraliată de alice. Dar și Vavil e bătrân. Nu chiar atât de bătrân cât să nu mai aibă răbdare.

Pleacă precipitat, simte în aer fâlfâit îndepărtat de păsări care grăbesc spre acest colţ de rai românesc. Ele vin din adânc de uitare și depărtări, pe aceleași drumuri neînsemnate pe hărţile cerului, să se prăsească aici, să-și crească puii aici, constante și credincioase.

Un vânt ciudat cu miros de baltă și sare nă vălește peste Portiţa…

Pe canalele adormite, știuca vlăguită de icre picotește cu naiul în burta plăticii. Bibanul e slab ca un fachir și lacom ca un coiot. Linul scurmă mâlul în căutare de rimă șerpească și așteaptă să dea mugur salcia.

Roșioara e liberă și efemeră. Se zbenguie deasupra apei încălzindu-se la soare.

Plecăm în apus. Vavil nu s-a întors! E undeva, pitulat între smârcuri și ierburi

ruginite, pândindu-și dușmanul.

Departe, foarte departe, se vede Jurilovca, cu casele ei prăvălindu-se-n lac, cu turla bisericii răsucită în semeţii de metal pe care soarele o nimbează dându-i străluciri de aur vechi.

În aerul de pâslă, enoţii tânguitori scâncesc disperaţi, plângându-și soarta, pe-o insulă subţire ca spinarea unui submarin în derivă.

Cârligul

În 1957, pe la începutul toamnei, cedând unui impuls juvenil, am decis să mă autoexilez din Orașul de pe Mureș, în urma unei discuţii mai dure cu unul din șefii culturali ai urbei. Eram ţâfnos și romantic, publicasem o duzină de poezii nespus de aprige și „actuale” în ziarul local, fapt care mi-a adus faima de poet. Și fiindcă un poet trebuie să-și ţină rangul și să fie demn, am lăsat baltă funcţia de redactor cu jumătate de normă a Staţiei de radioficare, renunţând să mai citesc seara, pe viu, buletinul de știri plin de cifre și procente cum și portrete de fruntași, și m-am prezentat la Secţia de învăţământ a raionului. Diriguia acolo, în funcţia cea mai de sus, un oltean ironic, dar plin de bonomie (odihnească-se-n pace!), ce mi-a ascultat zâmbind revoluţionara dorinţă prin care ceream să fiu repartizat la catedră în cel mai prăpădit sat din teritoriul din subordine.

Năbădăioasa cerere mi-a fost satisfăcută și în nicio oră aveam în buzunar repartiţia, numirea adică, și salariul pe o lună, rotunjit cu prima de instalare.

Mi-am pregătit geamantanul de lemn cu care urma să mă avânt la încorporare, amânat, sine die, pe motiv de întreţinător de familie, am luat personalul de Brad și, după aproximativ cinci ore de opinteli și opriri, ajunsei la Hălmagi. De aici, o mocăniţă, cu vagoane mici și pitorești, a cărei locomotivă de epocă funcţiona cu lemne, m-a lăsat la marginea pădurii.

Într-o vale, pe firul unui pârâu iute și limpede, se întindea satul unde fusesem numit director și învăţător la cele patru clase simultane.

La școala aflată lângă biserică, local nou și modern, având prevăzută și locuinţa pentru învăţător, mă așteptau, după datină: primarul, preotul, doi-trei gospodari și un bătrânel hâtru, îndeplinind funcţia benevolă de îngrijitor și administrator școlar.

M-au măsurat cu atenţie cenzurată, bucuroși că sunt tânăr, plăcut impresionaţi de geamanta nul meu de lemn, prevăzut, dumnezeu știe de ce, cu un lacăt.

Traversarăm sălile de clasă precum și locuinţa compusă din două camere și bucătărie. Urmă o mică incursiune în grădina plină de pomi fructiferi, pruni în special, din recolta cărora urma să mă înzestrez anual cu 300 litri de vin ars. (Vinars înseamnă ţuică fiartă de două ori, ajungând până la aproape 70 grade, limpede ca lacrima și cu miros amărui de sâmburi zdrobiţi.)

În afara acestui produs întăritor, satul se obliga să-mi furnizeze patru căruţe de lemne pentru uz personal, tăiate și rânduite într-un șopron.

Preotul se oferea să se roage pentru mine gratuit și să-mi dea, săptămânal, două prescuri făcute de enoriași. Ademenitoare promisiuni!

Ne-am stabilit în bucătăria mobilată cu o masă, scaune și un pat ţărănesc cu așternutul curat Pe pereţi, câteva blide moţești și chipul de arhanghel al lui Iancu Avram, surâzându-mi melancolic.

Ne așezarăm în jurul mesei și bătrânelul, pe care îl chema Iov, scoase la iveală o damigeană de vinars și pahare de lut. Pe un fund de lemn tăie un morman de felii de slănină și nimici zece cepe lovindu-le în creștet.

Dintr-un șervet înflorat desfăcu trei prescuri rumene. Preotul binecuvântă bucatele și vinar sul. Rostiră „să fie într-un ceas bun” și goliră cănile ca și cum ar fi băut apă. Mă încumetai și eu deșertând conţinutul. Întâi am avut senzaţia de levitaţie, apoi mi-au dat lacrimile, apoi am strănutat năprasnic. Toţi mă asigurară că așa e la primul pahar.

Povestiră legende fabuloase despre „Craiul munţilor”, am cântat pe patru voci: „Iancule mare / Iancule tare / Cu noi să fii!”, cu care prilej s-au convins de calităţile mele muzicale.

M-au sărutat și-au promis să mă însoare cu cea mai bogată fată din sat. Am fost de acord și le-am destăinuit că scriu poezii. Mă sărutară încă o dată, lăcrimând.

Pe la două noaptea, din damigeană nu mai rămăsese decât rafia. S-au retras lăsându-mă cu moș Iov. Bătrânul adună resturile și-mi așeză la capul patului un ulcior cu apă rece. Și, înainte de a-mi ura noapte bună, a ridicat degetul spre cârligul lămpii din tavan și-a rostit trist:

— Domnișorule, de cuiul acela s-o spânzurat învăţătorul care-o fost înaintea dumitale la noi…

A oftat și-a dispărut în întunericul nopţii, de rin du-mi: somn ușor…

Rămăsesem încremenit pe patul îmbietor cu ochii ţintă la cârligul lămpii. Nu îndrăzneam să fac vreo mișcare. Spre ziuă, mi-am luat geamantanul de lemn și-am apucat-o furiș către locul unde mă lăsase mocăniţa.

Și dus am fost!

După douăzeci de ani de la această întâmplare, traversând cu mașina Ţara Zarandului, m-am abătut în satul de unde evadasem. Mocăniţa de venise o amintire. Locomotiva mică, piesă de muzeu. O șosea asfaltată traversa așezarea.

Lângă școala de odinioară se ridica o nouă clădire, cu etaj. În cea veche locuia directorul cu familia. M-a primit bucuros și am băut, în bucătăria de unde fugisem îrspăimântat, câteva pahare cu vinars. După un timp, l-am întrebat:

— Sunteţi de mult aici?

— Din ’57, toamna.

Am tresărit privind spre tavanul în care se legăna o lampă electrică.

— Când aţi venit, nu era sus un cârlig? Un cârlig solid?

— Un cârlig? A, ba da! râse la amintirea unui gând. Cârligul avea povestea lui. Era un fel de…încercare.

— Nu înţeleg!?

— Păi, de câte ori venea un dascăl nou, Il la sau singur cu un oarecare moș Iov. S-a prăpădit.

Și moșul îndruga o poveste cum că de acel câr lig s-ar fi spânzurat ultimul

învăţător. Mi-a spus-o și mie.

— Ce rost avea povestea asta?

— Cum ce rost? Nu auziţi că era o încercare?

Dacă noul venit era hotărât să rămână, ce-i păsa lui de un cârlig? Mie nu mi-a păsat. Am venit și n-am mai plecat. Dar, se miră el, de unde ştiţi chestia asta cu cârligul?

Am dat din mină evaziv fără să-i răspund.

Ne-am despărţit nu înainte de-a face un tur al grădinii mirosind a iarbă și-a mere coapte, simţind cum mă năpădește o tristeţe profundă.

Acum, când scriu aceste rânduri, într-o cameră cu ziduri de beton, înconjurat de zgomotele nocturne ale orașului, îmi vine în nări mirosul de brad și poame coapte și mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă rezistam la încercarea cu cârligul?

Un om pentru Monte-Carlo

Aristide Nădejde se trezi exact la șase, așa cum făcuse treizeci de ani, cu regularitate de robot, deși se găsea în cea de-a douăsprezecea lună a pensionării sale. Deschise geamul dormitorului și salută plopul înfipt ca o spadă în faţa geamului: salut Mișulică! Plopul se în fieră și tremură prietenos.

Aristide îşi începu gimnastica de dimineaţă.

Intră în baie, făcu un duș rece și se bărbieri cu atenţie. Avea un obraz proaspăt și întins, ne ridat și neatins de bătrâneţe. Oftă mulţumit, străbătu holul despărţitor și deschise ușa sufrageriei. De fapt era o cameră mare de aproape treizeci de metri, mobilată auster: două fotolii și o măsuţă într-un colţ, televizorul în colţul opus, o vază mare cu motive chinezești așezată pe parchetul lustruit ca oglinda și cam atât. În mijlocul încăperii, montată pe un suport special, se odihnea o ruletă de dimensiuni reduse, strălucitoare și misterioasă.

Pe unul din pereţi, un afiș turistic, colorat, reprezentând cazinoul de la Constanţa.

Aristide lunecă pe lângă ruletă şi-o mângâie ca pe o fiinţă vie. Se apropie de masa pe care era așezat televizorul, se aplecă și vârî șnurul magnetofonului ce odihnea dedesubt în priză. Întoarse un buton. Se auzi o melodie ciudată a anunţ muzical, apoi vocea lui puternică și clară articulând într-o franceză fără cusur;

„Doamnelor și domnilor, mă numesc Aristide Nădejde, poreclit Faraonul, alintat Mină de aur, am șaizeci și unu de ani și imediat după război am așternut de trei ori doliu peste mesele de joc dintr-un oraș care se numește Sinaia.

Trei seri la rând am riscat o singură combinaţie pe care am jucat-o și în seara asta, aici, la Monte-Carlo! Am câștigat ca și acum, nu fiindcă sunt norocos, ci fiindcă timp de sute și mii de ceasuri am exersat șansele unei singure combinaţii. Fiindcă, trebuie să vă spun, că din o mie nouăsute patruzeci și șase și până azi, când mă aflu în faţa dumneavoastră, eu n-am mai intrat într-o sală de joc. Am fost declarat periculos și indezirabil, deși, vă jur cu mâna pe inimă că am jucat cinstit și faptul că *am spart* casa acelui cazinou se datorează numai și numai cal culelor mele…”

Aristide apăsă pe buton și opri banda. Traversă camera, se duse în dormitor, și deschise un șifonier masiv. Pipăi cu mâna și scoase un umeraș pe care se odihnea smokingul său de holtei. Știa că-i vine. Se îmbrăcă cu grijă și se privi în oglindă. Era perfect. Acum, va exersa de câteva ori combinaţia, apoi îl va chema pe domnul Poplingher. Acesta stătea dedesubt, cu un etaj mai jos, era celibatar ca și el și pensio n-ar ca și el.

Erau prieteni și Aristide încercase de multe ori să-l ia ca partener de joc, însă fără succes.

Domnul Poplingher nu credea în noroc și nu voia să joace nici măcar pe boabe de fasole…

În timp ce revenea în sufragerie, revăzu în minte, ca pe un ecran luminos, îndepărtata seară a triumfului său. Mutrele stupefiate ale crupierilor.

Pânza neagră, acoperind mesele de joc cu muşamaua verde. Feţele congestionate ale celor din jur, privirile lor, rând pe rând admirative, invidioase, suspicioase. Apoi apariţia unuia dintre patroni, palid, băţos, aparent calm, anunţându-i cu ton glacial interdicţia de-a mai juca.

Și, gestul său, unic și irepetabil: geamantanul de piele burdușit cu bancnote, deschis și aruncat la picioarele acelui ins ce se voia autoritar și demn… îi aruncase la picioare *norocul!*

Timp de treizeci de ani Aristide și-a văzut de meseria lui de arhitect șef. Timp de treizeci de ani a exersat aceeași combinaţie cu îndârjire și încăpăţânare, ajungând la perfecţiune.

Acum, aștepta invitaţia prietenului său Juju, un arhitect francez venit într-un fel de schimb de experienţă, care-i promisese să-l cheme, când va sosi momentul, adică atunci când Aristide va socoti că a venit clipa marii lovituri, la Monte-Carlo. În urmă cu o lună, Aristide îi scrisese că totul este gata și se simte în formă.

De atunci aștepta…

Se apropie de ruletă cu pași solemni. Luă un pumn de jetoane și le așeză pe numerele dinainte stabilite. Rosti formulele obișnuite. Bila porni scăpând din arcul de oţel și se opri ne mișcată în dreptul mizei sale. Surâse mulţumit.

Ce-o să se mai mire domnul Poplingher! repetă jocul cu același rezultat. A treia oară, bila oscilă înainte de numărul său și se opri alături.

Aristide simţi o anume nesiguranţă. Fusese doar *o* întâmplare. Următoarele zece jocuri le câştigă cu precizie matematică.

Dedesubtul său, domnul Poplingher îşi con suma cafeaua sorbind-o cu înghiţituri mici. Se uită la ceas. Era aproape de opt. În sinea lui recunoștea că se pregătise pentru această zi în care prietenul lui urma să-i demonstreze rezultatul calculelor sale exersate timp de treizeci de ani. Hotărî să se pună la costum, așa cum cere uzanţa, și cumpără o sticlă de vermut alb și două lămâi ca să sărbătorească neîndoielnicul triumf.

La opt fără cinci se auzi soneria. Privi prin vizor. Văzu chipul boţit al poștașului. Deschise.

Poștașul îl întrebă dacă știe ceva de Aristide, fiindcă sună la el de două minute

și nu râs punde nimeni! Tocmai azi când îi sosise o scrisoare din străinătate!… Domnul Poplingher îl invită înăuntru și formă numărul de telefon al domnului Aristide. Zadarnic. Urcară amândoi și sunară. Bătură în ușă. Apoi se întoarse și lovi cu coada măturii în tavan. Citi adresa expeditorului: Juju Descates-Monte-Carlo… Su nară, bătură cu putere.

În cele din urmă îşi luă inima-n dinţi și ho târî să folosească cheia pe care Aristide i-o încredinţase, după cum și el îi încredinţase o dublură fără să comenteze ce sens avea acest gest. Coborî, căută cheia, urcă scările și deschise. Pătrunseră în micul holișor de la intrare.

Poștașul, respectuos, îşi scoase chipiul şi-şi șterse fruntea transpirată. Poplingher îi dădu scrisoarea și făcu câţiva pași intrând în camera de zi. Lumina năvălea puternică prin geamurile mari. Ruleta strălucea misterioasă. Domnul Aristide zăcea întins pe parchetul lustruit ca oglinda, îmbrăcat în ţinută de seară.

Din mâna dreaptă, desfăcută leneș, se scurse seră câteva jetoane de ebonită. Domnul Aristide parcă dormea zâmbind. Bila se oprise în dreptul numărului șaptesprezece. Domnul Poplingher se aplecă și-i luă mâna. Poștașul înţelese și începu să plângă. Zise „dumnezeu să-l ierte” și-i așeză scrisoarea pe piept. Domnul Poplingher se apropie de magnetofonul cu capacul ridicat, aşezat pe măsuţă și roti butonul. Se auzi un semnal melodios și vocea lui Aristide articulând într-o franceză ireproșabilă: „Doamnelor și domnilor, mă numesc Aristide Nădejde, poreclit Faraonul, alintat Mână de aur și înainte de război…”

În faţa geamului, plopul tremura, alintându-se ca o spadă neagră înfiptă în cer.

Elefantul albastru

Venise pe la începutul iernii în secţia acelui spital din provincie, adusă de părinţii ei, doi oameni tineri și eleganţi și frumoși și aferaţi și neliniștiţi și bizari în comportament și ea era mică și blondă ca o prinţesă a Nordului, fragilă și nedumerită.

Avea ceva din suavitatea crinului atins de brumă și pielea ei hașurată de vinișoare subţiri prinsese o paloare stranie, de porţelan patinat de timp.

Era vioaie și calină și avea un zâmbet de-o vitalitate dezarmantă și bătrânul profesor văzând-o, *dintr-o ochire,* cu experienţa lungilor săi ani de practică, se posomorî săgetat de o fatală previziune și înţepeni pe scaun disperat și ne putincios. Asta dură câteva secunde, încât, cei doi părinţi nici nu avură timp să *citească* reacţia specialistului și așteptau docili, dar cuprinși de o stranie febrilitate, decizia savantului.

Fetiţa nu părea înspăimântată. Avea o păpușă mică în braţe, pe care o cuibări culcușind-o în patul hărăzit consultaţiilor, și-i spuse bătrânului savant că pe păpușă o cheamă Lala și e cu minte și nu plânge niciodată.

Se învârtea vioaie prin cabinetul imaculat, plin de instrumente strălucitoare, ca și cum ar fi fost în camera ei de joacă, și nu suferi prea mult când părinţii plecară neliniștiţi și precipitaţi, invitaţi să revină peste două zile când analizele îşi vor spune

cuvântul.

Apoi, în cabinetul bătrânului profesor se pe rindară medici și asistenţi, colaboratori și șefi de laboratoare și toţi încremeniseră cu un zâmbet de circumstanţă pe buze, în timp ce profesorul le citea cu voce strangulată analizele fă cute de policlinica teritorială și confirmate de ei fără niciun dubiu. Înţeleseră și priveau îngheţaţi trupul acela fragil, mișcându-se dezinvolt în cabinetul auster, și se cutremurară omenește și hotărâră să facă tot ce se poate face ca viaţa să nu părăsească această mică și delicată fetiţă care le zâmbea prietenoasă și calină.

O mutară într-un salonaș de patru paturi și micuţa, privind cele patru bolnave așezate pe perini, constata amuzată că acum are patru bunicuţe de care va avea grijă și le va da voie să *se joace* cu păpușa ei, și le va da voie chiar s-o adoarmă cu rândul, numai sâmbăta nu, căci sâmbăta păpușa trebuie îmbăiată și pieptănată și lucrul acesta nu-l poate face decât ea.

După două zile, părinţii aceia tineri și frumoși și aferaţi și neliniștiţi, dădură un telefon profesorului și acesta le confirmă cu gravitate nealarmantă și cu tact profesional că fetiţa su fără de leucemie, dar că există speranţe, că speranţa este ancora sfântă a vieţii și că el va încerca *imposibilul.*

De la celălalt capăt al firului nu se auzi nicio replică și din ziua aceea părinţii nu mai veniră niciodată să-și vadă odrasla.

Începură transfuziile. Iarna se răsfăţa în zăpezi bogate, treceau iute zilele și fetiţa vioaie și cu părul blond slăbea vizibil și pielea îi devenea tot mai străvezie, concurând fragilitatea zăpezii.

Nu avea regim de *bolnavă.* Se plimba liberă în toată secţia, în zilele bune se dădea cu sania în curtea spitalului și micul salonaș deveni în scurtă vreme o cameră plină cu jucării.

Iarna se răsfăţa în zăpezi bogate, timpul fugea ca un animal hăituit de vânători, fetiţa mai întreba nedumerită despre părinţii care nu vin să-i aducă patinele, apoi uită, sau se făcu că uită, nu le mai pomeni numele.

Transfuziile deveneau tot mai dese, profesorul încremenise într-o durere disperată și ne putincioasă, timpul gonea ca un animal hăituit, trupul puţinâși secătuise puterile și fetiţa nu mai putu să iasă pe coridoarele albe și nici în saloanele suferinzilor, să împartă zâmbete și drăgălășenii nevinovate și nici în curte nu mai putu să iasă. Stătea sprijinită de perini în patul de lângă geam: o pată albă pe cearşafurile albe.

Profesorul o veghea cu devoţiune, sperând într-un miracol.

O întrebă ce-și dorește și fetiţa râse șugubăţ și răspunse că ar vrea un *elefant albastru care face și pipi.* Și a doua zi niște prieteni ai profesorului. Confecţionară un elefant albastru cu colţi de plastic imitând fildeșul, cu o catifea roșie așezată pe spatele lui de pâslă, cu trompă de cauciuc prin care *elefantul albastru făcea pipi* graţie unei mici pompe strecurate în pântecul de pâslă.

Era grozav elefantul albastru ! Fetiţa nu se dezlipi de el o săptămână, ţinându-l la piept și dormind sau veghind cu el la cap. Viaţa îi revenise ca o scurtă și amăgitoare izbucnire în trupul puţin, deși transfuziile nu mai aveau niciun efect.

În a zecea zi de la sosirea elefantului albastru, fetiţa se trezi vlăguită, ca un fir de abur gata să se destrame și, văzându-l pe profesor la patul ei și pe ceilalţi doctori la patul ei, și până și pe cele patru bunicuţe sculate și pieptănate stând pe niște scaune lângă ușă, încercă să zâmbească, căută pipăind jucăria miraculoasă, o mângâie și întrebă nedumerită, De ce oare tăticul și mă mica n-au venit să vadă elefănţelul albastru care face pipi…?”

Iarna se spulberase în zăpezi mistuite de soare și la geamul acelui salon de spital primăvara îşi vesti puterea deschizând flori în creanga subţire a unui cais.

Mutul

Eram adolescent când l-am văzut pentru prima oară în orașul acela de provincie și ani de zile l-am urmărit întâmplător sau deliberat cum se plimba în amurg, totdeauna în amurg, și totdeauna în aceeași zonă a falezei, cuprinsă între ruinele vechiului pod distrus în timpul războiului și un grup de case cu acoperișurile ascunse de coroanele înalte ale copacilor.

Adunam doi trei prieteni de cartier și-l pândeam de departe, ascunși în iarba înaltă sau căţăraţi în copaci, cuprinși de fiorul curiozităţii și de un fel de frică necunoscută, instinctuală.

Era mic de statură, dar vânjos, îmbrăcat veșnic în aceeași salopetă decolorată, cu părul roșu, o culoare nefirească, cu faţa plutind într-un veșnic extaz, un zâmbet continuu, un fel de fericire nătângă, agitându-se permanent, mereu la pândă parcă, întorcând capul în toate părţile, atent la ce se întâmplă în jur.

Ne incitau strigătele sale ascuţite, scurte ca niște icnete, și mai ales însoţitorii singuraticei sale plimbări: doi câini imenși, viguroși și vioi, un buldog cu dinţi puternici, cu fălcile căzute într-un rânjet dispreţuitor și crud, și un câine lup, un lup alsacian, inteligent și agil.

Se oprea din când în când cu faţa cuprinsă de fericirea aceea nătângă și scotea strigăte scurte, caraghioase, spre câinii care se opreau odată cu el, așteptând atenţi.

Erau un fel de comenzi numai de ei știute, poruncea ceva clinilor, deoarece, în funcţie de in flexiunile strigătului, aceștia fie că se repezeau înainte, ca și cum ar căuta un dușman nevăzut, fie că se făceau una cu pământul, rămânând nemișcaţi, fie că îl încurajau mârâind cu ferocitate, gata de atac.

Nu ne-am putut apropia niciodată de el, deși doream acest lucru. Când depășeam o anumită *distanţă,* câinii începeau să mârâie nervoși, apoi să latre cuprinși de furie.

Nu eram singurii care-l pândeam. De multe ori am văzut un om între două vârste, cu faţa brăzdată de o cicatrice, cocoţat într-un ciot de salcie, pe marginea apei, cu o undiţă în mână.

Omul acela nu venea acolo să pescuiască. Stătea neclintit și privea spre silueta insului îmbrăcat în salopeta aceea jerpelită, urmărindu-i fiecare mișcare. La un moment dat, ciudatul pescar a venit însoţit de trei inși înarmaţi cu ciomege enorme.

S-au sfătuit multă vreme, ascunși de ciotul de salcie de locul unde insul cu păr roșu și sale petă jerpelită stătea înconjurat de câinii săi fioroși.

Au trecut anii, am plecat din orașul de baștină, aproape că uitasem întâmplarea când, într-o zi, întorcându-mă pe acele meleaguri, am ieșit să mă plimb pe malul apei, pe faleza de beton, modernizată, cu mici cabane turistice răsărite pe pajiștea verde.

Pe o bancă, privind spre curgerea râului, stă tea fumând gânditor omul cu cicatrice. L-am recunoscut imediat. L-aș fi recunoscut chiar și fără cicatricea care-i sfâșia chipul. I-am dat bună ziua și l-am întrebat pe ocolite dacă-și mai aduce aminte de insul cu salopeta și cu câinii aceia fioroși și dacă știe ce mai face.

— A murit, mi-a răspuns simplu omul cu cicatrice.

L-am mai întrebat de ce-l pândea și ce era cu el și cu plimbările sale de seară și cu câinii aceia și cu strigătele pe care insul le scotea?

Omul cu cicatrice a dat din mână, ca și cum ar șterge o amintire neplăcută, apoi a zis cu ton egal și neutru.

— Insul cu salopetă, cum zici dumneata, a fost bătăuș la închisoare. Era mut și surd și avea misiunea să bată, și te rog să mă crezi că o făcea ca nimeni altul. După un timp s-a pensionat sau l-au dat afară, nu mai știu. A trăit încă jumătate din viaţă înconjurat de câinii pe care i-ai văzut, apoi de alţii, știind la ce se poate aștepta.

Eu am vrut să mă răzbun de câteva ori, pentru ce mi-a făcut (a arătat spre cicatricea urâtă), am avut ocazia, puteam să-l omor, dar mi-a fost milă. Puteam să-i dau foc la casă, în sfârșit, să-l împușc, dar nu sunt un criminal. Și atunci, eu și alţii ca mine pe care i-a bătut, am hotărât să-l *Închidem în libertate,* obligându-l să circule numai în zona în care l-aţi văzut. El știa asta și n-a ieșit niciodată mai departe de locul impus. De altfel, dragă domnule, aici a și murit. Probabil de inimă. Eu am asistat și am văzut cum s-a prăbușit la pământ ca ful gerat și cum cei doi câini, alţii mai tineri, dar de aceeași rasă și la fel de devotaţi, l-au târât spre casa lui care se afla, undeva pe acolo, în locul acelor blocuri. Vreau să-ţi mai spun că am anunţat autorităţile, știam că e singur și că nu are pe nimeni, și am încercat să intrăm în curtea împrejmuită cu zid să-l luăm și să-l îngropăm creștinește. Nu ne-am putut apropia timp de două zile din pricina clinilor care-l păzeau și urlau a moarte. În cele din urmă, un vânător a împușcat câinii. Nu-ţi mai spun ca și eu și încă trei prieteni care-i jurasem răzbunare am fost și la înmormântare. Ni s-a făcut milă văzând şi criul neînsoţit de nimeni și chiar și preotul l-am plătit noi, să-i facă o slujbă specială de iertare a păcatelor. Și, dacă vrei să știi, domnule, am scăpat și o lacrimă, așa cum face românul la morţi… Asta e…

Dincolo de balcon

În adolescenţă locuiam vizavi de cimitirul cartierului, câteva hectare de teren cu cruci de beton și de lemn răsărind alături de vișini, de meri și de liliecii timpurii care aromeau aerul cu parfumul lor suav.

De cum zbucnea primăvara și până toamna târziu, când începeau să îngălbenească frunzele sunând metalic în vântul rece, mă furișam în oaza răcoroasă, îmi alegeam un loc ferit, unde găsisem o bancă flancată de o masă scundă, și-mi vedeam de îndeletnicirile școlărești.

Tot aici îmi completam lecturile poetice din autori morţi sau interziși, mă lăsam pradă poeziei în liniștea tulburată arare de bocetul îndepărtat al vreunei femei, venită să-și strige durerea pentru cei dragi.

Și de câte ori se arăta vreo procesiune mor tuară, mă strecuram în capela cu ziduri reci, mirosind a tămâie și-a flori ofilite, retras într-un ungher, ascultând prohodul dar, mai ales, răspunsurile corului care cânta nevăzut, undeva în balconul capelei.

Răspunsurile corului veneau de departe, limpezi și triumfătoare, răzbătând estompat, cu sunete catifelate, spre urechile mele.

Multă vreme am cercetat cu privirea balconul de piatră pustiu, încercând să-mi imaginez cum arată cei care cântă în acel cor enigmatic. Erau, după părerea mea, vreo cinci sau șase femei cu voci de soprane și contra-altiste și trei-patru bărbaţi cu voci de tenori și bași.

Stăteau probabil aşezaţi dincolo de zidul de piatră ornamentat, nu li se vedeau nici măcar capetele, doar vocile lor melodioase răzbăteau duios amplificate de bolţile înalte.

Într-o zi, alături de mine, un bătrânel, cărunt și melancolic, venit să asiste la slujbă mi-a șoptit între două refrene:

— Cântă ca niște îngeri…

N-am răspuns, deși afirmaţia lui îmi spori curiozitatea. După câteva clipe, bătrânelul a continuat încurajator:

— Tinere, te rog, urcă pe scăriţa aceea, du-te până sus și vezi cum arată corul. Trebuie că doamnele sunt tinere și frumoase. Am auzit că sunt din corul filarmonicii, voci cultivate, mă înţelegi, și nu se arată lumii ca să nu aibă necazuri. Tinere, tot ce-mi doresc, când o fi să mor, să-mi cânte frumoasele astea la căpătâi. Corul ăsta de îngeri…

Bătrânelul, cuprins de curiozitate, se agita lângă mine, propunându-mi să urc în balcon, să privesc și să vin să-i spun cum arată corul acela.

M-am furișat încet pe lângă pereţi, profitând de clipa în care preotul cuvânta obișnuita predică, am ajuns în faţa ușii scunde, am împins-o și am început să urc o scară îngustă care suia în spirale strânse spre interior.

Lespezile roase erau nemăturate, presărate cu nenumărate mucuri de ţigări și sticluţe de un sfert, goale.

Cu pași ușori, am ajuns în capul scărilor și am aruncat o privire spre interior.

Așezaţi pe niște butuci de lemn, cu spatele sprijiniţi de perete, șapte bătrânei știrbi și fără păr, cu mânecile suflecate, într-un extaz greu de descris, îşi întindeau unul altuia o sticlă de ţuică bătrână, mirosind pătrunzător. În jur erau aruncate nenumărate asemenea sticle, iar într-un piron stăteau atârnate unele peste altele un set de haine negre și soioase.

Preotul termină predica, unul dintre bătrâni făcu un semn și toţi deveniră atenţi, ascultând cu încordare. Când se stinseră ultimele cuvinte, rezonând sub bolţile vechi, îşi bombară piepturile, uitându-se unul la altul și sloboziră un: „Aamin” lung și armonios, ca o șoaptă de îngeri prelinsă din văzduh.

Am coborât încet și neobservat de nimeni și bătrânelul m-a întâmpinat nerăbdător cu ochii strălucind de curiozitate:

— Ei, nu-i așa că e un cor de îngeri?

Am dat din cap a încuviinţare și el m-a prins de mână și m-a întrebat la ureche, cu glas șoptit:

— Spune-mi, sopranele sunt blonde?

— Blonde am zis, blonde și frumoase ca îngerii, după care am ieșit în aerul curat, încărcat de parfum de floare și miros crud de clorofilă.

Enigma

Nu mai coborâsem în pivniţa casei de un an.

De altfel, o singură dată, sau poate de două ori după mutarea noastră în imobilul acela de cărămidă cercetasem beciul, din simplă curiozitate. Foștii stăpâni nu mai existau, sau trăiau pe undeva, nu i-am cunoscut niciodată, noi ne mutasem acolo prin spaţiul locativ. Era un beci spaţios, cu bolţi susţinute de stâlpi puternici, călduros și destul de curat. Câteva rafturi vechi cu ziare și borcane goale, o duzină de rame destul de bine întreţinute, rame groase, adânci, vopsite în auriu stins, o șa de călărie ruptă, o saltea cu iarbă de mare, două-trei lămpi cu petrol și cam atât.

Era spre sfârșitul toamnei — totul se întâmpla demult, în prima mea tinereţe — când, cu prins de nu știu ce elan gospodăresc, am coborât în pivniţă să recuperez câteva din ramele acelea aurite.

Încă de la intrare m-a izbit un miros ciudat de fum de tutun și încă un miros special, greu de definit, mirosea a om, a fiinţă vie.

În semiobscuritatea încăperii, într-un colţ, am zărit salteaua cu iarbă de mare întinsă lângă perete, și o ladă așezată în chip de noptieră la căpătâi. Pe lada acoperită cu un ziar odihnea o scrumieră plină de mucuri de diferite mărimi, o cutie de chibrituri prăpădită, cu fosforul mâncat, și o lampă cu petrol în bună stare de funcţionare cum se spune. Lângă patul improvizat se odihnea o sticlă pe jumătate plină cu apă.

Am înţeles că cineva locuiește și doarme în beciul nostru, nu știam cine poate fi, nu văzusem pe nimeni niciodată intrând în curtea cu poarta veșnic deschisă, nu

auzisem zgomote și nici vreun alt semn al prezenţei ciudatului vizitator nu observasem.

L-am pândit o zi întreagă, ascuns după o stivă de lemne, curios și intrigat. Spre seară, tocmai când mă hotărâsem să las baltă toată afacerea, s-au auzit pași ușori trecând peste foile îngălbenite și straniul locatar mi s-a arătat în faţă.

Putea să aibă în jur de cincizeci de ani, poate mai mult, era înalt și nefiresc de slab, cu un chip destins, luminos, încadrat de o barbă căruntă.

Era îmbrăcat într-o salopetă jerpelită „dar cu rată, și avea în mină un coș de papură burdușit, legat cu frânghie.

M-am ridicat și i-am ieșit în întâmpinare toc mai când se îndrepta pășind în vârful picioarelor spre ușa beciului. I-am dat bună-ziua. A tresărit violent și m-a privit cu uimire și jenă. Chipul său blând reflecta o nesfârșită umilinţă și rușine.

Mi-a răspuns la salut apoi a rămas nemișcat, legănându-și jenat bocceluţa de papură. L-am întrebat de când locuiește în pivniţă și el mi-a răspuns că de câteva luni. Vorbea cu oarecare oboseală și frică în glas, dar se exprima fluent, în cuvinte alese.

„Sunt un om necăjit, tinere domn, mi-am găsit aici un adăpost temporar. Nu sunt nici hoţ, nici vagabond, decât un om necăjit și năpăstuit.

Am făcut și războiul, tinere domn, sunt singur pe lume, tinere domn, dar sunt cinstit și-mi câștig pâinea cu ajutorul braţelor. Dacă credeţi că vă pot produce neplăceri, sau dacă va incomodez și vreţi să folosiţi beciul, îmi iau tălpășiţă…”

L-am asigurat că nu ne deranjează cu nimic și, dacă vrea, îi pot oferi o cămăruţă unde să ierneze. Mi-a răspuns că nu e nevoie și că el e obișnuit cu beciurile și cu asprimea iernii.

A doua zi am coborât în pivniţă și i-am dus un costum şi-o manta militară veche, dar groasă și călduroasă, o jumătate de pâine neagră și niște slănină, precum și o cutie cu chibrituri.

L-am pândit până spre scară. L-am văzut intrând cu aceeași grijă și jenă şi m-am culcat mulţumit, convins că-i făcusem o bucurie.

În dimineaţa următoare am coborât iar în beci. Salteaua era strânsă și așezată la perete, lada-noptieră trasă și ea lângă zid cu scrumiera curată și, alături, pachetul cu haine frumos în păturite și acoperite de un ziar.

Pâinea, slănina și chibriturile nu mai erau…

O săptămână l-am pândit în fiecare amurg al toamnei ce grăbea spre iarnă, atent, să-i aud pașii călcând temători pe frunzele veștede.

Dar omul cu faţă de Crist chinuit și zâmbet jenat de copil s-a mistuit ca un abur, și de atunci nu l-am mai văzut niciodată.

Întâmplări cu scriitori

Zaharia Stancu

Zaharia Stancu ar fi împlinit, în octombrie 1981, 79 de ani… Se iscălea îndeobște cu inițialele Z.S., rotund desenate, legate strâns una de cealaltă, împletite și totuși clare, o mică stemă, un semn heraldic, o parafă.

Stema lui simplă de fiu de țăran domnind peste un destin strălucitor de-acum…

Era puternic, prevenitor, șarmant, șiret și agresiv deopotrivă. Emana forță și stăpânire de sine, avea prestanță și transmitea un flux dominator, bărbătesc.

Înalt și suplu până-n amurgul vârstei, cu ochii de-un albastru glacial, cu obrazul frumos, „ras la sânge", gardat de sprâncene dese și severe, avea ceva din eleganța, melancolia și misterul unui prinț nordic, îmbrăcat veșnic ca pentru o sindrofie. Rar am văzut țăran adevărat pe care hainele să stea mai „domnește" decât pe el.

Toată viața lui fusese o aventură fantastică, și mai era încă, la vremea când l-am cunoscut și când, fără să vrea, dintr-o eroare, m-a angajat la Uniunea Scriitorilor în timpul îndelungatei și prodigioasei sale președinții.

Mă chema deseori (ah! de câte ori!) să mă „Mustruluiască"! înțelegeam asta după tonul posomorât, cenușiu al secretarei care mă solicita telefonic cu voce de crainic anunțind dezastre mondiale;

— Micule (îşi permitea să mă apeleze astfel cu superioritatea și siguranța conferite de postul ce-l deținea), te cheamă *președintele.* Îngheţam o clipă rămânând perplex, căutând să ghicesc motivele „aducerii la ordin". Mă autoîmbărbătam, cinismul meu trucat năvălea la suprafață, bravam estompându-mi neliniștea și, uneori, chiar frica:

— Mă cheamă Padișahul, îl informam eu, îmbărbătându-mă, pe poetul Mihai Gavril zis Mișa, coleg de birou și pescar înrăit și organizator de șezători literare la țară. Altfel, ardelean țapăn și serios care nu se impresiona de nimeni și de nimic.

— No, du-te, că doară, zicea el în dialect, nu te-o mânca dară…

Sigur că *doară nu te-o mânca dară,* însă, eram sigur, nici să-mi dea vreo decorație și nici să mă avanseze pentru merite administrative nu mă chema!

Coboram ezitând un etaj (din punctul de vedere al amplasării birourilor îi eram *superior),* și mă îmbățoșam cu fiecare treaptă părăsită.

Zâmbetul profesional (de fapt un rictus), al secretarei îmi prăbușea brusc toată îmbățoșarea, mă gelatină și băteam la ușa președintelui încet, sperând că de dincolo nu-mi va răspunde nimeni.

Dar îmi răspundea…

Opulența cabinetului plin de mobilă stil mă aducea într-o stare vecină cu leșinul. Intram pieziș rostind un „bună ziua" de căprar zvârlit în fața generalului.

Mă întorceam după trei pași reglementari înșurubându-mă și rămâneam stană.

Mă privea fix, îndelung, cu ochii aceia fantastici și pătrunzători, tăcea clipe în șir

cu mâna la gură, cu degetul arătător ticăind ușor în bărbia. Voluntară, semn evident de nervozitate.

Tăcerea lui hipnotizantă mă îndârjea. Îl priveam la rându-mi cu mirare și naivitate jucată și el simţea în dosul privirilor mele frica mas cată de impertinenţă. Dădeam să mă așez sfârșit, simţind că mă lasă genunchii, ochind unul din scaunele libere.

— Nu ţi-am spus să stai… (Vorbea tărăgănat cu o ciudată nuanţă bătrânicioasă în ton, contrastând cu virilitatea chipului.) Nu te-am chemat aici să conversăm. Nu. Te-am chemat să te întreb ce faci dumneata aici, la Uniune, ce faci? Spune-mi!

—!?!

Nu știam ce să-i răspund, mă mai întrebase de zece ori același lucru și în alte ocazii, cu martori sau fără, să mă umilească probabil, și nu i-am răspuns niciodată.

De data aceasta eram singuri. Sau aproape singuri…

În stânga mea, într-un colţ, un ins cu aer cadaveric, cu cap de șobolan năpârlit, și priviri de știucă moartă, mă privea placid. Îl simţisem, apoi îl văzusem. L-am „împușcat” cu privirea și insul a tresărit.

Era stenograful președintelui, un fel de „secretar particular”, dacă vreţi, căruia îi dicta ca unui robot, nu mai știu cum îl chema, ceva cu „Escu” în coadă („eseu” transformat mai târziu în „esco” căci a catadicsit, fidelul, să-și părăsească „ţărișoara” fără regrete), și văzându-l, am răspuns:

— Vă spun numai între patru ochi…

Stancu a zâmbit imperceptibil, pentru prima oară derutat, ochii lui și-au domolit strălucirea, devenind curioși.

S-a întors lupește spre silueta acelui „escu”, care pândea ca o stafie în penumbra odăii și i-a zis cu un soi de ironie pe care de fapt mi-o atribuia:

— Domnule „escu”, te rog, te rog, nu te supăra, dar colegul nostru, da, da, colegul nostru Micu te poftește afară. Afară te poftește…

Insul s-a ridicat moale, netezindu-și pălăria cu borurile răsucite, m-a privit buimac cu ochii adormiţi pe faţa limfatică și a părăsit precipitat încăperea înjurându-mă-n gând.

— Ei, a ieșit, l-ai dat afară! Acum spune-mi, spune-mi ce faci dumneata aici la Uniunea Scriitorilor? Ce faci?

Exasperat de întrebare, de nuanţa batjocoritoare a vocii, de îndârjirea cu care voia să știe o dată pentru totdeauna „ce fac” i-am răspuns atunci, încercând să fiu surâzător și cinic:

— Nimic! Nu fac nimic domnule președinte!

S-a instalat o clipă de liniște după răspunsul acela năstrușnic în care mărturiseam cu o sfântă inocenţă că „nu fac nimic” la Uniunea Scriitorilor, răspuns pe care Zaharia Stancu l-a intuit perfect.

— Ba faci, și faci destule, numai necazuri îmi faci și pentru asta o să te dau afară. N-am chef să mă certe toţi și zilnic din pricina dumitale. M-am săturat!

S-a ridicat de la birou, s-a apropiat de draperia grea de pluș, care acoperea geamul dinspre șosea, a dat-o la o parte cu un gest nervos și a zis:

— Vino, vino și spune-mi ce vedem noi în curte?

Mi se adresa ca unui școlar tâmpit căruia îi arăţi un obiect cerând să-l recunoască și eu m-am apropiat și m-am uitat *să vedem:* „ce vedem noi în curte”. Am răspuns ca la școală:

— Noi vedem parcul și șoseaua pe care trec mașini, am declarat eu conștiincios, cu glas de copil cuminte, apoi am tăcut.

— Lasă șoseaua, lasă mașinile, aici, în faţa geamului, pe iarbă ce vedem? în grădină ce vedem?

În faţa geamului, pe gazonul înviorat de trandafiri, se vedea statuia lui Eminescu, recent aşezată acolo, cioplită de Oscar Han, pe care Zaharia Stancu o achiziţionase „special” pentru Uniune cu un gând foarte exact: „Atâta vreme cât avem pe Eminescu în faţă înseamnă că asta e casa lui și nimeni n-o să ne mute din casa lui…”

(Ne-a mutat totuși, contrar voinţei noastre, cutremurul de pământ din martie ’77… Păcat!…)

Am privit la statuia cam butucănoasă, cam „Realistă”, care nu-mi plăcea, și mi-am amintit că în urmă cu numai câteva ore, un bătrânel cu pipă, semănând cu Chaplin, văzându-mă în curtea Uniunii m-a întrebat dacă-mi plăcea statuia și eu i-am răspuns că e „cam prea terestră”, fără să știu că am de-a face chiar cu autorul sculpturii. Acesta, desigur șocat de răspuns, în clipa următoare îi comunicase președintelui părerea mea împreună cu detaliile fizionomice bine reţinute, și acum voia să verifice dacă eu eram persoana în cauză, care spusese „obrăznicia-l aceea.

— Pe iarbă vedem statuia lui Eminescu, am continuat eu jocul copilăresc.

— Și, și cum e statuia lui Eminescu? a vrut să știe președintele.

— Din ce punct de vedere? am ricoșat eu prudent și maliţios.

— Din toate punctele de vedere ! Vreau să știu cum e?

— Păi, e cam… terestră și… „realistă”…

— Da, terestră, eram sigur, terestră, și „realistă”, numai dumneata puteai să răspunzi astfel. Știi că l-ai jignit pe Oscar Han? Știi?

— Nu știam că e dânsul și chiar dacă aș fi știut, îmi menţin părerea…

— Terestră, nu? Terestru ești dumneata, ești viu și ești terestru și iei leafă de pomană, aici, la noi, unde nu faci nimic. Pleacă, scrie-ţi demisia și vino cu ea să ţi-o aprob.

Plecam. De câte ori n-am plecat și m-am întors cu demisia scrisă și de fiecare dată preşedintele mi-a cerut s-o las și va avea el grijă să mi-o aprobe. Mă asigură cu hotărâre de nezdruncinat.

Nu mi-a aprobat-o însă vreodată…

Zaharia Stancu a fost un președinte care-a câștigat multe pentru obște. Atât de multe, încât le avem și azi.

E destul dacă ne gândim la Casa de creaţie de la mare fără să mai pomenim alte multe certi tudini, de altfel, știute.

Și, fiindcă veni vorba de Casa de la mare care se numește nici mai mult nici mai puţin decât „Vila Paltinul B” (de ce B și nu X?), n-ar fi mai drept ca numele ei să fie

Casa de creaţie și odihnă ZAHARIA STANCU, ca un semn de neuitare și preţuire pentru cel care ne-a ajutat să ne bucurăm de ea, președintele și scriitorul al cărui *Desculţ* a pășit pe multe meridiane ale acestui pământ?

Îngeri cu sex

Întâmplarea ce urmează s-a consumat în ziua în care poetul Teodor Pâcă, călătorit în Parnas, intrase de trei ori cu stilu-i intempestiv peste președinte și acesta l-a refuzat de tot atâtea ori, într-o chestiune bănească, evident, nefiind în toane bune.

Existau zile în care Stancu era ciufut și colţos, toată vigoarea lui, de fost luptător și temut pamfletar și lup tânăr, învăţat să muște și să se apere, izbucnea din adânc spontan și-l făcea absolut de neînduplecat. În ciuda acestui lucru știut, a vigilenţei secretarei, Pâcă a izbutit, totuşi, să intre pentru a patra oară, într-un stil, ca să zic așa, absolut „pâchesc”, cu figura sa hirsută și statură de boxer categoria grea.

A rupt un trandafir imens, chitat și înrouat, din grădina Uniunii, a urcat scările de marmură recitind o baladă, a străbătut holișorul secretarei ignorând-o, a bătut la ușă și fără să mai aștepte a deschis-o, și-a vârât doar capul hirsut în crăpătură, a surâs, apoi a prezentat trandafirul tremurându-l ca pe-o floretă împurpurată, și-a graseiat baritonal cu vocea sa erodată de multele recitări nocturne: „Ce mult te-am iubit Zaharioˮ!”După care a făcut stânga-mprejur, îmbăţoșat și demn (știa el ce știa) și dus a fost…

De cu dimineaţă aflasem telegrafic de la Traian Iancu, elegant ca un actor de operetă pregătit pentru aria finală, că președintele a decis să viziteze sala de protocol. Chestie care m-a amuzat.

Trei sau patru luni încheiate, dacă nu mai mult, lucraseră cu proverbiala tragere de inimă o echipă de icraliști al căror entuziasm constructiv era greu de apreciat și care se încăpăţânaseră să restaureze pictura barocă a tavanului boltit și înalt al somptuoasei încăperi.

Și acel tavan reprezenta, dacă-mi amintesc bine, un cer siniliu, cu nuanţe pierdute, estompate (eternitatea, nu-i așa?), câteva perechi de îngeri blonzi stând șui, agăţaţi cu aripa de nori, sau pur și simplu levitând; roze și alte flori tropicale, frânghii de iederă neaoșă sau, te miri ce, șnuruind colţurile. Din mijlocul tavanului (administrativii, adică noi, vizionasem capodopera) spânzura ameninţător un candelabru numai bile și biloaie, greu cât un Trabant-combi și vopsit într-un galben oranj.

Plictisit de du-te-vino-ul icraliștilor cu coifuri de hârtie pe cap, Stancu a cerut insistent *urgentarea* lucrării și urgentarea s-a și făcut și iată, venise, în fine, ziua în care rodul celor trei sau patru luni de zugrăveală artistică avea să fie gustat și apreciat direct chiar de președinte și, alături de el, de toată suflarea funcţionărească prezentă, de la parter și etaje, emoţionată și curioasă deopotrivă. Era un eveniment.

La ora stabilită, după ce Iancu, directorul Uniunii, a dat zvon prin emisari sunând

adunarea, și după ce subsemnatul, handicapat, a împrumutat o cravată de la Szasz János care, în calitate de secretar, putea veni și descheiat la cămașă, și după ce același Iancu a făcut o ultimă inspecţie bănăţenească, pieptănându-se în absolut toate oglinzile de pe hol (și erau multe), să fie „șpitz”, ușa dinspre cabinet s-a deschis și Zaharia Stancu a apărut, precedat de secretară, destul de posomorât.

I s-a arătat drumul, s-a făcut un mic alai în spatele lui, și el a intrat urmat de Iancu și de câţiva administrativi mai îndrăzneţi și ne spus de mândri; a intrat, a făcut câţiva pași și s-a oprit cu capul ridicat spre tavan, ferindu-se să nu stea sub candelabru. Pe mine nu mă interesa tavanul. Mă interesa figura președintelui și m-am uitat, dar „nimica n-am văzut”, numai mușchii maxilarelor umflându-i-se ușor a ne mulţumire.

A stat așa într-un extaz enigmatic, cu toţi cei din jur privind în sus de li se muiase jugu lara, apoi s-a întors spre Iancu și l-a întrebat tărăgănat:

— Cât a costat chestia asta, Iancule, cât a costat?

Iancu a ridicat sprâncenele-i stufoase spre Mihăilescu (șeful administrativ) care a murmurat iute din buze ca un școlar şoptind la matematică o oarecare cifră.

Și Iancu a repetat cu voce clară cifra prinsă din zbor, cu timbru îndulcit și mirare indulgentă. (Adică: numai atât?!?)

— Și dacă a costat atât, a zis președintele iritat, de ce nu i-aţi și îmbrăcat în preţul ăsta? Cine-a mai văzut îngeri-îngerași cu sex? Cine? Aud?

Abia atunci ridicai la rându-mi fulgerător capul, observând pentru crima oară că într-adevăr, sus pe tavan se lăfăia un înger băiat, un înger fetiţă, un înger băiat, un înger fetiţă, cu toate însemnele indubitabile menite a-i diferenţia fără falsă pudibonderie.

La întrebarea de mai sus n-a putut răspunde nimeni. Eram gata să înapoiez cravata cu mulţumiri sau s-o șterg eventual cu ea cu tot, dar Iancu a mârâit un „Mihăilescule!” și apoi un „Micule!” așa, din obișnuinţă, după care ne-a făcut semn să-l urmăm în biroul președintelui.

Intrarăm, ne foirăm, transpirarăm, așteptarăm și spionarăm pe sub sprâncene.

Stancu avea un început de grimasă, era ceva între zâmbet și înjurătură. Se uita la pendula de pe perete ca și cum atunci ar fi văzut-o pentru prima dată și tăcea, încât îmi auzii genunchiul scârţâind de emoţie. Îmi venea să înghit în sec, dar nu îndrăzneam.

Și Traian Iancu, nemaiputând suporta silenţia ireverenţioasă (din partea noastră), a întrebat bănăţenește cu deferenţă și respect:

— Cum v-a plăcut, tovarășe președinte?

Stancu s-a uitat întâi la mine, apoi la Mâhăilescu străpungându-ne cu două lasere. Ne-am simţit paralizaţi.

— E ca la *tractir !* în două zile să le ștergeţi „Puţele” și să-i îmbrăcaţi, iar dumneata, domnule Micu, să-ţi dai demisia și să te înscrii la Belle-Arte… Auzi, domnule, îngeri cu sex!…

Ce vină aveam eu în toată treaba asta n-am înţeles niciodată.

Mie, ca să fiu sincer, nu-mi displăcea naivitatea frustă a zeloșilor zugravi.

Pe banii președintelui

Habar n-am care dintre cei prezenţi zilnic în cabinetul lui Zaharia Stancu binevoise să arunce o vorbă despre niște chestii mai zgomotoase întâmplate la madam Candrea (se citește „Casa Scriitorilor”).

Declar încă că niciodată nu l-am văzut pe Stancu atât de încruntat și arţăgos.

Ni s-a făcut o convocare „fulger” și direct, nu prin telefon, ci escortaţi de Traian Iancu, eu și Ștefan Mihăilescu, și sfătuiţi, amical de directorul nostru, elegant dar agitat, să tăcem mâlc, fiindcă va răspunde el în locul nostru. Chestie care, mărturisesc, îmi surâdea și nu prea. Am intrat în cabinet, „mai trași, mai împinși”, și, mamă, ce-mi văzură ochii la masa lungă din faţa biroului președintelui? O asistenţă aleasă, nume unul și unul, o elită, domnule, care mă paralizează, și mă cuprinse brusc dorinţa să mă în torc, să iau primul tren de zi și să plec la Școala de surdo-muţi din Șiria unde nu mă chema nimeni la raport.

Ca un făcut, la masa aia lungă, sculptată și înzorzonată, cu faţa spre noi și cu spatele la geam, stăteau și ne priveau, gravi și imposibili ca niște zei contemporani, Radu Boureanu, Eugen Jebeleanu, Marin Preda (odihnească-se în pace).

Adrian Păunescu (pe care Stancu îl iubea mult), și Szasz János în calitate, pe atunci, de secretar-consilier, cu bărbuţa proaspăt aranjată și la gât cu un fel de lavalieră tip șnur, blindată la capete cu tubuleţe de alamă pentru care-l invidiam.

Încremenisem „câș”, nici cu faţa, nici cu spatele spre nimeni, cam într-o dungă, nemișcaţi ca la radiografie. Ca niște ţinte de carton.

Stancu s-a ridicat solemn și evident furios și ne-a privit ca pe doi ipotetici contra-candidaţi la Premiul Nobel. Tăcea!

Directorul nostru „s-a detașat” de noi, dându-ne a înţelege că misiunea lui se terminase.

Tăcerea a durat mult. Eugen Jebeleanu și-a aprins un trabuc de-o juma de metru, Radu Boureanu, care stătea lângă el, a început să tu șească, Szasz zâmbea încurajator aprinzându-și și el o ţigară, să fie atmosferă prielnică.

Mirosul havanei năpădi camera. Strânsei din fălci să nu strănut. Stancu simţi „snaga” și se strâmbă cu vădită neplăcere (nu mai fuma de la patruzeci de ani):

— Unde ai fost dumneata azi-noapte, mi se adresă ca un socru ginerelui care i-a sedus fata.

Luat prin surprindere, deși nu tocmai, rememorai și răspunsei ferm:

— Acasă, domnule președinte!

— Acasă, da, acasă, mă imită el tărăgănat. Și ce-ai făcut acasă? Ce-ai făcut?

— M-am uitat la televizor că era frumos…

— Da? Te-ai uitat la televizor. De ce te uiţi seara la televizor, de ce?

— Păi… (era să zic că din motive de… deconectare).

— Și dumneata, continuă el spre Mihăilescu.

— Și eu, tot acasă…

— Tot acasă, tot acasă. Și tot la televizor?

Nu? Și la Casa Scriitorilor știţi ce s-a întâmplat?!?… Știţi?

(Mă gândeam c-o fi căzut cupola sau că s-o fi blocat ușa de la ieșire și-au rămas bieţii confraţi în interior.)

— Știţi ce s-a întâmplat? a repetat Stancu.

— Nu știu, tovarășe președinte, că erau acasă, interveni Iancu conciliant vrând să ne salveze.

— De azi înainte, de azi, nu de mâine, în fie care seară vă înfăţișaţi la Casă, hotărî Stancu.

Staţi acolo stană de piatră până la ora închiderii şi *supravegheaţi.* Vrea unul să cânte vreo doină, îl opriţi. Vrea Ahoe să zică „sonete aeriene", îl opriţi, vrea să intre vreun străin…

— Îl opresc, decretă Traian Iancu ferm.

— Da, da, îl opresc. Și ca să nu staţi degeaba, aveţi voie să consumaţi, și ce consumaţi treceţi în contul meu. În contul meu treceţi, dar nu băuturi spirtoase…

Două săptămâni „am supravegheat" cu zel și plictiseală, dar încă din a doua seară, Fănuș Neagu, văzându-ne cum ne chinuim cu sticlele de pepsi, ne-a dat un sfat de brăilean trecut prin multe.

— Mă, cât pepsi beţi voi doi pe seară? Trei-patru, nu? De căciulă, nu? Și dacă dublaţi doza cuvenită din pricini de vigilenţă, că doar trebuie să fiţi vigilenţi, câte pepsi avem? Păi… a răspuns tot el, avem șaisprezece pepsi, nu? Ce vă uitaţi ca doi plăvani? Șaisprezece pepsi a trei lei sticla și avem, aud? Avem pașopt de leuţi! Și dacă împărţim „pașopt" la trei butelci de regiune a doișpe lei butelca, cât avem? Ai? Răspundeţi, lebede răgușite!

— Și la decontare ce trecem? ne-am interesat noi.

— Pepsi, bă! ageamiilor…

Slabi de înger, i-am ascultat sfatul și după patru seri „pline" eu interpretam cu aplomb un cântec din Maramu, iar Mihăilescu scria „sonete aeriene" dictate de Ahoe cu glasul lui Goangă.

Și după două săptămâni de „dolce farniente", am fost chemaţi la „decontare".

Zaharia Stancu avea în faţă lista cu creditul.

O întorcea pe toate feţele și nu-i venea să-și creadă ochilor.

— Da, da, reiese din asta, din fiţuica asta, că aţi băut trei sutețaizeci de pepsi și n-aţi mâncat nimic… Uite ce e! Nu mai mergeţi la Casă că mă ruinaţi. Mai bine vă înfiez pe amândoi. Și dacă mergeţi, tot degeaba mergeţi. Am auzit că Ahoe este stimulat de prezenţa voastră. Iar dumitale, domnule Micu, pepsi îţi dă stări de extaz. Auzi, domnule, să bei pepsi și să-ţi vină să cânţi. Și cânţi pe banii mei, — pe banii mei cânţi…

O gafă involuntară

întâmplarea, nu slujba, întâmplarea a vrut să-l însoţesc, volens-nolens, pe Padișah la mare în contextul unei acţiuni de protocol. De fapt, dacă-mi amintesc bine, Traian Iancu neavând altă soluţie (se deplasa pentru prima oară peste hotare), m-a delegat și acreditat în această postură.

„Tovarășe președinte, o să vă conducă Micu. Am aranjat eu totul, până la ultimul

amănunt, nu vă faceţi griji. El (adică eu) n-are decât să respecte itinerarul și dispoziţiile mele. Să știţi că e băiat bun, ardelean conștiincios, scrie și el (adică nu numai Stancu), are talent, a baladist, e din provincie, din Arad, și timid și cam ţâfnos, dar îl creștem noi…”

— Nu, nu, nu vreau cu Micu! M-am săturat. E obraznic și imprevizibil. Nu știi ce-i poate trece prin minte. N-are niciun dumnezeu, a mărturisit președintele cu vocea lui tărăgănată.

Dar nu s-a găsit un alt înlocuitor „cu mai mult dumnezeu” și de sex masculin și, în consecinţă, a trebuit să mă accepte.

Vreau să reamintesc, celor care-au uitat, că pe vremea aceea o asemenea plecare se bucura de tot fastul aferent rangului și funcţiilor pe care Stancu le deţinea. Și deţinea.

Am plecat deci cu două mașini-două (nu era să stau în nasul președintelui tolănit pe perna Mercedesului), veneam și eu cu o Volgă albă cu șofer brunet. Nelu Dumitrescu, fost la „Flacăra”, fost aviator, „zburat benevol” din ambele părţi și bine merçi, azi, la un biet Ciclop să tragă ponoasele meseriei.

Și era Nea Nelu băiat bun de Colentina, băiat de cartier și știa cântece „șucare”: „Am să-mi iau mașină mică, și-am să trag la scară / Să vedem cine-ndrăznește să-mi mai zică cioară”. Și avea un umor nativ turbat și-un apetit spre cele bahice de invidiat și vorbea și franţuzește dacă se enerva, dar nu se enerva prea des, și când cânta „Adio dragă Nelă”, plângea masa de tristeţe… și zăngăneau ancorele în portul Brăila.

Și avea Stancu un șofer, misterios și grav, ca un șef de fermă avicolă și înalt cât Mircea Sântimbreanu și pieptănat veșnic „fir-a-fir” și lustruit cu briantină și mirosind a colonie de la crămioare, ca o seară de april cu lună plină.

Și înaintea noastră plecase o mașină de protocol, tot Volgă (neagră, însă, obligatoriu), cu un editor din Finlanda blond și melancolic, ca un setter de vânătoare, și cu un translator brunet și flegmatic și editorul avea o soţie și soţia o mamă și bunica un nepoţel… afurisit și ne astâmpărat.

Și mi-a dat Iancu lista cu itinerarul și programul pe care l-am memorat și m-am avântat ca prostul spre „însoritul litoral” și am tras la Eforie Nord pe la prânz în crucea verii, când umbra nu răcorește, numai soare strălucește și oasele le topește.

Seara urma să aibă loc masa oficială la „Perla mării”, o hărăbaie cu orchestra formată.

Cred, din surdo-muţi sau, oricum, hipoacustici care se străduiau să urle încât se auzea până la Medgidia. Aranjasem discret cu responsabilul o masă „pe terasă sub influenţa brizei marine”, după care am vorbit cu băieţii din orchestră lămurindu-i despre avantajele muzicii în surdină, amenințându-i cu șoferul președintelui și cu pierderea pletelor, și până la urmă, ce mai, mituindu-i pur și simplu, deoarece altă cale nu exista, căci vorba lui Mateiu Caragiale: doar la Porţile Orientului suntem…

Mai fusesem de multe ori la mese oficiale și dintr-un principiu, pe care n-o să-l deconspir decât în testament stenografiat, mâncam numai la masa șoferilor. Acum însă trebuia să fac pe amfitrionul, să mă agit, să întreb pe fiecare ce dorește,

apelând la serviciile acelui translator flegmatic care vorbea printre dinţi măcinând cuvintele, în toate limbile pământului și mai puţin românește, manifestând un dispreţ absolut britanic.

Și ne-am așezat și Zaharia Stancu, Padișahul, m-a rugat să-l întreb pe finlandez ce dorește să bea și eu l-am întrebat prin translator și finlandezul mi-a răspuns mie ca un viching îndrăgostit de miasme șocante, zâmbind și pronunţând impecabil: *șliboviţa!* Am încremenit.

— Ce vrea? Ce vrea? a vrut să știe preşedintele.

— Șliboviţă! am silabisit eu cutremurându-mă din motive temeinice. (Vagi amintiri din tinereţe…)

— Cât? a întrebat Stancu.

— Cât? am reluat eu la rându-mi spre cel ce avea misiunea să traducă tot ce vorbim și nu vorbim.

Dar finlandezul n-a mai așteptat traducerea și a indicat cu francheţe nordică distanţa dintre palmă și cot și eu am înţeles că e vorba de un litru. Ospătarul, prompt, a adus sticla (se numea Fântână și era atât de sașiu, încât nu știam când se uită la mine și când la Steaua polară), și editorul a destupat-o, a mirosit-o, și o miasmă groaznică ne-a retezat nasurile și ne-am strâmbat zâmbind politicoși și Stancu a declarat optimist „Sper că n-o bea toată, așa sper”, dar se înșela! Așa stând situaţia, încercai să fac antren.

Vorba lui Iancu „să faci antren, Micule, spune-i bancuri Padișahului și nu uita de ardei iute”.

Întâi încercai fără succes să număr în finlandeză ajutat de băieţelul editorului. Apoi, fiindcă fiecare vorbea cu fiecare, am încercat să leg o conversaţie „peste masă” cu președintele.

La început prudent și politicos, apoi mai curajos, apoi lingușitor, de!, apoi dând în gropi fără să vreau. Voiam să fac pe… eruditul.

Auziţi ce-mi veni să-i spun președintelui imbecilul de mine, vorba lui Fănuș Decebal Trifan Neagu: „mai bine te spânzurai cu șervetul de Olanda! și te înhumam la Străulești II”.

— Domnule președinte, când eram mai tânăr am citit o carte splendidă care m-a impresionat mult și mă mir că n-a mai apărut.

— Ce carte ai citit dumneata, ce carte?

— O carte de-a dumneavoastră. Se numea „Oameni cu joben”. Era grozavă! Ţin minte și coperta…

S-a lăsat o tăcere, un gol prevestind căderea primei comete pe Terra și Stancu m-a privit cu mâinile încleștate pe furculiţă. Simţeam că greşisem, dădusem în gropi adică, nu știam însă de ce. Noroc că translatorul n-a catadicsit să traducă mărturisirea mea și finlandezului. A urmat o clipă lungă cât un veac, după care

Stancu s-a ridicat brusc toastând în sănătatea oaspeţilor și din mers mi-a aruncat printre dinţi o invitaţie sunând ca o înjurătură.

— Mâine la șapte, la șapte punct vii să mă iei. Plecăm la Istria. Spune tuturor că este dorinţa mea… Și… îţi mulţumesc pentru conversaţie. Îţi mulţumesc foarte

mult. Merita să bat drumul cu dumneata până la mare. Merita!

I-am spus eu lui Iancu că decât cu dumneata mai bine singur.

— Domnule președinte, vă rog să mă scuzaţi, am vrut să vă fac o plăcere.

— Ai reușit, ai reușit. Nici nu mă așteptam la altceva „j

— Scriitorii din epocă cunosc „povestea" acestei cărţi.

Barul blestemat

Reperasem nesilit de nimeni, la Eforie Nord, graţie flerului șoferului Nelu Dumitrescu, în chiar seara celebrei mele conversaţii cu Zaharia Stancu prilejuită de masa oficiala, un bar de noapte zbanghiu și cam proletcultist, zvârlit pe ţărmul marii ca o scoică de lemn mirosind a bitter neaoș, ţuică bătrână, fleici de godac pârjolite pe grătar și a parfum ieftin.

— Hai șef' (cuvânt burghez insinuat în socialism), să ne veselim, că mâine tot ridicăm ancora. O viaţă are om'…

Obsedaţi să nu fim singuri, l-am luat și pe șoferul președintelui, cel înalt cât Interconti nentalul, și antialcoolic convins, care ne putea fi de un oarecare folos mai spre ziuă.

Era pe vremea mandatarilor și barul îl administra un cântăreţ ambiţios și ingenios. Cel mai sus pomenit ţinea trei fete orfane de ambii părinţi și fără domiciliu să-l ajute în buna chivernisire a locantei improvizate.

Aflai că „programul" începe pe la 10 și e „Non-stop" și original și nemaivăzut și plin de surprize, unele (se va vedea mai târziu) chiar… neprevăzute.

Iată cum s-a desfășurat programul imediat după ce nea Nelu șoferul, cocoţându-se nonșalant la bar alături de mine și de șoferul preşedintelui, le strigă fetelor o lozincă plină de tâlc: „Du-te fă și ia-ţi serviciu / La capu' lui 25". (Folclor satiric din Colentina.)

Întâi se stinseră luminile chioare și se aprinse un reflector. Fetele ţâpuriră ca-n Oaș surprinse, porni o staţie cu megafoane de război și în conul de lumină al reflectorului, cântăreţul în persoană se arătă învești mântat în cowboy, pudrat și trist ca un bancher proaspăt ruinat la bursa din Paris, plictisit dar surâzător. Surâdea ca Gioconda.

Și unde nu începu să lălăie răgușit cântece din Far-West, care mai de care mai melanco lice și mai îmbietoare la bitter și suspine deșarte. Se foiau fetele în minijupe transparente prin întunericul de criptă al sălii și te întrebau înghiontind: „Ce mai bei, neamule?"

Urma o mică pauză psihologică de remontare generală, după care demara partea a doua, aia șoching, când „Maestrul" era căţărat cu scripeţi într-un soi de balcon, ţinând un pistol cu capsă în mână și de acolo urma, nefericitul, să se prăbuşească în spinarea unei iepe costelive, adusă prin ușa din spate direct de peţ armul mării, unde își târa zilele rumegând alge, isterizată de nepotolita zbatere a valurilor și de strălucirea Stelei Polare.

În seara aceea însă, iapa, capricioasă, nu vru în ruptul capului *să colaboreze*

ca de obicei cu ingeniosul cântăreţ. O momiră cu surogate alimentare, o rugară, o violentară, o ciupiră, dar degeaba. Și atunci se ridică, mai bine zis coborî, de pe scaunul său rotativ, nea Nelu șofe rul și zise cu glas de descendent al familiei Krately: „Lăsaţi bă, că o lămuresc eu!: și dispăru fantomatic prin ușa din spate și se aprinse reflectorul și consumatorii așteptară cu paharul la gură scrumiţi de emoţie clipa când va să intre năbădăioasa mânză și cowboy-ul va să cadă din cer în spinarea ei deșelând-o. Spre ușurarea generală iapa apăru, totuși, urmată de nea Nelu, care n-o ducea de căpăstru cum ar fi fost normal, ci o strunea de la spate ţinând-o de coadă.

Propti animalul sub cercul de lumină al reflectorului, atent să ajungă în dreptul nefericitului cântăreţ sinucigaș. Se auzi un răpăit asurzitor de tobe, semn că urma saltul în gol și, în clipa aia, îl văzui pe nea Nelu îmbrâncind iapa și făcând stânga împrejur cu o expresie de groază pe chip direct spre plajă. Iapa săltă plictisită trei pași înainte, cântăreţul se aruncă în gol și rămase lat pe podea cu pistolul alături, și eu mă-ntorsei și ce-mi văzură ochii în ușa barului?! Chiar pe Zaharia Stancu în ţinută de seară privind cu nesfârșită uimire spre locul de unde nea Nelu Dumitrescu tocmai se evaporase, aruncându-se, probabil, direct în mare.

Simţii că mă lasă scaunul. Stancu se întoarse şi mă învrednici cu două priviri ca două burghie.

Și în timp ce devotatul personal al bai ului se chinuia să readucă la viaţă pe nefericitul Icar și pe soaţa acestuia, care leșinase de spaimă, președintele îmi spuse printre dinţi calm și în sinuant:

— Bravo, domnule Micu, bravo! Numărul ăsta e bun să-l prezinţi și la Casa Scriitorilor.

Vezi dacă vinde mortu’ ăla iapa. Și dacă o vinde, du-te unde s-a dus mutul…

Cât costă o biserică

Era în dimineaţa aceea de pomină în care Zaharia Stancu, mânat de insomnii nocturne, plimbându-se pe faleză, a apărut în ușa Baru lui tocmai în clipa în care unul dintre șoferii ce-l însoţeau la mare izbutise să împingă sub lumina reflectoarelor iapa bătrână și plictisită ce juca rolul de mustang plin de harnașamente și catifele traversate de paiete.

Am fost convins atunci că voi lua drumul Bucureștilor cu primul marfar cu indicaţia de-a nu mai călca vreodată în perimetrul șoselei Kiseleff.

Dar, n-a fost așa…

După exact două ore de somn perpelit, în care am visat herghelii trecând în cavalcade peste mine, mi-a bătut în ușă șoferul preşedintelui și-a zis: „Scoală, Nea Mircea, că peste juma de oră ne așteaptă domn Stancu. Mergem să vizităm Istria, că așa vrea, cică, finlandezul”.

Eram convins că nu-i ardea finlandezului de Istria cum nu-mi ardea mie, numai în cazul în care i se recomandase drept locul unde se îmbuteliază sticlele de șliboviţă. Mă simţeam ca Heracles după lupta cu Amazoanele…

În cinci minute am fost echipat ca un pom pier dorind să stingă orice incendiu posibil. Ziua era caniculară. Soarele mă pălea în creștetul capului și, din clipă în clipă, simţeam c-am să cad lat pe caldarâm în faţa vilei unde locuia președintele.

Îl așteptam ca pe un tată vitreg ce urma să-mi controleze carnetul de note…

A apărut însoţit de editorul finlandez și de pruncul acestuia. Zaharia Stancu era suspect de jovial și de bine dispus. L-am salutat cu deferenţă și pocăinţă simulată. M-a învrednicit chiar cu câteva cuvinte: „Bună, domnule Micu, ce zici de ziua asta frumoasă, ce zici? Nu-i așa că și dumneata arzi de nerăbdare să vezi Istria?

Au anunţat la radio, la radio au anunţat că astăzi vor fi 32 de grade la umbră…” Cuvântul arzi mi-a plăcut…

Conform protocolului eram înveșmântat în haină, cămașă albă și cravată asortată.

Finlandezul mă salută cu nesfârșită efuziune, zicându-mi: Helo! Ăl mic îmi sări în braţe, sleindu-mă de ultimele puteri, și începu să nu mere în limba lui.

Am urcat în mașini demarând sub soarele arzător al Dobrogei. E inutil să vă descriu cu cât interes și curiozitate am privit vestigiile străvechii așezări. Finlandezul, vesel nevoie mare, era apucat de o sete de cunoaştere nemărginită, ca și cum acolo ar fi debarcat din lungile lor peregrinări strămoșii lui coborâţi dinspre ghe ţurile polare să vadă ţărmul Mării Negre.

Președintele voia să vadă și el fiecare pietricică și-mi arunca, din când în când, priviri de radiolog. În spatele meu, șoferul Nelu Durnitrescu, băiat sufletist de Colentina, mă proptea pe furiș și-mi storcea cravata.

Vizita mi s-a părut lunga cât un veac…

Când ne-am reunit în faţa unui chioșc, undă se vindeau diferite suveniruri artizanale, preşedintele m-a întrebat cu candoarea-i bine cunoscută:

„Ce zici, domnule Micu, frumoasă zi, frumoasă zi, nu-i așa…?”

N-am răspuns, neavând pic de salivă în gură și-am dat din cap, de câteva ori, ca bulgarii când vor să spună nu.

Apoi, finlandezului i-a venit să plece cu un suvenir și a indicat un obiect de lemn, închipuind nu știu ce biserică din Maramureș în miniatură. Stancu s-a uitat la mine ironic și mi-a făcut semn să achiziţionez obiectul. Conștient de faptul că n-aveam în buzunar nici măcar contravaloarea unei sticle de Cico, am îngăimat ca un fiu al deșertului:

— N-am bani, domnule președinte…

— De ce n-ai bani, domnule Micu, de ce?

Costă mult barul cu iapa… Costă! Bine, bine, o să plătesc eu, eu o să plătesc, ca să ne facem de… (și a pronunţat un cuvânt neaoș și naturalist). Poftim, ia o sută de lei și ceri un bon de decontare. Mi-o restitui la București, să mi-o restitui…

Bisericuţa costa (n-am să uit niciodată), nouăzeci și nouă de lei și cincizeci de bănuţi. I-am lăsat chioșcarului, care era turc, cinci zeci de bani ciubuc și i-am cerut bon de decontare. Ăla s-a holbat la mine și-a zis că n-are așa ceva. I-am întins o hârtiuţă și el a scris pe faţa ei ca și cum ar fi cioplit în piatră: „Biserc. Marmuș. 99,50 lei”. Executarea operaţiei a durat cam trei minute.

Președintele s-a mirat: „Ce faci, ce faci, domnule Micu? Te tocmești cu el să treacă mai mult pe bon?”

Am traversat atunci… „Ziua cea mai lungă a Japoniei…”

A plecat finlandezul cu prunc cu tot și cu o ladă de șliboviţă.

Ne-am întors la București și președintele l-a somat pe Traian Iancu să nu îndrăznească să mă trimită vreodată să-l însoţesc nici măcar prin curtea. Uniunii…

Să fi trecut două sau trei luni de la escapada litoralistă când, într-o dimineaţă, aflându-mă în holul de la intrare, se arătă Zaharia Stancu cu alura sa de prinţ nordic, melancolizat de irizări boreale. Îl salut reverenţios. Îmi răspunde, dă să treacă spre cabinet, dar se întoarce lupește și mă apostrofează: „Domnule Micu, am tot așteptat să-mi decontezi biserica, dar văd că degeaba, degeaba am așteptat…”

Rămas perplex, nedescifrând dacă e o glumă sau chiar o somaţie serioasă, i-am replicat, bâlbâindu-mă: „Știţi, n-am putut să decontez bo nul. Vânzătorul n-avea ștampilă și nici să scrie nu prea știa, că era turc…”

Stancu m-a privit ironic și intransigent: „Nu mă interesează dacă știa sau nu știa să scrie, nici dacă avea sau nu ștampilă. Sunt atâţia care scriu și nu sunt turci… Mie îmi datorezi o sută de lei, o sută de lei…”

În următoarele cinci minute îi lăsam secretarei blonde și poliglote datoria în plic, iar în alte următoare cinci minute, aceasta m-a chemat și mi-a întins o cerere tip în colţul căreia Zaharia Stancu caligrafiase: „Tov. Mircea Micu ajutor de reprezentare în suma de lei cinci sute…”

Cu primul tren!

În anul inaugurării Casei scriitorilor de la mare, Zaharia Stancu locuia în primul apartament de la parter, apartamentul șapte, cum în tri pe dreapta, precedat de un hol romboidal în care era instalat un biet și nevinovat joc mecanic pentru copii, la care jucau însă cu îndârjire maturii.

Fliperul făcea un zgomot cunoscut, hârâitul manetei însoţit uneori de soneria vestitoare de câştiguri, variind între doi și o sută de lei.

Soneria suna în funcţie de valoarea câştigului, maneta hârâia în funcţie de orice…

Și tot pe vremea aceea, din iniţiativă pur personală, angajasem la Fondul literar pe Nea Stoica, cel care se ocupă ultimul și cu conștiinciozitate ce trecerea noastră din prezentul literar în… Parnas.

Mulţi au avut și vor mai avea nevoie de el.

Îl recomand ca pe un meseriaș bun, un artist în branșa lui, care nu glumește cu cele sfinte.

Președintele, văzându-l în primele zile, a afirmat cu sarcasmu-i bine cunoscut: „L-au trimis *să-mi ia măsura…* Când se uită la mine simt cum mă trec fiorii, fiorii mă trec…”

După o scurtă vreme, însă, Nea Stoica și-a dovedit cu prisosinţă calităţile de om

folositor și indispensabil, atent și veșnic prezent.

Se posta în colţul stâlpului în spatele căruia mânca *președintele,* atent, reverenţios, îmbrăcat *la ștaif,* cu intuiţie perfectă și-i observa orice dorinţă.

Voia *președintele* ardei iute, venea ardeiul; era pâinea neprăjită, se prăjea în două clipe; făcea președintele un semn discret cu degetul mare, venea un whisky mic; bâzâia o muscă prin preajmă-i, murea musca; îl asaltau confraţii cu întrebări, în momentul următor conversau cu Nea Stoica despre orice… He! He!…

O singură dată a greșit Nea Stoica. Atunci, în ziua aceea nefastă, când a poposit la mare, în trecere, Vintilă Ornaru care prospecta un film ce urma să se toarne în… Bucegi.

Și poate că n-ar fi greșit, dacă acolo nu s-ar fi aflat și regretatul Nicolae Tăutu, Tilică, zămislitor de farse inegalabile, plin de umor și bonomie.

Și Tăutu, știind cât îl enervează pe Z.S. zbârnâielile și icniturile aparatului din apropierea camerei unde stătea, dovedind o generozitate suspectă, a schimbat o bancnotă de o sută în mărunţiș de câte un leu oferind-o „fifti-fifti” lui Ornaru și lui Nea Stoica, îndemnându-i să facă un concurs.

Să fi fost pe la unsprezece din noapte… Cele două „vrăbiuţe” au tras de manivelă cu conștiinciozitate și ambiţie. Și aparatul gemea și le răspundea zornăind și nu-i prea lăsa să se despartă de maneta lui încălzită de palmele în frigurate.

Și când se făcu ceasul mult peste miezul nopţii, și când numai pescărușii mai îndrăzneau spre înalturi schimbând între ei onomatopee estompate de vânt, și când toată suflarea scriitoricească dormea visând opere viitoare și, evident, nemuritoare, cei doi concurenţi avură parte de o surpriză neprevăzută.

În crucea nopţii, s-a deschis ușa de la culoarul ce despărţea holul de apartamentul preşedintelui și acesta a ieșit în pijama, cu o haină de casă pe umeri și a rămas câteva clipe studiindu-i siderat, cu privirea lui rece și albastră.

Cei doi s-au întors simţind instinctiv pericolul. Nea Stoica a făcut o reverenţă de balerin.

Ornaru a rămas în poziţie de drepţi, zâmbind ca la hipodrom când se arată la potou calul preferat: Horindiţa…

Nicolae Tăutu s-a furișat, mucalit, într-o fi ridă așteptând deznodământul.

„Bună dimineaţa, stimaţi colegi”, cică ar fi zis Z.S. cu voce de val măturător. Îmi pare bine că te văd domn Ornaru! Și pe dumneata domn Stoica. Foarte bine îmi pare că vă văd…

Am venit să văd ce faceţi! Credeam că mă pot odihni și eu la mare… Credeam… Vreau să vă anunţ că mâine dimineaţă la șase, fix la șase, aveţi un tren spre București. E accelerat! Așa că să vă grăbiţi, că poate vă așteaptă familiile…!”

S-a întors în apartament fără să audă râsetele înfundate ale lui Nicolae Tăutu.

Cei doi, după un fir de somn tras cu spaime, și la asigurările lui Tăutu că el „va răspunde de urmări”, dimineaţa, în jurul orei nouă, erau în hol, cu bagajele alături, așteptând smeriţi apariţia președintelui.

Z.S. s-a arătat surâzând, i-a privit cu indulgenţă, s-a uitat la bagajele gata pregătite și s-a mirat: „Ce se întâmplă? Nu vă mai place marea? Sau aţi pierdut

acceleratul… L-aţi pierdut…”

Apoi grav, cu intonaţia lui autoritară, le-a cerut un singur lucru: „Vă rog mult, mult vă rog, mutaţi *măgăoaia* de aici. Duceţi-o pe te rasă că m-am săturat s-o aud zbârnâind în capul meu. Mutaţi-o și apoi desfaceţi-vă bagajele.

Iar pe Tilică, a zis zâmbind șiret, îl pun eu să vă dea două sticle de vin pentru comision…”

Copacul buclucaș

Într-o dimineaţă de primăvară găsesc să sediul Uniunii Scriitorilor din Kiseleff o atmosferă mai mult decât agitată. Secretarele vorbeau în șoaptă, șeful administrativ avea o fi gură tristă și răvășită, până și nea Pavel mecanicul, impasibil la încrâncenările instituţiei, stătea smirnă pe holul mare în poziţie de …Drepţi” stil „85 infanterie”.

Încerc să mă acomodez atmosferei pioase și fac o incursiune spre biroul directorial stăpânit de Traian Iancu.

Încă din ușă, tonul solemn, ușor agresiv, cu care conversa la telefon, privirea furioasă aţintită spre mine, fondul convorbirii, m-au făcut să rămân în prag.

— Pe răspunderea dumneavoastră, tovarășe inspector, dar lovitura morală va fi greu de suportat, argumenta tonicul baladist încercând cu mâna dreaptă să scoată un obiect din buzunarul stâng. Nereușind și-a continuat dizertaţia pomenind de sensibilitatea creatorilor, iubirea lor faţă de natură, de copaci în special, cu atât mai mult cu cât „maestrul Argintescu-Amza a studiat până și la Sorbona, tovarășe inspector”.

După o pauză obligată de replica nevăzutului inspector, timp în care a pus receptorul jos scoţând din buzunarul stâng, cu mâna stângă, un simplu pix, directorul Fondului a continuat: „Tăierea copacului poate aduce prejudicii nu numai persoanei, ci obștei, în general, fiindcă așa cum v-am spus…”

M-am retras năucit, măcinat de mister, îndreptându-mă spre biroul lui Laurenţiu Fulga, prim-vicepreședinte al Uniunii.

Secretarele se uitau la mine cu dușmănie inexplicabilă, având gravate pe chip toate durerile universului, iar în ochi „sclipiri de oţele”.

Intru, totuși, în birou și în imensitatea odăii deslușesc silueta prozatorului aplecată peste telefon și aud cu stupoare un expozeu, construit cu bine cunoscuta-i elocinţă:

— Raţiuni superioare nouă, acea fărâmă de umanitate pe care orice fiinţă o revendică, ne obligă, tovarășe deputat, să găsim o soluţie comună, să salvăm, dacă se poate, distrugerea copacului…

A urmat o splendidă dizertaţie despre rolul arborilor în stimularea puterilor creatoare, a fost pomenit numele lui Argintescu-Amza în contextul iubirii faţă de tot ce e viaţă: are în casă un acvariu cu peștișori pe care-i hrănește singur (ca și cum peștișorii ar fi fost obligaţi să se descurce pe cont propriu) și așa mai departe.

Precaut am intrat în „misterul general”. Îmi compun o mină solidificată, traversez

camera secretarelor cu ochii în pământ și ies în holul mare să cer explicaţii de la careva mai puţin agitat.

În ușa cabinetului, Zaharia Stancu mă privește cu ochii lui ca două picături înghețate și mă interpelează;

— Dumneata ce știi despre copacul lui Amza? Ce-i cu copacul ăsta?

— Nu știu absolut nimic! mărturisesc rușinat și stupefiat.

— Cum nu știi? Atunci de ce te-am angajat la Uniunea Scriitorilor? De ce?

Tocmai când era să-mi exprim nedumerirea în legătură cu prezenţa mea la instituţia ce-o conducea și totala ignoranţă în materie de copaci, iese Traian Iancu din birou, vijelios și în tempestiv, și raportează din mers:

— Tovarășe președinte, copacul a fost salvat!

— Da, da, foarte bine. Dar de ce trebuia salvat?

„Nu mi-a fost dat să aflu pe loc răspunsul la întrebare. Laurenţiu Fulga, grav și ostenit ca un general după o bătălie câştigată, răsare în prag, ne aruncă o privire de identificare prin ochelarii fumurii și pronunţă răspicat cu în flexiuni cazone:

— În sfârșit, în faţa argumentelor evidente, au cedat! Copacul a fost salvat!

— Bine, bine, dar de ce. Trebuia tăiat? De ce Iancule? Era al lui Amza? se nedumerește președintele.

— Nu era proprietatea maestrului. Creștea sub geamul său și dânsul locuia în comun, știţi, vreau să spun, aveau curte comună cu un inginer de la I.A.L. și inginerul avea o mașină și n-avea garaj…

— Lasă, lasă mașina, ce-i cu copacul? Ce mă interesează mașina și garajul? Ce-i cu copa cul ăla?

— Tovarășe președinte, inginerul avea maşină, n-avea garaj și fiindcă n-avea garaj ţinea mașina sub copac și păsărelele, știţi dumneavoastră, că păsărelele… pic, pic, pe mașină.

Chestie de estetică. Pic, pic, pe mașină!

— Da, da, pic-pic pe mașină păsărelele… Estetică…

— … Și inginerul, continuă să-l lămurească Traian Iancu, a făcut o cerere de suprimare a copacului și cererea s-a aprobat. Noroc că Amza a deschis geamul (că uda copacul de la etaj) și-a văzut cum se pregătesc să-l masacreze niște indivizi.

În secunda următoare ușa de la intrare se deschise cu violenţă și apare regretatul Argintescu-Amza, cu mina sub rever, și în dreapta fluturând o coală de hârtie, cu abdomenul înainte, vânăt de indignare, silabisind și graseind cu alintări galice:

— Zaharia, îmi dau demisia din Uniunea Scriitorilor!

— Nu e cazul dragă, nu e cazul, am aranjat totul. O să-ţi mai sădim un copac… Da, încă unul!

— Cum aţi aranjat? Vreau să știu cum l-aţi convins pe acel „arborofag” să renunţe?

— Cum l-am convins, Iancule?

— Tovarășe președinte, l-am convins în sensul că cei de la sector îi vor da în

scris să parcheze mașina cu trei metri mai încolo de copac. Și atunci, știţi, păsărelele, pic-pic, degeaba…

— Ai văzut dragă Amza, păsărelele degeaba pic-pic, s-a rezolvat. Hai la mine să bem o cafea! și privindu-mă dintr-o parte i se adresează lui Traian Iancu: „De ce l-ai angajat pe

Micu la Uniune? Habar n-are de nimic. L-am întrebat de copac și n-a știut ce să-mi spună”.

— Tovarășe președinte, Micu e. La Casele de creaţie, nu lucrează în sectorul operativ… Și nici n-are experienţă!

Cine m-a angajat…?

Dacă socotesc bine, cinci ani a lucrat sub semnatul, cu sârg, zel și dăruire de sine (și de alţii), ca șef al Caselor de creaţie ale scriitori lor. Funcţie fraţilor, nu glumă! Eram șef de birou!

De fapt, la drept vorbind, mărturisesc acum în clipa marilor sincerităţi, că nu eram chiar șef-șef, vreau să spun că pe statul de plată figuram cam al 51-lea în ordine strict ierarhică și semnam condica de prezenţă imediat sub Nea Victor magazinerul, directorul ţăran, cum i se zicea, fiindcă ţăran fusese cândva și ajunsese magaziner șef!

Multă vreme după angajarea mea, s-a mirat regretatul Zaharia Stancu întrebându-mă, de fiecare dată, când mă chema să-mi dau demisia:

— Cine dracu’ te-a angajat pe dumneata aici, Micule?

Eu tăceam zâmbind serafic, uitându-mă fix în ochii lui albaștri și răspundeam invariabil la fel:

— Dumneavoastră m-aţi angajat maestre, dumneavoastră personal!

— Probabil că te-am confundat cu cine știe cine, altfel nu văd cum… Precis te-am confundat. În orice caz este cea mai mare prostie pe care am făcut-o în viaţa mea, cea mai mare, cea mai mare, repeta cu inimitabilul său ton autorul „Desculţului”…

De fapt, „angajarea” mea se întâmplase într-o zi în care președintele era „în mână bună”. Nu știu dacă îi apăruse vreo carte, dacă aniversa ceva, sau pur și simplu era bine dispus din motive ce vor rămâne veșnic necunoscute mie și istoriei literare. Oricum, știam de mai multă vreme că la Fondul literar există un post liber la Casele de creaţie, post pe care deocamdată nu-l ocupase nimeni.

În acea zi în care generozitatea marelui preşedinte stârnea entuziasmul unanim al colegi lor aflaţi pe holurile Uniunii (sediul de la șosea, părăsit după cutremur), toţi primiseră împrumuturile cerute, fără comentarii, fără diminunări de cifre, m-am nimerit (Carpe diem!) la sediul literaţilor români.

Picasem proaspăt din Ardeal, cam sfios, nu mă prea cunoșteau mulţi, de fapt mă cunoşteau doar câţiva, așa că nu aveam de unde lua informaţii mai directe despre pricina voioșiei generale ce domnea pe săli și în alte locuri accesibile.

N-am să uit niciodată cât de bucuroși și măreţi erau „oniricii” (ah! câţi au fost și

câţi au rămas, de fapt, mai bine zis, câţi au fost…) care compuneau poezii „visate” și rosteau numere poetice în așteptarea casierului, Nea Aurică Bătrâneanu, nemuritorul „mânuitor de bani” care, sunt sigur, și în rai va ocupa aceeași funcţie, în același sector al vieţii cultural-sociale de dincolo!

Stând pironit într-un colţ al copleșitorului hol de marmură înspicată, mă priveam prins între oglinzile ce îmbrăcau pereţii de sus până jos și-mi ziceam în gând „de ce-ai venit tu, boule (vă rog să mă iertaţi) de la Școala de surzi din Șiria, unde aveai o mie și ceva pe lună, plus vin de struguri gratuit, aici, să te faci scriitor și tu nu ești, căci nici măcar oniric nu ești”. Și alte asemenea reproșuri principale și secundare.

Îmi dădeam seama că nu aveam niciun aspect de scriitor, „făcea să mor”, vorba lui Bacovia! Oglinda îmi răsfrângea un ins slab, urât, o urâţenie fără reproș, fără mustaţă și îmbrăcat cu un „loden” (ah! dulci vremuri de odinioară) verde, de culoarea lăcustei proaspăt ghiftuite. (Cine n-avea loden, era un paria!)

Ședeam, cum zic, prostit într-un ungher, când o voce de stentor m-a scos din toropeala tipic ardelenească (am clipe când nu înţeleg absolut nimic, mi se face un gol în cap și în această privinţă mă mândresc că semăn cu un mare prozator contemporan), făcându-mă să-mi vin în simţiri, devenind atent:

— Ce stai bă! da-n boulea? Nu ești tu ăla de la Arad care ai făcut o cerere la Fond să-ţi dăm bani să scrii o carte cu surdo-muţi? Hă? Tu ești! Ai haz, leat! Păi bine moapsă (n-am înţeles de ce-mi spunea astfel) în loc să scrii că vrei să scrii despre oţelari sau despre ăia care dau cinci vagoane de roșii la hectar, să avem și noi motiv să te finanţam, tu, hodoronc-tronc, ne vinzi gogoașe cu surdo-muţi… Bravo, mă! Și acum, ce stai? înainte, fuga marș la Stancu, că are „zi unsă cu miere” și dă cererea, că altfel te găsim decedat sub „Podul Izvor” cu un volum de versuri sub cap. Asta n-ar fi nimic, da’ unde dracu’ te îngropăm, că nu ești membru al Uniunii și dacă nu ești, nu ai dreptul nici la loc de veci…

Acestea fiind zise, insul cu voce de Șaliapin sculat după trei zile de cântat la Scala din Milano, unul mătăhălos și gras, blond și plin de metafore pe buze și-n buzunare, mă luă pur și simplu de mină și mă azvârli în anticamera Marelui președinte. Era Fănuș Neagu.

Am rămas înţepenit în mijlocul încăperii și câteva clipe n-am văzut decât părul de-un blond absolut auriu vopsit cu o sârguinţă rară, al secretarei maestrului, care vorbea o droaie de limbi, bătea la mașină, stenografia, aduna cifre, tricota, forma numere de telefon, și care mă cântări cu stupefacţie și vădită uimire. Eram un client nou! Mirosea atât de frumos a parfum, încât îmi venea să strănut și-mi era teamă să respir. Buimăceala s-a înteţit (dar ce zic eu înteţit, asta e nimic!) când am ridicat ochii mari sus și l-am văzut chiar pe maestrul Zaharia Stancu în persoană, care nu mă privea, sau cel mult, dacă mă privea, vedea prin mine ca prin sticlă.

Nici n-am apucat să deschid gura (de altfel nici nu puteam din mai multe motive, unul fiind și acela că, dar să lăsăm…), că maestrul zice cântând cuvintele, legănând un stilou în mână:

— Dumneata, ce vrei? Cât vrei? Dă cererea…

Rămân o clipă perplex, mă reculeg și bag mâna în buzunar de unde scot o hârtie

nu prea curată (o purtam de-o săptămână) în care solicitam nu bani, ci postul de care v-am pomenit la începutul acestor rânduri.

Zaharia Stancu mă întreabă în treacăt cum mă cheamă, eu îi spun și el nu aude (și dacă auzea, tot aia!), despătureşte hârtia și văd cu uimire că scrie în stânga sus un: Da! atent caligrafiat, marcat de un Z.S., semnătura lui simplă și frumoasă ca un semn magic. Asta a fost!

Apoi m-am prezentat la Traian Iancu, directorul Fondului literar, poetul baladist, viitorul meu șef, pe care-l cunoșteam vag și care m-a dat de trei ori afară cu arhicunoscuta formulă: „Așteaptă Micule, nu vezi că sunt ocupat!" Mă tutuia pe vremea aceea și eu mă mândream că-mi spune Micule și nu tovarășe, ca altora.

Era mai intim nu? Când te tutuieşte cineva mai speri la ceva, și așa mai departe. În fine, intru cu infinit respect (nu chiar real, dar bine simulat) și-i întind hârtia peste biroul masiv de stejar, sculptat, plin de butoane și creioane colorate și hârtii, naiba mai știe ce fel de acte pe care urma să le semneze. (Iancu semna zilnic cam o mie de diverse referate, note, facturi, bonuri de ieșire, bonuri de intrare, cereri, încât mă mir și astăzi cum de mai avea putere, seara, să se apuce de compus și câte-o baladă lungă ca orice chestie de genul acesta, cum de avea putea e în mină, nu e vorba de altceva, căci eu în locul lui aș fi scris ceva mai scurt: catrene, să zicem, sau poeme într-un vers; sau, dacă mă enervam, nu scriam pur și simplu nimic. Alt caracter!)

Iancu se uită la foaia întinsă şi-o rumegă şi-o descifrează de parcă ar fi fost Stella trilingvă, subliniază, șterge, iar subliniază și în cele din urmă, văzând sus aprobarea președintelui, zvâcnește în picioare (cred că avea un resort ascuns sub scaun), râde la mine ca la un veri șor venit din Făget să-l vadă, și se miră duios:

— Ce stai dragă în picioare, ia loc, ce dracu', doar suntem bănăţeni amândoi. Ţ ucu-te! (adică, vezi doamne, tradus mai regăţenește „săruta-te-aș!") lucru pe care nu l-a făcut, dar a apăsat brusc pe cinci butoane deodată și în clipa următoare au năvălit pur și simplu cinci funcţionare speriate, ca niște pompieri la ves tea unui incendiu, și Iancu le-a ordonat „să vină mama Roza" și mama Roza a venit chiar în clipa următoare, calmă, ţărancă simplă și cu rata, legată frumos sub bărbie cu o maramă înflorată:

— Ce dorește tovarășul director?

— O cafea pentru tovarășul Micu, o cafea mare și bună și un pahar de apă minerală. Repede!

Nu! Era prea mult, mă simţeam emoţionat, copleșit, uimit, răpus, săgetat, ce mai, dat gata de atâta mărinimie și solicitudine.

— Ai fost la președinte, îl cunoști, trebuie că ai o pilă, hoţule? mă ia directorul meu de departe, rumen și vesel și nespus de elegant, veșnic elegant și veșnic cu o batistă albă la buzunarul de sus și veșnic cu două pieptene în buzunar (unul de rezervă) cu care se pieptăna bine de tot când era chemat la cabinet, în treacăt privindu-se în oglinzile paralele ale holului, făcând slalom printre scriitorii ce-l așteptau ca pe Messia cu cererile în mână.

— Am fost, zic eu, modest, și mi-a semnat și aș vrea…

— Hoţule, hoţule, cum ai reușit? Te-a angajat președintele, se mira poetul din Făget de parcă postul pe care m-ar fi angajat era nu unul oarecare, de funcţionar III sau IV, ci de șef al T.A.P.L.-ului sectorului 5, să zicem…

— M-a angajat, respiram și eu uimit și emoţionat, nevenindu-mi să cred.

— Bea cafeaua, Micule, bea dragă și dacă mai vrei mai comand una… Mai vrei?

— Nu, mulţumesc, nu-mi prea place, eu beau cicoare, e mai sănătoasă.

— Foarte bine, Micule, foarte bine… Eşti un băiat bun! Mă, zice cuprins de un entuziasm subit, hai la „Ovidiu” să bem o bere, plătesc eu. („Ovidiu” era un restaurant din apropiere.)

Ieșim amândoi pe hol și în aceeași clipă (hazardul este mama tuturor întâmplărilor a zis și zice Niculae Velea) în ușa cabinetului se arată Zaharia Stancu gata de plecare, înalt, suplu, elegant, cu gulerul pardesiului ușor ridicat, cu o pălărie moale, pusă vag pe o sprânceană, urmat de secretara platinată sau aurită (cum vreţi) care-i ciugulea din când în când o scamă imaginară ce flutura, chipurile, pe ștofa pardesiului croit impecabil.

Iancu îl văzu și „ţâșni” înainte, lăsându-mă în urmă, se pieptănă din mers cu o viteză uluitoare, ascunse pieptănul în buzunar sau pe mânecă (Iosefini cu ouăle lui de plastic e un nimic pe lângă ce făcea Traian), se înclină cu demnitate și respect și-l salută ca și cum nu l-ar mai fi văzut încă de zece ori în ziua aceea, și-i oferi braţul să-l conducă spre ieșire, ocrotitor.

Eu am rămas locului încremenit și am salutat la fel de plin de respect, fără să mă aplec prea mult, astfel că Stancu m-a văzut și m-a privit chiar cu oarecare mirare, o secundă doară, fulgerător, a înclinat scurt capul și a ieșit acompaniat de viitorul meu director.

Am așteptat o vreme pe holul imens și, în cele din urmă, am îndrăznit să cobor convins că Iancu plecase cu președintele.

Dar nu era așa!

Mă aștepta în dreptul mașinii, care duduia gata să-l ducă spre cine știe ce alte treburi, cu ușa din faţă deschisă, mașina neagră, de director, Volgă solidă cu șofer la fel de solid; mă aștepta și se uita încruntat la mine, suspicios și nedumerit.

Mi-am zis că l-o fi certat președintele sau mai știu eu ce și așteptam să reînnoiască invitaţia „La bere” și mă vedeam instalat în spate, evident că în spate (numai șefii stau lângă șofer, adică „Pe locul mortului”) și mă rugam nu știu cui, să mă vadă vreun oniric sau vreun orice alt coleg cum merg eu în Volga aia și cu cine merg în ea…Și că, în sfârșit, sunt cineva!

Dar n-am avut parte! Sfredelit de priviri mistuitoare și în egală măsură mustrătoare, directorul meu, viitorul meu director, mi-a zis un fel de „la revedere” care suna mai degrabă a altceva și eu „imbecil din provincie” (vorba unui maestru stilat și cu mustaţă, care mă preţuiește foarte mult), n-am de lucru și întreb:

— Tovarășe director, mâine, la ce oră mă prezint la serviciu?

Întrebarea l-a șocat în asemenea măsură, încât a început să strige pe un ton cam nepotrivit (ne principial se zice în ședinţe), pulverizându-mă din priviri:

— La prima oră vii! La prima oră! auzi domnule? Nici nu e angajat ca lumea și

mă întreabă de program, se adresă el pomilor, statuii lui Eminescu și șoferului care ștergea botul maşinii gata-gata să-i ia smalţul. E nemaipomenit! La ce oră?… La prima oră!

După care trânti geanta în mașină (avea și are și azi o geantă veșnic burdușită cu tot felul de chestii, grea ca o raniţă de război), trânti portiera mașinii și-mi mai „trimise" o privire nimicitoare, lăsându-mă „absolut năucit și fără putere ca la începutul Genezei" (citat, nu plagiat, dintr-un poet francez din secolul XVI, al cărui nume nu știu să-l ortografiez).

A doua zi, la ora 6 și cinci minute eram în curtea Uniunii! (Asta înţelesesem eu prin expresia „prima oră", ca orice ardelean, nu?) și am stat acolo încă vreo trei ore, în curte, eu și statuia lui Eminescu, compunând trei sonete patriotice și așteptând să-mi preiau slujba.

Mult mai târziu, în timp ce aveam să aflu *misterioasa* comportare a viitorului meu director, cel care mă invitase la o bere și care mă părăsise în drum ca să-l conducă pe președinte și care președinte, văzându-mă pe hol, l-a întrebat, cică, pe Traian Iancu: „cine e dragă antipaticul ăsta, că l-am mai văzut undeva?"

La care Iancu ar fi râs mânzește, ferit, să nu i se vadă lipsa unui dinte din faţă și ar fi zis „ei, parcă nu ştiţi cine e, maestre?!"

Și Zaharia Stancu s-a jurat că habar n-are cine sunt, dar că mă „reţine de undeva" și Iancu i-a mărturisit că mi-a semnat hârtia de angajare chiar în ziua aceea.

— Am crezut că vrea bani, de unde să știu ce vrea, a zis cu necaz președintele, după care a adăugat: Iancule, Iancule, acum nu mai avem ce face, am semnat, am semnat, angajează-l da' dă-i undeva un birou cât mai departe, ori sus la doi, ori la subsol, să nu-l văd toată ziua sub nas!… Să nu-l văd!

În prima zi, primindu-mă cu o severitate de episcop, Iancu m-a întrebat, în final, persuasiv, zâmbind fin, cât mai fin și insinuând: „totuși, Micule, ai tu undeva o pilă, nu? Hai, spune, unde o ai?"

Am ridicat ochii spre tavan, „direcţia în sus", smerit și făcându-i semn să tacă, și „sus" putea să însemne contabilul șef al Uniunii care avea biroul chiar deasupra sau… mult mai sus, sau… la urma urmei, cât de sus? căci în Dumnezeu, subsemnatul nu crede decât duminica…

Iar toate astea se întâmplaseră marţea când, cică, ar fi trei ceasuri rele…

Băutura care ucide

Cu pioșenie îi păstrez, totuși, frumoasă amintire lui Zaharia Stancu, din vremea cât am lucrat la Uniunea Scriitorilor sub președinţia lui.

Mă fascina prin personalitatea sa, prin alura de bărbat decis, prin vigurozitatea interioară a mișcărilor, mă fascinau ochii săi albaștri și reci.

Și de ce să nu mărturisesc (ce rău îmi pare că nu i-am spus-o niciodată), mă temeam de el!

Nu întotdeauna…

Era un soi de frică cuviincioasă, asemănătoare cu teama ce mă cuprindea, mai tânăr fiind, în faţa mamei, aşteptând să fiu „judecat” pentru cine știe ce năzbâtie. (Și făceam destule.)

Mă chema des la el în birou și de fiecare dată întrevederea se termina invariabil prin cuvintele: „dă-ţi demisia, să-ţi dai demisia!”. (De fapt eu o aveam totdeauna pregătită).

Probabil îl irita băţoșenia mea, aerul respectuos, flegmatic pe care îl afișam, faptul că-l priveam în ochi (era un mod de autoambărbătare) lăsându-l să-mi facă o mie de reproșuri inutile fără să ripostez. Dacă la Casa Scriitorilor cântase cu o seară înainte nu știu care poet apucat de defulări lirice instantanee, vinovatul eram eu!

Trebuia să-l fi oprit! Dacă la o casă de creaţie doi confraţi mai temperamentali îşi disputau nu știu ce număr de cameră pe motiv de comoditate, așezarea ferestrei, mobilier, priveliște, vinovatul eram tot eu! în marea majoritate a cazurilor am fost însă mustruluit pe drept. Nu eram chiar ușă de mănăstire! Nici măcar de schit!

Îmi amintesc că „ultima demisie” (ce rău îmi pare c-a fost ultima) mi-a fost cerută datorită unei întâmplări la care nu participasem chiar direct. Cel mult prin… sugestii.

Sosisem la Cluj, într-un prestigios turneu, luat nu în calitate de scriitor, ci în cea de funcţionar administrativ, pătruns de abnegaţie și zel, aghiotantul lui Traian Iancu, directorul cel mai expert în tainele protocolului, închipuindu-și (sancta naivitas) că prezenţa mea ar contribui la bunul mers al organizării.

Copleșit de prezenţa atâtor personalităţi ilustre pe care urma să le însoţim (Zaharia Stancu, Radu Boureanu, Eugen Jebeleanu, Laurenţiu Fulga), Iancu m-a avertizat cu autoritate de bănăţean:

— Micule, să fii atent! Suntem cu preşedintele. Totul trebuie să meargă șnur! Aţă!

Primele două zile organizarea a mers mai mult decât șnur. A fost ireproșabilă. Protocolul respectat, ora de sculare de asemenea, întâlnirile rodnice și plăcute. Ce mai, nicio greșeală, niciun reproș. Reculegere la mormântul lui Blaga, întâlniri cu studenţii etc. etc…

În seara ultimei zile (dimineaţa urma să aibă loc întoarcerea la București cu mașinile), Traian Iancu îmi zice cu efuziune, nu în calitate de director, ci „ca de la poet la poet”;

— Vino să te ţuc! Padișahul e foarte mulţumit. Fac cinste cu un coniac mare!

Mă așez la masa prietenilor mei, șoferii, cărora Iancu le dăduse permisiunea să comande în contul lui „orice băutură, că sunteţi feciori faini”.

Deocamdată piloţii motorizatelor parlamentau cu aprindere, nedecișI, obstinaţi mereu de îndârjirea șoferului pus la dispoziţia lui Eugen Jebeleanu, care la orice sugestie făcea o grimasă de om profund plictisit, rostind un intermina bil: „vax, am băut asta!”

— Ce să-i comandăm *englezului* ăstuia, nea Micule? mă interoghează în șoaptă șoferul preşedintelui, om umblat și uns „cu toate alifiile”, cum se zice.

— Cocktail à la Cluj, sugerez eu, precis că n-a mai băut.

— Și cum vine băutura asta?

— Păi, un fel de amestec… Un pic de vodcă, ceva lichior, ceva coniac, rom să-i dea culoare, o lingură de turt, mastică să-l aromeze, ceva vin roșu, două picături de whisky, gheaţă…

— Și după aia cât mai trăiește? vru să știe interlocutorul.

— Dacă puneţi un pic de boia, ceva piper, sos picant, e-n regulă. Nu i se apleacă… O să devină mai… viguros!

Convins că reţeta a fost luată drept o glumă nevinovată, m-am ridicat îndreptându-mă spre o masă unde stăteau câţiva scriitori localnici gata să asculte noutăţi din capitală.

După puţin timp, din direcţia mesei de la care venisem, s-a auzit un geamăt prelung, apoi un strănut acoperit de glasuri optimiste care-l îndemnau cu bunăvoinţă „frăţească-l:

— Bea-l tot! Până la fund, așa se bea cocktailul à la Cluj!

Cusurgiul băutor acceptase până la urmă.com binaţia năstrușnică și acum, în semn de bărbăţie, încerca să îngurgiteze lichidul gros și cu aspect dubios. Trebuie că exala un miros de nesuportat, dovadă lanţul de strănuturi slobozite. Izbuti, în aplauzele comesenilor, să-și golească paharul, după care se prăbuși pe scaun ca lovit de paralizie generală.

Nu-mi mai amintesc cum l-au dus în cameră.

Oricum, dimineaţa (se fixase plecarea la ora 9), intrând în braserie pentru micul dejun, am avut senzaţia că intru într-o peșteră rămasă din era glacială. Toată lumea era prezentă în afară de consumatorul cocktailului din ajun.

— Cei cu tipul? mă interesez discret.

— Stă și doarme ca o valiză-n gară. L-am tras din pat, l-am udat, degeaba 1 Nu vrea să se miște.

Îmi arunc privirile spre masa confraţilor, stăpânită de un val de tăcere. Zaharia Stancu mă privea cum privește un amator o sculptură futuristă. Eugen Jebeleanu se agita făcând haz de necaz:

— Să facem ceva. Să chemăm un doctor. Să i se facă o clismă!

Traian Iancu se apropie de mine și mă chestionează complice:

— Ce i-aţi dat să bea nefericitului ăluia că doarme ca un șarpe boa?!

— Habar n-am, dragă, că n-am stat cu ei la masă. Poate că a băut cocktail à la Cluj… Poate a luat somnifere…

Se mai fac câteva încercări de trezire, fără rezultatul scontat. Curg observaţii caustice la adresa „excelentei organizări”, în timp ce președintele furios îmi arunca priviri sfredelitoare. În sfârșit, pe la orele 13, îmbăiat, masat și fricţionat, dar mai ales… încurajat, îşi face apariţia mult așteptatul șofer, cerându-și scuzele de rigoare și declarând că e gata de drum. Se pleacă într-o atmosferă de îngropăciune spre Bucureşti.

După câteva zile de la întoarcerea în Capitală sunt chemat urgent la președinte. (De altfel, mă așteptam…)

Secretara, platinată, parfumată, se uită la mine, ca la un sinucigaș, și-n timp ce

rostește în gând „dumnezeu să-ţi ajute! — surâde profesional și-mi face semn să intru în biroul lui Stancu.

Deschid, și-mi dau seama dintr-o privire că lucrurile nu sunt prea roze. Îmi compun o figură spăsită:

— Te-am chemat să-ţi dai demisia! Dă-ţi imediat demisia! mă somează președintele cu glas sec, privindu-mă nimicitor.

— Am înţeles, tovarășe președinte, mă conformez eu. Îmi dau imediat demisia. O bat la mașină și o aduc…

Mă înclin salutând bățos, pășind hotărât spre ieșire.

— Unde te duci? Nu ești curios să afli pentru ce-ţi dai demisia? Nu ești curios?

— Ba, cam sunt, mărturisesc eu.

— Pentru cocktailul à la Cluj, pentru asta ţi-o dai…

— Atunci, concluzionez eu, să-și dea demisia șoferul dumneavoastră, că el l-a comandat nu eu. Eu n-am fost de faţa…

— Da? Nu mai spune?! Să-și dea demisia șoferul meu! Și? Rămâi să conduci dumneata mașina? Ţi-ar plăcea să conduci dumneata maşina… Să mă bagi în primul stâlp…

Am plecat stăpânindu-mi zâmbetul și mi-am scris demisia care probabil a fost aruncată la coș ca și celelalte.

După două luni îl întâlnesc pe Zaharia Stancu în hol. Mă privește, zâmbind și-mi zice:

— Micule, scrie-mi și mie reţeta cocktailului à la Cluj. Am un prieten care mă iubește și vreau să i-l prepar cu mâna mea. Cu mâna mea am să i-l prepar… Da' pun doză triplă! și nici nu mă duc să-l „reanimez" a doua zi…

Marea întâlnire

(relatarea lui Traian Iancu)

Eram informat din „varii" surse (vorba lui domn Al. Piru că dânsul o folosește) despre ce lebra întâlnire dintre Zaharia Stancu și Eugen Barbu, petrecută cu puţin înaintea începerii și desfășurării unei conferinţe a obștei noastre…

Iată însă, că graţie unui moment de sinceritate volubilă, am aflat din gura unui martor ocular „desfășurarea" ciudatei întâlniri.

Relatarea s-a produs într-un ceas aproape de amurg, atmosferă călduţă de iarnă, încă doi-trei auditori, cameră mică, umor… cât cuprinde. Iată povestirea sui-generis a prietenului meu Traian Iancu transpusă într-o inimitabilă limbă bănăţeană: „Mă, Micule, după ce ne-am fost întors noi doi de la Arad, în ziua când am adus mapele acelea pentru Conferinţă (ah! ce mape de plas tic negru cu litere în relief!), am făcut o baie, în cada plină ochi cu spumă de brad, că puţeam a benzină și mâncăruri de birt… Baș că mă pregăteam să scriu o baladă în vers popular și apoi să mă îmburd în pat, când, ce crezi tu, mă, că se întâmplă?…"

(Ce putea să se întâmple? O fi uitat probabil robinetul deschis, furat de lungimea

baladei?

O fi aflat că Laurenţiu Fulga a plecat în concediu luând cu el, exigent, toate virgulele și semnele de exclamare aflate în dotarea Uniunii?).

— Nu știu, Traiane!? De un să știu ce s-a-ntâmplat?

„Apu, mă, află că ţângălește telefonul, și ţângălește și ţângălește și io mă fac că nu-l aud, da' Virginica (s-o odihnească cel de sus), se duce și ridică receptoru' și zâmbește fermecător când zice „alo". Apoi se uită la mine, mai zice: o clipă vă rog, și mă anunţă cum că la telefon e conu' Zaharia, adică Padișahul, mă! îţi dai seama!?

La început am vrut să mă reped așa… Iela, dar când am auzit cine-i, m-am *împarfumat* iute cu odecolon, m-am uitat în dătătoare (oglindă adică) și m-am dus iute la telefon și-am zis „alo" cu vocea lui Valentin Teodorian sfârșită în suspin mătăsos de romanţă… Aștept…

Alo! mi se răspunde de la celălalt capăt al drotului (firului) și ia odată mă enervez că nu era vocea Padișahului. (Știi că am ureche muzicală).

Era un glas mai gros de intelectual fără pic de coraj care zice propoziţie „imposibilă":

— Tata Iancule, te cheamă conu Zaharia și conu' Jenică…

Ăsta, zâc, îi un viţ (o glumă) de-a lui Tăutu…

Cum să mă cheme amândoi…? Ori unul, ori altul! Nu?

Îmi fac voce de director și întreb ca la cadre:

— Da' cine-i la telefon, mă rog?

— Tata Iancule, eu sunt, Beldeanu… Poetul…

Am simţit pe loc că-mi crapă inima de nervi…

Înţelegi, Micule?

— No, păi că înţeleg, îl aprob eu cu serioztate.

Ei și, să mă calmez, iau o pastilă, o *înghiţăsc* fără apă și mi-l iau ca la Făget, direct și ţarănește:

— Cum îţi permiţi fișcalule (avocatule adică) să mă deranjezi acasă și să zici că ești cine nu ești? Ce? Crezi că dacă ai scris două-trei cărţi cât *dejetu*' ai dreptul să mă suni când ţi se… (aici urma un cuvânt nu prea poetic!). Din ce loc vorbești și mă scoli pe mine gata îmbăiat și rupt de drum? Ce? Vrei să fac *hecsănșuș?* (Adică lumbago…). Lasă că te aranjez io!… Mă. Micule, îi trântesc receptoru' în nas, mă desparfumez de odecolon și dau să mă culc.

Și iar ţângălește și ţângălește telefonul…

Mă ridic, mai iau o pastilă și deschid gura gata să-i spun o chestie d-aia tare, să-l sudui, mă pă fișcal!

Duc receptoru' la ureche și odată aud un glas, (știi tu cum suna!):

— Alo! Alo! Iancule, Iancule, nu tesupăra, îmbăiat sau neîmbăiat, vii repede, vii pe strada Eminescu, la domnul Barbu… Știi, știi unde…Știu, că știi… Ia un taxi și nu-ţi pune costumul de gală… Suntem în familie… Vino, Vino cât poţi de repede…

Am zis să trăiţi, m-am îmbrăcat ca pe vremea încorporării, în doi timpi și trei mișcări, iar m-am împarfumat și, Virginica, draga de ea, mi-o pus și o batistă albă

la piept și… dus am fost… Ies în stradă să opresc un taxi.

Ajung în uliță, continuă Traian Iancu, și aștept și aștept dar niciun taxi nu venea și-mi venea să leșin de ciudă și de nervi. După o vreme oprește un balaoacheș care râde la mine vesel ca la frate-su și mă întreabă „cu accent".

la ce adresă doresc. Și io îi spun strada și numărul și ăla îmi face cu ochiul și zice cu accent de Colentina: la don' scriitor Barbu mergeţi… Că acolo șade dânsul…

Mă încrunt, îl pun la punct și-i zic să-și vadă de volan și să meargă cu o sută pe oră și chiar peste dacă poate.

Balaoacheșul mă întreabă că dacă ne oprește vreun majur ce facem, și io îi spun să nu-și facă el griji că rezolvăm.

Apasă balaoacheșul pe pedală și hodoroaga zboară înainte ca din pușcă de era să-mi rupă grumaz'… Vreau să-l sudui, dar mă abţin! Mă ţin cu mâna de mânerul portierei.

Și când ajungem la stopurile alea de unde se face spre Eminescu, odată fluieră un plutonier răsărit ca din pământ și ne face semn cu mănușa să *trajem* pe dreapta și să oprim.

— Nu opri! îi zic balaoacheșului. Mână înainte, io răspund!

— Răspunzi mata, mânca-ţi-aş da' eu am trei puradei și spurcatu' îmi umflă carnetu'!…Și dacă mi-l umflă ce fac?

Balaoacheșul oprește și io deschid ușa și dau să ies din *otomobil*;

— Actele zice miliţianul către balaoacheș de parcă i-ar fi cerut să se împuște imediat și pe loc.

Mă scobor pe floașter (trotuar adică) și mă uit fix la el să-l hipnotizez și zic cu voce de bas. Și cu prestanţă:

— Ascultă, știi dumneata, tovarășe, unde mergem noi?!… Poftim?

— Puteţi merge și la Paris. Nu mă interesează. Eu nu discut cu dumneata! Dumneata ești un simplu pasager.

Balaoacheșul se scobește după acte prin toate jeburile (buzunarele), mi le dă mie, io le dau plutonierului și ăla deschide și cetește, și cetește mișcând buzele ca la spovedanie și nu mai termină de cetit.

Mă, Micule, simţeam că-mi crapă o vână de ciudă gândindu-mă cum mă așteaptă Padișahul. După ce termină cu cetitul, plutonerul are chef de interogatoriu: că dacă știe ce-i aia viteză legală, că de când conduce, că dacă a mai avut abateri și câte, că dacă are revizia tehnică…

Balaoacheșul se uita la mine ca vulpea la corb. Și atunci mă fac că mă 'nervez și-l iau scurt ca la Făget:

— Ia ascultă tovarășe! Ce ne tot faci morală? Ai auzit de cântecul „Ciobănaș la oi m-aș duce"?… Hâm?! Dacă n-ai auzit, te fac io să-ţi aduci aminte. Ce? am ajuns io directorul scriitorilor din tătă ţara, om matur, să-mi facă morală un fiţangău? I

Plutonierul, când aude chestia cu ciobănașul și director și fiţangău, o lasă mai moale și zice:

— Dar o amendă mică tot trebuie să plătiţi. Contravenţie…

— Păi sigur că plătesc! de ce n-ai spus așa de la început? Ce ne ţii din drum și faci ţircus (circ adică) să se adune lumea?

Scot bodelărașul (portmoneul adică) și trag de urechi o hârtie de douășcinci și i-o întind:

— Ţţţ! încă una! Și staţi puţin să vă scriu chitanţa…

Îi mai dau o foaie și gândindu-mă că urmează *să scrie* și chitanţa, odată mă bag în otomobil și zâc: mână!

Pornește balaoacheșul gata-gata să-i ia bombeurile majurului.

Ajung, plătesc, cobor asudat ca după baia de aburi, trag aer în piept să-mi revin, intru pe poartă și mă întâlnesc nas în nas chiar cu Haralamb Zincă care locuia în aceeași casă.

La început mă fac că nu-l cunosc și dau să trec mai departe. Zincă, cu ochi de romancier, odată strigă ca la fotbal: Traiane!

Și mă ia în braţe ostășește și se ridică pe vârfuri și mă ţucă bănuind că la el am venit în vizită, să-l văd la masa de lucru.

Mă aplec, îl ţuc și io, că așa-i protocolar, îi promit că trec mai târziu să-l văd și apăs pe bu tonul soneriei așteptând.

Îmi deschide ușa fișcalu de Beldeanu zâmbind la mine ca Gioconda și făcând reverenţe și plecăciuni de balerin pensionat. Era elegant și pieptănat și ondulat și cu păru' dat cu briantină. Și puţea a odicolon dulce de-mi venea să strănut. Era odicolon de import.

Purta în buzunarul de la piept o cârpuţă (ba listă) mare cât un șlaier (voal) de mireasă. Roșie, mă, cu buline albe! auzi tu!? Cu buline…

Lunec pe lângă el ca rapidul Decebal prin Buftea, intru în living și ce crezi tu, Micule, că mi se arată în faţa ochilor?…

…Un living mare și luminat "a giorno", ca o biserică cu tablouri și tot felul de firide, și-n living pe cine văd io, mă, Micule? La o masă lungă din lemn sculptat stătea cam faţă-n faţă, cu spatele la ușă, conu Zaharia Stancu și conu' Barbu și vorbeau ceva cu doamna Marga, care ședea pe o perină turcească în dreptul unei cocotori (oglinzi) cu ramă grea, aurită și surâdea frumos ca la mozi (cinema).

— Vi-l prezint pe domnul Traian Iancu, zice fișcal' și io mă încrunt la el că n-aveam nevoie să mă prezinte și zâc în gând: „lasă că mai vii tu la mine cu foaie să-ţi dau documentare și te frec io de-ai să mă ţii minte". Mă abţin. Zic bună sara, mă înclin reverenţios (mă, io am crescut la școala de protocol al lui Petru Groza!), întâi la doamna Marga, apoi către amândoi maeștri care s-au întors lupește uitându-se la mine fiecare în stilul său.

— Bună seara, bună seara domn' Iancu, a zis Padișahul.

— Salut, tata Iancu, a zis și conu' Jenică din colţul gurii, zâmbind cam ironic, și Padișahul a tresărit când o auzit că-mi spune tata Iancu.

Abia acuma urma partea cea mai grea! După ce sărut io mâna doamnei Marga, mă duc și dau mâna cu Padișahul, că el era șeful meu, nu? apoi cu conu' Jenică că era gazdă. Cu fișcalu' nu mai dau, că dădusem… Și mă făceam că nu-l văd.

Și încep să mă frământ unde să mă așez…?

Conu Jenică îmi face un semn vag, adică să șed unde vreau, da' io mă gândesc iute că trebuie musai să mă așez în dreapta președintelui, că așa-i regula. Nu, mă? Tu n-ai fi făcut la fel?

— N-opoi cum dară altfel?!

Zaharia Stancu era îmbrăcat într-un costum de seară, gri-perl, bine croit și avea cămașă albă ca laptele și părul lins și frumos pieptănat și cărunt și lumina bătea pe el subliniindu-i trăsăturile de bărbat fain! Că fain mai era! înalt și drept ca un brad.

Amu, io muream de curiozitate să văd ce discuţie urmează, eram cam năuc și nu-mi venea să cred că s-or întâlnit așe… de florile mărului.

După atâţia ani de… război rece… Nu?

Nimeni nu vorbește nimic! Numai Beldeanu mă întreabă dacă beau ceva. Io mă încrunt, văd o sticlă de băutură d-aia bună pe masă care-mi place și mie și ţie. Știi tu ce… Da' mă abţin și îi zic că nu beu decât apă de la robinet. Trebuia să-mi ţin rangul…

— Măcar apă minerală, insistă fișcalu'…

— Nimic! apă de la robinet că nu-mi face arsuri. Atât!

Padișahul se uită la mine cam mirat, surâde, dar tace. Doamna Marga mă întreabă candid dacă sunt antialcoolic și dacă beau ceva vreodată.

Io răspund că rar, la sărbători, și numai băuturi naturale, ceaiuri și, foarte rar, cafea.

— Ce mai faci, domnu' Iancu, ce mai faci? mă întreabă Zaharia Stancu, ca și cum scopul întâlnirii lor acolo ar fi fost ăsta: să mă întrebe pe mine ce mai fac și cum o mai duc.

— Ce să fac, răspund io, am ajuns de la Arad, am fost cu Micu și am adus mapele pentru Conferinţă.

— Da, da, mapele pentru Conferinţă… Cu Micu… Cum s-a purtat domnu' Micu, cum s-a purtat? Ca de obicei, nu?

Io zâc că excelent și el îmi răspunde da, îmi închipui cât de excelent…

Apoi mă întreabă dacă am fost pe la mami la Făget și dacă am mâncat zupă și tocăniţă de măruntaie… (Are Iancu o mamă divină căreia prietenii îi zic „mami", gospodină ca toate bănăţencele, care face o supă de găină cu un gust nemaipomenit și o tocăniţă de măruntaie mă bușite în ceapă călită la foc mic cum nimeni nu știe să facă.)

Cade iară tăcerea de se auzea cum patrulează pe stradă toţi locotenenţii lui Conu Jenică. Io îi văzusem când am coborât din taxi dar le-am dat pace și ei se făceau că-s la spaţir (plimbare).

— Domnu Zaharia Stancu, v-am citit carteă și mi-a plăcut foarte mult, a zis Conu Jenică la un moment dat.

— E excelentă, a aprobat fișcalu' fără să-l fi întrebat cineva.

— Mulţumesc, mulţumesc. Și eu am citit-o pe a dumneavoastră și mi-a plăcut foarte mult, a răspuns Padișahul.

— E excelentă, a zis iar Beldeanu zâmbind ca la fotograf și aranjându-și batista

aia cu buline pe care abia mă abţineam să nu i-o smulg de la piept. Noroc că stătea departe de mine și că era Padișahul acolo, altfel vedea el pe dracu'…

Tot ascultam și nu înţelegeam mai nimic. O fi o vizită de complimente literare reciproce?…Se puteau face în scris…

După o vreme, Padișahul se angajează într-o conversaţie cu doamna Marga și-i spune cât de mult o admiră, că ce frumoasă e în filme, mă rog, niște vorbe subţiri și curate ca poeziile. Știa Padișahul să fie curtenitor, avea șarm și era frumos, mă, și îmbrăcat clasa unu… Și ședea drept și demn și zâmbea.

Eugen Barbu asculta zâmbind și nu se arăta a fi cumva gelos. Zâmbea și Beldeanu de câte ori zâmbea Barbu și mie îmi venea să-l mănânc de ciudă că râdea fără motiv.

Se trece la cafea (am uitat să-ţi spun că terminaseră masa), io refuz politicos cafeaua fiindcă știi că dac-o beau nu mai pot dormi toată noaptea.

Și deodată, hodoronc-tronc, fără nicio legă tură, Padișahul se întoarce spre mine și-mi zice:

— Domn' Iancu, domn' Iancu, vreau să te întreb ceva… Da să nu te superi și să-mi răspunzi sincer.

— Întrebaţi-mă, tovarășe președinte, întrebaţi-mă orice…

Atunci, Beldeanu, din iniţiativă personală și nesilit de nimeni, îi văd că se duce ușor către unul din obloacele (geamurile) cu perdele astupătoare și, de-afară se aude o zdupăitură surdă.

Io mi-am dat seama că-i unul din locotenenţii lui Conu Jenică urcat pe umerii altui locotenent așa., de atleţi ce sunt și mă gândeam că ăl de-o căzut precis şi-o rupt (să mă ierţi) noada…

Mai târziu însă, l-am văzut cu brânca-n ghips (mâna adică).

Io mă uit la Padișah, dânsul la Conu Jenică și toţi trei la Beldeanu care se face că nimic n-o auzit şi-şi tot căuta o scamă imaginară pe mâneca hainei privind în tavan.

Doamna Marga surâde fin ca Gioconda și zice cu voce plăcută:

— E pisica vecinului… E cam nervoasă.

— Da, da, pisica vecinului, e de acord și Zaharia Stancu. O fi căzut de pe acoperiș…

Se lăsă o liniște grea și lungă cât o ședinţă…

Și, deodată, mă, Micule, fișcalu', calce-l roata nevoii, să se afle în treabă, zice rotunjind cuvintele ca la tribunal:

— Mult stimate și onorate maestru și președinte Zaharia Stancu ne-aţi provocat o curiozitate imensă și indescriptibilă… Nu l-aţi întrebat pe „tata Iancu" ceea ce, anterior, voiaţi să-l întrebaţi.

Am vrut să mă ridic și să-i rup cârpuţa cu buline dar m-am abţinut. Mi-a venit în minte exemplul lui Petru Groza care a tipărit o cărticică cu titlul „Omule, nu te supăra…"

— Format carte de vizită, copertă maronie, titlu scris în diagonală completez eu, o poţi ţine în buzunarul de la piept.

— Exact! De unde știi?

— De la Perlele Martinescu care mi-a povestit cum i-a „compus” lui Petru Groza un fel de bio grafie romanţată…

— Și unde-i biografia? Ai văzut-o?

— Nu știu. Cărticica însă am primit-o de la altcineva… O am…

„Mă uit la Beldeanu, continuă Traian Iancu, și-l împușc cu privirile ca pe o prepeliţă. Degeaba… El, naivul, aștepta răspunsul…

Apoi îi zic în latinește: SUSTINE ET ABSTINE (adică rabdă și taci).

Și fișcalu’ mi-o întoarce tot pe latinește:

— Tata Iancule, RIDENTEM DICERE VERUM (adică să mărturisesc adevărul râzând)…

Auzi, tu, ce îndemn!

Padișahul se uita în gol cu ochii lui albaștri și tot împăturea și despăturea un șervet mare și alb ca atunci la Sibiu… Ţii minte”?

(Deschid aci o paranteză explicativă… Dacă ţineam minte?…

He, he!… Veneam de la Cluj, convoi bogat cu nume ilustre de scribi aprigi mânuitori de pană, înveșmântaţi în straie de stofă de Engliteria, caravană de faetoane motorizate. Pe la ceasurile prânzului poposirăm la Sibiu, în saloanele hanului de i se zice „împăratul romanilor”, cu pohtă de ospăţ, așezându-ne la mese lungi și din vreme pregătite, fiecare după rangul și harul său… La mijloc, Padișahul, având în dreapta și-n stânga doi scribi prieteni din vremi de juneţe. Vizavi, elegant ca un prinţ din Venezia, un alt scrib cu limbă ascuţită care mult il necăjea pe slăvitul președinte, aminte aducându-i de ce i se întâmplase unui conducător de faieton din pricina mea, și cum era ăla să dea ortul popii după ce lacom băuse nuș’ ce cocktail à la Cluj…

Cinstita-mi faţă se aciuase mai spre coada mesei și nu îndrăzneam a ridica privirile din blidul cu supă ardelenească spre Padișah, căci peste masă de dânsul ședeam, și cu nesfârșită smerenie învârteam lingura zicând în gând rugăciuni de iertăciune și uitare.

Și Padișahul fierbea în sinea lui dar nu-și arăta mânia în vreun fel. Se tot giuca împăturind și despăturind un șervet alb de Olanda și, odată îl prinse cu mâinile încleștate și-l rupse în două ca și cum din hârtie ar fi fost, nimicindu-l…

Și-a ridicat plumbul privirilor spre Traian Iancu și a rostit tărăgănat și rar cu ascunsă îndârjire în glas:

— De luni, asta era într-o sâmbătă, îi spui domnului Micu că nu mai are ce căuta pe la noi. Îi dai simbria pe o *lună înainte*[2] *…)*

„Mă, Micule, mă uitam când la șervet când la Beldeanu și așteptam.

Și atunci, Zaharia Stancu s-a întors către mine și-a zis:

— Bine, bine am să-i satisfac dorinţa domnului Beldeanu, să nu mai fie atât de curios… Domnule Iancu, precizez că nu ești obligat să răspunzi. Nu ești obligat!

---

[2] À la manière d’Eugen Barbu

— Puteţi să mă întrebaţi orice și io vă râs pune, dacă e cazul, am zis eu cu diplomaţie…

Beldeanu era numai ochi și urechi. Mai mult urechi…

Și atunci, abia, Padișahul m-a întrebat…

O întrebat, mă, Micule, da' nu m-o întrebat pă mine cum era normal, batăr (deși) eram gata să răspund la orice întrebare. L-o întrebat pă fișcal, mă, închipuiește-ţi surpriză, că-mi ziceam în gând enervat de provocarea adresată mie în latină. (Auzi tu! Mie, în latină…) Păi, io dacă mă apucam să scandez, îl ţineam trei zile nea dormit. În Banat se făcea școală nu treancafleanca… „onorată instanţă!"…

Nici că s-o întors Padișahul către Beldeanu ci din colţul gurii o zis moale și fără prea mare interes:

— Domnule Beldeanu, nu te supăra, dumneata, în ce calitate te afli la această întâlnire? În ce calitate?

No, amu să te văd fișcalule cu… onorată instanţă… Și mă gândeam că proverbul ALIUD EST CELARE ALIUD TACERE, adică una e să fii discret, alta e să taci, nu-l prea știe fișcaul'.

Dar nu se lasă de fel intimidat fișcalu'… Ridică ochii la plafon și duce palmele-n lături crucificat, ca un popă și odată turuie cu dicţie clară de actor de provincie amisunând capitala:

— Calitatea mea, stimate și onorate domnule președinte Zaharia Stancu, este una absolut în signifiantă. Ea se rezumă de fapt, din parte-mi, la o favoare deosebită și unică. Favoarea de-a fi respirat azi aerul a doi mari prozatori români în viaţă. De altfel, iniţiativa nu-mi aparţine. Nu mi-aș fi permis niciodată singur să comit impoliteţea de-a mă înfăţișa la domiciliul cuiva fără a fi invitat. În acest sens, vreau să precizez respectuos, că am fost invitat de maestrul Barbu să particip la această memorabilă întâlnire, unică și surprinzătoare.

Auzi tu mă ce fraze, ce înfloriturі, ce fente…!

Și Eugen Barbu zâmbea și dădea din cap ritmic în semn că „așa *e* „și pufăia din pipa stinsă aprobându-l pe fișcal.

— Din punctul cui de vedere este această întâlnire o întâlnire memorabilă? l-a întrebat Padișahul curios.

— Din punctul de vedere al unităţii obștii scriitoricești și al omogenităţii ei indestructibile, a recitat Beldeanu.

Ca la ședinţă, Micule: omogenităţii ei îndestructibile! Ca și cum, noi, obștea, am fi colonie britanică compusă din triburi.

— Frumos spus, a apreciat Eugen Barbu, pufăind.

Distinsa doamnă Marga a aplaudat încet și elegant, Beldeanu a făcut un reverans şi-o roșit tăt de plăcere dându-se un pas înapoi.

Și fiindcă avea mâncărime de limbă îşi potrivește gâtlegăul (cravata) și zice ca să mă scoată din ţâţâni:

— Vreau să vă reamintesc cu respect stimate domnule președinte că nu l-aţi întrebat pe „tata Iancu" ceea ce aţi promis că-l întrebaţi.

Am băgat brânca-n jeb. (Mâna-n buzunar). Am scos o pastilă, am înghiţit-o fără

apă și-am vrut să mă scol, știi că am fost luptător la clubul „Vulturii” din Lugoj, și să-l ridic de şale și să-l bag în podrum (adică în pivniţă).

Închipuie-ţi cât tupeu! Câtă insistenţă! Io, om cu maniere și cu respect faţă de asistenţă, m-am abţinut. Cine te-o învăţat pe tine regulile de protocol? Și „ștaiful”?

— Tu, dragă Traiane, evident!

— Cine te-o învăţat să vii în costum cu cra vată asortată fie vară fie iarnă? Eleganţa și prestanţa?

— Tot tu, dragă Traiane.

— Cine te-o învăţat regulile administraţiei bănăţenești?

— Evident că tu, dragă Traiane.

No mulţam! Tu recunoști. Dafișcalu pe care l-am primit politicos și m-am purtat cu el ca la barou uită că mai are nevoie de mine, că nu mai azi nu-i mâine, și-i trage înainte să mă întrebe președintele ce nu m-o întrebat până atunci.

Am avut noroc că Eugen Barbu, om cu stofă, mă, îi face semn să tacă și mă întreabă ce mai e nou în lumea literară bucureșteană.

Îi răspund că întru toţi e pace și bună înţelegere și suntem gata să întâmpinăm în mare ar monie apropiatele alegeri. Zâmbea subţire Barbu. Mai subţire zâmbea Padișahul care, până la urmă, m-o întrebat, da’ nu de faţă cu toată asistenţa ci mai târziu când l-am condus spre casă…

Era noaptea târziu și afară ningea blând. Zaharia Stancu mi-a făcut un semn discret. Am înţeles că trebuia să dau tonul pentru plecare.

Și l-am dat discret.

Eu m-am ridicat în picioare, Beldeanu s-o dat tri pași înapoi speriat, închipuindu-și că spre el mă reped și tocmai voiam să potrivesc o frază de rămas bun când în liniștea nopţii s-o auzit soneria de la intrare zbârnâind de trei ori.

Fișcalu tresări. Barbu ridică o sprânceană a mirare. Doamna Marga, pe amândouă, a dublă mirare. Padișahul ședea încruntat.

— Cine-o fi? a întrebat gazda.

— Mă duc să cercetez, dacă-mi permiteţi a zis Beldeanu.

Barbu a dat din cap în semn că da. Io m-am așezat pe scaun atent și vigilent. S-or auzât pașii lui Beldeanu, ușa deschizându-se și un val de frig s-o strecurat ca o miţă în living…

…Au trecut câteva secunde lungi, aproape un minut și îl auzeam pe fișcalu’ șopotind ceva: șo-șo-șo-șo! dincoace de ușa închisă. Mă tot gândeam cine poate fi la ceasul acela târziu. Dar n-am aflat niciodată că n-o vrut să-mi spună nici când l-am cinstit cu un coniac să-i fac limba mai slobodă. Tăcea ca melcul.

Se întoarce fișcalu și nimic nu grăiește, zâmbește numai cu subînţeles ca și cum ar fi vorbit cu Napoleon și se uită la Eugen Barbu ca un premiant cu coroniţă.

Zaharia Stancu se îndreaptă în fotoliul în care ședea și zice că e deja târziu, că a fost o conversaţie mai mult decât agreabilă și că niciodată nu s-a simţit atât de bine. Aprob și io, aprobă și fișcalu’ trântind un proverb franţuzesc după care, în timp ce ne pregăteam să ne luăm rămas bun, iar sloboade ce-o mai slobozit de câteva ori:

— Îmi permiteţi, stimate și onorate tovarășe președinte, nu l-aţi întrebat pe „tata Iancu”.

ceea ce aţi vrut să-l întrebaţi, și pe mine, personal, mă lăsaţi cu un gol în suflet, cu nostal gia enigmatică a omului frustrat de o plăcere ce-aș fi vrut-o realizată, cu o curiozitate care mă va urmări până la moarte.

Auzi tu, mă, ce curios era el. Zice Traian Iancu, nu putea nici să moară dacă nu auzea întrebarea. Io mă fac că nu-l aud și mă duc să aduc paltonul Padișahului să-l ajut să se îmbrace. Barbu s-o ridicat zâmbind fermecător şi-o declarat că și el consideră întâlnirea unică și… necesară și, mai ales, fermecătoare.

În timp ce veneam cu paltonul, Zaharia Stancu se uită la fișcal cântărindu-l cu privirile sale albastre și zice:

— Domnule Beldeanu, ca să nu fii prea curios și să poţi muri liniștit, am să-l întreb pe tovarășul Iancu. Da, da, am să-l întreb…Apoi mi s-a adresat râzând abia simţit: Voiam să te întreb, tovarășe Iancu, de ce îţi spune dumitale domnul Eugen Barbu, „tata Iancu”?

Am răsuflat ușurat știind că de fapt nu asta voia să mă întrebe președintele și numai mai târziu, când am rămas singuri, în taxi, m-o întrebat ce m-o întrebat și io i-am răspuns.

Dar Eugen Barbu nu m-o lăsat să deschid gura şi-o zis în locul meu că i se pare firesc să mi se zică așa din moment ce io sunt un fel de: părinte spiritual și… material al scriitorilor de toate vârstele, stilurile, concepţiile și manifestările temperamentale… Frumos răspuns, nu?

Un ultim și călduros rămas bun cu schimburi de cuvinte frumoase. Se realizase o *împăcare* de moment.

Personal cu Beldeanu n-am dat mâna. Trecând pe lângă el, într-o clipă în care cei doi maeștri îşi spuneau știu eu ce, i-am zis iute și din colţul gurii ca-n Banat: fainã cârpuţă ai fișcalule? Să potrivește la costum ca jobenul la slip! Și duși am fost…

Afară am luat un taxi, am urcat, și multă vreme președintele n-a zis nimic. Când am ajuns la șosea, Zaharia Stancu mi-a spus;

— Domnule Iancu, le-aș ruga să mă însoţești până la intrare, soţia mea o fi îngrijorată. Are motive să fie îngrijorată.

Am coborât, am spus taximetristului să mă aștepte, am intrat în curte ţinându-l de braţ și am sunat.

După o vreme a ieșit doamna Nușa, s-a uitat mirată și a vrut să întrebe ceva. Zaharia Stancu nu i-a lăsat timp:

— Bună, Nușa, bună, uite, l-am adus pe tovarăşul Iancu să-ţi explice dânsul unde am fost.

Am fost la Eugen Barbu, da, da, chiar așa cum auzi. Tovarășul Iancu m-a dus. N-am nicio vină dar nu-mi pare rău c-am fost. Nu-mi pare rău…

Nu-i așa, tovarășe Iancu?”

— Exact așa, tovarășe președinte!

Marea întâlnire

(relatarea lui Adrian Beldeanu)

Într-o zi primesc un telefon de la o voce cu inflexiuni baritonale, cunoscută parcă, aluzivă dar afectuoasă:

— Alo, casa maestrului Mircea Micu? (Cuvântul maestru subliniat cu o fărâmă de ironie abia simţită.)

— Dacă vreţi maestru… da!

— Știi cine-i la telefon?

— Nu prea, mărturisesc eu.

— Fișcalu! Poetul Adrian Beldeanu!

Auzind, rămân perplex câteva secunde gândindu-mă cu groază la posibilele reproșuri dar îmi revin și preîntâmpin atacul bucurându-mă:

— A, te salut Adriene… Ce mai faci domnule?

— Ce să fac? Trag ponoasele *celebrităţii…*

Dragul meu, zice rotunjind cuvintele, să știi că mi-ai făcut o reclamă absolut, ca să zic așa, fulminantă. Cât sunt eu de cunoscut, știi bine, în urbea asta ctitorită de Bucur în dublă calitate, evident, de literat și de pledant, află că gloria mi s-a triplat după serialul tău din „Luceafărul.

Caut să descifrez o nuanţă de ironie sau reproş și-i răspund evaziv:

— Mă bucur Adriene…

— Te bucuri tu dar eu îţi sunt recunoscător.

Mă sună lumea, zbârnâie telefonul ca la informaţii-gară, mă prind clienţii și colegii de reverul hainei pe sălile tribunalului și-mi cer amănunte. E ceva abominabil! Nu mai pot circula pe stradă.

Două poetese de la cenaclul Bacovia au venit să-mi ia un interviu. Le-am refuzat!

M-au pândit în faţa casei spre iritarea și suspiciunea (altfel îndreptăţită), soţiei mele, m-au prins, m-au agasat, și mi-au înmânat un chestionar cu peste o sută de întrebări… O nebunie! M-au sunat din provincie cu taxă inversă, două edituri mi-au cerut să-mi publice imediat *memoriile,* ce mai, taifun răvășindu-mi existenţa…

— Zău că-mi pare bine, repet eu, încercând să-i potolesc zelul retoric, dacă se poate, să scurtez convorbirea.

— Dragul meu, partea cea mai esenţială, însă, acum urmează. Iată, în principiu, ce-aș dori să te rog, mai bine-zis, să te atenţionez…(îmi zic în gând că acum mă va chema politicos și cu nonșalanţă în faţa instanţei spre a da seamă de unele exagerări și mă gândeam dacă, în acest caz, Traian Iancu va conceda să depună mărturie, dar, mă alarmez degeaba…).

— Scumpul meu confrate prins în mrejele poeziei, aș vrea să te rog să-mi faci un hatâr care decurge, din punct de vedere juridic, din dreptul firesc de-a fi ascultată și cealaltă parte.

Adică, iubitule, să-ţi faci timp într-o zi, să te obosești până la domiciliul meu, sau,

dacă nu vrei, hotărâm un loc neutru, spre a-ţi relata desfășurarea întâlnirii și din unghiul meu de vedere.

(Ezit înainte de a-i răspunde. Dacă, acceptând să merg la domiciliu, singur, ca un soldat ne instruit ce sunt, voi fi întâmpinat cu o strategie ce m-ar pune în dificultate?)… Tac în consecinţă, meditativ. Caut o soluţie și n-o găsesc.

— Poete, cred că tot la mine ar fi mai bine.

Avem condiţii excelente de primire, iar din punctul meu de vedere aș avea un degajament verbal total. Știi, nonșalanţa intimităţii casnice…Nonșalanţa…

(Praf mă face fișcalu' cu dezinvoltura cu care leagă frazele și, până la urmă, mă las convins).

— Când îţi convine? îl întreb.

— Chiar și mâine. Mi-e absolut indiferent.

Ușile casei mele îţi sunt la orice oră din zi sau din noapte, deschise. Sunt, ca să zic așa, Penelopa care așteaptă…

— Ar fi bine sâmbătă? propun eu.

— Excelent! Zi scurtă, n-am nici procese la tribunal, iar din perspectiva bioritmului personal, această zi îmi este propice. E ziua în care imaginaţia mea și logosul aferent se află în punctul cel mai de sus al potenţelor mele poetico-temperamentale. Deci, iubitule, notează adresa și vino la orice oră dorești. Pa, te sărut și te aștept. Pa, pa!

Închid, mă sfătuiesc cu familia și cu Fănuș Neagu care mă avertizează c-ar fi bine să mă asigur la ADAS sau, cel puţin, să-mi iau un ciomag ajutător… în cele din urmă mă hotărăsc.

Așadar, într-o sâmbătă, după prânz, mă prezint la adresa indicată, mă opresc în faţa porţii care închide o mică grădiniţă cu straturi de flori și observ cu emoţie, dincolo de gard, patru indivizi de înălţimi diferite, îmbrăcaţi în salopete bizare care se holbează la mine cu oarecare uimire și interes greu de explicat.

Am o mică strângere de inimă și mă gândesc dacă n-ar fi mai indicat să fac „stânga-mprejur"!?

Cei patru mă studiază ca pe-un extraterestru picat pe nepusă masă, murmură ceva neînţeles între ei și se dispersează nu înainte de-a-i întreba dacă în această clădire locuiește scriitorul Adrian Beldeanu.

N-apucă să răspundă că în ușa vilei cochete se arată doamna Beldeanu secondată de poetul care-mi zâmbea bucuros ca la vederea unui frate. Se anunţa o zi bună.

Deschid poarta, intru în curticică, sărut mâna doamnei, mă pup colegial cu Beldeanu pe amândoi obrajii (era proaspăt bărbierit și mirosea a Men's Club) și mă invită înăuntru și mă așează într-un fotoliu comod, într-o cameră plină de picturi personale și non-figurative, un birou și o mașină de scris gata de mitraliat metafore și rondele. Zâmbim reciproc. Îmi zic că, totuși, Beldeanu are umor dacă a acceptat să mă invite acasă și să-mi relateze „cu lux de amănunte" ce s-a întâmplat la *celebra întâlnire,* evident, relatare strict personală și… *absolut autentică.*

Era îmbrăcat într-un halat de casă cu motive turcești, de culoarea vișinei

putrede, și mărturisesc că mă impresiona într-un fel. Avea prestanţă și, ce mai, arăta așa cum trebuie că au arătat toţi scriitorii români din trecut și cum arată, probabil și azi, în afară de mine, care n-am halat de casă… O lipsă fundamentală!

Eu scriu în blugi ca un hippy și cu un tricou de marinar pe mine. Am jurat în clipa aceea că primul lucru pe care o să i-l cer soţiei mele, profitând de cea mai apropiată sărbătoare (1 Mai, sau, mă rog, altceva), va fi: un halat de casă! Vreau unul cu revere de mătase și cordon spânzurând asimetric cu ciucure! la cele două capete… Și, dacă se poate, de culoarea vi șinei putrede și cu motive turcești.

M-am instalat și mi-am scos, deci, un bloc notes obișnuit subtilizat chiar din biroul lui Traian Iancu, mi-am pus geanta diplomat pe genunchi și am așteptat cu interes real.

Poetul Adrian Beldeanu s-a așezat degajat sprijinindu-și tâmpla în palme și-a demarat învăluitor, cu voce de actor exersat uzând de unele cuvinte pe care nici nu le-am înţeles prea bine.

Păcat!

Întâi m-a asigurat că versiunea lui o să fie, pe ici, pe colo, prin punctele esenţiale, diferită de cea a lui Traian Iancu. Părerea lui, că în foiletoanele precedente pedalasem prea mult pe bănăţenisme abuzând de ele în dauna umorului nativ pe care, cică l-aș poseda.

„Stimatul meu prieten, vreau să-ţi spun din capul locului că pentru întâlnirea de faţă m-am consultat și cu patronul, cu Eugen Barbu adică, și în mare, punctele noastre de vedere s-au dovedit similare. Deci, era într-adevăr iarnă și frig. Ceva nedeslușit plutea în aer. Nu în at mosfera terestră. În atmosfera scriitoricească!

Era ceva greu de detectat. Personal, deși consideram că Zaharia Stancu se poartă cu aceeași constanţă și generozitate și cu „locotenenţii” pa tronului, totuși, un nu știu ce, un plus de amabilitate mă anunţa secret, ca să zic așa, că se pregătește ceva neobișnuit. Dădeam câte-o raită „documentară” pe la Uniunea din Kiseleff, pipăiam pulsul, urmau nu peste multă vreme noile alegeri, și voiam să văd care-i barometrul. Se anunţa ceva…

În orice caz, cineva a mediat cu tact și di plomaţie *celebra întâlnire,* cineva pe care-l bănuiesc dar nu pot să-l deconspir. E un tip versatil și nu cred că i-ar conveni, azi, să fie pus într-o asemenea postură. Deși cred c-a făcut bine.

Oricum, el a fost un mediator… particular.

Ideea întăririi unităţii obștei se vehicula mai demult și, probabil, de la alte nivele. Acum trebuia realizată o conciliere.

Trebuie să-ţi fac câteva precizări pe care Traian Iancu nu ţi le-a făcut sau ţi le-a făcut și din motive pe care le știţi amândoi nu vrei să le destăinui. Mă rog… în orice caz, socotesc, că pe undeva, mânat de zel umoristic, ai șarjat uneori când era vorba de persoana mea. Mi-ai dat prea multă importanţă.

Deci era iarnă și frig, atmosfera de care-ţi vorbeam; vagi zvonuri, presupusuri, șopârliţe mă puseseră într-o stare de alarmă.

Într-o după-amiază, pe la orele șase, mă sună patronul și cu un ton voit flegmatic mă anunţă că ar dori să mă vadă spre seară, la orele 20 de pildă, dar să fie 20 fix

și, în general, îmi sugerează că ar fi bine *să nu vorbesc cu nimeni* despre această întâlnire. Nu-i adevărat că m-am îmbrăcat în mod special. Eleganţa pentru mine reprezintă o condiţie de civilizaţie minimă. Totdeauna am purtat batiste asortate la cravată!

Așadar, la fără cinci, adică la opt fără cinci, sun la ușa patronului care-mi deschide, îmi aruncă o privire cercetătoare, zice un „mda" aprobator și-mi declamă dintr-o suflare o frază care m-a uluit peste măsură și mi-a accelerat brusc pulsul…

Buimăcit, m-am prăbușit pe un scaun „stil" care-a protestat scârţâind sub greutatea mea și-am auzit o mie de cuvinte desperate în minte, într-un fragmentariu sonor abominabil și mi-am dat seama că în clipa aceea se declanșează în minte izvoarele suprarealismului poetic. Căci suprarealistă era fraza pe care a rostit-o râzând subţire din colţul buzelor:

— Ascultă poete Adrian Beldeanu, peste cinci minute descinzi dumneata în faţa casei și-l întâmpini pe maestrul Zaharia Stancu !

Mai mult decât șocat am încercat întâi să-mi pun pe picioare trupul devenit, brusc, gelatinos, de o emotivitate gelatinoasă, scumpul meu, și m-am îmbrăcat și mi-am pus paltonul ridicându-mi gulerul de miel astrahan sacrificat la Rădăuţi și mi-am înfundat pălăria moale pe urechi și am ieșit în gerul crâncen de-afară aruncând priviri furișe, convins că sunt pândit de sute de ochi. Și poate chiar că eram…

Diverse și nenumărate combinaţii îmi fulgerau creierii, sute de presupuneri, deducţii, încercând să înţeleg sensul acestei vizite. Toată experienţa mea de avocat pledant, învârtit în malaxorul zdrumicător al tribunalelor, o chemam în ajutor.

În pofida gerului de-afară simţeam broboane de sudoare lunecându-mi pe șira spinării, evident, de emoţie…

Am așteptat aproximativ cinci minute într-o febrilă și frisonantă așteptare, minute care mi s-au părut lungi și interminabile. Din lungul străzii s-a arătat conturul unei mașini care se apropia cu viteză aproximativă.

Apăru un taximetru hodorogit, o Pobedă, dacă nu mă înșel, anostă, vopsită într-un gri banal, cu vopseaua sărită pe alocuri și ușor lăsată pe dreapta. Un hârb bun de dat la fier vechi.

Și iată că din acest vehicul straniu, prăpădit, parcă anume ales să nu bată cu nimic la ochi, insignifianţa sa fiind aproape perfectă, a coborât cu statura sa falnică, drept și impozant, Zaharia Stancu…

Mărturisesc că am simţit un val de emoţie străbătându-mă electric.

Președintele a trântit portiera, și taximetrul a demarat scârţâind din ultimele șuruburi, lăsând în urmă un nor de fum.

Mi-am așezat ca lumea pălăria și mi-am coborât fulgerător gulerul de astrahan, am arborat un zâmbet de Crăciun și-am pornit în întâmpinarea ilustrului oaspete.

Zaharia Stancu venea spre mine, cu mersul său ușor legănat, cu o mână vârâtă în buzunarul paltonului, înaintând sub lumina becurilor, maiestuos și sigur în aerul nopţii de iarnă.

De departe l-am salutat reverenţios scoţându-mi pălăria și el s-a oprit

măsurându-mă, a mijit ochii și, după o vreme, m-a recunoscut.

A surâs protocolar, mai degrabă un rictus ironic, întrebându-mă ce mai fac și ce mai scriu.

Era de-o eleganţă sobră, un palton de culoare închisă care-i venea ca turnat, o pălărie de fetru cu boruri ușor extravagante.

Chipul emaciat, distins, iluminat de ochi albaştri ca două safire, părea liniștit și contemplativ. Ușor la pândă însă.

În vreme ce înaintam spre casa patronului m-a întrebat cu glasul său marcat de inflexiuni inimitabile:

— Spune-mi, ce face, ce mai face domnul Eugen Barbu? Cum se simte?

I-am răspuns că face bine și că așteaptă cu firească nerăbdare și plăcere întrevederea cu domnia sa și că se află într-o dispoziţie excelentă…"

L-am întrerupt pe Beldeanu din peroraţie, prilej cu care am sorbit o gură de cafea, mi-am revizuit scrisul dezordonat regretând că nu m-am înarmat cu un casetofon:

— Dragă poete și prietene, spune-mi te rog cum s-a făcut „contactarea"? Adică cine pe cine a sunat, cine a stabilit ora și, mai ales, locul?

Interlocutorul meu s-a instalat mai comod în fotoliu, și-a privit admirativ reflexele mătăsoase, strălucitoare ale halatului cu motive turcești:

— Trebuie să-ţi mărturisesc „AB ORE AD AUREM" (de la ochi la gură) că nu cunosc amănunte, a zis Beldeanu oftând. Nu cunosc!

— Oare de ce, am întrebat eu, de ce Zaharia Stancu n-a venit cu mașina Uniunii? De ce o fi apelat la un taxi și încă la unul atât de hodorogit, când avea șofer la dispoziţie și un Mercedes?

Poetul Beldeanu s-a ridicat brusc din foto nu, frisonat, aruncând priviri cercetătoare în jur:

— „Ei, vezi, asta-i! Ne apropiem de ale noastre. Păi, uite de ce"…

În clipa aceea s-a auzit o bătaie puternică în geamul din dreptul grădiniţei de flori și unul dintre cei patru inși îmbrăcaţi în salopete bizare și-a arătat chipul făcând semne ciudate și răcnind ceva din care nu se înţelegea nimic…

Am arătat mirat spre insul în salopetă și am întrebat cu oarecare teamă și suspiciune:

— Cine e dragă individul? Și ce vrea?

— Stai liniștit, nu-ţi face probleme inutile. La mine-te afli în deplină siguranţă. O clipă… Rezolv imediat!

S-a ridicat, a străbătut holișorul despărţitor, a deschis ușa intrării și a glăsuit ceva cu ton poruncitor. Individul de la fereastră a dispărut brusc nu înainte de a-mi transmite un zâmbet umil-ameninţător.

Beldeanu a revenit, s-a reașezat în fotoliu și, firesc, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, a reluat firul povestirii cu divagaţii greu de transcris.

„Dragul meu (de fapt pronunţa *mieu,* așa cum pronunţă și vor pronunţa oftând toţi cântăreţii de romanţe și muzică lejeră acum și în vecii vecilor… era să zic: amin!), *contactarea* de care vorbești rămâne un mister și pentru mine. Dar s-a

produs…

Patronul (Eugen Barbu adică), te va lămuri, sper, până la urmă.

Adevărul e (am aflat după consumarea întâlnirii) că Zaharla Stancu era păzit cu o frăţească grijă de anumiţi prieteni, sau, dacă vrei, persoane din anturajul său care *mirosiseră* ceva și voiau să evite și să împiedice acest contact de consecinţe greu de prevăzut.

Să nu-ţi închipui că n-am aflat că un maestru al literelor noastre, iritat de relatările tale care, în fond, puteau fi pur *fanteziste,* dar nu sunt, he, he, nu sunt, i-a cerut *date* exacte lui Traian Iancu în legătură cu anul, luna, anotimpul, ora, la care ar fi avut loc întâlnirea…

Domnia sa pune sub semnul îndoielii acest *eveniment?* Mă rog… „în ce vară? în ce an? anii trec ca apa…"

Numai că era iarnă, așa cum ţi-a povestit și Traian Iancu și până aici amintirile noastre comune macerate de inexorabila scurgere a vremii sunt identice. Sau aproape identice.

— Similare, adică, precizez eu.

— Nu, nu similare! în jurisprudenţă similar nu e totuna cu identic… în primul rând (și Beldeanu se ridică impozant ca un pașă începând să se plimbe prin cameră), *tata Iancu* a introdus în relatarea lui unele elemente… fanteziste. Avea tot dreptul.

— Și anume ce amănunte?

— Află întâi, dragul meu confrate, chiar dacă facem abstracţie de fantezia noastră, a poeţilor, în general și, deci și a lui Traian Iancu, vreau să te anunţ *că eu,* poetul Adrian Beldeanu, de clar cu mina pe inimă că nu i-am dat niciun telefon prin care să-l invit la acea întâlnire 1

—!?…

— Deci, ce deducem noi de aici? vru să știe Beldeanu.

— Păi deducem că… nu i-ai dat telefon !

— Exact! mai putem deduce, de ce nu? că a avut loc o altă întâlnire, la care eu n-am fost prezent și, „tata Iancu", ca să te încurce sau, poate, pur și simplu a uitat și a pigmentat povestirea introducând un nou personaj: *fișcalu',* adică eu!

— Posibil…

— Doi la mână; ţin să te anunţ că întâlnirea s-a desfășurat între *șase* ochi. Deci, trei persoane! Doamna Marga n-a fost nicio clipă *prezentă.* Absolut nicio clipă!

— Nu cred! declar eu.

— Nu crezi *scumpul mieu* dar așa a fost. În particular, ţi-o mărturisesc, te suspectez, aici, de… fabulaţie.

— Nu-mi puteam permite… Așa mi-a povestit Iancu.

În fine, n-are importanţă, ești liber să colorezi naraţiunea, deși, în unele locuri ai șarjat, repet, când era vorba mai ales de persoana mea.

Eu te-am sunat să-ţi spun în câteva cuvinte miezul problemei, *fagurele,* dragul mieu, esenţa…

Așadar, am intrat în casă, l-am ajutat pe preşedinte să-și dezbrace paltonul, și

l-am poftit în livingul unde Eugen Barbu aștepta, în picioare, zâmbind cu seninătate ca la revederea unui prieten vechi și drag. Parcă se știau de când lumea.

Ambianţa era mult mai puţin sofisticată decât în relatarea sa… Două fotolii mari, moi și încăpătoare așezate faţă în faţă, o masă lungă pe care străluceau câteva sticle cu mărci de băuturi fine și câteva gustări ușoare, nu mai știu exact ce și… cam atât.

Până și azi mă simt furnicat de emoţie când îmi amintesc francheţea cu care și-au strâns mâinile bătându-se reciproc pe umeri, ca doi diplomaţi, naturaleţea cu care au început să discute.

Ce stofă, domnule, la ambii!… Ce stofă!

(Beldeanu se apropie de geam, cu spatele la mine și-l bănuiesc că-și șterge o lacrimă imaginară cu ciucurii cordonului).

Tocmai mă pregăteam să-i întreb ce băuturi preferă căutând să fiu cât mai discret și inopor tun când s-a auzit soneria de la intrare sunând lung și insistent, de câteva ori.

Am privit spre *patron,* acesta a ridicat sprâncenele a mirare și interogaţie mută, Zaharia

Stancu s-a mirat și dânsul dar nu cine știe ce și eu am întrebat candid:

— Deschidem *patroane,* ori nu!

Patronul a privit scurt spre Z.S. care a coborât afirmativ pleoapele.

M-am întors și am pornit spre ușă și înainte de-a întoarce yala m-am uitat prin vizor. Cine crezi că era?…

Conform dictonului latin, omul care ţi-a spus:

„Et quorum pars magna fui”, adică Traian Iancu în persoană care a năvălit, m-a privit demontându-mi intenţiile de emoţie simulată întrebându-mă ce caut eu acolo. Auzi, dragă, ce gând de baladist care se făcea că nu știe că eu, în acea vreme, sau dacă vrei, vremuri, eram, cum zici tu, locotenentul numărul unu al *patronului.* Numărul unu !

Tac surâzând, dau să-l ajut să se dezbrace, el refuză nervos şi-şi agaţă paltonul într-un fel de simulacru de cuier, o sabie prinsă în două cuie slabe, susţinută de un suport cu un fel de agăţătoare. Catastrofa, evident, se produce ! Cade sabia cu palton cu tot și *patronul* întreabă ce s-a întâmplat și eu, „ex officio” îl liniștesc zicând că un mic incident fără nicio importanţă.

După care încerc să-l iau de braţ pe Iancu care mă refuză îndârjit zicând ceva din colţul gurii.

Probabil o înjurătură. Dar trebuie să recunosc cu o oarecare doză de invidie că din punct de vedere al prestanţei, al modului în care era îmbrăcat, al protocolului desăvârșit Iancu este un as. Învăţase câte ceva în capitală.

Avea un costum bleu bine croit, o batistă imaculată strălucind ca o ureche de zibelină în colţul buzunarului de la piept, părul pieptănat fir-a-fir, și mirosea fin a lavandă amestecată cu încă ceva, un miros pe care nu l-am putut detecta. După ce-l salută reverenţios pe Zaharia Stancu și apoi pe Eugen Barbu cu o ușoară dar marcată detașare și răceală „oficială” s-a așezat pe un un scaun în dreapta

președintelui.

L-am întrebat dacă servește ceva. Mi-a răspuns privindu-mă cu același aer mustrător: apă de la robinet! Numai apă!

La un moment dat Eugen Barbu care se juca cu un mic tranzistor a deschis butonul potenţiometrului și-a nimerit, „din pură întâmplare".

O emisiune în care câţiva critici vorbeau despre ultima sa carte. A întrebat curtenitor și politicos ca o gazdă dacă poate să asculte câteva mi nu te. Stancu s-a arătat mai mult decât încântat și am ascultat toţi, în tăcere (noroc că emisiunea era pe sfârșite) un întreg pomelnic de laude și osanale aduse *patronului.* Îl ridicau în slăvi!

Da, da, a zis Stancu, toţi au dreptate, dumneata ești un mare scriitor, un foarte mare scriitor!

După care, *dragul mieu,* a început o demonstraţie de elocinţă cum rar mi-a fost dat să aud. I-a mărturisit lui Barbu că-l iubește ca pe un frate mai mare sau, dacă nu se supără, ca pe copilul său. Îi reproșa în termeni de-o rară delicateţe impetuozitatea, spiritul bătăios*, talentul* de a-și face dușmani. A recunoscut că și el a avut și are, he, hei, câţi dușmani. Chiar așa-ziși prieteni care-l *controlează* cu zel și sârg îi sunt *devotaţi* în măsura în care au nevoie de el, de funcţia și puterea lui de președinte, cât o mai fi.

Încet-încet, tonul său devenea mai obosit și mai trist. A invocat bătrâneţea și boala care-l pândește, grijile care-l frământă în legătură cu obștea. N-am să uit o frază pe care mi-am no iat-o: „Eu am încercat să dau scriitorului român un *statut social…"*

Eugen Barbu asculta gânditor. În faţa lui avea un diplomat desăvârșit, un om care venise în calitate de conducător de obște să trateze o chestiune delicată: *armonie și bună înţelegere între confraţi.* Chiar în aceste monjente, zicea

Stancu cu amărăciune, la mine acasă zbârnâie telefoanele și soţia mea este întrebată unde mă aflu. Eu am lăsat vorbă că sunt *la* o *ședinţă…*

I-am mai spus că trebuie să fie mai răbdător și mai îngăduitor chiar cu dușmanii. Chiar dacă nu-l iubește. Că nu servește nimănui și mai ales obștei, *în aceste momente,* nici zâzania, nici luptele subterane nici răfuielile personale…

Traian Iancu se ridica din când în când și-l întreba dacă dorește ceva.

Președintele nu dorea nimic, dorea să fie la sat să vorbească…

După un timp, Eugen Barbu l-a rugat să-i mărturisească sau, mai bine zis, să-i răspundă la o întrebare poate puţin incomodă. Dar, ori cum, fiind la ora sincerităţilor, zicea el, crede că va primi un răspuns edificator".

În clipa aceea, adică în clipa în care Beldeanu voia să reproducă întrebarea lui Eugen Barbu, la geamurile camerei ce dădeau spre mica grădiniţă se arătară, de data aceasta, ca la comandă, cei patru indivizi îmbrăcaţi în salopete bizare. Vorbeau toţi deodată, strigau ceva și ciocăneau nerăbdători cu degetul în fereastră.

Am aruncat o privire circulară căutând să ghicesc dacă nu există o ieșire secretă, pe undeva prin spatele casei prin care să mă pot furișa nevăzut deoarece indivizii nu promiteau nimic bun…

Hei! Nu mai bateţi ca descreieraţii! a răcnit Beldeanu spre cei patru gealaţi înveșmântaţi în salopete. Și după ce s-a scuzat s-a repezit pentru a doua oară afară și a început să parlamenteze cu ciudatele apariţii asupra cărora, era evident că avea o deosebită autoritate și care mă intrigau peste măsură încă de la sosire.

— Deci, unde rămăsesem *dragul mieu,* m-a întrebat Beldeanu tamponându-și fruntea transpirată ca în urma unui meci de box.

— Rămăsesem la întrebarea pe care i-ar fi adresat-o Eugen Barbu lui Zaharia Stancu…

— A! Exact! Patronul l-a întrebat pe Z.S. *cine sunt cei* care sună la ora aceasta la dânsul acasă și, mai ales, ce-ar face, adică cum ar reacţiona dacă ar ști *unde se află acum?* Preşedintele a zâmbit ușor, s-a uitat la mine, apoi la Traian Iancu, apoi și-a pironit ochii privind undeva pe peretele din faţă și a răspuns: „N-are importanţă cine sunt! Știi și dumneata mai bine cine sunt. Până la urmă tot or să afle unde am fost, or să afle, n-avea grijă dumneata domnule Eugen Barbu. Și mâine or să năvălească la mine în birou, la mine în birou or să năvălească să mă ia la întrebări. N-au decât să mă ia. Eu am venit aici să discut cu un coleg și cu un mare scriitor, da, da, cu un mare scriitor, și n-am venit de capul meu. Eu sunt președintele *scriitorilor* și am datoria să nu fac nicio diferenţă între un scriitor și altul. Niciuna…!

Trebuie să recunoști, dragă Mircea, că a fost un răspuns magistral. De altfel, vreau să-ţi spun că în toată convorbirea Stancu a dovedit o diplomaţie și o sinceritate pe care eu, eu, vulpoi bătrân plimbat pe coridoarele tribunalului nu i-am suspectat-o nicio clipă. Era perfect!

Barbu a fost fermecat (de fapt *sedus),* acesta este cuvântul, de inteligenţa și șarmul preşedintelui. S-a manifestat în consecinţă și, pot să mărturisesc, nu l-am văzut niciodată atât de vo lubil. El, în general e taciturn.

Tot timpul convorbirii Iancu, tata Iancu cum îi ziceam noi, s-a comportat ca un adevărat subaltern conștiincios și politicos. Ba întreba pe Z.S. dacă mai dorește ceva, dacă stă destul de comod, ba dacă nu-i este frig, iar mie îmi arunca priviri ultrasevere… Habar n-am de ce!?

Se făcuse târziu. Nu mai știu cât de târziu (poţi să comunici acest lucru și maestrului care e atât de curios să știe anul, luna, ziua, ora, mi nutul când s-a produs „marea întâlnire")…

— Care maestru? întreb eu nedumerit.

— Lasă, nu mai fă pe discretul. Am auzit din sursă sigură și am și doi martori, că în prezenţa ta, Iancu a fost chestionat la telefon în legătură cu serialul din Luceafărul la modul… inchizitorial.

— Se prea poate, n-am fost atent la convorbirea telefonică. (Deși fusesem și într-o zi am s-o relatez împreună cu două trei însemnări ale unui poet mort la Comarnic, desprinse din jurnalul său, venite să ilustreze „ciudăţeniile" și „Curiozităţile" celui care se interesa în ce măsură cele relatate de mine în scris, corespund adevărului.)

Deci, venise ora de plecare, continuă Beldeanu. Barbu i-a dat lui Zaharia Stancu o carte cu dedicaţie. O dedicaţie nefiresc de lungă pentru parcimoniozitatea sa…

stilistică. Marele preşedinte a strâns-o la piept. Și-au dat mâinile.

În prealabil fusese comandat un taxi. S-au despărţit văzându-se pentru prima și ultima oară.

Adică, vreau să zic, întâlnindu-se, pentru prima și ultima oară. Cel puţin eu așa știu…

L-am condus până în stradă împreună cu Traian Iancu care l-a condus până acasă.

Vreau să-ţi spun însă, un lucru care m-a izbit. Din clipa în care a părăsit casă, Zaharia Stancu a devenit brusc mai băţos, mai oficial și a zis cu glas sec*: „O* făcurăm și pe asta, o făcurăm. Acum să vedem ce urmează".

Beldeanu tace căzând într-o reverie meditativă. Eu îmi ordonez notiţele și arunc priviri furișe spre geamuri. Îl întreb:

— Adriane, cine sunt dragă indivizii care ni s-au tot înfăţișat în dreptul ferestrelor?

Face un semn evaziv. Surâde enigmatic:

— Lasă, îţi spun altă dată…

Beldeanu pusese punct, aparent, relatării pe care, recunosc, mi-a fost imposibil s-o descriu uzând de „limbajul" pitoresc, gesticulaţia și mimica însoţitoare. Am rămas încă o oră în vizită, pe de o parte curios să elucidez unele amănunte *expediate,* pe de altă parte de groaza celor patru gealaţi ale căror umbre le vedeam, din când în când proiectându-se în ferestre. Cine naiba puteau fi arătările acelea ciudate? De ce nu vrea Beldeanu să-mi dezvăluie identitatea lor? Și ce motive aveau să năvălească singuratici sau în grup, la geamuri, cerând, amenințând sau revendicând ceva cu atâta insistenţă?

De voie de nevoie am băut încă un rând de cafele. Beldeanu mi-a citit treizeci de sonete și tot atâtea rondele. Le-am ascultat, am dat din cap extaziat și, după fiecare final rosteam în variabil „excelent" pe diferite tonuri.

Din când în când răbufneam pe la mijlocul recitalului cu câte un: „Buuun!", adică să înţeleagă că sunt atent și fermecat. Nu-mi prea ardea mie de poezie în formă fixă. Fixaţia mea era alta. Să aflu, dacă se poate, ce s-a întâmplat a doua zi după celebra întâlnire.

A terminat sonetele. A terminat și rondelurile și-a mărturisit că are și două balade despre Iancu Jianu scrise în hexametri și, dacă eram dispus, ar putea să mi le recite deoarece le știe pe de rost.

Am refuzat invocând farmecul moleșitor al primului recital. Dacă era o baladă despre Traian Iancu l-aș fi ascultat. Probabil că avea dar nu l-am întrebat. L-am întrebat altceva:

— Adriane știi cumva ce-a urmat după întâlnire? Ce s-a întâmplat a doua zi?

— Dragul mieu, ar trebui să-l întrebi pe tata Iancu fiindcă pe capul său, cum se zice, *a căzut măgăreaţa.* Cică a primit o mustruluială clasa-ntâi. Pot să te anunţ însă că în cursul acelei întâlniri a venit vorba și despre tine. Nu mai știu în ce context, o chestie cu niște mape aduse de la Arad. Când a auzit numele tău pa*dișahul* a dat din mină a lehamite și s-a strâmbat murmurând ceva din care

reieșea că, de fapt, ești omul patronului… Asta reieșea…

Și atunci, brusc, mi-am amintit că într-o dimineaţă de luni (început de săptămână, cântec, joc și voie bună), m-a chemat secretara plătinată și poliglotă și parfumată și umblând în poante ca o balerină, privindu-mă cu milă și şoptindu-mi „încurajator” că de data aceasta am încurcat-o definitiv. Se săturase, probabil, să-mi tot înregistreze demisiile și-apoi să le arunce la coșul de hârtii sau să le rupă.

Caut să aflu amănunte dar fără succes. Era secretoasă ca o bancă elveţiană.

Îmi strâng nodul cravatei, bat la ușă și intru cu dezinvoltură jucată.

Președintele era, de data aceasta, înfuriat.

Nu mi-a răspuns la salut și nici nu m-a privit cum făcea de obicei măsurându-mă de jos până sus.

A intrat direct în subiect atacând:

— Ce căutai dumneata ieri la Sinaia? Ce căutai?

— La Sinaia? mă mir eu, vreau să vă spun că n-am fost în viaţa mea la Sinaia decât între cere, adică cu trenul…

— Nu-i adevărat, nu-i adevărat. Ai fost văzut ieri, ieri ai fost văzut pe peronul gării din Sinaia. Da, ai fost văzut…

— Domnule președinte, eu…

— Niciun domnule președinte, eu nu sunt domn cu dumneata. Sunt președinte, îţi dau leafă de pomană și dumneata umbli la Sinaia și nu la Sinaia ai fost ci la Poiana Ţapului, da, la Poiana Ţapului la Eugen Barbu… Te-ai dus să dai raportul *ce și cum* și ce se mai întâmplă aici la noi la Uniune.

— Domnule președinte, nu l-am văzut pe Eugen Barbu în viaţa mea decât în poză. Iar la Sinaia n-am fost niciodată. Vă jur!

Sinceritatea tonului meu, uimirea și stupoarea ce mi se citeau pe chip l-au convins probabil, dar a continuat cu același ton iritat:

— Nu-i adevărat, nu-i adevărat, te-a văzut *cineva* pe peronul gării din Sinaia și știa, da știa sigur că veneai de la Poiana Ţapului!

— Vă rog respectuos să mă puneţi faţă în faţă cu acel om. Sunt gata și suport toate consecinţele, dar vă repet că n-am fost în viaţa mea la Sinaia și că nu-l cunosc pe Eugen Barbu decât din fotografii. Cel ce v-a spus este ori mincinos, ori m-a confundat cu cineva…

Președintele m-a privit fix și cu un gest hotărât a pus mâna pe telefon și a format un număr:

— Eu sunt, eu, Zaharia. Spune-mi, spune-mi, te rog, ăla pe care l-ai văzut, Micu ăla, avea mustaţă?

N-am auzit ce-a răspuns interlocutorul nevăzut. (Mai târziu am aflat cine era și nu i-am rămas dator!).

Stancu a ascultat câteva clipe, a rostit un „Bine”, după care m-a întrebat:

— Dumneata de când te porţi cu mustaţă?

— De vreo doi ani, mărturisesc eu siderat.

— Da, da, de doi ani…

A tăcut și mi-a făcut semn că pot părăsi încăperea. Am ieșit și secretara m-a

întrebat curioasă:

— Ce s-a mai întâmplat dragă?

— Am sarcină să-mi rad mustaţa, am declarat eu cu toată seriozitatea.

În timp ce-mi aminteam acest episod și mă pregăteam de plecare Beldeanu m-a luat amical de braţ și mi-a zis:

— Știi, *dragul mieu,* ar fi bine să ieși prin spate. Am o poartă care dă în grădină. Sari gardul și te pierzi printre blocuri…

— De ce? l-am întrebat sperând că aflu în sfârșit cine sunt gealaţii ce pândeau dincolo de geamuri.

Beldeanu a surâs enigmatic și m-a condus spre ieșirea „secretă”.

Necunoscutul de pe plajă

Imaginaţi-vă: vară, soare, cald, plajă aurie, marea în contrast, pescărușii năbădăioși planând peste mulţimea bronzată.

Scriitorii sunt la mare. Nu toţi, o singură se de De-a valma poeţi și critici, prozatori și dramaturgi, traducători și istorici literari, membri definitivi sau membri stagiari ai Uniunii, fără deosebire de sex și alte preconcepţii.

Sunt la mare, se simt excelent, se salută între ei (nu toţi), își zâmbesc amical (nu toţi), se bârfesc copios (toţi), dar în general, atmosfera e vivantă și destinsă. E bine să fii scriitor la mare.

Te dezbraci în costumul de rigoare, cobori pe plajă, te amesteci în mulţimea de trupuri bron zate, nu te cunoaşte nimeni cine ești, nu tu admiratori, nu tu doritori de autografe, nu tu debutante nedebutate. În general, scriitorii sunt recunoscuţi numai îmbrăcaţi. Dezbrăcaţi, personalitatea lor scade substanţial. Intră în masa anonimă și cald armonioasă a litoranţilor.

Pe aceste ultime argumente se bizuie și EMIL MANU, critic, poet, eseist, doctor în filologie, cercetător principal la Institutul „George Călinescu”, membru definitiv al Uniunii Scriitori lor, ce mai încoace-încolo om serios, figură cunoscută, fire simpatică.

Pe aceste argumente se bizuia în clipa în care dădea să intre în azuria mare, în apa ei moale și mătăsoasă, nu prea departe, nu chiar în larg, până la marcajul pe care-l știm.

Inventase „proverbul” „în solitudinea marină să-mi recapăt forţele pierdute” și, cu el pe buze, vru să se năpustească spre întinderi.

Vru, am zis, fiindcă o voce radioasă, o voce plină explodă în spatele său și o mână de om hotărât îi atinse proaspetele arsuri oblojite cu „Nivea lux, agitaţi înainte de întrebuinţare”.

— Să trăiţi tovarășe ministru!

Se întoarse și constată cu uimire că este într-adevăr un om de statură submijlocie.

În faţa lui se afla un vlăjgan surâzător și hotărât, un fel de frate geamăn cu Mircea Sântimbreanu, care era decis să-l strângă în braţe dacă lipsa veșmintelor

nu i-ar fi stârnit pudoarea.

Îl privi năucit, încercând să spere că nu e vreunul dintre poeţii din provincie „necunoscuţi la faţă” pe care-i criticase în revista „Săptămâna”.

Nu, nu era! Provincialii sunt agresivi în timpul liber și, în clipa aceea, băiatul de la Salvamar (vorba șlagărului ce se va scrie) era de parte…

— Tovarășe ministru, ştiţi că merge moto compresorul de la punctul E-4 subteran stânga?

L-au reparat băieţii. Ştiţi cine i-a venit de hac? Maistrul Ţâţână… Ţâţână ăla care v-a condus în secţia filtrare… Ce faceţi, tovarășe ministru?

Reprezentantele sexului slab săriră de sub umbrelă, încercând să ghicească cui i se adresează apelativul. Toate și-l imaginară în postura amintită pe zdrahon. Oftară, dădură apreciativ din cap și se retraseră în lenea iniţială.

— Nu sunt ministru, mă confundaţi… încercă slab Emil Manu, cu voce pioasă, ca și cum ar fi spus stihuri din Dosoftei.

— Așa e! Stt! Gata, am înţeles. Vreţi să treceţi necunoscut.

Și cum plaja nu e pustie, și cum scriitorii aud destul de bine, și cum acolo se afla și umoristul Vasile Băran, prinde din zbor situaţia și plonjează:

— Tovarășe ministru, doriţi prânzul în cameră sau pe terasă?

Zdrahonul râde stăpân pe situaţie.

— Mă duc să aduc o sticlă de palincă. Are 70 de grade și e din grădina personală. Ţuca-v-aș!

După care dispare într-un galop năprasnic, cu acel elan pe care numai cauzele mari ţi-l pot sugera.

Emil Manu intră în apă, se amestecă cu mulţimea, devine un simplu cap plutind ca o geamandură pe imensitatea mării.

E convins că nu poate fi recunoscut, va sta o oră în mare, chiar două, timp în care zdrahonului îi va pieri entuziasmul și el se va alege cu o pleurezie.

Dar n-a fost așa! După circa un sfert de oră același galop năprasnic și statura herculeană se arată în buza apei fluturând deasupra capului un obiect de neconfundat.

— Tovarășe mi… ia uitaţi ce mărgele face! Staţi că vin lângă dumneavoastră.

Și a venit. Și-au conversat. Și la ieșirea din apă i-a vârât sticla în mână și a fost nevoit să-l prezinte familiei drept un „admirator din provincie”.

Unul dintre fiii scriitorului îl informează:

— Tată, te-au sunat de la București.

— Nici în concediu nu vă lasă, se indignează zdrahonul.

În sfârșit, înainte de despărţire, perspicacele fizionomist propune:

— Ştiţi, faceţi-mi plăcerea. Eu sunt cu maşina personală. Vreau să vă plimb până la Ma maia diseară. Nu mă refuzaţi. E plăcerea mea.

— Ştiţi n-aș vrea să…

— Vrem, vrem, sar copiii în cor.

Și astfel, timp de zece zile, ceas de ceas, seară de seară, Emil Manu era gardat de fanaticul admirator.

Scriitorii îl salutau în cor:

— Să trăiţi, tovarășe ministru!

Emil Manu protesta nu prea convins: „nu sunt niciun ministru”.

Zdrahonul râdea șiret și-l scălda în priviri paterne, confirmând complice: „nu sunteţi, sigur că nu sunteţi în ultima zi, înainte de plecare, s-au întâlnit pe plajă spre a-și lua rămas bun.

— Uite, ca să te convingi că nu sunt ministru, ci scriitor, ţi-am adus cărţile mele. Uite-mi poza. Eu le-am scris. Ţi le dau cu dedicaţie…

— Nu sunteţi ministru… Poate că nu sunteţi!

Nu-i bai… Da, zise ca o salvare a propriei naivităţi, vă purtaţi frumos ca un ministru. Și semănaaaţi!…

Îşi strânseră mâinile. Se despărţiră. Vasile Băran, aflat în preajmă, slobozi chemare respectuoasă de om obligat:

— Tovarășe ministru, vă cheamă Bucureștiul la telefon!

Zdrahonul se întoarse radios, balansă descumpănit pachetul de cărţi și răcni peste capetele tuturor:

— La anu’ tot aici, tovarășe ministru!

Aventură la Sinaia

Petru Vintilă, poet, nuvelist, romancier, dramaturg, publicist, pictor naiv și bănăţean suigeneris cultivă umorul sec și spune bancuri fără poantă. Când ajunge la finalul glumei zice: acum ar trebui să-ţi spun poanta, dar nu meriţi.

Înzestrat cu aceste calităţi vine într-o zi la sediul Uniunii și mă atacă frontal, stând în picioare ca să aibă prestanţă, și vorbindu-mi în dialect bănăţean, ca să-l pot pricepe mai bine:

— De ce nu vrei, Micule, să scrii și despre mine o întâmplare? O tragi numai cu Mogoșoaia și cu Fănuș și cu Sofica Manolescu, care nici măcar nu citește ce scrii tu!

— Păi, mă eschivez eu, intimidat, m-am gândit s-o bag pe aia cu vitrina.

— Care cu vitrina?

— Aia când ţi-a apărut volumul de poezii și-ai stat în mijlocul cărţilor în vitrina unei librării din Timișoara o zi întreagă să te vadă cititorii și să-ţi cumpere cartea…

— Și… ce? Nu vezi că n-are niciun haz?

— Atunci o spun pe aia cu cuvertura și cu ilustrata de la Tel-Aviv.

— Nu, aia să n-o scrii, că te dau în judecată.

Nici nu-i adevărată. A scornit-o Nicolae Mărgeanu, fiindcă-l bat la table…

— Păi, atunci, ce să soriu…?

— Îţi spun eu una. Vrei?

— Mai întrebi? Da cu poantă…

— Cu poantă, că dac-o las pe seama ta… Da stai să mă gândesc care să ţi-o spun. Aia cu Nicuţă la Sinaia o știi?

— Nu, sau cel puţin nu cred s-o știu…

„Prin 1950, poate mai târzior cu un an, doi, începe Petru Vintilă, venisem la Sinaia, la Casa de creaţie, pe o perioadă mai lungă. Voiam să-mi termin cartea. Eram mai tânăr, plin de entuziasm, fericit că stau în sânul naturii și că-l am vecin de cameră pe Nicuţă Tănase. Tânăr și el și cu un succes la domnișoare… ce nu s-a văzut. La fiecare două seri făcea o nouă achiziţie și mi-o prezenta: „dă-mi voie să-ţi recomand pe noua mea logodnică”. Muream de ciudă și nu înţelegeam cum de reușea să le aiurească.

Mai frumos ca mine nu era, mai deștept… nu era, mai bancurist, nu era, mai talentat, ce să vorbim. Avea un singur avantaj. Era mai înalt. Ei și? Asta nu-l consideram un atu. Parcă Napoleon… în sfârșit, într-o seară îl ispitesc pe departe și aflu secretul. Dacă vrei să ai priză la fluturașii ăștia, zice Nicuţă, vezi că majoritatea sunt fete cu liceul la bază, mă, nu fitecine, spune și tu că te cheamă cum nu te cheamă. Nu înţelegeam prea bine cum devine chestia și-am cerut amănunte mai clare. Păi, uite, de exemplu, eu, pentru roșcata asta de la Haţeg, fire melancolică și poetesă în secret, cine crezi că sunt? Nicuţă Tănase? Ași! Sunt Mihai Beniuc, mă, bănăţeanule, maestru, nume de bază în literatură, nu debutant ciocănind la poarta gloriei literare. Ai înţeles? Alege-ţi și tu un *alter ego* de calibru greu, găsește un nume cu rezonanţă. Da vezi să fie în viaţă. Nu te repezi la Caragiale, că n-are rost. Găsești unul cu priză” la public, un nume să sune frumos (pe vremea aceea nu exista televiziunea), îi înveţi biografia, titlurile și treci la atac”.

Petru Vintilă se oprește, mă privește prin lentilele ochelarilor și îmi promite: „Micule, dacă iese chestia bună, deși tu nu prea ai talent, îţi dau o pictură de-a mea. Naivă, vopsele în ulei, ceva extra. Adică ţi-o dau… mai ieftin.

Tu m-ai botezat Milimetru Vintilă? A? Tâmpit calambur…

— Nu eu, Băieșu, cică ești mai scund ca el cu un milimetru. De altfel el mi-a zis și chestia cu cuvertura.

— Prostii, decretează Petrică Vintilă, aia cu cuvertura e o scorneală. Lui Băieșu îi e ciudă că am avut succes cu piesa mea „Casa care a fugit prin ușă”. Ai văzut-o?

— N-am văzut-o că n-am găsit bilete. De fiecare dată se juca cu casa închisă. Am încercat să obţin în continuare o invitaţie apelând la Lovinescu dar… a fost imposibil.

— De ce imposibil?

— Păi nu-i el directorul teatrului?!

— Fugi, mă, că minţi, nici nu știi unde se juca. În Giulești, dacă te interesează.

— Păi, de aia Lovinescu…

„Ei, și cum îţi spuneam, povăţuit de Nicuţă (apropo știi că e bunic, nenorocitul!) mă înfiinţez într-o sâmbătă seara la bar la Cazino.

Fercheș eram, aveam un păr bogat pe vremea aceea de se speria frizerul de mine și-l apuca mila când trebuia să mă tundă. Bal mare, lume pestriţă, fete berechet, muzică bună, două orchestre, două, cu viori și acordeoane, cântau cu schimbul, tangouri și rumbe; dansuri serioase, nu zgâlţâieli din astea moderne. Fin și discret, mă, în surdină, să-ţi meargă la inimă. Ah! Ce La Palome duioase trăgeau

de plângea Piatra Craiului…

Ochesc una mai scundă, blondă, bine finisată, cu ochi albaștri, fustă de crep, culoarea oului de raţă, bluză cu buline și volănașe. Un vis nu alta! O invit la dans, cu plecăciuni, cu maniere, nu ca Fănuș Neagu. Aflu că-i de la Târgu Secuiesc, vorbea stricat românește, dar ne înţelegeam. Făcusem, vorba lui Traian Iancu, un *coup de foudre*. Dansam transportaţi de muzica sentimentală, dermă lângă dermă, când odată îl văd pe Nicuţă că apare în sală, ne dă târcoale de câteva ori și, profitând de o scurtă pauză, mă salută cu respect infinit:

— Să trăiţi, maestre, Zaharia Stancu! după care dispare umil în vălmășagul balului.

Eu rămân o clipă siderat de salut (pe vremea aceea lucram la Gazeta literară unde Stancu îmi era director) iar blonda, fulgerată de presupusa mea identitate, începu să mă privească cu ochi languroși. Am acceptat jocul, i-am povestit despre mine (adică mai bine zis despre Zaharia Stancu) cum scrisesem „Desculţ” și alte o mie de chestii de senzaţie. Am petrecut zece zile de vis. Excursii pe munte, nopţi sub clar de lună, versuri și suspine. Se îndrăgostise turtă și mă prezenta tuturor prietenilor și cunoştinţelor drept autorul celebrului roman. Îmi jucam rolul cu modestie, ajutat din plin de Nicuţă care mă saluta ori de câte ori avea prilejul cu respect infinit.

Vine și clipa despărţirii, o duc la gară, îi dau adresa de la redacţie (nu știu ce mi-a venit!) și… adio pentru cine știe când!

Asta a fost aventura!”

— Ei și, care-i poanta?

— Păi stai să ţi-o spun, deși nu meriţi!

„Trece un an și într-o zi, fiind la redacţie, intră secretara alertată, lividă, și mă invită la Stancu: „Nu știu ce s-a întâmplat, zice, dar e foarte furios”.

Mă ridic și traversând câteva coridoare bat la ușa romancierului. Se aude un intră de gheaţă și Stancu mă privește încruntat, invitându-mă să iau loc. Zice: Tovarășe Vintilă, nu te simţi obosit? Obosit nu te simţi, că m-am gândit să te trimit undeva la odihnă? Ce zici de Sinaia?

La început n-am înţeles unde vrea să ajungă și, mulţumind circumspect, explic că nu mă simt obosit, — deoarece de-abia venisem de la Sinaia.

— Da, da, zice, știu c-ai fost la Sinaia, am aflat adineaori. M-a căutat o domnișoară care a năvălit în biroul meu și după ce m-a văzut a zis că nu sunt Zaharia Stancu. Auzi, a avut curajul să mă nege în biroul meu! zicea, că Stancu pe care l-a cunoscut ea la Sinaia era mai scund, mai păros, mai simpatic și avea ochelari. Ce zici de asta, tovarășe Petru Vintilă, ce zici? Cine putea fi mai scund, mai păros, cu ochelari, și lucrează și aici? Cine altul decât dumneata? Asta-i substituire de nume și persoană! Te dau în judecată! Faci cuceriri amoroase în contul meu. Te rog foarte insistent să-ţi dai demisia!

Am întrebat ce motive să pun în demisie, la care fostul președinte al scriitorilor a zis:

„Pune din motive de Sinaia, și-am să înţeleg eu!”

M-am ridicat îndreptându-mă spre ușă și când să trec pragul îmi zice: „Ascultă, tovarășe Vintilă, de ce m-ai ales tocmai pe mine? De ce n-ai zis că ești Mihai Beniuc? De ce tocmai pe mine?”

„Păi, să vedeţi maestre, explic eu, nu puteam zice, fiindcă Mihai Beniuc era ocupat de Nicuţă Tănase și atunci m-am gândit la un alt scriitor mare și…”

Stancu a surâs, s-a gândit o clipă și mi-a comunicat cu glas rece: „Atunci te duci la Târgu Secuiesc și ne scrii un reportaj. Îţi cauţi juna și mă scoţi din cauză. Mă scoţi, ai auzit?

A doua zi am plecat cu primul tren…”

— Și? am întrebat eu, cum a decurs „dezminţirea”?

— N-a mai fost nevoie. Era și Nicuţă, tot acolo, pe teren, într-o documentare mai lungă.

Și blonda mea, se plimba la braţ cu el (nu ţi-am spus de la început că scria poezii) așa că… mă schimbase cu Mihai Beniuc. Asta-i poanta.

— Și demisia?

— Fii serios dragă, da ce crezi că Stancu mi-o primea?

Toată lumea fericită și cu lacrimi pe obraz

Se dedică dragului meu prieten Fănuș Neagu în amintirea zilei în care am ciocnit împreună câte un pahar de must nenăsprit și ne-am repovestit reciproc vieţile zbuciumate.

Într-o seară frumoasă și parfumată ca o balerină corp-ansamblu de la Teatrul Savoy, masivul, blondul și exuberantul prozator născut într-un sat cocoţat deasupra unor smârcuri și bălţi pustiite de lună, Fănuș Neagu, pe numele adevărat Fănică Decebal Trifan Neagu, răsfoia plictisit plicurile sosite la revista Luceafărul ce purtau menţiunea „poșta redacţiei”.

Din motive realiste, trebuie să precizăm din capul locului că toată scena de faţă, precum și cele care îi vor urma s-au petrecut „în timpuri imemoriale”, cum ar zice Alexandru Andriţoiu rimând totul cu tale quale sau, în caz de forţă majoră cu Trivale…

Răsfoia manuscrise ziceam, cu o mână, în timp ce cu cealaltă mitralia răspunsuri pentru rubrica „poșta redacţiei”, răspunsuri delicioase și încurajatoare de tipul: „decât să rupi hârtia cu peniţa mai bine ia o tulumbă sub braţ și fă-te pompier voluntar în timpul liber”. Sau, în cazul în care delicateţea suplinea ironia metaforică:

„Mă întrebi dacă ai talent? N-ai, frate, ce să mai vorbim. Ori, dacă ai, înseamnă că nu mă pricep eu la matematică, materie pe care n-am suferit-o, neînţelegând ce haz are să înscrii neapărat un pătrat într-un cerc”…

Veneau scrisori cu sutele (se scria mult și pe atunci), astfel că susţinătorul Real-Giuleștilor, dușmanul pe vecie al Babei UTA era ajutat benevol și cu apetenţă de

Vintilă Ornaru, dramaturg și reporter, turfist și autor de montaje literar-muzical, care desfăcea plicurile, arunca un ochi expert peste manuscrisele desfăcute și eticheta monosilabic cu nonșalanţa insului ce ciuruise în viaţă hectare de hârtie velină plus câteva parcele de block-notessuri, e ceva, nix, divă!

„E ceva", însemna că trimiţătorul producţiei literare dădea oarecari semne de înzestrare; „Nix", pe nemţește însemna ce știe toată lumea, iar cine nu știe, cu atât mai bine; „divă", semn că manuscrisul vine de la o persoană de sex opus lui, fapt pe care-l deducea după calitatea hârtiei, floricelele desenate sus, în stânga și, în ultimă instanţă, după numele caligrafiat dedesubt.

Trebuie să mărturisim cu loialitate că aportul dramaturgului pomenit mai sus nu era lipsit de importanţă. Experienţa vieţii, rutina, calmul proverbial (deviza lui era Festina lente!) făceau din el un colaborator absolut de neînlocuit.

Deci, în acea seară de toamnă, în odaia mansardată a revistei, ora 20 și 20 de minute fix, s-a auzit un răcnet victorios, însoţit de un Evrika graseiat care a avut darul să-l stupefieze pe autorul „Cantonului părăsit", ce-și lăsă pentru o clipă peniţa în suspensie. (Mă văd obligat să deconspir faptul că solidul prozator scria pe timpul acela cu o simplă peniţă de toc, pe care o ţinea cu dexteritate între degetul mare și arătător, performanţă neegalată nici măcar de ves titul Iosefini. Nu suporta alt instrument de scris. Ulterior, și în special după căsătorie, a trecut la creioanele mici, sferturi sau sfârcuri pe care le roade la un capăt cu înverșunare și, mai recent, la pixuri pe care le ia cu împrumut și le înapoiază dacă nu uită. Dar, de obicei, uită!)

— Ce-ai nea Vintilă de chiţăi? (în cazuri mai puţin grave îl alinta Bubu).

— Ia uite-aici, nea Fane! (Observaţi frecvenţa pronumelui de politeţe).

În mâna muncită de condei a vajnicului turfist, medaliat cu diploma de onoare pentru perseverenţă a hipodromului Ploiești, a apărut în clipa următoare o fotografie 6/9 bust, alb-negru, fără retuș.

— Mamma mia, a rostit în cea mai curată limbă soră stăpânul metaforelor legate de balonul rotund.

— Mia mamma! a repetat și Ornaru, cu glas de călugăr chemat la taina împărtășaniei, inversând topica.

— Care-i este numele și pronumele?

— Di-a-na Sud! a silabisit pierdut aghiotantul, cântând vocalele și plescăind din buze.

— Bis! a ordonat Fănuș.

— Di-a-na Sud! a repetat Vintilă.

— Nume de zeiţă, mă, sună ca un ţurţure lovit de aripa unei lebede. Aur! Talent este?…

— Pute, nea Fane, ambră nu alta!

— Proză?

— Povestiri prima-ntâi! Talent pur, stil, nerv… Și cum arată!… Poţi arăta astfel dacă n-ai talent?

— Ce zonă geografică cuprinde?

Vintilă îşi trecu ochii rotunzi în josul rândurilor însoţitoare și rezumă telegrafic:

— Sat lângă Sibiu, profesoară, ani 23, scrie din liceu, invită ţinutul natal…

— Basta mascalzzone! Fuga la dactilografie, du poza s-o trimită la zincografie, schiţa intră în primul număr.

— Hai, că suntem mari, nea Fane! Ce talent, ce talent am dibuit!

Și în timp ce Ornaru se mistuia pe coridoarele încălzite de răsuflarea fierbinte a debutanţilor pironiţi pe bănci cu ochii ţintă la consacraţi, Fănuș scapără un răspuns de zile mari, deschizând robinetul metaforelor cu miros aromitor, însoţite de vorbe pe măsură. Zicea acolo de bătrâna Transilvanie unde luna iese seara ca o mioară la păscut stele, de Sibiul secular, burg sfinţit de meșteri și târgoveţi, plin de turle ră sucite și oieri cu pălăriuţe cât botul știucii, şi-o felicita pe juna prozatoare îndemnând-o să scrie și să-i fie pana înflorită ca un corcoduș în aprilie și inspiraţie nesfârșită ca Bărăganul. Ce mai, certificat de botez scris de mină darnică.

Scrisoarea se bate la mașină în dublu exemplar, unul pentru răspuns la rubrică, celălalt, expediat în plic cu antet pe adresa tinerei speranţe. Dedesubt fâlfâia graţioasă semnătura prozatorului de la Dunăre, iar mai jos, în stânga, mai modestă dar lizibilă, cea a aghiotantului.

Se scurg câteva zile, răstimp în care apare proza tinerei debutante, însoţită de o fotografie, și mai sus citata prezentare. Fotografia a produs un fior de emoţie și admiraţie în rândul literaţilor români consacraţi și neconsacraţi și un fior invers în rândul literatelor consacrate și în viaţă. Cert e că, ochii migdalaţi, părul zvârlit pe spate à la Alida Valy, aerul de melancolie ce se citea pe chipul de-o fină frumuseţe, veneau să completeze indiscutabilul talent ce răzbătea din bucata publicată.

La trei zile după apariţia revistei proaspăta debutantă expediază o scrisoare de mulţumire, scrisă elegant pe hârtie roză tip Mimoza 2, plic asortat, timbrat cu cinci mărci poștaie reprezentând un flamingo fragil stând într-un picior pe un știu ce ostroave dintr-un alt capăt al lumii. Termenii erau protocolari, dar calzi și emoţionanţi, mici figuri de stil de tipul: „mi-a stat inima o clipă din ritmul ei provincial”, sau „în generozitatea dv. sunteţi frumos și nobil ca un zeu”, și se încheia amintind binefăcătorului literar că dacă vreodată drumurile îl vor purta și către satul de sub poalele dealurilor va fi la orice oră bine venit și că va avea totul: „AB OVO USQUE AD MALA”.[3]

— Ce-nseamnă asta, nea Fane, că eu n-am prea făcut latină în liceu? s-a nedumerit Ornaru.

— Lasă întrebările inutile. Dă fuga la PTT și expediază o telegramă prin care anunţi sosirea noastră peste două zile. Fulger. Vintilă, nu face economii. Eu rămân să fac rost de mașină.

Au urmat câteva telefoane informative care să-l pună pe urma posesorului unui Mercedes negru, încă la modă mare pe vremea aceea, 18 litri la sută pe drum drept, cu radio și număr de București începând cu 1.

L-au găsit la restaurantul Berlin, unde tocmai venise să se relaxeze după ce

---

[3] De la ouă până la mere.

zăcuse la biblioteca Academiei, studiind istoria teatrului de varietăţi între cele două războaie mondiale și mai încoace. I-au arătat fotografia și l-au întrebat ca la școală:

— Ghici cine este în această poză?

Buimac încă de atmosfera studioasă din care abia ieșise, acesta a murmurat cu glas extaziat:

— O balerină din occident…

— Nuuu!

— O actriţă de film…

— Actriţă de film? Atât te duce fantezia de fost dentist care-ai schimbat bormașina pe Hermes-Baby? (marca unei mașini de scris).

— E scriitoare, mă, și încă debutantă, și încă provincială. Noi am descoperit-o. Așa că, pune-ţi la punct hodoroaga, fă-i plinul, tunde-te frumos, te duci la Baia Griviţa să scoţi mirosul de incunabule din tine și mâine dimineaţă, la șase fix, direcţia Sibiu înainte marș !

— Cine mai vine?

— Eu, tu și Vintilă, să nu ne plictisim.

— Și ce facem cu el acolo?

— De ce?

— Păi nu vezi că e îmbrăcat de parc-ar fi mobilizat pe loc la serviciul manutanţă?

— Ai dreptate, zise Fănuș. Arată jalnic. Pantalonii mai merg, dar sacoul seamănă cu catar gul Barabaftei scufundată la Brăila… Vintilă, îţi cumperi un sacou în carouri și-ţi lustruiești ghetele. Nu-i nevoie să știe ăia din Ardeal că locuiești la Groapa lui Ouatu…

— Cu ce să cumpăr sacou, nea Fane?

— Te dotez eu. Cravată ai?

— Am un papion cu buline de la maestrul

Goangă. Mi l-a făcut cadou de pe vremea când îi scriam viaţa romanţată.

— Bun și papionul! Eu cum arăt?

— Magnific! a explodat Ornaru admirativ.

— Magnific, nu? Cu sandale romane la sfârșitul toamnei. Magnific…

— Păi, atunci, târguim o pereche de pantofi cu talpă de crep că se poartă.

— De unde cumpăr? Port numărul 48 și jumătate. Nici în armată nu mi-au găsit și până m-au încălţat de comandă am făcut două săptămâni instrucţie desculţ…

— Vorbim cu Mircea Sântimbreanu să te împrumute el.

— Da? Și el va merge la cursuri desculţ?…

Găsiră până la urmă o pereche de botine cam demodate, pe care le-au împrumutat de la magazia cu recuzită a studioului Buftea. Mai pier dură o după-amiază reflectând la tot felul de „Mici atenţii” ce urmau să le cumpere ca niște gentlemani ce erau. Ornaru susţinu sus și tare să i se cumpere o sticluţă de parfum fin, un Madame Rochas original, cu monogramă și dop aurit, pe care-o are un cunoscut de-al său. O smulseră cu greu, după târguieli îndelungate, contra unei sume echivalentă cu preţul a două perechi de pantofi, plus sacoul lui Ornaru, dar o smulseră!

— Să-i luăm și o poșetă din piele de șopârlă că se poartă. Am văzut una pe Lipscani, a zis Vintilă Ornaru.

— Dacă luăm poșetă, musai neapărat și pantofi asortaţi, declară sentenţios „șoferul”.

— Sunteţi nebuni? Vreţi să ne ruinăm? vru să afle Fănuș Neagu. Adică după ce că o debutez îi fac și trusou?

— Atunci măcar un furou de mătase naturală, ciripi Vintilă.

— Furou!… Faci cadou unei fete necunoscute un furou. Halal maniere!

— Atunci, un stilou cu peniţă de aur!

— Bravo, colega! Ești artist, mă! Se aprobă stiloul.

— Și o șămpănică, nea Fane? un Cordon Rouge să parfumăm botezul ca niște intelectuali ce suntem.

— Fie și basta, că ajunge. Ce, vreţi să intrăm la închisoarea datornicilor?

Au mai cumpărat niște mărgele, un evantai de fildeș cu încrustări colorate, ţigări şi-o sticlă de ismă să aibă pe drum, precum și o pijama cu dungi portocalii pentru Fănuș. (Că, de nu se știe niciodată unde și cu cine doarme omul!).

Așa i-a întâlnit pe Calea Victoriei junele poet Nichita Stănescu (foaie verde de jugastru / când avea un cal albastru), în chip de magi încărcaţi de daruri plecaţi să se închine la sfânta iesle din Bethleem. Îi arătară poza și cadourile și-l puseră în temă:

— Luaţi-mă și pe mine iubiţi colegi, să-i spun versuri și să-i cânt la pian, a zis odrasla răsfăţată a Ploieștilor.

— Nu, că ești prea frumos și până să-și dea seama că eu sunt inteligent, cine știe ce iese, a refuzat Fănuș. Și nu l-au luat…

E inutil, desigur, stimaţi cititori, să descriem stările sufletești și nerăbdarea firească ce i-a cuprins pe cei trei protagoniști pe parcursul lungului drum spre satul de lângă Sibiu, unde aveau să întâlnească una din speranţele tinere și frumoase ale genului scurt.

Au ajuns la Sibiu, au dat o raită prin piaţa veche și au rezistat ispitei de-a intra la „împăratul romanilor” spre a-și potoli foamea cu celebrul gulaș bombardat cu găluște ardelenești tari și galbene ca aurul.

— Leșin de foame, se tânguia Ornaru, rotindu-și ochii iscoditori prin piaţa plină de bunătăţi.

— Abţine-te, Vintilă. Mâncăm la debutantă. Precis c-a tăiat ceva.

— La Sibiu se fac și niște plăcinte cu varză la cuptor, clasa una, a înghiţit în sec posesorul mașinii.

— Ah, și un purcel crocant tăvălit pe varză călită, a plescăit marele turfist și aghiotant.

— Gata, că mă ia cu ameţeală. Vorba e că să nu vă prind c-o faceţi pe donjuanii acolo.

Politeţe și eleganţă…

— Ce ochi o fi având, nea Fane? vru să știe Ornaru.

— Bleu, Bubuie, că dacă e brunetă bleu îi are, sau în cel mai rău caz verzi ca

marea la Capul Midia.

După șase ore de mers întrerupt și neîntrerupt au ajuns la destinaţie. Un sat pierdut sub buza unui deal, tăiat de-un pârâu nervos și limpede. Case mici și cochete, livezi arămite de toamnă, aer pur și ozonat. Mercedesul a oprit în faţa primăriei torcând elegant. Claxonul s-a auzit scurt și melodios și în poartă a apărut un ins îmbrăcat ţărănește, purtând pe cap un fel de chipiu de ceferist, cu cozoroc.

— Bună bade, ești de pe-aici? a întrebat Ornaru.

— No, că de pe unde dară? s-a mirat insul.

— Știi unde locuiește profesoara Diana Sud?

— Ce-aţi zis? Că n-am înţeles…

— Profesoara Diana Sud, o profesoară care scrie la gazete. Face povestiri, romane, a dat lămuriri Ornaru.

— Ba! a rămas la fel de ferm posesorul chipiului.

— Brunetă, păr lung, tânără, scrie la ziare…

— Ba! a repetat omul. La noi scrie la foaie numa nana Paraschiva de la „comparativă”. Alta nu cunosc!

— Lasă-l bre, nu vezi că-i căzut din lună!

Mină, s-a impacientat posesorul metaforelor din zona Brăila-Râmnicu Sărat și retur.

Mașina demarează lent, lăsând un nor de praf prin mijlocul satului și pe omul de serviciu nedumerit la culme, salutând timp cu mina la chipiu.

Au mai întrebat vreo doi-trei trecători folosind aceleași argumente dar fără vreun rezultat. În cele din urmă, un tânăr cu alură de intelectual, după ce-a meditat puţin mișcând buzele și numărând pe degete cu oarecare nesiguranţă, a zis:

— Încercaţi pe strada asta în sus, a șaptea casă de la șosea, o clădire albastre cu mușcate la geamuri și viţă de vie căţărătoare.

Cu opinteli și duduieli nervoase mașina a prins să urce drumul șerpuitor suind în pantă.

— Să nu ne lași în mijlocul cărării tocmai acum, că te trimit să-ţi pui dinţi de viplă la policlinica fără plată.

— E drum în pantă și greutate mare, a zis posesorul Mercedesului, privind chiorâș spre Ornaru.

— Să-l debarcăm pe „piesar”, ceru o încuviinţare Fănuș.

— Degeaba că nu mă dau jos. Am venit toţi trei cu mașina, din mașină vom coborî. Ce, vreţi să mă excludeţi din pornire?

Ajunși cu chiu cu vai, îşi revizuiră ţinuta, înșfăcară cadourile, aliniindu-se în șir indian, cu inimile tica-tica, cu speranţă și, cu Fănuș în frunte, porniră cu pași săltaţi spre poartă.

— Bate Vintilă, că mie mi-e că scap sticla.

Bum! Bum! Bum! se auzi în liniștea înserării de sfârșit de toamnă. Apoi tăcere… Le veni în minte la toţi trei și simultan celebrul vers „la castel la poartă oare cine bate?” Bum! Bum! Bum! repetă Vintilă, simţindu-și inima cât o capsulă de sifon automat.

Se auzi o ușă undeva, pași mărunți înaintând dincolo de poarta de lemn.

— Mamma mia! ce delicat mărșăluiește, constată Ornaru numai simțire și ritm cardiac.

Blondul prozator de din vale de Buzău își strânse nodul *gravăţii* și în egală măsură sticla de șampanie, zvârlind neglijent un picior înainte să i se vadă botinele împrumutate de la Buftea.

„Șoferul* scoase cheile și începu să le învârtă pe deget, spre a dovedi că el este proprietarul mașinii ce staţiona ceva mai încolo. Cu același prilej ridică și colțul batistei dantelate cu doi centimetri, batistă înălţată ca o ureche de zibelină din buzunarul vestonului bleu cu nasturi auriţi.

Pașii se auziră inspirant de aproape, cheia scânci în broască, Fănuș ridică șampania în poziţia de „onor arm", Ornaru înghiţi în sec, gata-gata să se înece, ușa se deschise și în prag apăru un bărbat între două vârste, zâmbitor, plăcut la înfăţișare.

„Dânsul e papă" le fulgeră concomitent prin cap celor trei crai deducţia logică.

— Bună seara, o căutăm pe Diana Sud, zise numai zâmbete și flori de metaforă autorul în gerului a strigat.

— Bună seara. O, ce plăcere! Fănuș Neagu în persoană. Poftiţi maestre, poftiţi în casă. Vă așteptăm de mult.

Trecură pragul și în curtea năpădită de iarbă și flori se făcu prezentarea celor doi colaboratori. Admirară mușcatele, „roșul lor natural și scânteietor", distilând în același timp cu nările dilatate mirosul tulburător de friptură ce răzbătea dinspre veranda acoperită cu sticlă mată.

Întoarseră capul ca la comandă și avură timp să observe o siluetă subţire ce se mișca iute încolo și încoace în spatele perdelelor cu ochiuri dese. Un fior de plăcere și curiozitate îi fulgeră din creștet în talpă și vice-versa. Erau în drum spre verandă, se apropia mult visata clipă!

Intrară lăsându-se călăuziţi de papă, care-i conduse în camera din faţă, mobilată auster, decorată cu scoarţe ţărănești, linguri de lemn și icoane pe sticlă. În mijlocul odăii trona o masă lungă încărcată de bunătăţi și pahare de diferite mărimi și forme. De acolo, răzbătea mirosul acela divin de condimente și cimbru, de la mezelurile cum numai în Ardeal se fac, de la ficatul (indubitabil de gâscă) ce aburea lin în rotocoale alburii. Înghiţiră în sec cu decenţă maximă, simţind că scapă cadourile din braţe.

Se așezară să nu leșine de mirosuri și poftă.

— Mă scuzaţi o clipă, zise bărbatul și dispăru pe o ușă.

În mica pauză survenită, Fănuș zise din vârful buzelor cu ochii ţintă la belșugul alimentar:

— Vă ocupaţi de papă, conversaţi, combateţi, învăluiţi, fascinaţi. Vintilă povestește-i o piesă. „Șoferule" spune-i bancuri cu poantă grasă. Lăsaţi debutanta în grija mea…

Gazda se întoarse aşezând pe masă o sticlă aburită cu un lichid galben ca mierea.

— Pălincă de prune, 60 de grade, de două ori întoarsă, zise, și, înainte de-a o destupa, o vântură de i se auziră mărgelele sunând.

Turnă în pahare și toastă.

— Să trăiţi și bine aţi venit.

Băură. Ce trei simţiră întâi aroma fină și gustul amărui-dulce, apoi un val de căldură coborând pe esofag. Se mirară, plescăiră, lăudară. Fănuș sărută sticla emoţionat. Mai serviră câte un pahar trăgând cu ochiul ia ușă. Striviră în dinţi cârnăciorii pipăraţi și crocanţi și sugrumară câte-un castravete. Bucăţi mici de caltaboși li se topiră în gură. Mai sorbiră câte un pahar cu ochii ţintă la ușă.

Nerăbdarea îi sfârteca, misterul îi apăsa, mezelurile miroseau indiscutabil de apetisant.

Focul duduia în sobă…

— Unde-i duduia? atacă frontal Fănuș.

— Care duduie, maestre? vru să știe amabila gazdă.

— Duduia Diana… Diana Sud, debutanta noastră, mândria noastră, talentata noastră…

Se lăsă o tăcere ca-n sălile de concert în clipa premergătoare semnalului de începere dat de dirijorul ţinând bagheta în aer.

— Eu sunt Diana Sud! rosti cu modestie bărbatul din faţa lor, zâmbind serafic.

Se auzi o grindă scânteind în pod, lampa fâlfâi câteva clipe gata să se stingă, Vintilă Ornaru leșină pentru prima și ultima oară în viaţă.

Stupoarea fu atât de mare, încât Fănuș destupă sticla de șampanie şi-o goli dintr-o suflare, după care întrebă cu vocea lui Carusso actul doi scena ultimă din Traviata:

— De ce, mmmăăă?…

Nu știu ce-a urmat. Nici conţinutul tiradelor rostite în cor și pe rând, nici abundenţa metaforică fabricată pe loc. Vreau să zic, nu cunoaștem detalii, întrucât ajunși la acest punct al întâmplării niciunul dintre protagoniști n-a catadicsit să ne dea niciodată amănunte lămuritoare.

Prin deducţie suntem siguri de un singur lucru: că n-a rămas niciun picior, niciun capăt de cârnaţ', niciun sfârc de castravecior. Se pare că nevinovatul godac sacrificat în cinstea oaspeţilor a fost transformat în calorii cu o repeziciune neegalată în istoria concursurilor culinare.

Și se mai pare că multă vreme au păstrat secretul celor întâmplate în seara de pomină.

Totuși, întâlnindu-se cu Nichita Stănescu, acesta ar fi întrebat cu ochi sclipitori:

— Cum e Fane debutanta Diana? Merita drumul?

— Ce să mai vorbim, dragă! Mărgăritar! Și gătește‌eee! mai abitir ca bucătarul de la Athénée Pallace!

Cuprins

UNICUL NICHITA 2
FILE DE JURNAL 8
Noapte albă 11
REMEMORĂRI 12
Acasă 12
Nume de străzi și nume de copii 17
O mierlă în cvartalul de beton 18
Sat în dezafectare 20
Câine credincios și… scarabeul 22
Mituri 23
Parisul rămâne un mister… 25
Impresii marine 26
Luna ca o geamandură 27
Peștișorul cel mincinos 29
Fereastra de la etajul 20…30
Cum crește griul 31
„Dâra sângelui tău pe zăpadă” 33
Ce-am eu cu Dumnezeu? 35
Amestecate 36
Însemnări din spital 38
Hefaistos scăldându-se și lădiţa cu scule 40
Povești despre mirese capricioase 41
Pisici fidele, vești despre Petrarca și gramofoane vechi cu acul rupt 43
Pe firul amintirii înapoi 45
Urși văzuţi prin binoclu și amintiri vetuste 46
Singuri în California 48
„Fluturarium” 50
Totul despre câini 52
Oprind o clipă, din zbor, păsările 53
Bancnote roase de șoareci 55
Acele păsări argintii 57
Schiţă de portret (Trifon) 59
Pădure fabuloasă, eternă și discretă 62
CROCHIURI 64
Strălucitoare umbră 64
Singur printre steme 65
Un ceas pentru eternitate 66
Marele singuratic 67
O noapte cu Marin Preda 69
Scrisoare către Marin Preda 70
Poveste de iarnă 70

Grigore 71
Zaharia Stancu îl alinta „Balzac!” 73
Fiul secetei 76
Caligraful imnurilor 77
Lupul singuratic 78
Ahoe ! 79
Don Bazil 80
Tata Iancu 81
„Lebăda neagră” 83
UN TELEFON ÎN ETER 84
Adio Iglepsăssiass!… 87
Jurilovca, mon amour… 89
Cârligul 92
Un om pentru Monte-Carlo 94
Elefantul albastru 96
Mutul 98
Dincolo de balcon 100
Enigma 101
ÎNTÂMPLĂRI CU SCRIITORI 103
Zaharia Stancu 103
Îngeri cu sex 106
Pe banii președintelui 108
O gafă involuntară 109
Barul blestemat 112
Cât costă o biserică 113
Cu primul tren! 115
Copacul buclucaș 117S
Cine m-a angajat…? 119
Băutura care ucide 123
Marea întâlnire (relatarea lui Traian Iancu) 126
Marea întâlnire (relatarea lui Adrian Beldeanu) 136
Necunoscutul de pe plajă 147
Aventură la Sinaia 149
Toată lumea fericită și cu lacrimi pe obraz 152